

การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม
เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ปริญญาณิพนธ์
ของ
พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
กันยายน 2550

การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม
เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
กันยายน 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม
เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ของ

พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุष्ฎิบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุม)

การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม
เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

บทคัดย่อ
ของ
พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
กันยายน 2007

พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์.(2550). การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข, ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์,
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม และสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ วัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 1,097 คน ที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม ส่วนกลุ่มที่สอง เป็นวัยรุ่นไทยของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ หนองบัวลำภู จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม และกลุ่มควบคุม 8 คน ไม่ได้รับการให้คำปรึกษา

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่าโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้สึกรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม มีค่าความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถวัดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมได้

2. โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม และขั้นยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยมีการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

3. การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มมีผลให้การตระหนักรู้ทางสังคมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

A STUDY OF SOCIAL AWARENESS AND GROUP COUNSELING MODEL
CONSTRUCTION FOR DEVELOPING SOCIAL AWARENESS
OF THAI ADOLESCENTS

AN ABSTRACT
BY
PATCHARAPORN SRISAWAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Education degree in Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
September 2007

Patcharaporn Srisawat.(2007). *A Study of Social Awareness and Group Counseling Model Construction for Developing Social Awareness of Thai Adolescents*. Dissertation, Ed.D. (Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Thossaporn Prasetsuk, Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purposes of this study were to study social awareness factors and group counseling model construction for developing social awareness of Thai adolescences. The subjects were fourth level – secondary education grade 4-6 students. They were divided into two groups. The first group in the 4th level was a social awareness study group. This group consisted of 1,097 students. The second group included 16 subjects of Srinagarundra ,The Princess mother school Nongbualamphu. This group of subjects were then randomly clarified into an experimental group and a control group. Each group consisted of 8 students.

The results of the study were as follows :

1. The confirmatory factor analysis significantly confirmed that the model of social awareness functioning could be characterized into five factors : social sensitivity, social comprehension, social communication, social problem solving and social involvement. This five factors were high , loading at the 0.05 level and could be able to measure the social awareness functioning factors.
2. The social awareness group counseling model consisted of three stages : initial stage , working stage and final stage. The integration of group counseling theories and techniques from different schools were applied to develop the social awareness group counseling models.
3. Statistically significant differences at the 0.05 level of social awareness between experimental group and the control group existed before and after the participated period and after the follow up period. The results of this study indicated that group counseling model for developing social awareness was a key factor in increasing positive change in the social awareness of Thai adolescents.
4. Statistically significant differences at the 0.05 level of the social awareness in both general and every factors of the experimental group existed before and after the participated period.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไข ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และตระหนักในคุณค่าที่ท่านอาจารย์ทั้งสามมอบให้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุม กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้คำปรึกษา และ แนะนำเพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือ และ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของคณาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัย ตลอดการศึกษาตามหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ให้คำปรึกษานี้ ขอกราบขอบพระคุณนักวิชาการทั้งในและ ต่างประเทศ ที่ปรากฏนามในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่ได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้จาก ท่านโดยตรง แต่ก็ได้รับความรู้จากผลงานวิชาการของท่าน

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 11 โรงเรียน รวมทั้งนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยระลึกเสมอว่า ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลมาจาก ความรัก ความไว้วางใจ ความจริงใจและความปรารถนาดีจากทุกท่าน

ขอขอบคุณนิสิตรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนร่วมรุ่น ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ให้คำปรึกษา และสาขาวิชาการทดสอบและวัดผลทางการศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณท่านนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู หัวหน้างานควบคุมโรค ไม่ติดต่อ และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่รักยิ่ง พี่น้อง หลาน ๆ และญาติทุกท่าน สำหรับ ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่มีต่อผู้วิจัยตลอดชีวิตที่ผ่านมา รวมทั้งการให้การสนับสนุนด้าน การศึกษา การทำงานของผู้วิจัย

คุณงามความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบแด่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้ที่มี อุปการคุณทุกท่านที่มีต่อผู้วิจัย ขอรำลึกถึงพระคุณของท่านตลอดไป

พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	6
ตัวแปรที่ใช้ในศึกษา	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
กรอบแนวคิดการวิจัย	16
สมมติฐานการวิจัย	20
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม	35
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโมเดล	37
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม	99
3 วิธีดำเนินการวิจัย	101
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	101
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	115
การเก็บรวบรวมข้อมูล	116
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	117
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	122
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล	122
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	123
ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม	123
ตอนที่ 2 ผลการใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนา การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย	137

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในก่อนการทดลอง หลังการทดลองและ หลังติดตามผล	146
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	157
ความมุ่งหมายของการวิจัย	157
สมมติฐานการวิจัย.....	157
ขอบเขตของการวิจัย	157
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	159
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	161
การวิเคราะห์ข้อมูล	162
สรุปผลการวิจัย	163
การอภิปรายผล.....	168
ข้อเสนอแนะ.....	180
บรรณานุกรม.....	182
ภาคผนวก	188
ประวัติย่อผู้วิจัย	316

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม.....	2
2 สรุปเป้าหมายและเทคนิคของการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	87
3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	103
4 ระยะเวลาการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของ กลุ่มทดลอง.....	114
5 แบบแผนการทดลอง.....	115
6 จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	124
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และ รวมทุกระดับชั้น.....	125
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคม ของวัยรุ่นไทยจำแนกตามภูมิภาค และรวมทั้งประเทศ.....	127
9 ค่าเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา ของแบบวัดการ ตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.....	129
10 ค่าเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา ของแบบวัดการ ตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยจำแนกตามภูมิภาค.....	130
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ขององค์ประกอบการตระหนักรู้ ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	131
12 ค่าดัชนีทดสอบประสิทธิภาพของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	133
13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและผลการทดสอบความเหมาะสมของโมเดล การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	134
14 สรุปทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่ใช้ในการพัฒนา การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	144
.....	
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	146

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	147
17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	148
18 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมรายด้านของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	150
19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคม รายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	152
20 ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	232
21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย....	234
22 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม.....	238
23 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	310
24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	310
25 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	311
26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้าน ความรู้สึกไวต่อสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังติดตามผล.....	311
27 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	312
28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้าน ความเข้าใจสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังติดตามผล.....	312

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
29	การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความการสื่อสารทางสังคม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	313
30	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้าน การสื่อสารสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังติดตามผล.....	313
31	การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคมของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	314
32	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้าน การแก้ไขปัญหาสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังติดตามผล.....	314
33	การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	315
34	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้าน การมีส่วนร่วมในสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังติดตามผล.....	315

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	18
2 กรอบแนวคิดการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนา การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	19
3 กรอบแนวคิดการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	20
4 โมเดลกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมในการปรับตัวทาง สังคมของเด็ก	26
5 โมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม.....	35
6 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลเชิงทฤษฎีกับทฤษฎี.....	38
7 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลเชิงปฏิบัติกับทฤษฎี.....	38
8 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล.....	39
9 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลเชิงปฏิบัติของการให้คำปรึกษากลุ่มกับ ทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	40
10 โครงสร้างบุคลิกภาพ.....	69
11 สามเหลี่ยมละครของคาร์ปแมน.....	71
12 คุณสมบัติระหว่างความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลกับความเชื่อ ที่สมเหตุสมผล.....	78
13 สรุปการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อ พัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย.....	98
14 โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม.....	113
15 โมเดลองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม.....	134
16 กราฟคิวพล็อต แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดเคลื่อนกับ ค่าควอนไทล์ปกติ.....	135
17 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	148
18 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านความรู้สึกไวต่อสังคมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	154
19 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านความเข้าใจสังคมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	154
20 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	155

.....

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ		หน้า
21	เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	155
22	เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	156

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้า สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องมีการพัฒนาคนที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาประเทศ ดังในแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 9 ได้กำหนดนโยบายเพื่อมุ่งพัฒนาคนและสังคมโดยรวม 3 ด้าน คือ 1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เข้มแข็ง และ 3) พัฒนาสังคมให้มีคุณภาพ โดยมีวิสัยทัศน์ให้บุคลากรของชาติมีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข โดยเฉพาะคนดีคือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รับผิดชอบ ใฝ่รู้ รักประเทศ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละรักษาสันติภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข คนในสังคมต้องมีความใส่ใจ สนใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งต้องมีการตระหนักรู้ทางสังคม เพราะการตระหนักรู้ทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรู้สำนึกและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (Pongpan Kirdpitak. 1991: 2) สอดคล้องกับ กรีนสแพน และ ดรีสคูล (Langone & Black. 1997 : online ; citing Greenspan & Driscoll. 1997) ที่กล่าวว่า การตระหนักรู้ทางสังคม เป็นความสามารถในการเข้าใจคน เข้าใจสถานการณ์ทางสังคม และเข้าใจถึงกระบวนการในการเข้าไปควบคุมสถานการณ์ทางสังคม นอกจากนี้ แลนกอง และ แบล็ค (Langone & Black. 1997 : online) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมว่าเป็นกระบวนการคิดที่เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจผู้อื่น ดังนั้นการตระหนักรู้ทางสังคมจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

กรีนสแพน (Melissa. 1984 : 11-12 ; citing Greenspan. 1979, 1981a) ได้จำแนกองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบแรก คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม (Social sensitivity) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าใจปรากฏการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม องค์ประกอบที่สอง คือ การหยั่งรู้ทางสังคม (Social insight) เป็นการทำความเข้าใจเหตุผลหรือความสำคัญของเหตุการณ์ในสังคม และองค์ประกอบที่สาม คือ การสื่อสารทางสังคม (Social communication) เป็นการทำความเข้าใจอิทธิพลที่มีผลโดยตรงกับการประสบความสำเร็จเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคม

กล่าวโดยสรุป การตระหนักรู้ทางสังคมจะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจคนในสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ บุคคลที่มีการตระหนักรู้ทางสังคมก็จะมีสามารถในการรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสังคม สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ

ผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสังคม เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่มีความบกพร่องด้านการตระหนักรู้ทางสังคมนั้น พฤติกรรมแสดงออกอาจจะไม่แตกต่างจากบุคคลทั่ว ๆ ไป แต่อาจจะขาดทักษะการเข้าใจยังรู้ทางสังคม ทักษะความรู้สึกรู้ใจต่อสังคม และทักษะการสื่อสาร ทำให้ขาดการไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งไม่สามารถเข้าใจปฏิกริยาการแสดงออกหรือพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความตั้งใจที่ดีในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ (Melissa. 1984 : 12 ; citing Bryan. 1974) นอกจากนี้ บุคคลที่ไม่สามารถรับรู้หรือขาดการตระหนักรู้ทางสังคม จะไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และขาดทักษะและไหวพริบ (Tact) ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Melissa. 1984 : 12) ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีการตระหนักรู้ก็จะมีแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ดังการศึกษาของ กรีน และคามิมูรา (Greene & Kamimura. 2003 : 3) ที่พบว่า วัยรุ่นที่มีโอกาสได้รับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกลุ่มต่าง ๆ จะทำให้วัยรุ่นตระหนักรู้ถึงสังคมของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตระหนักรู้ทางสังคมส่วนมากมีการศึกษาในต่างประเทศ อาทิเช่น แบล็ค และโรจิวสกี (Black & Rojewski. 1998 : online) ได้ศึกษาบทบาทของการตระหนักรู้ทางสังคมในความสำเร็จของการจ้างงานของวัยรุ่นที่ปัญญ่อ่อน โดยได้กำหนดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมตามแนวคิดของกรีนสแปน (Greenspan) ที่กำหนดไว้ 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไว (Sensitivity), การหยั่งรู้ (Insight) และการสื่อสาร (Communication) และการศึกษาของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (Pongpan Kirdpitak. 1991 : 6-7) ที่ได้ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของหญิงไทยที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยกำหนดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ ทางสังคมไว้ 3 องค์ประกอบคือ ความคิดเห็นต่อตนเอง ความคิดเห็นต่อผู้อื่น และความรู้สึกผูกพันกับชุมชนหรือสังคม นอกจากนี้ แลงกอน และแบล็ค (Langone & Black. 1997 : online) ได้สรุปถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ 3 องค์ประกอบคือ การรับรู้ (Perception) เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม การตีความ (Interpretation) และการกระทำ (Action) หรือการแสดงออกเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ ผลการศึกษาแนวคิดและการศึกษาวิจัย ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปสาระสำคัญ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม

องค์ประกอบ การตระหนักรู้ทางสังคม	กรีนสแปน (Greenspan)	มิสเชล (Mischel)	แบล็ค และ โรจิวสกี (Black & Rojewski)
1. ความรู้สึกไวต่อสังคม	ความสามารถในการแสดง ความหมายของเหตุการณ์ ในสังคม	ความสามารถในการ แสดงความรู้สึกใน สถานการณ์ระหว่างบุคคล	ความเข้าใจของบุคคล (ท่าทาง, คำพูด) และ เข้าใจสถานการณ์

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ การตระหนักรู้ทางสังคม	กรีนสเพน (Greenspan)	มิสเชล (Mischel)	แบล็ค และ โรจิวสกี (Black & Rojewski)
1.1 การสวมบทบาท (Role –taking)	ความสามารถในการ เข้าใจบุคคล ด้วยการ เอาใจเขามาใส่ใจเรา		
1.2 ความเห็นต่อสังคม (Social inference)	ความสามารถในการเข้าใจ ใจว่ามีเกิดขึ้นอะไรเกิดขึ้น ในสังคมบ้าง		
2. การหยั่งรู้ทางสังคม	ความสามารถในการ เข้าใจกระบวนการ ที่เกิดขึ้นและประเมิน ตัดสินใจสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในสังคม	การทำความเข้าใจบุคคล และสามารถเข้าไปมี ส่วนร่วมในกลุ่มและใน สังคมได้ (กลยุทธ์การถอดรหัสและ การเปลี่ยนแปลงความคิด)	การทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับ จากการรับรู้ของ บุคคลและจาก ประสบการณ์เดิม
2.1 ความเข้าใจสังคม (Social comprehension)	ความสามารถในการเข้าใจ สังคมและกระบวนการ เช่น การเข้าใจเกี่ยวกับ ชนชั้นทางสังคม มิตรภาพ และบทบาทที่มีต่อกัน		
2.2การหยั่งรู้ทางจิตวิทยา (Psychological insight)	ความสามารถในการเข้าใจ ใจคุณลักษณะของบุคคล และกระบวนการจิตใจ ผู้อื่น	ความคาดหวังและค่านิยม ที่สัมพันธ์กับความคาดหวัง ที่จะนำไปสู่การเลือก พฤติกรรมที่แตกต่าง	
2.3 การตัดสินทาง จริยธรรม (Moral judgment)	ความสามารถในการ ประเมินสถานการณ์สังคม ที่สัมพันธ์กับจริยธรรม คุณธรรม	ความคาดหวังที่เกิดจาก ความตั้งใจและแรงจูงใจ ของผู้อื่น	
3. การสื่อสารทางสังคม	ความสามารถในการเข้าใจ ไปมีส่วนร่วมอย่างมี ประสิทธิภาพและมี อิทธิพลกับพฤติกรรมผู้อื่น	ความสามารถในการใช้ กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ในการจัดการกับผู้อื่น การควบคุมกำกับตนเอง และการวางแผน หรือ มีกฎส่วนบุคคลที่จะนำไป ไปสู่การแสดงพฤติกรรม	ความสามารถในการเลือก การตอบสนองโดย พิจารณาจากทักษะที่ เหมาะสม
3.1 การสื่อสาร (Referential Communication)	ความสามารถในการ ติดต่อกับผู้อื่น รู้ว่าผู้อื่น คิดหรือรู้สึกอะไร		

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กรีนสแปน	มิสเชล	แบล็ค และ โรจิวสกี
การตระหนักรู้ทางสังคม	(Greenspan)	(Mischel)	(Black & Rojewski)
3.2 การแก้ไขปัญหาทางสังคม (Social problem solving)	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและเข้าใจว่าผู้อื่นมีส่วนร่วมช่วยให้เป้าหมายสำเร็จ		

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบหลักของการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย องค์ประกอบแรก คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ที่เป็นความสามารถในการเข้าใจบุคคลและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้ องค์ประกอบที่สองคือการหยั่งรู้ทางสังคม เป็นความสามารถในการตีความและการทำความเข้าใจบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถวิเคราะห์และประเมินตัดสินในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ องค์ประกอบที่สามคือ การสื่อสารทางสังคมที่เป็นความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเลือกใช้ทักษะในการสื่อสารและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม

เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับกลุ่มวัยรุ่นไทย โดยใช้แบบสอบถาม ให้วัยรุ่นไทยตอบประเด็นที่เกี่ยวกับการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นไทย จำนวน 215 คน มีความคิดเห็นว่า ในปัจจุบันวัยรุ่นไทยมีการตระหนักรู้ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.14 และมีการตระหนักรู้ทางสังคมอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 31.63 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับกลุ่มวัยรุ่นไทย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 และกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการสนทนากลุ่มสรุปได้ดังนี้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง “การรู้ว่าจะสังคมเป็นอย่างไรแล้วเราควรปฏิบัติอย่างไรที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้” และ การตระหนักรู้ทางสังคมเกิดขึ้นได้จาก การรับฟังข่าวสาร แล้วนำมาคิดว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร แล้วก็ปฏิบัติตามนั้น ส่วนกลุ่มนักศึกษามีความคิดเห็นว่า การตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง “การรู้ความเป็นไปของสังคม รับรู้ว่าจะอยู่ร่วมกันอย่างไร รู้หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม” และ การตระหนักรู้ทางสังคมเกิดขึ้นได้โดย “การรับฟังว่าปัญหาในสังคมเป็นอย่างไร แล้วนำมาพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา และหาแนวทางในการช่วยเหลือ ถ้าสามารถช่วยเหลือหรือทำได้ก็ทำ แต่ถ้าทำไม่ได้ก็หาแนวทางอื่นต่อไป”

จากการศึกษาเบื้องต้นทั้งการสำรวจข้อมูล และการสนทนากลุ่มพบว่า วัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีการตระหนักรู้ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และสิ่งที่จะทำให้วัยรุ่นไทยเกิดการตระหนักรู้ทางสังคม คือ วัยรุ่นจะต้องมีการรับรู้ข้อมูล มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีการกระทำที่เหมาะสม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลักของการตระหนักรู้ทางสังคม 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบแรก คือ องค์ประกอบด้านการรับรู้ ประกอบด้วย ความรู้สึกไวต่อสังคม เป็นความสามารถในการรับรู้และเข้าใจบุคคล หรือปรากฏการณ์ที่เกิดจากบุคคลในสังคม องค์ประกอบที่สอง เป็นองค์ประกอบด้านการทำความเข้าใจ คือ ความเข้าใจสังคม เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประเมินและตัดสินอย่างรอบคอบ และองค์ประกอบที่สาม คือ องค์ประกอบด้านการกระทำ คือ องค์ประกอบด้านการสื่อสารทางสังคม เป็นความสามารถในการเลือกใช้ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งในสถานการณ์ที่เป็นปกติและสถานการณ์ที่เป็นปัญหา องค์ประกอบด้านการแก้ไขปัญหาสังคม เป็นความสามารถในการระบุปัญหา เลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในสังคม (Social involvement) เป็นความสนใจและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะบุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคม จะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกไวต่อสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมได้ ดังคำกล่าวของ แลงกอน และแบล็ค (Langone & Black. 1997: online) ที่กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่า ถ้าวัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี ก็จะทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการทางสังคมดีขึ้น และความสามารถทางสังคมที่ดีขึ้น สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข การพัฒนาบุคคลให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคม สามารถพัฒนาได้ตลอดช่วงวัย คือตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นที่เริ่มมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม วัยรุ่นจะเปรียบเทียบกับตนเองกับสังคมภายนอก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของตนเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของ เซลแมน (Shaffer.2000 : 193; citing Selman. 1976) ที่กล่าวว่า ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่เด่นชัด เพราะเป็นวัยที่มีความพยายามจะเข้าใจผู้อื่นโดยการเปรียบเทียบกับระบบของสังคมก่อนการแสดงพฤติกรรม หากวัยรุ่นมีการตระหนักรู้ทางสังคมก็จะมี ความรู้สึกไวต่อสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสม และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้

ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลในการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม และทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อนำมาบูรณาการเป็นโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม การเลือกใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มในการพัฒนา เนื่องจากการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลที่กลุ่มเปรียบเสมือนสังคมจำลองที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ตามแนวคิดของ คอเรีย (Corey. 2004 : 5) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลที่ให้ความสำคัญกับการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม บรรยากาศของกลุ่มจะมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และการสนับสนุนมีความไว้วางใจ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะพัฒนาทักษะในการจัดการปัญหาระหว่างบุคคลที่พวกเขาจะได้นำไปใช้ต่อไปในการจัดการกับ ปัญหาภายนอกกลุ่ม ซึ่งในการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มนั้น ผู้วิจัยสร้างโมเดลที่เป็นแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือที่เรียกว่าโมเดลเชิงปฏิบัติ (Practice Model) (เสรี ชัดเข้ม. 2538 : 53) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของการตระหนักรู้

ทางสังคมและองค์ประกอบที่จะพัฒนาให้วัยรุ่นเกิดการตระหนักรู้ทางสังคม แล้วเลือกแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีการผสมผสานระหว่างทฤษฎีทางด้านการรู้คิด ทฤษฎีทางด้านอารมณ์และความรู้สึก และทฤษฎีทางด้านพฤติกรรม มาใช้ในการพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเพื่อให้วัยรุ่นไทยมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในทางที่ดีขึ้น

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย และพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายหลัก เพื่อศึกษาและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย และมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
2. เพื่อสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับคำปรึกษาใด ๆ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในสองประเด็นดังนี้

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งในประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาในเรื่องนี้ ดังนั้นจึงทำให้ต้องค้นคว้าความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย รวมทั้งการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อนำมาพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสังคม หรือสนใจในการนำไปศึกษาในประชากรกลุ่มอื่น

2. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ ผลการศึกษาครั้งนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลจากแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยอย่างละเอียด ประกอบด้วย ข้อมูลการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค

กลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวัยรุ่นทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้

2.2 โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่มีการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งครูหรือผู้ที่ทำงานกับวัยรุ่น สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาวัยรุ่นให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคมได้ นอกจากนี้ในรายละเอียดแต่ละเทคนิคสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาวัยรุ่นได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 934,608 คน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 1,097 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้สังคม โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random sampling) จากวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 และมีคะแนนความตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์ลงมา จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มจำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใด ๆ โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดการกำหนดเกณฑ์ของจาคอบส์; แมนสัน และฮาร์วิล (Jacobbb; Masson; & Harvill. 2002 : 40) ที่ว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษาที่ได้ผลควรมีจำนวนสมาชิก 5-8 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม มีดังนี้

1.1 ตัวแปรโครงสร้าง ประกอบด้วย

1.1.1 ความรู้สึกไวต่อสังคม

- 1.1.2 ความเข้าใจสังคม
- 1.1.3 การสื่อสารทางสังคม
- 1.1.4 การแก้ไขปัญหาสังคม
- 1.1.5 การมีส่วนร่วมในสังคม
- 1.2 ตัวแปรชีวิต ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ความรู้สึกไวต่อสังคม ได้แก่
 - 1.2.1.1 การรับรู้เหตุการณ์ในสังคม (Sen1)
 - 1.2.1.2 การรับรู้มุมมองผู้อื่น (Sen2)
 - 1.2.1.3 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sen3)
 - 1.2.2 ความเข้าใจสังคม ได้แก่
 - 1.2.2.1 การวิเคราะห์ความคิดของบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม (Com1)
 - 1.2.2.2 การประเมินผลกระทบของความคิดและเหตุการณ์ในสังคม (Com2)
 - 1.2.2.3 การตัดสินใจความคิดเห็นของบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม (Com3)
 - 1.2.3 การสื่อสารทางสังคม ได้แก่
 - 1.2.3.1 การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ปกติ (Cmn1)
 - 1.2.3.2 การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Cmn2)
 - 1.2.4 การแก้ไขปัญหาสังคม ได้แก่
 - 1.2.4.1 การระบุปัญหาจากความขัดแย้ง (Prob1)
 - 1.2.4.2 การเลือกวิธีแก้ปัญหาจากความขัดแย้ง (Prob2)
 - 1.2.5 การมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่
 - 1.2.5.1 ความสนใจในกิจกรรมของสังคม (Inv1)
 - 1.2.5.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Inv2)
- 2. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 2.1 ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การตระหนักรู้ทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตระหนักรู้ทางสังคม (**Social awareness**) หมายถึง การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งคนที่มีความตระหนักรู้ทางสังคม จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยจะต้องมีความสามารถที่แสดงถึงความรู้สึกไวต่อสังคม สามารถทำความเข้าใจสังคม มีการเลือกใช้

ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เป็นปัญหา สามารถแก้ไข ปัญหาสังคมได้ และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่ม วัยรุ่น โดยองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ประกอบด้วย

1.1 ความรู้สึกไวต่อสังคม (Social sensitivity) หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่นใน การรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและรับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ประกอบด้วย

1.1.1 ความสามารถในการรับรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

1.1.2 ความสามารถในการรับรู้มุมมองของผู้อื่น โดยไม่ยึดความคิดเห็นของ ตนเองเป็นศูนย์กลาง มีความเข้าใจว่าคนอื่นก็มีประสบการณ์ในสังคมได้เช่นกัน

1.1.3 ความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น

1.2 ความเข้าใจสังคม (Social comprehension) หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่น ในการทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยการคิดวิเคราะห์ ประเมินและตัดสิน อย่างรอบคอบ ประกอบด้วย

1.2.1 ความสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในสังคม

1.2.2 ความสามารถประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และประเมิน ความคิด ความรู้สึกของบุคคลในสังคม

1.2.3 ความสามารถในการตัดสินเหตุการณ์และความคิดความรู้สึกของบุคคลใน สังคม

1.3 การสื่อสารทางสังคม (Social communication) หมายถึง ความสามารถของ วัยรุ่นการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมกับบุคคลในสังคม และในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

1.3.1 ความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการติดต่อสื่อสาร กับบุคคลในสถานการณ์ปกติ

1.3.2 ความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการติดต่อสื่อสาร กับบุคคลในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ได้แก่ ความคิดเห็นไม่ตรงกัน การทะเลาะวิวาท

1.4 การแก้ไขปัญหาสังคม (Social problem solving) หมายถึง ความสามารถในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง ประกอบด้วย

1.4.1 ความสามารถในการระบุปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง

1.4.2 ความสามารถในการเลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้ อย่างเหมาะสม

1.5 การมีส่วนร่วมในสังคม (Social involvement) หมายถึง ความสนใจและเข้าไป มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย

1.5.1 ความสนใจในกิจกรรมของสังคม และสามารถเสียสละเวลาเพื่อเข้าไปมี ส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

1.5.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับบุคคลอื่น

2. โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง การช่วยเหลือให้บุคคลมีการตระหนักรู้ทางสังคมเพิ่มขึ้น โดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มมีการโครงสร้างความสัมพันธ์ของทฤษฎีของการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม ในขั้นนี้สมาชิกจะมีความรู้สึกวิตกกังวล ความลังเลสงสัย ความไม่แน่ใจ การต่อต้านความรู้สึก และปฏิกิริยาทางอารมณ์อื่น ๆ เพราะสมาชิกไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ผู้นำกลุ่มจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการเอื้ออำนวยกลุ่มให้สมาชิกรู้สึกผ่อนคลาย เข้าใจกฎระเบียบของกลุ่ม ชี้แจงถึงความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน ช่วยให้สมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกภายในกลุ่ม ในการเลือกใช้เทคนิคและทฤษฎีดังนี้

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง(Person-center group counseling theory) เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความปลอดภัย สามารถเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีการตัดสินใจที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ใช้เทคนิคดังนี้

2.1.1 การฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) เป็นเทคนิคที่แสดงถึงความใส่ใจในผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา และมีการตอบรับอย่างเหมาะสม

2.1.2 การถาม (Questioning) เป็นการช่วยให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกพูดถึงความต้องการ อารมณ์ และความรู้สึก เพื่อให้เกิดความกระจ่างและนำไปสู่การสำรวจตนเอง

2.1.3 การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) เป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยให้การยอมรับสมาชิกกลุ่ม และไม่มีเงื่อนไขกับสิ่งที่สมาชิกแสดงออกมาเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความไว้วางใจ และยอมรับกลุ่ม

2.2 ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม ในขั้นนี้สมาชิกเข้าใจยอมรับกลุ่มมากขึ้น และรู้ถึงกระบวนการกลุ่มที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ในการเลือกทักษะสำหรับผู้นำกลุ่มที่จะทำให้การให้คำปรึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่มโดยการพิจารณาองค์ประกอบของตระหนักรู้ทางสังคมนั้นมีทั้งมิติทางด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ทักษะของผู้นำกลุ่ม ประกอบด้วย

1) การฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) เป็นการแสดงความใส่ใจทั้งคำพูดและความรู้สึกที่แสดงออกมด้วยคำพูด ท่าทาง น้ำเสียงของผู้พูดอย่างตั้งใจ มีการแสดงท่าทางที่อบอุ่นเป็นกันเอง มีการประสานสายตากับผู้พูด

2) การทวนซ้ำ (Restating) เป็นการพูดทวนซ้ำในคำพูดของสมาชิกโดยไม่มีการเพิ่มเติมข้อความใหม่ เพื่อให้สมาชิกได้ฟังและเกิดความเข้าใจ

3) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarifying) เป็นการตั้งเอาปัญหาของสมาชิกที่ซ่อนเร้นอยู่ในความคิด ความรู้สึกที่ขัดแย้งกันออกมาเปิดเผย เพื่อให้สมาชิกมีเข้าใจในปัญหา

4) การสรุปความ (Summarizing) เป็นการช่วยให้มีการรวบรวมความคิด และเนื้อหาที่เป็นประเด็นที่สำคัญ ให้มีการเชื่อมโยงกัน โดยใช้คำพูดที่กระชับและได้ใจความ

5) การถาม (Questioning) เป็นการช่วยให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกพูดถึงความต้องการ อารมณ์ และความรู้สึกเพื่อให้สมาชิกได้เกิดความกระจ่าง และนำไปสู่การสำรวจตนเอง

6) การตีความ (Interpreting) เป็นทักษะที่ใช้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรม โดยมีการตีความในเชิงวิจักษ์ การคาดคะเนถึงสาเหตุของปัญหานั้น ๆ เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พิจารณาตนเองในแง่มุมแตกต่างไปจากเดิม และพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ให้แก่ตนเอง

7) การเผชิญหน้า (Confronting) เป็นการชี้ให้เห็นการกระทำของสมาชิกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และมีความจริงใจ

8) การสะท้อนความรู้สึก (Reflecting feelings) เป็นการสื่อให้สมาชิกทราบว่าผู้นำกลุ่มมีความเข้าใจความรู้สึกของสมาชิก จากการฟังสิ่งที่สมาชิกพูด และสะท้อนออกมาเป็นคำพูดที่ชัดเจนให้สมาชิกได้ทราบถึงอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

9) การสนับสนุน (Supporting) เป็นการให้การเสริมแรงแก่สมาชิกที่พยายามเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น การเปิดเผยถึงอารมณ์ของตนเอง เรื่องราวส่วนตัว การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่มีการอภิปรายในกลุ่ม

10) การเอื้ออำนวย (Facilitating) เป็นการช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นภายในกลุ่ม โดยการสร้างบรรยากาศของความปลอดภัย ความไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีการเปิดเผยตนเอง

11) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Giving feedback) เป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และเฉพาะเจาะจงในสิ่งที่ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็น

12) การให้คำแนะนำ (Suggesting) เป็นการให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกระทำได้หลายรูปแบบ เป็นต้นว่า การให้ข้อสังเกต การให้ข้อมูล การกำหนดงานให้ไปทำการบ้าน

13) การเชื่อมโยง (Linking) เป็นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิก เป็นการมองหาทิศทางที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และเชื่อมการทำงานของสมาชิกกับทิศทางเหล่านี้

14) การให้กำลังใจ (Encouragement) เป็นการเสริมแรงให้กับสมาชิกโดยการใช้คำพูด ท่าทาง เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการพัฒนาตนเอง

2.2.2 การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ รับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคม โดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคดังนี้

2.2.2.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สมาชิกมีการยอมรับผู้อื่นโดยไม่มีเงื่อนไข และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

1) เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ เป็นเทคนิคที่ให้ผู้ฟังได้ฝึกการฟัง และการรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้พูดในขณะที่ฟัง

2) การแสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic assertion) เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อแสดงความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น โดยมี 2 ขั้นตอน คือ เป็นการนึกถึงคนอื่น แล้วการแสดงถึงความเชื่อ ความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคม

2.2.2.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt Group Counseling Theory) เพื่อให้สมาชิกมีความตระหนักรู้ต่อความรู้สึกตนเองและผู้อื่น ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาตนเอง

1) เทคนิคคิด-รู้สึก (Think-feel) เป็นเทคนิคที่เน้นบนความขัดแย้งกันระหว่างความคิดและความรู้สึก โดยการวิเคราะห์ถึงความคิดและความรู้สึกของตนเอง เมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์

2) แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ (Awareness exercises) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกการตระหนักรู้ตนเอง

3) เทคนิคการสลับกลับ (Role - reversal) เป็นเทคนิคที่ให้ผู้สมาชิกแสดงบทบาทตรงกันข้ามกับที่เป็นจริงและผู้สมาชิกไม่เคยแสดงมาก่อน ช่วยให้สมาชิกมีความตระหนักรู้ตนเอง

4) การใช้จินตนาการ (Fantasy approaches) เป็นการใช้สถานการณ์ที่หลากหลายในการจินตนาการในกลุ่ม การจินตนาการสามารถเพิ่มความตระหนักรู้เฉพาะบุคคลได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การจินตนาการทางลบกับเหตุการณ์ในสังคม และจินตนาการทางบวก เพื่อให้สมาชิกสามารถรับรู้ความแตกต่างของความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคมนั้น

2.2.3 การพัฒนาความเข้าใจสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถในการคิดวิเคราะห์ บุคคลและเหตุการณ์ในสังคม และสามารถประเมินตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้โดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคดังนี้

2.2.3.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Rational emotive and behavior group counseling theory) เพื่อให้สมาชิกมีความคิดอย่างมีเหตุผล ความรู้สึกที่เหมาะสมและมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคนิคดังนี้

1) การกำหนดข้อดีและข้อเสีย (Listing advantages and disadvantages) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกเขียนข้อดีและข้อเสียของความคิดที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคม หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ตนเองเคยแสดงออกแล้วมีผลให้เกิดปัญหาทางสังคม

2) การเสริมแรงและการลงโทษ เพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะได้รับเสริมแรง แต่ต้องหลังจากมีการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว แต่ถ้าสมาชิกไม่ยอมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ก็จะถูกลงโทษ

3) การฝึกการคิดวิจารณ์ญาณ เป็นการฝึกให้สมาชิกมีการคิดอย่างมีเหตุผล และคิดไตร่ตรองที่มีจุดมุ่งเน้นในการตัดสินใจว่าจะเชื่ออะไรและจะทำอะไร

2.2.3.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกพัฒนาพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น ใช้เทคนิคดังนี้

1) ตัวแบบ (Modeling) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกนึกทบทวน ตัวแบบในสังคมที่ทำให้วัยรุ่นเลียนแบบจนก่อให้เกิดปัญหาสังคม

2) การเสริมแรง เพื่อสนับสนุนให้กำลังใจกับสมาชิกในการ เปลี่ยนแปลงความคิดของตนเอง

2.2.4 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถใช้ทักษะ ติดต่อกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคดังนี้

2.2.4.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ เทคนิคดังนี้

1) คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and good listening characteristics) เป็นเทคนิคที่แสดงให้ถึงคุณลักษณะการฟังทางบวก คือ การสบตา การพูดทวน คำในสิ่งที่พูด ถามคำถาม ผงกศีรษะ และการแสดงท่าทางสนใจ คุณลักษณะการฟังทางลบ คือ การบ้วน มองดูนาฬิกา พูดแต่เรื่องของตนเอง แสดงท่าทางเบื่อหน่าย และหัวเราะหรือพยายาม คุยเรื่องอื่น

2) การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with empathy) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด ซึ่งความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็น ทักษะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ สนใจฟังผู้พูดและสนใจในอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด

3) การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (Assertive response) เป็น เทคนิคการฝึกการกล้าในการติดต่อกับสื่อสารด้วยความอ่อนโยน

2.2.4.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิก รู้ถึงพฤติกรรมที่บกพร่องของตนเองและเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ โดยใช้เทคนิคดังนี้

1) การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) เป็นเทคนิคที่ เตรียมการให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นเมื่ออยู่นอกกลุ่มที่ไม่มีตัวแบบมา แสดงเป็นแบบอย่างให้ สมาชิกจะมีความมั่นใจในการนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2) การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการให้กำลังใจกับสมาชิกกลุ่มในการแสดงพฤติกรรม เพื่อช่วยให้สมาชิกเกิดพลังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

2.2.4.3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์สื่อสารระหว่างบุคคล (Transactional analysis group counseling theory) เพื่อให้สมาชิกได้รู้จัก ยอมรับ และเข้าใจตนเองสามารถสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม ใช้เทคนิคดังนี้

1) การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ (Structural analysis) เพื่อช่วยให้สมาชิกเข้าใจสภาวะตัวตนต่าง ๆ ของตนเอง เข้าใจลักษณะพฤติกรรมที่ตนแสดงออก และลักษณะบุคลิกภาพของตนเอง หากสมาชิกยึดมั่นในสภาวะตัวตนในสภาวะตัวตนหนึ่ง หรือถูกแทรกแซงจากสภาวะตัวตนอื่น ๆ และหากสามารถแก้ไขและปรับโครงสร้างของบุคลิกภาพได้ จะช่วยให้สมาชิกสามารถใช้สภาวะตัวตนของตนเองได้สอดคล้องกับความเป็นจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional analysis) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้สมาชิกได้รู้จักรูปแบบของสัมพันธภาพ และข้อดีข้อเสียของแต่ละรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3) การซักถาม (Interrogation) เป็นเทคนิคที่ใช้ซักถามเฉพาะ ข้อมูลที่สำคัญ ๆ

4) การอธิบาย (Explanation) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ เพื่อให้สมาชิกเข้าใจพฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้อง

5) การระบุหรือบ่งชี้ (Specification) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดจะระบุหรือบ่งชี้สิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจ (Mind) ของสมาชิก โดยผู้ให้คำปรึกษาจะสื่อข้อความหรือสะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่สมาชิกพูดหรือแสดงออก เพื่อให้สมาชิกสามารถเข้าใจเรื่องราวของตนเองได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

6) การยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย (Illustration) เป็นเทคนิคที่ยกตัวอย่าง อุกาหรณ์ หรือเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ มีแง่มุมชัดเจน และสร้างสรรค์ เพื่อให้สมาชิกเข้าใจรายละเอียดของเรื่องราวของตนเองและเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

2.2.5 พัฒนาการแก้ไขปัญหาด้านสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถในการระบุปัญหาและเลือกใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคดังนี้

2.2.5.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกรู้ถึงพฤติกรรมของตนเองและเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคดังนี้

1) ทักษะการแก้ไขปัญหา (Problem – solving skills) เป็นทักษะในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย การกำหนดความสำคัญของปัญหา ตัดสินใจเลือกปัญหา กำหนดเป้าหมายในวิธีการแก้ไขปัญหา กำหนดวิธีการในการแก้ไขปัญหา และให้รางวัลกับตนเอง

2) การสอน (Coaching) เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการฝึก พฤติกรรม

3) การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) เป็นเทคนิคในการเตรียมการให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นเมื่ออยู่นอกกลุ่ม

2.2.5.2 เทคนิคการจัดการกับความขัดแย้ง เพื่อให้สมาชิกสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้เทคนิคดังนี้

1) ความขัดแย้งแบบในมุมมองใหม่ (Reframing a conflict) เป็นเทคนิคในการปรับเปลี่ยนมุมมองของบุคคล โดยมุมมองแบบใหม่ หมายถึง การคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง และการกระทำของบุคคลอื่นแบบใหม่

2) เมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร? (What to do when you are angry?) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกทบทวนสถานการณ์ที่นักเรียนรู้สึกโกรธ แล้วสามารถจัดการกับความโกรธของตนเองได้

2.2.6 พัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม เพื่อให้สมาชิกมีความสนใจในกิจกรรมของสังคม มีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคดังนี้

2.2.6.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality group counseling theory) เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ในการดำรงชีวิต มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และตัดสินใจในการวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง เทคนิคดังนี้

1) กระบวนการ WDEP เพื่อให้สมาชิกประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในปัจจุบันและสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อผู้อื่น โดย W (Want) เป็นการระบุพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง D (Doing) วางแผนการเปลี่ยนแปลง E (Evaluation) ประเมินผลกระทบ P (Plan) ระบุกิจกรรมในแผนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแผนนั้น

2.3 ขั้นตอนกลุ่ม ขั้นสุดท้ายของกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม แม้ว่าสมาชิกอาจจะประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของตนเองในกลุ่ม แต่เมื่อเขาต้องไปเผชิญกับสถานการณ์จริงภายนอกกลุ่มอาจทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ดังนั้นทฤษฎีและเทคนิคที่นำมาใช้นี้

2.3.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3.1.1 การเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในทางที่ดีขึ้น

3. วิทยุคนไทย หมายถึง วิทยุที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ในปีการศึกษา 2549

4. กลุ่มทดลอง หมายถึง วิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษา ปีที่ 4-6) ที่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

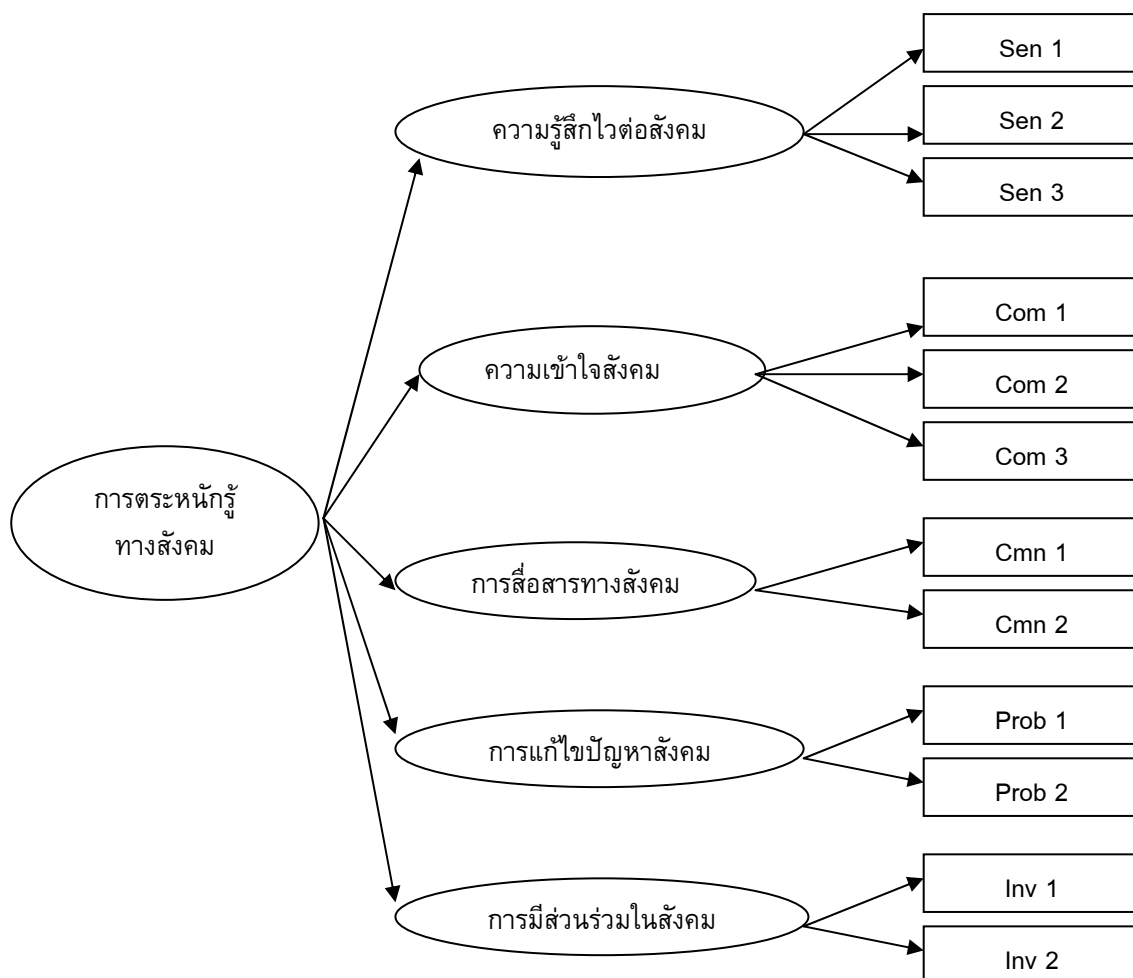
5. กลุ่มควบคุม หมายถึง วิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ที่ไม่ได้เข้าร่วมโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

1.1 กรอบแนวคิดการศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ในการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และดำเนินการสนทนากลุ่มก่อนเพื่อกำหนดองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย และนำมาพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของ กรีนสแปน (Melissa. 1984 : 11-12 ; citing Greenspan. 1979, 1981a) แล้วสรุปองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยได้ 5 องค์ประกอบ ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) ได้ องค์ประกอบย่อยของการตระหนักรู้ทางสังคม ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกไวต่อสังคม มี 3 องค์ประกอบย่อย คือ Sen1 Sen2 และ Sen3 องค์ประกอบที่ 2 ความเข้าใจสังคม มี 3 องค์ประกอบย่อย คือ Com1 Com2 และ Com3 องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารทางสังคม มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ Cmn1 และ Cmn2 องค์ประกอบที่ 4 การแก้ไขปัญหาสังคม มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ Prob1 และ Prob2 องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมในสังคม มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ Inv1 และ Inv2 แล้วนำองค์ประกอบเหล่านี้มาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ดังแสดงในภาพประกอบ 1

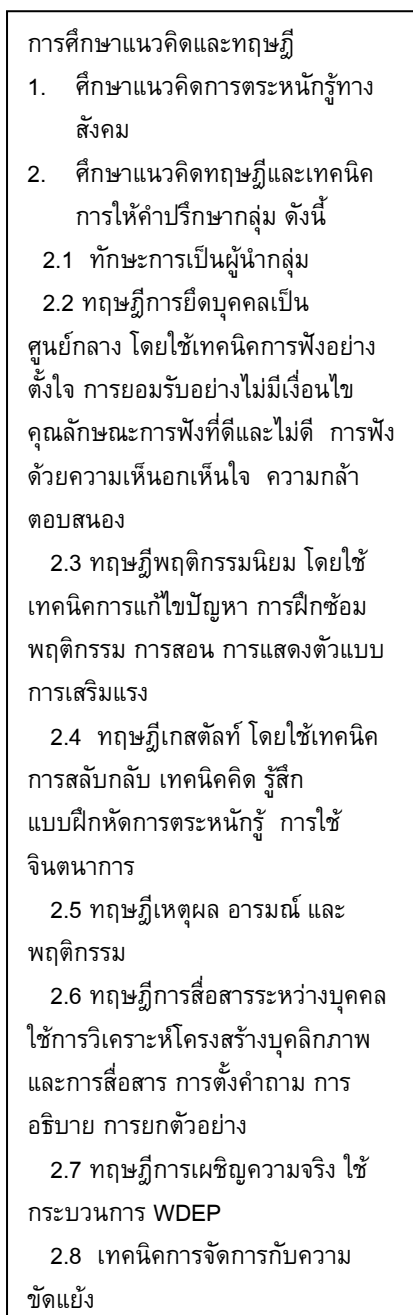

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

1.2 กรอบแนวคิดการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

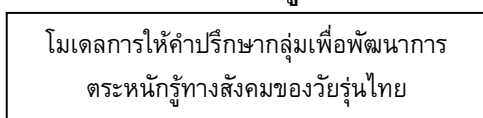
โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยได้มีการสร้างโมเดลแบ่งได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มโดยมีการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม พิจารณาตามแนวคิดของคอร์เรย์ (Corey. 2004 : 457-465) ที่ได้เสนอการสร้างโมเดลโดยการบูรณาการทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มยี่ด 3 ปัจจัย คือ การคิด ความรู้สึก และการกระทำ หลังจากนั้นนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ขั้นตอนที่ 3 การนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด

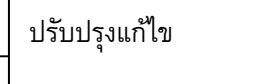
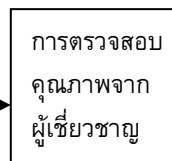
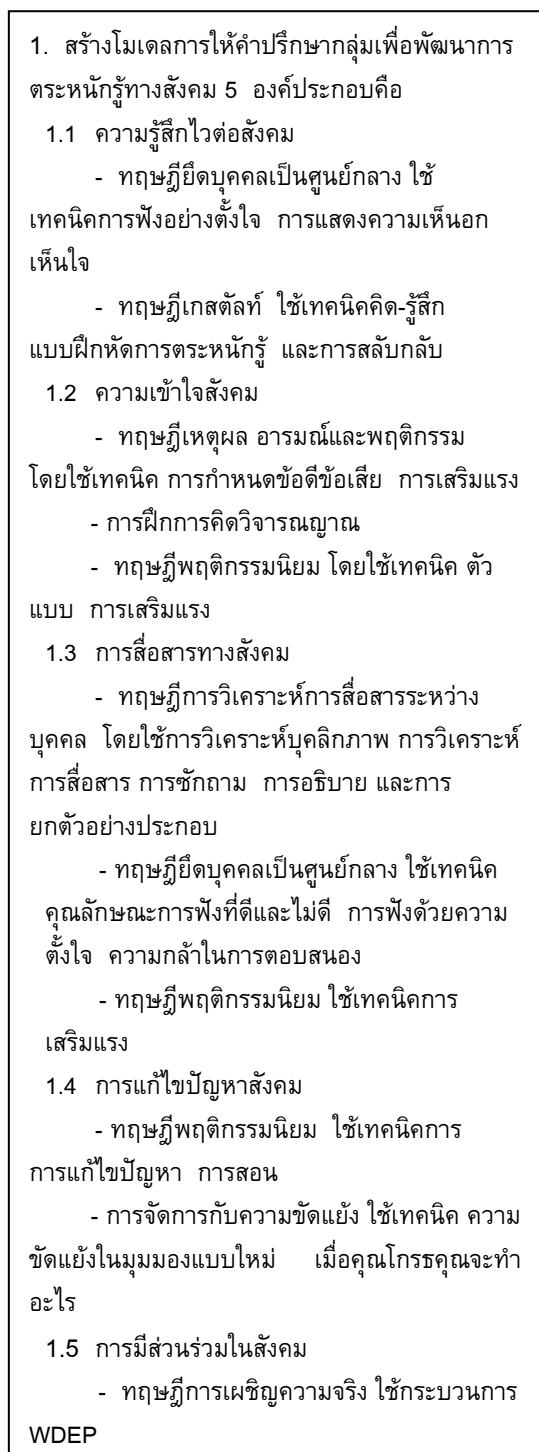

ขั้นตอนที่ 3

โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

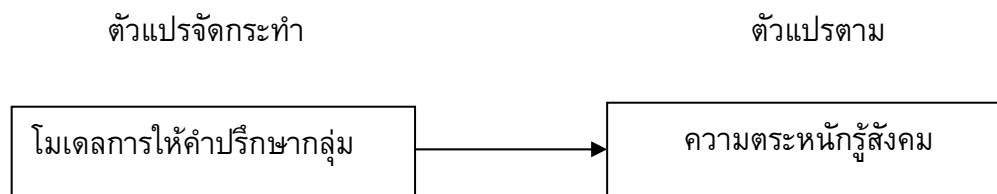
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโมเดล

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

2. กรอบแนวคิดการพัฒนาความตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยได้นำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มมาเป็นตัวแปรจัดกระทำ และมีการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นตัวแปรตาม โดยผู้วิจัยได้วางแผนการทดลองแบบ การสุ่มสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง (Randomized pretest-posttest control group design) ดังแสดงในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

สมมติฐานในการวิจัย

1. กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้าน หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน
2. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
3. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกรู้สึกไวต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
4. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
5. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
6. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
7. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านมีส่วนร่วมในสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยในครั้งนี้ ได้มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.3 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม
2. เอกสารเกี่ยวข้องกับการสร้างโมเดล
 - 2.1 ความหมายของโมเดล
 - 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลกับทฤษฎี
 - 2.3 การสร้างโมเดล
 - 2.4 คุณลักษณะของโมเดลที่ดี
 - 2.5 ข้อควรระวังในการสร้างโมเดล
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.2 แนวคิดปรัชญาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.3 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.4 ข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.5 บทบาทของผู้นำกลุ่ม
 - 3.6 ทักษะของผู้นำกลุ่ม
 - 3.7 กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.8 หลักการของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.9 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.10 โมเดลการบูรณาการทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.11 การสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 3.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม

1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม

CASEL (Collaborative for Academic , School and Emotion Learning) (2003 : 4) ได้ให้ความหมายการตระหนักรู้ทางสังคมว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่เป็นการแสดงความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

กรีนสแปน และ ดริสคอล (Black & Rojewski. 1998 : 145; citing Greenspan & Driscoll. 1997) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจและการจัดการกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการกับสถานการณ์ในสังคม และกระบวนการที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม

แลนกอง และแบล็ค (Langone & Black. 1997 : 215) ได้กล่าวถึงการตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง กระบวนการทางความคิดของความสามารถทางสังคมที่เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจผู้อื่น

ฟอร์แลนด์ และ ดิริตินิ (Forland & Diritini. 2003 : 60) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมว่า เป็นความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเอง กิจกรรม ตำแหน่ง และความรับผิดชอบของตนเองต่อเครือข่ายทางสังคมและกลุ่ม

ออสสิมิตซ์ (Ossimitz. 2004 : 4) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้อื่น ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจตนเองที่เกิดจากความรู้หรือเอกลักษณ์ของตนเอง สิ่งสำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคมคือการใส่ใจซึ่งกันและกัน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (Pongpan Kirdpitak. 1991 : 6) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับการดำรงอยู่ด้วยตนเอง ดำรงอยู่กับผู้อื่น และดำรงอยู่กับชุมชนและสังคม

ดูริช และ เบลลอททิ (Vathanophas. 2000 : 25 ; citing Durish; & Bellotti. 1992 : 107) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นการทำความเข้าใจในกิจกรรมของผู้อื่น ซึ่งจะมีผลต่อกิจกรรมของตนเอง

จากความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม สรุปได้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึงบุคคลที่สามารถรับรู้เหตุการณ์และบุคคลที่อยู่ในสังคม สามารถทำความเข้าใจกับเหตุการณ์และบุคคลในสังคมได้อย่างถูกต้อง มีการสื่อสารที่เหมาะสมและสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการรู้คิด (Cognitive- Development Theory)

ทฤษฎีพัฒนาการการรู้คิด โดยเพียเจต์ (Piaget) มีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ที่ต้องอาศัยการพัฒนาการรู้คิดของตนเอง การคิดของเด็กในวัย 3-6 ปี เป็นการคิด ก่อนการปฏิบัติการ (Pre-operational) ในช่วงวัยนี้ เด็กมีการพัฒนาในการรับรู้จากการประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวมาเป็นการกระทำที่ต้องคิดโดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งความคิด

ความเข้าใจของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถใช้เหตุผลได้ ในการการแก้ไข ปัญหาเด็กในวัยนี้รู้จักใช้ความรู้ในสิ่งหนึ่งไปอธิบาย หรือแก้ปัญหาอีกสิ่งหนึ่งโดยใช้เหตุผล ทั่ว ๆ ไป โดยไม่ได้คิดวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนก่อน หรือการมีมุมมองแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) เด็กในวัยนี้มองเห็นสิ่งใดอย่างไรก็คิดว่าผู้อื่นจะมองเห็นเช่นเดียวกับตน เด็กไม่เข้าใจว่าทำไมคนอื่นจึงมองแตกต่างไปจากตนได้ ส่วนเด็กในวัย 7-10 ปี จะเปลี่ยนวิถีทางของการคิดที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น (Concrete-operational) เด็กจะเข้าใจเกี่ยวกับการมีเป้าหมายร่วมกันและตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ตามมา สามารถคิดสร้างกฎเกณฑ์และคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ เด็กเริ่มมีกิจกรรมเปรียบเทียบกับตัวเองกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งทำให้มีการปรับตัวมากเพื่อที่จะควบคุมตนเองและพฤติกรรมของผู้อื่น เด็กในวัย 12-14 ปี จะเข้าสู่การปฏิบัติการคิดเชิงนามธรรม (Formal – operational) เด็กสามารถคิดเชิงเหตุผลและคิดเป็นระบบในการแก้ไขปัญหา และเรียนรู้ได้นอกจากข้อมูลที่มีอยู่ เด็กเริ่มความคิดที่เป็นนามธรรมคือ คุณลักษณะทางจิตวิทยา และเด็กสามารถเปรียบเทียบความคิดนี้กับผู้อื่นได้

ตามแนวคิดของเพียเจต์ พบว่า เด็กในวัย 6-8 ปี เริ่มเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับผู้อื่น ส่วนเด็กในวัย 12 – 14 ปี สามารถเปรียบเทียบความคิดเชิงนามธรรมหรือคุณลักษณะทาง จิตวิทยากับผู้อื่นได้ ซึ่งเพียเจต์เชื่อว่าปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เด็กสามารถเอาชนะการรู้คิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือการเรียนรู้ในการคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นคือประสบการณ์สังคมที่เด็กได้รับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และได้รับการตอบสนองหรือการให้ข้อมูลย้อนกลับจากสังคม ประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยกล่อมเกลาให้เด็กรู้จักคิดพิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ จากมุมมองของคนอื่น (Phillips. 1981 ; citing Selman & Byrne. 1974 ; Grain. 1980)

1.2.2 ทฤษฎีการสวมบทบาทของเซลแมน (Selman's Role-taking theory)

ตามแนวคิดของเซลแมน (Selman) ที่ว่า เด็กจะได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น จากความสามารถในการแบ่งแยกมุมมองของตนเองและเพื่อน และสัมพันธ์ภาพของความขัดแย้งกับเพื่อน เซลแมนเชื่อว่า บุคคลต้องสามารถให้ข้อสรุปในมุมมองของตนเอง และเข้าใจความคิด ความรู้สึก แรงจูงใจ และความตั้งใจของตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล และ เซลแมน (Shaffer. 2000 : 193; citing Selman. 1976) ได้สรุปถึงพัฒนาการตามทฤษฎีการสวมบทบาท ดังนี้

ระดับ 0 การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง หรือมีมุมมองที่ไม่แตกต่างกัน (Egocentric or undifference perspective) (อายุ 3-6 ปี) ในขั้นนี้เด็กไม่ตระหนักถึงมุมมองของ คนอื่น พวกเขาจะสรุปว่าจะไรที่พวกเขาทำและรู้สึกนั้นคือสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่ความสับสนในเรื่องของการกระทำกับความรู้สึก หรือระหว่างการมีเจตนาและไม่มีเจตนาของบุคคล

ระดับ 1 การสวมบทบาทจากข้อมูลทางสังคม (Social-information role-taking) (อายุ 6-8 ปี) เด็กรู้ว่าผู้อื่นมีมุมมองหรือแนวคิดต่างจากตนเอง แต่สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงแค่การรับข้อมูลที่แตกต่างกันของผู้อื่น แต่เด็กยังไม่สามารถเข้าใจว่าบุคคลคนเดียวกัน

อาจมีความรู้สึกนึกคิดได้หลายอย่างในสถานการณ์หรือเวลาเดียวกันได้ และบางครั้งความรู้สึกนึกคิดเหล่านั้นก็อาจขัดแย้งกันได้

ระดับ 2 การสวมบทบาทจากการสะท้อนภาพตนเอง (Self-reflective role-taking) (อายุ 8-10 ปี) เด็กรู้ว่าตนเองกับผู้อื่นอาจจะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันได้ แม้ว่าพวกเขาอาจจะได้รับข้อมูลที่เหมือนกัน เด็กสามารถคิดแยกแยะตนเองออกมารับเอาภาพสะท้อนเกี่ยวกับความคิดและการกระทำของตน

ระดับ 3 การสวมบทบาทจากการเข้าใจร่วมกัน (Mutual role-taking) (อายุ 10-12 ปี) เด็กมีการคิดเป็นระบบมากขึ้น เด็กสามารถพิจารณาความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น และรู้ว่าคนอื่นก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน เด็กยังไม่สนใจในบุคคลที่ 3 และสามารถรู้ว่าตนเองจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไร พวกเขาจะมีการโต้ตอบทางความคิดเห็นกับเพื่อนสนิทเท่านั้น

ระดับ 4 การสวมบทบาทจากหน้าที่ของสังคม (Societal role-taking) (อายุ 12 –15ปีขึ้นไป) ในขั้นนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่น วัยรุ่นจะพยายามที่เข้าใจมุมมองของคนอื่น โดยการเปรียบเทียบการปฏิบัติของตนเองกับระบบของสังคม หรืออีกนัยหนึ่ง วัยรุ่นคาดหวังว่าผู้อื่นจะมีการพิจารณาและมีการสรุปมุมมองตามสถานการณ์ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมปฏิบัติ

เซลแมนเสนอแนวคิดที่ว่า เด็กที่มีทักษะการสวมบทบาทพวกเขาก็จะเข้าใจถึงความหมาย คุณลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพของมนุษย์ เด็กจะค่อย ๆ มีการเจริญงอกงามในทักษะการสวมบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับมิตรภาพจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากคนเดียวยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ไปสู่ความคิดที่ว่าคนอื่นก็มีประโยชน์สำหรับฉัน และเข้าใจอย่างแท้จริงว่าคนอื่นสามารถให้ความสนุกสนาน ให้การสนับสนุนทางอารมณ์กับพวกเขาได้ และพวกเขาก็สามารถให้ความสนุกสนานและให้การสนับสนุนกับคนอื่นได้เช่นกัน

จากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการรู้คิดของเพียเจต์ และทฤษฎีการสวมบทบาทของเซลแมน จะเห็นพัฒนาการด้านกระบวนการคิดของเด็ก สรุปได้ดังนี้

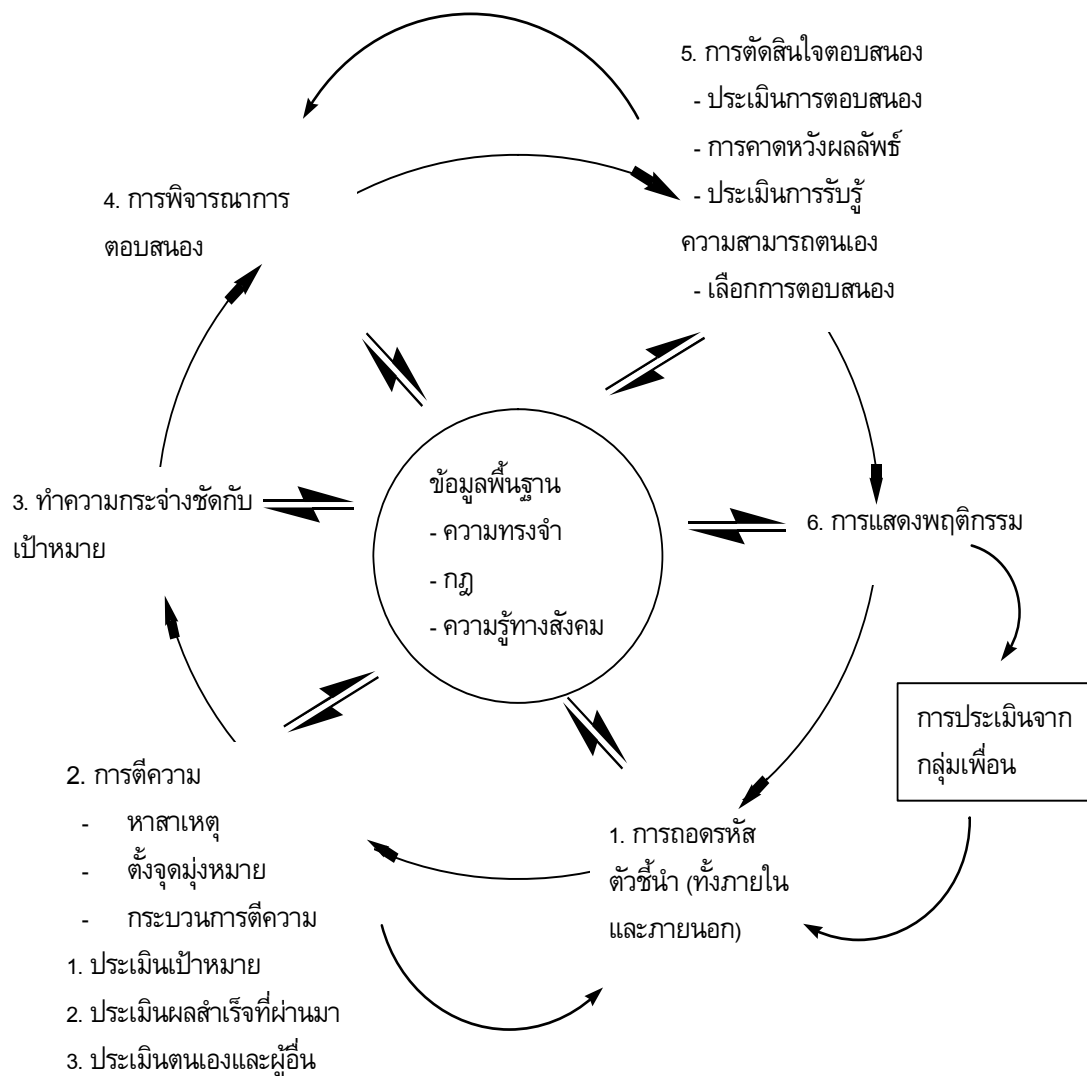
1. เด็กเริ่มต้นกระบวนการคิดจากการรับรู้ เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กสามารถรับข้อมูลจากบุคคลอื่นได้ แต่ยังไม่สามารถแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น
2. เด็กมีกระบวนการคิดที่เป็นรูปธรรม สามารถเปรียบเทียบได้ เด็กเริ่มรู้ถึงความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้อื่น รู้ถึงความคิดเห็นส่วนบุคคลและเริ่มมีสัมพันธภาพกับเพื่อน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้
3. วัยรุ่นมีกระบวนการคิดที่เป็นนามธรรม สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดของตนเองกับผู้อื่น มีความสามารถในการคิดเป็นเหตุเป็นผล และเริ่มมองสังคมภายนอก และคิดว่าการกระทำที่เหมาะสมนั้นต้องปฏิบัติตามคนส่วนใหญ่ในสังคม

1.2.3 กระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม (Social information processing)

ในกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมเป็นการเริ่มต้นกิจกรรมของมนุษย์ในการรับข้อมูลจากภายนอก แล้วมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของตนเอง โดยอธิบายได้ตามทฤษฎีการระบุสาเหตุของพฤติกรรม (Attribution theory) โดยไฮเดอร์ (Shaffer. 2000 : 94; citing Heider. 1958) ได้อธิบายว่ามนุษย์มีแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม 2 อย่างคือ 1) ความต้องการที่จะเข้าใจภายในโลกมนุษย์ 2) ต้องการอำนาจที่ควบคุมสิ่งแวดล้อม ซึ่งแรงจูงใจเหล่านี้ทำให้บุคคลรู้ว่าพวกเขาต้องมีพฤติกรรมในสถานการณ์ที่หลากหลายอย่างไร และเข้าใจสาเหตุที่ต้องทำพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งตามความคิดเห็นของไฮเดอร์ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมานั้นมาจากสาเหตุภายในคือ คุณลักษณะส่วนบุคคลและสาเหตุจากภายนอกคือเงื่อนไขจากสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบุคคลมีกระบวนการรับข้อมูลทางสังคม เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมและเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

นอกจากนี้ ในกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม คริก และ ดอด (Crick & Dodge. 1994 :74; citing Crick & Dodge. 1990) ได้กำหนดโมเดลของกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมของเด็ก ซึ่งได้กล่าวว่าความมุ่งหมายของการสร้างโมเดลเพื่อชี้ให้เห็นการเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคมของเด็กนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับความคิด 4 ขั้นตอน ก่อนที่จะนำไปสู่ความสามารถของพฤติกรรมทางสังคม คือ 1) การถอดรหัสจากตัวชี้นำทั้งภายในและภายนอก 2) การตีความและกระบวนการทางความคิด 3) การทำความกระจำหรือการเลือกเป้าหมาย 4) การเลือกรูปแบบการตอบสนอง 5) การตัดสินใจตอบสนอง 6) การแสดงพฤติกรรม ในช่วงระหว่างขั้นที่ 1 และ 2 การถอดรหัสและการตีความตัวชี้นำทางสังคม เป็นการตั้งสมมติฐานของเด็กในการเลือกใส่ใจกับสถานการณ์และตัวชี้นำภายใน ในการตีความอาจจะใช้กระบวนการ ดังนี้ ก) กระบวนการคิดไตร่ตรองของตัวชี้นำทางสังคมที่เก็บไว้ในความทรงจำ ข) การวิเคราะห์เหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น(การประเมินว่าเป้าหมายจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ค) การอ้างอิงไปยังมุมมองของผู้อื่นในสถานการณ์ (การระบุเหตุของการใส่ใจ) ง) การประเมินว่าเป้าหมายที่ผ่านมาที่เคยได้รับ จ) ประเมินผลลัพธ์ที่มุ่งหวังและสามารถของตนเองที่เคยทำ (ประเมินผลสำเร็จที่ผ่านมา) และ ฉ) ความต้องการในการแลกเปลี่ยนในปัจจุบันของตนเอง(ประเมินตนเอง)และเพื่อน(ประเมินผู้อื่น) ในกระบวนการตีความนี้อาจจะใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เก็บไว้ในความจำมาใช้ ในขั้นที่ 3 หลังจากตีความสถานการณ์ เด็กจะเลือกเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการจากสถานการณ์ หรือเป้าหมายที่มีอยู่ก่อนหน้า เป้าหมายถูกเน้นที่ตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดการกระทำไปสู่ผลลัพธ์ ขั้นที่ 4 การตั้งสมมติฐานที่เด็กนำมาจากข้อมูลในความทรงจำที่เป็นการตอบสนองสถานการณ์ พวกเขาอาจจะสร้างพฤติกรรมใหม่ในการตอบสนอง การตอบสนองอาจจะเกิดขึ้นจากการเลือกเป้าหมายเป็นตัวกระตุ้น ในขั้นที่ 5 เด็กจะประเมินการตอบสนองที่ผ่านมาและเลือกการตอบสนองที่มีการประเมินผลดี ปัจจัยที่เด็กใช้ในการประเมินการตอบสนอง คือ ผลลัพธ์ที่พวกเขาคาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากการตอบสนอง(ผลลัพธ์ที่คาดหวัง) ระดับความเชื่อมั่นในความสามารถในการตอบสนอง

(ความสามารถของตนเอง) และการประเมินการตอบสนองที่น่าพอใจ (การประเมินการตอบสนอง) ในขั้นที่ 6 เลือกรับตอบสนองและมีการแสดงพฤติกรรม (Crick; & Dodge.1994 : 74-100) ในภาพประกอบ 1 จะเห็นว่าในกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมของเด็กนั้น เริ่มจากการการถอดรหัส การตีความ การกำหนดเป้าหมาย การเลือกรับตอบสนอง และการแสดงพฤติกรรม ในแต่ละขั้นตอนเด็กจะใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เก็บไว้ในความทรงจำมาช่วยให้การพิจารณาและเลือกรับตอบสนองที่เหมาะสม ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 โมเดลกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมในการปรับตัวทางสังคมของเด็กที่มา : Crick & Dodge (1994). A Review and Reformulation of Social Information-Processing Mechanism in Child's Social Adjustment. **Psychological Bulletin**. 115(1).

1.2.4 ทฤษฎีทางสังคมด้านการรู้คิด (Cognition Social Theory)

มิสเชล (Mischel. 1993 : 393 – 417) ได้เสนอตัวแปรบุคคล (Person variables) ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของการรู้คิดทางสังคมที่นำไปสู่การวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคล ตัวแปรบุคคลเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาโดยพิจารณาถึงการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่น จะมีการทำความเข้าใจข้อมูลและการกระทำในสังคม มิสเชล ได้กำหนดตัวแปรบุคคลดังนี้

1.2.4.1 กลยุทธ์การถอดรหัส (Encoding strategies) บุคคลมีความแตกต่างในการถอดรหัส วิธีทางที่พวกเขาใช้ถอดรหัสมีผลต่อการกระทำของพวกเขา ความแตกต่างของกลุ่มคนและการถอดรหัส คือ ในเหตุการณ์ที่คล้ายกันบุคคลอาจมีวิธีการในการถอดรหัสที่ต่างกัน ในการพัฒนาการกลยุทธ์ในการถอดรหัสนี้คือให้พวกเขาเลือกที่จะใส่ใจ และค้นหาข้อมูลที่แตกต่างกันสามารถเปลี่ยนแปลงการรู้คิดเนื่องจากมีสิ่งเร้า โดยเฉพาะสิ่งเร้าที่เป็นวัตถุ เช่น ความดึงดูดของรูปร่างบุคคลหรือสถานะทางสังคม ถ้าบุคคลมีความใส่ใจในการเลือก มีการทำความเข้าใจก็จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ดังนั้นหากจะดูความตั้งใจเลือก หรือการถอดรหัสก็สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรม

1.2.4.2 ความคาดหวัง (Expectancies) ตามแนวคิดของมิสเชล เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลที่ต่างกัน เนื่องจากพวกเขามีความคาดหวังในสถานการณ์ที่ต่างกัน บุคคลอาจมีการมองโลกในแง่ดีกับการมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งความคาดหวังเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมของพวกเขา ความคาดหวังจะนำไปสู่ทางเลือกการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ดังเช่น ถ้าบุคคลคิดว่าตนเองจะประสบความสำเร็จก็จะมีพฤติกรรมที่ต่างกับบุคคลที่คิดว่าตนเองจะไม่ประสบความสำเร็จ ประเภทของความคาดหวังมีดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลลัพธ์ (Behavior-outcome relations) เป็นความคาดหวังที่นึกถึงผลลัพธ์ของพฤติกรรม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างทางเลือกของพฤติกรรมและรูปแบบความคาดหวัง เช่น “ถ้า..... ต่อจากนั้น” เมื่อบุคคลมีความคาดหวังในผลลัพธ์ของพฤติกรรม ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความคาดหวังผลลัพธ์ของพฤติกรรมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คล้าย ๆ กัน หรือเมื่อบุคคลต้องอยู่ในสถานการณ์ใหม่ ๆ บุคคลนั้นก็จะคาดหวังผลลัพธ์ของพฤติกรรมตามประสบการณ์เดิมที่คล้าย ๆ กัน เช่น หากผู้ชายคนหนึ่งมีความคิดว่าทุกคนเอาเปรียบเขา เขาก็จะมองว่าทุกคนเป็นศัตรูของเขา และก็จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับทุกคนเพื่อปกป้องตนเอง

2) ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับผลลัพธ์ (Stimulus-outcome relations) ผลลัพธ์ที่เราคาดหวังขึ้นอยู่กับสิ่งเร้ามากมาย สิ่งเร้าสามารถทำนายถึงเหตุการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีการเรียนรู้ที่แน่นอนจากเหตุการณ์นั้นก็สามารถทำนายถึงเหตุการณ์อื่น ๆ ได้ ในการทดลองจะพบว่า ปฏิกริยาของในชีวิตของมนุษย์เป็นสิ่งที่เร้าที่จะทำนายถึงผลลัพธ์ของพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น สายตาเจ้าเล่ห์ การพูดน้อย ตัวผอม และดูหิวโหย อายุ เพศ การสบตา ลักษณะท่าทาง และพฤติกรรมอื่น ๆ (ความต้องการ

สถานภาพทางสังคมและอำนาจของบุคคล) นำไปสู่การทำนายถึงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลเหล่านั้น

3) ความคาดหวังการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy expectations) เป็นความเชื่อของบุคคลที่เชื่อว่าเขาหรือเธอสามารถกำหนดพฤติกรรมเฉพาะได้ สามารถทำได้ ในการวัดความคาดหวังในการรับรู้ความสามารถของตนเองนี้จะสามารถทำนายถึง การกระทำของบุคคล และหากมีการปรับปรุงให้บุคคลมีความคาดหวังในการรับรู้ความสามารถของตนเองก็จะทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.4.3 ค่านิยมทางจิตใจ (Subjective value) คนสองคนมีความคาดหวังเหมือนกัน แต่อาจจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน ถ้าพวกเขาารู้สึกถึงคุณค่าของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่างกัน เช่น ถ้านักเรียนอยากได้รับการยอมรับจากครู พวกเขาอาจจะพูดและทำในสิ่งที่คุณครูชอบ ซึ่งในการพูดและทำนั้นก็แตกต่างกันตามค่านิยมของแต่ละคน และอาจแตกต่างกันด้วย วัยเด็ก อาจจะทำเพื่อให้ครูยอมรับตนเอง ส่วนวัยรุ่นที่ไม่อยากมาโรงเรียนเขาก็อาจมีพฤติกรรมที่ต่างออกไป ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพิจารณาถึงตัวแปรของค่านิยมทางจิตใจ เช่น ความชอบหรือไม่ชอบ ค่านิยมทางบวกหรือค่านิยมทางลบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน เช่น หากบุคคลมีความชอบในภาระหน้าที่ เขาจะมีการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าบุคคลที่ไม่ชอบ

1.2.4.4 ระบบการควบคุมกำกับตนเองและการวางแผน (Self-regulatory systems and plans) บุคคลมีมาตรฐานและระบบในการควบคุมกำกับตนเอง เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายของพวกเขา บุคคลจะมีความแตกต่างในการควบคุมกำกับตนเอง โดยจะมีกฎและแบบแผนในการนำไปสู่พฤติกรรมของพวกเขาแตกต่างกัน การควบคุมกำกับตนเองมีอิทธิพลกับสิ่งแวดล้อม เราสามารถเลือกสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้าให้แสดงพฤติกรรม เราสามารถเลือกที่จะทำหรือไม่ทำอะไร โดยอาจใช้การคิดและการวางแผนและการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมใหม่ เช่น ถ้าบุคคลไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือในบริเวณที่มีเสียงดัง พวกเขาอาจจะเปลี่ยนไปหาสถานที่เงียบ ๆ ในการอ่านหนังสือ หรืออยู่ในห้องที่กันเสียงได้ แต่ถ้าไม่สามารถเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมได้ พวกเขาก็อาจจะควบคุมกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนความคิดใหม่ หรือแสดงความสนใจในสิ่งตรงกันข้าม

1.2.4.5 ความสามารถ (Competencies) บุคคลต้องการข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับโลกและสัมพันธภาพของพวกเขาในโลก ผลของการเรียนรู้และการพัฒนาการรู้คิดสามารถพัฒนาความรู้และพฤติกรรมได้ ตามแนวคิดโครงสร้างฉลาดทางสังคม (Social intelligence) เป็นความสามารถด้านความรู้ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรม เป็นแนวคิดในการเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคม แนวคิดของความสามารถคือ ความสามารถของบุคคลในการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม และการใช้ความรู้และการแก้ไขปัญหาของตนเอง บางคนต้องการความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่มีศักยภาพตามความรู้และทักษะที่มีอยู่ บุคคลมีการดำรงอยู่และมีความรู้และรูปแบบพฤติกรรมที่พวกเขาใช้เป็นกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาทางสังคมแตกต่างกัน ก็จะมีผลทำ

ให้มีความสามารถแตกต่างกันด้วย เช่น พนักงานขายรถ นักการเมือง นักบำบัดทางจิต ก็มีกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาทางสังคมแตกต่างกัน

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม คือ ทฤษฎีพัฒนาการรู้คิด ทฤษฎีการสวมบทบาท กระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม และทฤษฎีทางสังคมด้านการรู้คิด สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการรู้คิด (Cognitive development) ตามแนวคิดของเพียเจต์ ระบุว่าเด็กมีการพัฒนากระบวนการคิดเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ในช่วงแรกเด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง แล้วจึงพัฒนาการคิดเกี่ยวกับผู้อื่นโดยพัฒนาจากการมีประสบการณ์ทางสังคมของเด็กที่ได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากสังคมก็จะช่วยกล่อมเกล้าให้เด็ก รู้จักพิจารณาถึงสถานการณ์ต่าง ๆ จากมุมมองของคนอื่น ส่วนทฤษฎีการสวมบทบาท (Role-taking theory) ของเซลแมน เชื่อว่าเด็กเริ่มพัฒนาการคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางก่อน แล้วจึงพัฒนากระบวนการคิดจากทักษะทางสวมบทบาท เด็กจะค่อย ๆ มีการเจริญงอกงามในแนวคิดจากยึดตัวเองไปสู่การคิดว่าคนอื่นก็มีประโยชน์สำหรับฉัน และเข้าใจว่าคนอื่นสามารถให้ความช่วยเหลือตนเองได้ และตนเองก็สามารถให้ความช่วยเหลือคนอื่นได้เช่นกัน

การตระหนักรู้ทางสังคม เป็นความสามารถทางด้านการคิดที่มีการคิดเกี่ยวกับสังคม ดังนั้นในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็ก เริ่มต้นในช่วงวัยที่เด็กเริ่มเข้าใจความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ตามแนวคิดของเซลแมน ในการพัฒนาในระดับ 4 วัยรุ่นจะพยายามเข้าใจมุมมองของคนอื่น โดยเปรียบเทียบการกระทำของตนเองกับแนวทางที่สังคมกำหนดไว้ ดังนั้นในช่วงวัยรุ่นจึงเริ่มมีการตระหนักในบทบาทของตนเองที่มีต่อสังคม

2. กระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม (Social information process) ตามแนวคิดทฤษฎีการระบุเหตุของพฤติกรรม (Attribution theory) ของไฮเดอร์ (Shaffer. 2000 : 94; citing Heider. 1958) เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุจากภายในคือมีแรงจูงใจ และสาเหตุจากภายนอกคือสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบุคคลมีกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมเพื่อปรับปรุงประสบการณ์ของตนเองในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ส่วนในกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมของ คริก และ ดอด (Crick; & Dodge.1994 : 76) ได้สรุปว่า ก่อนการแสดงพฤติกรรมของบุคคลมีกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม คือ 1) การถอดรหัสสถานการณ์ทางสังคม 2) การแสดงออกและการทำความเข้าใจกับสถานการณ์เหล่านั้น 3) การค้นหาการตอบสนองสถานการณ์เหล่านั้น 4) การเลือกการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ซึ่งสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม คือ ข้อมูลพื้นฐานเดิมของบุคคล และตัวชี้้นำทางสังคมหรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางสังคม

ในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลอาจจะเกิดการสาเหตุภายในและสาเหตุจากสังคมภายนอก ซึ่งบุคคลต้องมีการพัฒนากระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมเพื่อปรับปรุง พฤติกรรมของตนเอง ในกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมนั้น เราสามารถวัดพฤติกรรมของบุคคลจากกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมได้ หากคนมีกระบวนการทำ

ความเข้าใจข้อมูลทางสังคมไม่เหมาะสมอาจมีการแสดงพฤติกรรมทางสังคมออกมาไม่เหมาะสมได้ เช่น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว การมีพฤติกรรมเก็บตัว ดังนั้นการพัฒนาระบบการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคมก็จะเป็นการช่วยปรับปรุงพฤติกรรมทางสังคมให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

3. ทฤษฎีทางสังคมด้านการรู้คิด (Cognition social theory) ตามแนวคิดของ มิสเชล (Mischel. 1993) ที่ได้กำหนดตัวแปรบุคคลที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลคือ 1) กลยุทธ์ในการถอดรหัส หากบุคคลมีความตั้งใจในการเลือก และมีการทำความเข้าใจที่ดีก็จะส่งผลดีต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา 2) ความคาดหวัง บุคคลที่มีความคาดหวังถึงผลลัพธ์ของพฤติกรรมก็จะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เขาเกิดความพยายามในสู่เป้าหมายมากขึ้น 3) ค่านิยมทางจิตใจ ถ้าบุคคลมีค่านิยมที่ดีก็จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ดี 4) การควบคุมกำกับตนเอง บุคคลที่มีการพัฒนาการควบคุมกำกับตนเองก็จะทำให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ 5) ความสามารถคือความสามารถของบุคคลในการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม และการรู้จักการใช้ความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหาทางสังคมได้

ในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม การพัฒนาการรู้คิดทางสังคมก็มีส่วนสำคัญ เนื่องจากพฤติกรรมที่เกิดจากแรงผลักดันภายใน หรือแรงจูงใจภายในตัวบุคคล หากมีการพัฒนาตัวแปรบุคคลคือ การถอดรหัส ความคาดหวัง ค่านิยม การควบคุมกำกับตนเอง และความสามารถก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมความสามารถทางสังคมได้

1.3 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

การตระหนักรู้ทางสังคม เป็นองค์ประกอบด้านความคิดและเป็นความสามารถทางสังคม ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ดังนี้

กรีนสแพน และ ดริสคอล (Black & Rojewski. 1998 : 10-11 ; citing Greenspan & Driscoll. 1997) ได้กำหนดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ดังนี้

1. ความรู้สึกไวต่อสังคม เป็นองค์ประกอบด้านการรับรู้ หมายถึงความสามารถของการเข้าใจหรือรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม การเข้าใจบทบาทของตนเองที่มีต่อผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การสวมบทบาท และความคิดเห็นกับสังคม

2. การหยั่งรู้สังคม เป็นองค์ประกอบด้านการตีความ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจถึงกระบวนการที่อยู่ภายใต้เหตุการณ์ของสังคมและมีการประเมินตัดสินเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นได้ ได้แก่ ความเข้าใจสังคม การหยั่งรู้ทางจิตวิทยา การตัดสินทางจริยธรรม

3. การติดต่อสื่อสารทางสังคม เป็นองค์ประกอบด้านการกระทำ หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และเข้าใจถึงวิธีการที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ได้แก่ การแก้ไขปัญหาทางสังคม และการสื่อสาร

เซลแมน (Selman. 2003 : 69) ได้กำหนดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ดังนี้

1. การตระหนักเกี่ยวกับความหมายส่วนบุคคล (Awareness of personal meaning) หมายถึง การตระหนักรู้ตนเองของบุคคลในการใช้ความสามารถส่วนบุคคลในแสดงออกและการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม

2. ความเข้าใจสังคม (Social understanding) หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจในสัมพันธภาพและความเสี่ยงของสังคม

3. ทักษะทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อกัน (Repertoire of social skill) บุคคลสามารถในการปฏิบัติในทักษะระหว่างบุคคล คือ การหยั่งลึก (Perspective taking) กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (Conflict resolution strategies)

มิสเชล (Black & Rojewski. 1998 : 10-11; citing Mischel. 1973) โดยแบล็คและโรจิwski ได้เปรียบเทียบแนวคิดการรู้คิดทางสังคมของมิสเชล และองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของกรีนสแปน โดยสรุปองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของมิสเชล ดังนี้

1. ความรู้สึกไวต่อสังคม หมายถึง ความสามารถในการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์ระหว่างบุคคล

2. การหยั่งรู้สังคม หมายถึง การทำความเข้าใจของบุคคลและเหตุการณ์ในกลุ่มอย่างมีความหมาย ได้แก่ กลยุทธ์การถอดรหัส (Encoding strategies) และการเปลี่ยนแปลงการรู้คิด (Cognitive transformation)

3. การติดต่อสื่อสารทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการใช้กลยุทธ์สำหรับจัดการกับบุคคลอื่น เช่น ระบบการควบคุมกำกับตนเอง (Self – regulation system) การวางแผนหรือกฎส่วนบุคคลที่จะนำไปสู่พฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (Pongpan Kirdpitak. 1991 : 6-7) ได้กำหนดรูปแบบของการตระหนักรู้ทางสังคมดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อตนเอง ได้แก่ บุคลิกภาพ และค่านิยม

2. ความคิดเห็นต่อผู้อื่น คือ วิถีทางที่บุคคลใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3. ความรู้สึกผูกพันกับชุมชนหรือสังคม คือ การมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ในเรื่องการเมือง และการมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมถึงในครอบครัว

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางสังคมนั้น โดยสรุปแล้วประกอบด้วยด้านการรับรู้ (Perception) บุคคลควรมีการรับรู้ถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ด้านความสามารถในการทำความเข้าใจ (Comprehension) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและการตีความคิดพิจารณาอย่างถูกต้องและเหมาะสม และด้านการกระทำ คือการสื่อสาร (Communication) โดยเลือกใช้ทักษะที่ถูกต้อง ส่วนการแก้ไขปัญหาสังคมจะเกี่ยวข้องกับการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมได้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม (Involvement) ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสนใจในกิจกรรมของสังคม และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แบ่งองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ดังนี้

1. ความรู้สึกไวต่อสังคม เป็นความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และรับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ดังคำกล่าวของ กรีนสแปน (Melissa.1984 ; citing Greenspan. 1979, 1981) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกไวต่อสังคม เป็นความสามารถของบุคคลในการ

เข้าใจผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ มิสเชล (Langone & Black. 1997 : online ; citing Mischel 1973)) ที่ได้ให้ความหมายของความรู้สึกไวต่อสังคมว่า เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึกต่อบุคคลและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้ แบล็ค และ โรจิวสกี (Black & Rojewski. 1998 : online) ได้กล่าวถึง ความรู้สึกไวต่อสังคมว่า เป็นความเข้าใจในท่าทาง เข้าใจคำพูดของบุคคลและเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม จะเห็นได้ว่า ความรู้สึกไวต่อสังคมนั้น เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ เพราะหากบุคคลที่มีความรู้สึกไวต่อสังคม จะสามารถรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รับรู้มุมมองของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นแล้วจะสามารถแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ดีได้ ดังคำกล่าวของ โบฮาร์ท และ กรีนสเบิร์ก (Bohart & Greenberg. 1997 : 46) ที่กล่าวถึงบุคคลที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นว่า เป็นบุคคลที่มีการพฤติกรรมทางสังคมโดยแสดงออกถึงการช่วยเหลือคนอื่น มีการแบ่งปัน และมีความเสียสละต่อผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว ไม่สนใจบุคคลหรือสถานการณ์สังคม ดังการศึกษาของ เฟรชบาช และ เฟรชบาช (Bohart & Greenberg. 1997 : 46 ; citing Feshbach & Feshbach. 1969) ที่พบว่าเด็กชายที่มีอายุ 8 ปี ที่มีความก้าวร้าวสูง จะมีความเห็นอกเห็นใจต่ำ และการศึกษาของ แซดเลอร์ (Melissa. 1984 : 46 ; citing Chandler. 1973) ที่พบว่า คนที่มีความเข้าใจผู้อื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น จะมีการแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมลดลง จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึกไวต่อสังคม สรุปได้ว่า ความรู้สึกไวทางสังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการตระหนักรู้ทางสังคม ที่เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม รับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ประกอบด้วย

1.1 สามารถรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสังคม

1.2 สามารถรับรู้มุมมองผู้อื่น โดยไม่ยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นศูนย์กลาง มีความเข้าใจว่าบุคคลอื่นก็มีประสบการณ์ในสังคมได้

1.3 สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

2. ความเข้าใจสังคม เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งกรีนสแพน (Black & Rojewski. 1998 : online ; citing Greenspan. 1979, 1981) ได้กล่าวถึงความเข้าใจสังคมว่าเป็นความสามารถในการเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถประเมินและตัดสินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ส่วน มิสเชล (Langone & Black. 1997 : online ; citing Mischel. 1973) กล่าวถึงความเข้าใจสังคมว่า เป็นการทำความเข้าใจบุคคลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ แบล็คและโรจิวสกี (Black & Rojewski. 1998 : online) ที่กล่าวถึงความเข้าใจสังคมว่า เป็นองค์ประกอบการตีความที่สะท้อนถึงความสามารถในการคิดว่ามีอะไรเกิดขึ้นในสังคม การทำความเข้าใจถึงแรงจูงใจ ความใส่ใจของคนในสังคม และบทบาทที่มีต่อกันในสังคม ดังนั้นการเข้าใจสังคม จึงเป็นการคิดเพื่อทำความเข้าใจบุคคลอื่น ซึ่งในการพัฒนาความเข้าใจต้องมีการพัฒนากระบวนการคิดให้มีการเป็นแบบเป็นเหตุเป็นผลเพื่อจะอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่นที่เป็นช่วงวัยที่มีการคิดเชิงนามธรรม สามารถคิดเชิงเหตุ

เชิงผล และมีการทำความเข้าใจบทบาทตนเองโดยพิจารณาจากมุมมองหรือพฤติกรรมของผู้อื่น สอดคล้องดังคำกล่าวของ มิลเลอร์ (Miller.1998 : 27) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นจะเข้าใจมุมมองของบุคคลอื่น มีการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลก่อนการตัดสินใจ หรือ เมื่อพวกเขาเลือกทำพวกเขาจะพิจารณาว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกหรือผิด และวัยรุ่นมีความเจริญเติบโตด้านความคิด โดยสามารถที่จะโต้แย้งและอภิปรายประเด็นสังคมได้ ดังนั้นวัยรุ่นจึงเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการพัฒนาให้มีกระบวนการคิดที่เหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ จากแนวคิดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจสังคมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคม เพราะเป็นความสามารถของบุคคลในการทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยการคิดวิเคราะห์ ประเมินตัดสินอย่างรอบคอบ ประกอบด้วย

2.1 ความสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจบุคคลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

2.2 ความสามารถประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และประเมินความคิดความรู้สึกของบุคคลในสังคม

2.3 ความสามารถในการตัดสินเหตุการณ์และความคิด ความรู้สึกของบุคคลในสังคม

3. การสื่อสารทางสังคม เป็นความสามารถในการพูด หรือการแสดงท่าทางได้อย่างเหมาะสม ดังคำกล่าวของ แบล็ค และ โรจิวสกี (Black & Rojewski. 1998 : online) ที่กล่าวถึงการสื่อสารทางสังคมว่า เป็นความสามารถในการเลือกการตอบสนองโดยพิจารณาทักษะที่เหมาะสม สอดคล้องกับ กรีนสแปน (Black & Rojewski. 1998 : online ; citing Greenspan. 1979, 1981) ได้กล่าวว่า การสื่อสารทางสังคมเป็นความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น และเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นได้ การสื่อสารจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมได้ ซึ่งการสื่อสารประกอบด้วย การสื่อสารด้วยภาษา และการสื่อสารด้วยท่าทาง ดังคำกล่าวของ สะเทียร์ และคนอื่น ๆ (Satir et al. 1991 : 32) ที่กล่าวถึงการสื่อสารประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนข้อมูลหรือข่าวสาร และส่วนอารมณ์หรือส่วนที่เป็นภาษาท่าทาง เช่น สีหน้า ท่าทาง สายตา โทนเสียง การหายใจ สอดคล้องกับคำกล่าวของ เบอร์กูน (Burgoon. 1995 : 195) ที่กล่าวถึงการสื่อสารว่าเป็นรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการใช้พูดและท่าทาง หากบุคคลมีปัญหาในการสื่อสารก็จะทำให้ขาดความตระหนักรู้ทางสังคม ดังคำกล่าวของ โวรัวร์ และ มิลเลอร์ (Voruer and Miller) ที่กล่าวว่า ผู้ที่ไม่ตระหนักถึงคนอื่น คือ ผู้ที่ไม่รับรู้ถึงภาษาท่าทาง และไม่รู้จักวิธีการแสดงออกที่เหมาะสม และดังนั้นการสื่อสารเพื่อให้อื่นเข้าใจ และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน บุคคลต้องมีทักษะการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้จึงให้ความหมายของการสื่อสารทางสังคมว่า เป็นความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ประกอบด้วย

3.1 ความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในสถานการณ์ปกติ

3.2 ความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ได้แก่ ความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีความขัดแย้งกัน

4. การการแก้ไขปัญหาลังคม เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมครอบครัว โรงเรียน หรือชุมชน ดังคำกล่าวของ ดี'ซูริลา (Dreer et al. 2004 : 304 ; citing D' Zurilla, Nezu, & Maydeu-Olivares. 2002) ที่กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาลังคม เป็นความสามารถในการแสดงเจตคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อปัญหาและมีรูปแบบการแก้ไขปัญหานั้นที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งบุคคลนั้นอาจจะแก้ไขปัญหานั้นได้ดี หรือ อาจจะแก้ไขปัญหายังไม่มีประสิทธิภาพ และ อีเลียส และ แคลบบี (Elias & Clabby. 1988 : 53) ได้กล่าวถึงการแก้ไขปัญหาลังคมว่า เป็นทักษะที่นักเรียนใช้ในการวิเคราะห์ การทำความเข้าใจ การตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในทุก ๆ วัน และปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง ดังนั้นการแก้ไขปัญหาลังคม จึงเป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เน้นไปที่ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยกับวัยรุ่น คือ ปัญหาจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมของวัยรุ่น คือ ความขัดแย้งกับพ่อแม่ ความขัดแย้งกับเพื่อน และความขัดแย้งกับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาลังคมความขัดแย้งของวัยรุ่นนั้นมีหลายวิธี แต่ควรเป็นวิธีการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ ดังคำกล่าวของ สก็อตต์ (Scott) ที่กล่าวถึงวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของวัยรุ่นว่าควรประกอบด้วย ทักษะการแก้ไขปัญหาลังคม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร และทักษะในการเผชิญหน้า ซึ่งในการจัดการกับความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพต้องมีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้ง และใช้กระบวนการในการแก้ไขปัญหาลังคมได้ ดังนั้นการศึกษานี้ มุ่งศึกษาการแก้ไขปัญหาลังคม ที่เป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาลังคมความขัดแย้ง ประกอบด้วย

4.1 ความสามารถในการระบุปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง

4.2 ความสามารถในการเลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหาลังคมที่เกิดจากความขัดแย้งได้

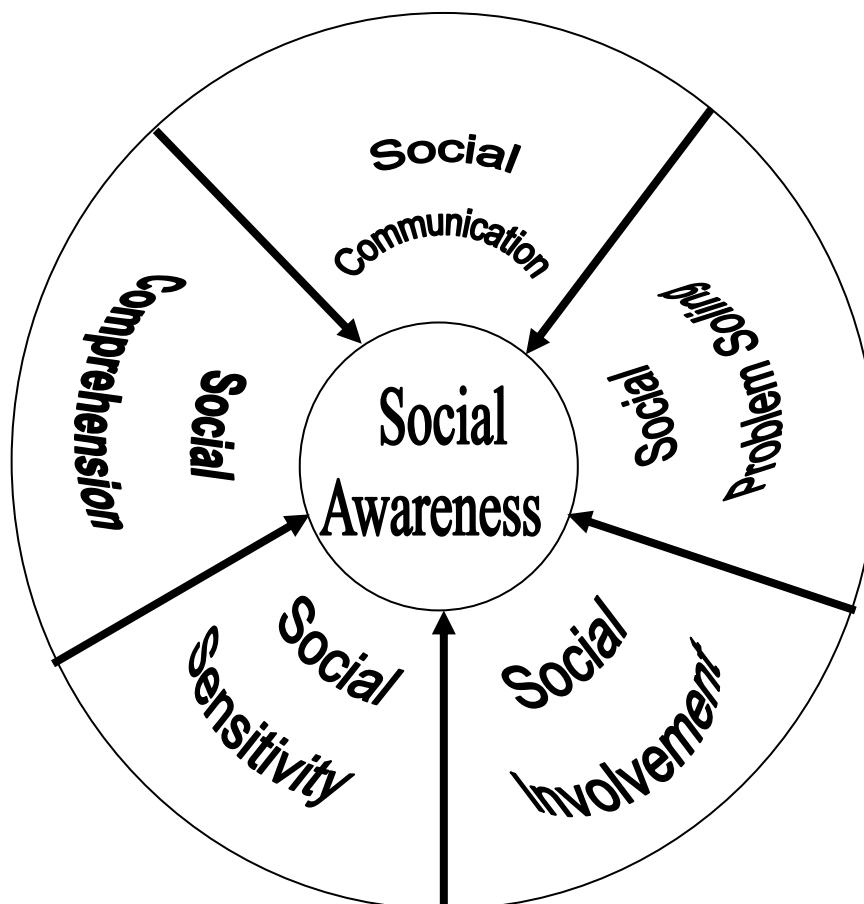
อย่างเหมาะสม

5. การมีส่วนร่วมในสังคม เป็นความสามารถของวัยรุ่นที่แสดงถึงความสนใจในกิจกรรมของสังคม ดังคำกล่าวของ เซลลี และโอลสัน (Gregory & Di Leo. 2003 : 1266 ; citing Celsi & Olson. 1988) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Involvement) ว่าเป็นความสามารถที่แสดงถึงระดับการรับรู้หรือความสนใจที่เกิดขึ้น โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมในสังคม และ เจอกอรี่ และ ได ลีโอ (Gregory & Di Leo. 2003 : 1266) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแรงจูงใจของบุคคลที่จะลงมือกระทำกิจกรรม และเป็นกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจหรือปัญหาของบุคคลนั้น สอดคล้องกับ จอห์นสัน และ เอกลี (Johnson & Eagly. 1989 : 293) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลเกิดขึ้นจากแรงจูงใจ และผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมต้องเข้าใจในกระบวนการและใส่ใจกับข้อมูลนั้นอย่างลึกซึ้ง จากความหมายของการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม จะต้องมีความสนใจในกิจกรรมนั้น มีการทำความเข้าใจก่อนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในสังคม จึงเป็นความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย

5.1 ความสนใจในกิจกรรมของสังคม และสามารถเสียสละเวลาเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

5.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับบุคคลอื่น

ดังนั้น การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาทางสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม สามารถสรุปได้ตามภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 โมเดลการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม

การตระหนักรู้ทางสังคมของประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาวิจัย ดังนั้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตระหนักรู้ทางสังคมจึงเป็นการวิจัยต่างประเทศ และเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

เมลิสซา (Melissa. 1984 : vii-viii) ได้ศึกษาแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของการตระหนักรู้ทางสังคมและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการตระหนักรู้ทางสังคม โดยศึกษากับ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่เมืองไอโอวา ผลการศึกษาพบว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมมีความเชื่อมั่นภายในอยู่ในระดับสูง และเพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาด และพบว่าการตระหนักรู้ทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับสำเร็จการศึกษาของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย โดยที่นักเรียนหญิงที่มีอายุมากจะมีคะแนนสูงกว่านักเรียนหญิงที่มีอายุน้อย แสดงว่า แบบวัดไม่สามารถแบ่งแยกระหว่างเพศกับสำเร็จการศึกษาของนักเรียนได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (Pongpan Kirdpitak.1991 : xvii-xxii) ได้ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของหญิงไทยที่มีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

1. หญิงไทยมีความสนใจทางการเมืองแตกต่างกัน โดยหญิงไทยมีความสนใจเกี่ยวกับนโยบายแห่งชาติ, รัฐบาล และสวัสดิการสังคม ที่ติดตามจากหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์

2. หญิงไทยที่มีอายุ สถานภาพสมรส สถานที่ทำงาน และอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการเมืองแตกต่างกัน

3. หญิงไทยที่มีอายุ สถานภาพสมรส สถานที่ทำงาน และอาชีพที่ต่างกันมีความสามารถทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

4. หญิงไทยที่มีอายุ สถานภาพสมรส สถานที่ทำงาน และอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในชุมชนไม่แตกต่างกัน

5. หญิงไทยที่มีอายุ สถานที่ทำงาน และอาชีพที่ต่างกันมีการตอบสนองในชีวิตครอบครัวแตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันในหญิงไทยที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน

6. หญิงไทยที่มีอายุ สถานที่ทำงาน และอาชีพที่ต่างกันมีค่านิยมแตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันในหญิงไทยที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน

7. หญิงไทยที่มีสถานภาพสมรส และอาชีพที่ต่างกันมีบุคลิกภาพ 16PF แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกันในหญิงไทยที่มีอายุ และที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

8. หญิงไทยที่มีอายุ สถานภาพสมรส และอาชีพที่ต่างกันมีคะแนนรวมของ FIRO-B ต่างกัน และไม่แตกต่างกันในหญิงไทยที่มีพื้นที่อาศัยและสถานที่ทำงาน

แบล็ค และโรจิวสกี (Black; & Rojewski. 1998 : online) ได้ศึกษาบทบาทของการตระหนักรู้ทางสังคมในความสำเร็จของการจ้างงานของวัยรุ่นที่เป็นปัญญอ่อน 125 คน โดยศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม 3 องค์ประกอบคือ ความรู้สึกไวต่อสังคม การหยั่งรู้สังคม และการสื่อสารทางสังคม กับกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน และวัดความแตกต่างของการตระหนักรู้ทางสังคมกับระดับของการจ้างงาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีการตระหนักรู้ทางสังคมมีความแตกต่างกันกับระดับการจ้างงานสูงและต่ำ

กรีน และ คามิมูรา (Greene; & Kamimura. 2003 : online) ได้ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่หลากหลาย โดยศึกษา

นักศึกษาในระดับวิทยาลัยจำนวน 3,496 คน พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่หลากหลายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโมเดล

2.1 ความหมายของโมเดล

อิงลิช และอิงลิช (เสรี ชัดแฉ่ม. 2538 : 50; อ้างอิงจาก English and English. 1965 : 326) ได้ให้ความหมายของโมเดล ไว้ดังนี้

1. แบบจำลองเลียนแบบของจริง
2. ตัวแบบที่เป็นแบบอย่าง
3. แบบจำลองการดำเนินงานที่แสดงความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในระบบ
4. การอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลในรูปของระบบสัญลักษณ์

คีฟส์ (Keeves. 1997 : 386) ได้ให้ความหมายของโมเดล หมายถึง ชุดของสมมติฐานของปัญหาการวิจัย เพื่อตรวจสอบว่าได้รับการยืนยันหรือถูกปฏิเสธ สมมติฐานนี้มาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วจากงานวิจัยและทฤษฎี

อุทุมพร จามรมาน (2541 : 22) กล่าวว่า โมเดล หมายถึง โครงสร้างความเกี่ยวข้องระหว่างหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้น โมเดล จึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้อง (เชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผล) ซึ่งกันและกัน

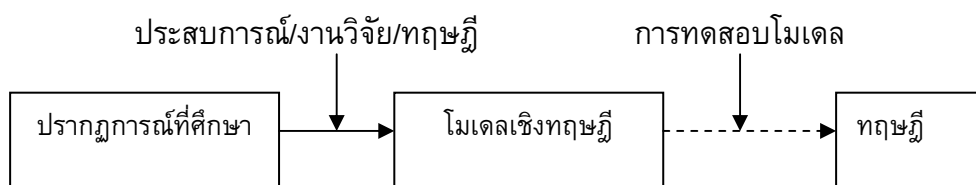
เสรี ชัดแฉ่ม. (2538 : 52) ได้กล่าวถึงโมเดลเชิงแนวคิด (Concept Model) หมายถึง แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรของทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือจากแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้อธิบายทฤษฎีที่มีอยู่แล้วให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป

จากความหมายของโมเดล สรุปได้ว่า โมเดล หมายถึงแบบจำลองการดำเนินงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลกับทฤษฎี

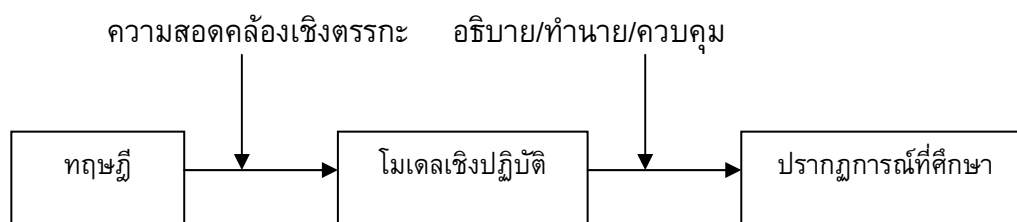
โมเดลเชิงแนวคิดแตกต่างจากทฤษฎีอยู่บ้าง แต่ก็มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ ดังนี้ (เสรี ชัดแฉ่ม. 2538 : 52)

2.2.1 โมเดลเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) คือโมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา และเมื่อทดสอบโมเดลกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้แล้ว ถ้ามีความสอดคล้องกัน โมเดลก็น่าเชื่อถือ อันอาจนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้น ดังนั้นโมเดลเชิงทฤษฎีจึงเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่ ตามภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลเชิงทฤษฎีกับทฤษฎี
ที่มา : เสรี ชัดแจ้ง. (2538). โมเดลและการสร้างโมเดล ใน วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา. 9(2) หน้า 52.

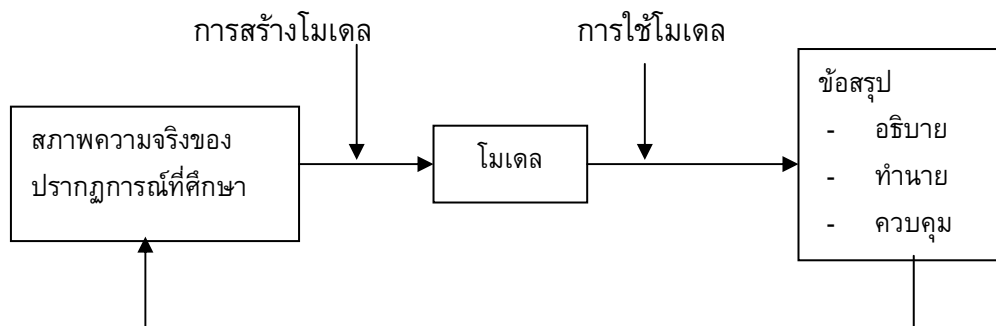
2.2.2. โมเดลเชิงปฏิบัติ (Practice Model) คือ โมเดลหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้เข้าใจทฤษฎีได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังนั้น โมเดลลักษณะนี้ จึงเป็นเพียงแบบจำลองที่ได้จากการถ่ายทอดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลเชิงปฏิบัติกับทฤษฎี
ที่มา : เสรี ชัดแจ้ง. (2538). โมเดลและการสร้างโมเดล ใน วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา. 9(2) หน้า 53.

2.3 การสร้างโมเดล

การศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หรือสังคม เรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจไม่ศึกษาปรากฏการณ์เรื่องนั้นโดยตรง แต่เราศึกษาโดยวิธีการสร้างโมเดล เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ตามภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล

ที่มา : เสรี ชัดแฉ่ม. (2538). โมเดลและการสร้างโมเดล ใน วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 9(2) หน้า 54.

โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

คุณสมบัติของโมเดลทั้ง 2 ประการนี้ มีลักษณะที่ขัดแย้งกันเอง กล่าวคือ ถ้าเราสร้างโมเดลให้สอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด โมเดลก็จะสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้การนำโมเดลไปใช้มีความยุ่งยาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเน้นความสะดวกในการนำโมเดลไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ ก็ต้องเขียนโมเดลให้ง่ายเข้าใจ โมเดลก็ย่อมไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งทำให้การนำโมเดลไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ได้จำกัด ดังนั้นการสร้างโมเดลจึงต้องพยายามสร้างให้ได้ทั้งความสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ให้มากที่สุด และขณะเดียวกันก็สามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้มากที่สุดด้วย โดยเราอาจเลือกศึกษาเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์นั้น (เสรี ชัดแฉ่ม. 2538 : 54)

2.4 คุณลักษณะของโมเดลที่ดี มีดังนี้

2.4.1 โมเดลควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์แบบรวม ๆ อย่างไรก็ดีสหสัมพันธ์และสมการถดถอยที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก็สามารถนำไปใช้สร้างโมเดลได้

2.4.2 โมเดลควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบโมเดลแล้ว ถ้าปรากฏว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลนั้นก็ถูกยกเลิกไป

2.4.3 โมเดลควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้

2.4.4 โมเดลควรนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ของเรื่องที่ศึกษาได้

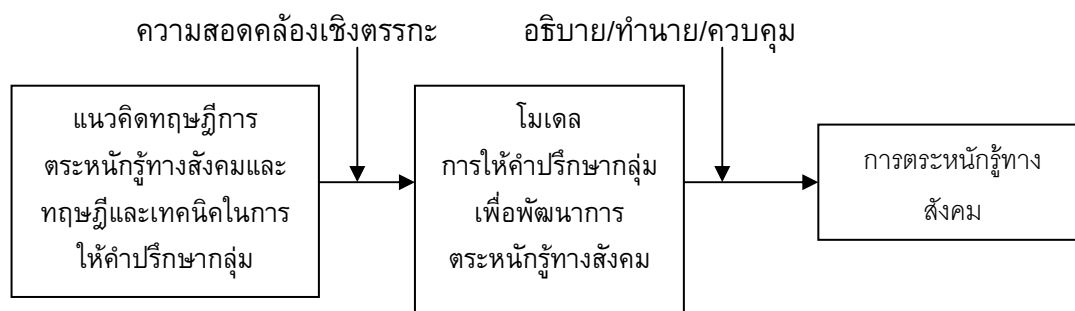
2.5 ข้อควรระมัดระวังในการสร้างโมเดล

2.5.1 การทำให้โมเดลชัดเจนเกินไป เนื่องจากในการสร้างโมเดลจะต้องทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสลับซับซ้อนมีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน บางครั้งการพยายามทำให้โมเดลชัดเจนหรือเข้าใจง่าย โดยการกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งมากและน้อยเข้าไปไว้ในโมเดล ทำให้โมเดลสลับซับซ้อนเกินไป เพราะมีจำนวนตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาก ไม่สะดวกต่อการทดสอบโมเดล

ดังนั้น การทำให้โมเดลชัดเจน จึงต้องกำหนดขอบเขตความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบหรือตัวแปรให้เหมาะสม โดยกำหนดเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันจริง ๆ เท่านั้นเข้าไปในโมเดล

2.5.2 การเน้นรูปแบบหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในโมเดลมากเกินไป ทำให้ละเลยความสำคัญขององค์ประกอบหรือตัวแปรที่ต้องนำไปทดสอบหรือตรวจสอบ อาจทำให้มองไม่เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริงขององค์ประกอบหรือตัวแปรภายในโมเดล

จากเอกสารเกี่ยวข้องกับโมเดลและการสร้างโมเดล จะเห็นว่า โมเดลนั้น เป็นแบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ส่วนโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มจึงหมายถึง แบบจำลองการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งเป็นโมเดลเชิงปฏิบัติ (Practice Model) เพื่อช่วยให้เข้าใจทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มและนำไปใช้อธิบายผลที่เกิดจากการทดลองใช้ทฤษฎีว่านำไปสู่ผลของการพัฒนาหรือไม่ โมเดลเชิงปฏิบัติของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ตามภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลเชิงปฏิบัติของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เชอร์ทเซอร์ และสโตน (Shertzer and Stone. 1968 : 448-449) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการที่ตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองใน

ด้านใดด้านหนึ่งหรือต้องการที่จะแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน มาปรึกษาหารือกันเป็นกลุ่ม โดย
มีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาเปลี่ยนจากผู้นำเป็นศูนย์กลาง มาเป็นกลุ่ม
เป็นศูนย์กลาง สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเอง
กล้าที่จะเผชิญปัญหาได้ใช้ความคิดในการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงตนเองทั้งยังได้รับฟังความ
คิดเห็น ความรู้สึกของผู้อื่น และตระหนักว่าคนอื่นก็มีปัญหาไม่ใช่ตนเองมีปัญหาเพียงคนเดียว
วิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มนี้จะทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความรู้สึกภูมิใจว่าตนเองสามารถให้
ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

ดิงค์ไมเยอร์ (Dinkmeyer. 1968 : 36) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่าเป็น
กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งแต่ละคนในกลุ่มจะมีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ร่วมกับผู้ให้คำปรึกษาในการสำรวจปัญหา ความรู้สึก ทัศนคติและค่านิยม ในการที่จะพยายาม
ขยายทัศนคติและการรับรู้ให้เกิดความเข้าใจที่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 31) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการให้ความ
ช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้ยอมรับปัญหา และพยายามแก้ไขปัญหของตน ตลอดจนช่วยให้ผู้มีปัญหา
ได้เรียนรู้ที่จะนำเอาความคิดจากกลุ่มมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

กอร์วีย์ส และบราวน์ (Gawrys and Brown. 1970 : 21) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา
กลุ่มเป็นการสร้างกระบวนการเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับ และเปิดโอกาสให้
สมาชิกในกลุ่มได้ทดสอบ ตรวจสอบและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

กาซดา ดูแคน และเมโดซ์ (Gazda. 1989 : 10; citing Gazda, Ducan and
Meadows. 1967 : 305) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่า เป็นกระบวนการพลวัต ที่มี
ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Dynamic interpersonal process) สมาชิกในกลุ่มจะแสดงความ
คิดเห็น และพฤติกรรมที่ตนรู้สึก ที่สมาชิกและกลุ่มกำลังเผชิญอยู่ โดยสมาชิกได้มีโอกาสสนทนา
เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของตนเอง ได้ระบายความในใจมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความรู้สึก
อบอุ่นตลอดทั้งได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่ม

ทรอทเซอร์ (Trotzer. 1999 : 23 ;citing Trotzer. 1972) ได้ให้ความหมายการให้
คำปรึกษากลุ่มว่า เป็นการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยการสร้างความไว้วางใจ การ
ยอมรับ การให้ความนับถือ และการเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาที่มี
ปัญหา หรือความไม่พึงพอใจในการดำเนินชีวิต การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา
เข้าใจและสามารถนำวิธีการในกลุ่มไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและความไม่พึงพอใจใน
ชีวิตประจำวันได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534 : 180) กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่าเป็น
กระบวนการที่กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาล้ายกัน มาร่วมกันปรึกษาหารือ โดยมีผู้ให้คำปรึกษาเป็น
ผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้รับคำปรึกษามีแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเอง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การให้คำปรึกษากลุ่ม จึงเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือกลุ่มบุคคล
ที่มีปัญหาทางคล้ายกัน มาร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับ

และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดของตนเอง โดยมีผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา เป็นผู้เอื้ออำนวยให้กระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มบรรลุตามเป้าหมายที่กลุ่มกำหนดไว้

3.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

ดิงค์ไมเยอร์ (Dinkmeyer. 1968 : 36) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

3.2.1 พฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีความหมายทางสังคมมนุษย์ โดยพื้นฐานมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีชีวิตที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคม และการที่จะเข้าใจพฤติกรรมได้นั้นต้องอาศัยบทบาททางสังคม เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มก็จะทำให้การทำหน้าที่ปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ทำได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแต่ละคนจะต้องพึ่งพิงกันในกลุ่มเพื่อการพัฒนาตนเองต่อไป ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นผลพวงจากสังคมนั้นเอง

3.2.2 มนุษย์มีความต้องการในการมีส่วนร่วมและการดำรงอยู่ และการอยู่รอด

3.2.3 พฤติกรรมเกิดจากการมองภาพแบบองค์รวมโดยมองทั้งหน่วย และเป็นแบบแผนไม่มุ่งไปส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น

3.2.4 การเข้าใจบุคคลจำเป็นต้องมองในปรากฏการณ์เฉพาะของบุคคลว่า บุคคลเหล่านั้นได้รับการเรียนรู้จากสังคม หรือบุคคลอื่นอย่างไร เหตุใดเขาจึงเข้าใจหรือตีความอย่างนั้น

3.2.5 บุคคลแต่ละคนมีพลังอย่างสร้างสรรค์ในการตีความหมายเข้าข้างตัวเอง

3.2.6 มนุษย์มีแรงจูงใจที่จะต่อสู้เพื่อไปสู่เป้าหมาย

3.2.7 พฤติกรรมมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

3.2.8 สิ่งสำคัญ คือ จะต้องเข้าใจถึงการหลักจิตวิทยา

3.2.9. ความสนใจทางสังคมเป็นแนวคิดสำคัญในการเข้าใจพฤติกรรม

3.3 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทรอทเซอร์ (Trotzer. 1999 : 345-347) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปของการให้คำปรึกษากลุ่ม มีดังต่อไปนี้

3.3.1 เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพ ที่จะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้ค้นพบความต้องการทางด้าน จิตใจและพัฒนาการของตนเอง

3.3.2 เพื่อให้สมาชิกค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง

3.3.3 เพื่อให้สมาชิกเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตนเอง

3.3.4 เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาทักษะทางสังคม และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพทางสังคม

3.3.5 เพื่อช่วยให้สมาชิกเพิ่มการยอมรับการเข้าใจตนเองและผู้อื่น

3.3.6 เพื่อช่วยให้สมาชิกร่วมกันจัดการกับปัญหาที่มีลักษณะอย่างเดียวกันและปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่ม

3.3.7 เพื่อช่วยให้สมาชิกมีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับผิดชอบในตนเองที่จะเป็นทิศทางในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

3.3.8 เพื่อช่วยให้สมาชิกร่วมกันจัดการกับปัญหาและจัดการกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจในเรื่องการศึกษาและอาชีพ

3.3.9 เพื่อช่วยให้สมาชิกตรวจสอบความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม ความคิดเกี่ยวกับตนเอง และประสบการณ์ของตนเองและโลกภายนอก

3.3.10 เพื่อช่วยให้สมาชิกได้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ และมีพฤติกรรม การปรับตัวที่พึงประสงค์

คอร์เรย์ (Corey. 2000 : 7) ได้กำหนดเป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

- 1) เพื่อเรียนรู้การไว้วางใจตนเองและผู้อื่น
- 2) เพื่อรู้จักตนเองและค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน
- 3) เพื่อรับรู้ว่าคุณค่าคนอื่นก็มีความต้องการและมีปัญหาที่คล้ายคลึงกับตนเอง
- 4) เพื่อเพิ่มการยอมรับตนเอง การเชื่อมั่นในตนเอง การนับถือตนเอง อันจะนำไปสู่การมีทัศนคติใหม่ต่อตนเอง
- 5) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาแนวทางการจัดการ และมองหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของตนเอง
- 6) เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำตนเอง การพึ่งตนเองและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- 7) เพื่อให้บุคคลมีความตระหนักต่อทางเลือกของตนเอง โดยมีการเลือกอย่างฉลาด
- 8) เพื่อกำหนดแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ และรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- 9) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ
- 10) เพื่อเพิ่มความไวในการรับรู้ความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น
- 11) เพื่อเรียนรู้วิธีการโต้แย้ง หรือเผชิญหน้ากับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาด้วยท่าทีที่เอื้ออาทร ห่วงใย และจริงใจ
- 12) เพื่อรับรู้การตัดสินใจเลือกของตนเอง และรู้จักเลือกอย่างฉลาด ตลอดจนเรียนรู้การดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความมุ่งหวังของตนเองไม่ขึ้นอยู่กับความมุ่งหวังของผู้อื่น
- 13) เพื่อช่วยให้ค่านิยมที่ตนเองมีอยู่ชัดเจนขึ้น เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองไปตามครรลองของค่านิยมนั้น

จากเป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีเป้าหมายในการพัฒนาด้านตนเอง โดยการพัฒนาให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีการยอมรับตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งนอกจากการพัฒนาด้านในตนเองแล้ว ยังมีการพัฒนาด้านตนเองเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น คือพัฒนาทักษะทางสังคม รู้ถึงความต้องการของผู้อื่น ที่เป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.4 ข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษากลุ่มมีข้อดีอยู่ภายในตัวมันเอง เมื่อเปรียบเทียบกับ การให้คำปรึกษา รายบุคคลแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาไม่ใช่การให้ความช่วยเหลือ แบบกลุ่ม ซึ่งการให้คำปรึกษากลุ่มมีข้อดี ดังนี้ (Trotzer. 1999 : 23-34)

3.4.1. ความปลอดภัยภายในกลุ่ม (Safe factors in group)

สมาชิกที่เข้ามาในกลุ่มทุกคนต้องการความช่วยเหลือ ดังนั้นความรู้สึกครั้งแรกในการเข้ากลุ่มต้องมีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย การที่กลุ่มมีสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือ คล้าย ๆ กัน มาอยู่รวมกันทำให้สมาชิกแต่ละคนไม่รู้สึกว่าโดดเดี่ยวอีกต่อไป ซึ่งความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะพัฒนาขึ้นภายใต้สภาพการณ์ที่มีการดูแลอย่างใกล้ชิด จะทำให้การเข้ากลุ่มครั้งต่อไป สมาชิกกลุ่มมีความรู้สึก ว่า เพื่อนสมาชิกยอมรับตัวเขามากขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถเผชิญกับปัญหา หรือความยุ่งยากได้อย่างปลอดภัย ความรู้สึกที่ปลอดภัยภายในกลุ่มจึงมีอิทธิพลต่อกระบวนการในการแก้ไขปัญหาได้

3.4.2 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Sense of belonging)

ในการดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม ต้องมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น และการเพิกเฉยไม่เอาใจใส่ต่อการดำเนินไปของกลุ่ม จะทำให้เกิดความไม่เหมาะสม ดังนั้นการให้สมาชิกได้รับประสบการณ์ของการยอมรับ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนจะเริ่มตระหนักว่าตนเองมีความสำคัญและมีคุณค่า มีความรู้สึก ว่าตนเองมีความต้องการกลุ่มและกลุ่มต้องการตนเองก็จะเกิดขึ้น ซึ่งการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ เพราะกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง และมีอิทธิพลต่อการแสดงออกตามที่กลุ่มจัดให้แสดงบทบาทต่าง ๆ ความสัมพันธ์นี้จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มค้นพบความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และมีความต้องการที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

3.4.3 ค่านิยมทางสังคมของการให้คำปรึกษากลุ่ม (Social value of group counseling)

การให้คำปรึกษากลุ่มทำให้มีความสัมพันธ์กับการช่วยเหลือบุคคลให้แก้ไขปัญหาของเขา โดยธรรมชาติของกลุ่มมีแนวโน้มที่จะเป็นตัวแทนของลักษณะทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นให้คล้ายกับสังคม สมาชิกแต่ละคนเป็นตัวแทนของสังคมที่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน กลุ่มจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากกลุ่มเปรียบเหมือนห้องทดลองทางสังคม และกลุ่มเปรียบเหมือนสนามฝึกฝน สมาชิกกลุ่มจะได้ฝึกพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีอยู่เดิม ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา สมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อเป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นภายนอกกลุ่ม

3.4.4 พลังของกลุ่ม (Group as power)

การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการนำเอาพลังของกลุ่มเพื่อนมาใช้ในการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งจะทำให้บุคคลรู้ว่า เขามีความต้องการที่จะทำหรือควรทำอะไรกับตัวเอง แต่จะไม่แสดงพฤติกรรมที่เขาผู้นั้นจนกว่าจะรู้สึกว่าจะได้รับการยอมรับและมีคุณค่าโดยกลุ่มเพื่อนของเขา พลังของกลุ่มนี้จะแสดงออกมาโดยธรรมชาติของกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มแต่ละคนในลักษณะของการทำตามกลุ่ม การแสวงหาเอกลักษณ์ การให้รางวัล การลงโทษ และการควบคุมทางสังคม ซึ่งกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนมีการดำเนินชีวิตน่าพึงพอใจมากขึ้น และมีพฤติกรรมที่เสริมสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้

3.4.5 การเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือ (Helping and being helped)

การให้คำปรึกษากลุ่มได้จัดเตรียมสมาชิกโดยให้โอกาสทั้งการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือ ผู้ให้คำปรึกษาไม่ได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเพียงผู้เดียว แต่จะเป็นการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่มมีการเสริมสร้างการนับถือตนเอง และเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการให้ความช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ แก้ไขปัญหาดังกล่าวของ โอลเซน (Ohlsen. 1970 :206) กล่าวว่า การที่สมาชิกกลุ่มพบว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ก็มีความพยายามแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาของตนเอง จะทำให้มีการยอมรับปัญหาของตนเองมากขึ้น และการสังเกตเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ เรียนรู้การแก้ไขปัญหาของเขา ก็จะเป็นกำลังใจและช่วยให้เขาได้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นด้วย

3.4.6 พลวัตรกลุ่มทำให้ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสม (Self - correcting group dynamic)

การให้คำปรึกษากลุ่มทำให้สมาชิกกลุ่มมีการปรับปรุงตนเองและตรวจสอบตนเอง โดยเกิดขึ้นจากปฏิริยาตามธรรมชาติภายในกลุ่ม แต่พลวัตรนี้ไม่ได้เกิดขึ้นแน่นอน ในสภาพแวดล้อม เหตุการณ์และเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งอาจทำให้เกิดความเครียด ความกดดัน บางทีสมาชิกอาจรู้สึกถูกบีบบังคับให้ออกจากกลุ่ม จากเหตุการณ์นี้กลุ่มจะต้องร่วมกันช่วยเพื่อให้กลุ่มดำเนินต่อไป อาจใช้อารมณ์ขัน เพื่อลดความเครียด สมาชิกจะเกิดการเรียนรู้ว่าตนเองควรปรับปรุงตนเองอย่างไรเพื่อให้อยู่ในกลุ่มได้ และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกคนอื่นอยู่ในกลุ่ม

3.4.7 ปัจจัยสำหรับการให้ความช่วยเหลือภายในกลุ่ม (Curative factors in groups)

แมคเดวิทท์ (Trotzer.1999 : 30-31; citing MacDevitt. 1987) ได้สรุปคุณลักษณะที่จำเป็นในกระบวนการช่วยเหลือไว้ ดังนี้

- 1) ความเสียสละ (Altruism) : กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
- 2) ความสามัคคี (Cohesion) : ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- 3) การระบายออก (Catharsis) : ความสามารถในการระบายความรู้สึกและความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 4) การหยั่งรู้ (Insight) : ความสามารถในการรู้จัก และเข้าใจตนเอง

- 5) การเรียนรู้ลักษณะระหว่างบุคคลจากภายในกลุ่ม (Interpersonal learning-input) : การได้รับการยอมรับและได้รับข้อมูลย้อนกลับจากสมาชิกในกลุ่ม
- 6) การเรียนรู้ลักษณะระหว่างบุคคลจากภายนอกกลุ่ม (Interpersonal learning-output) : ทำให้เกิดทักษะของความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 7) การแนะนำ (Guidance) : ได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะ
- 8) การเสนอบทบาทของครอบครัว (Family reenactment) : การเรียนรู้จากกลุ่มเป็นประสบการณ์ที่คล้ายกับครอบครัวของตนเอง
- 9) การค่อย ๆ เกิดความหวัง (Instillation of hope) : การได้รับกำลังใจโดยการสังเกตเห็นสมาชิกคนอื่นสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้
- 10) ความเป็นสากล (Universality) : ตระหนักว่าบุคคลหนึ่งก็ไม่ได้แตกต่างจากคนอื่น ๆ
- 11) ความเป็นเอกลักษณ์ (Identification) : มีแบบอย่างของตนเองหลังจากดูแบบอย่างของสมาชิกคนอื่นหรือจากผู้ให้คำปรึกษา
- 12) ปัจจัยของการมีชีวิตอยู่ (Existential factors) : ได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของความจริงที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดในชีวิต

คุณลักษณะเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แม้ว่าสมาชิกจะมีความผูกพันระหว่างกันและกัน แต่สมาชิกก็ยังมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการใช้กลุ่มเป็นที่ฝึกฝนและให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.8 การบำบัดแบบ Spectator (Spectator therapy)

การให้คำปรึกษากลุ่มสร้างคุณลักษณะทางสังคม ดินค์ไมเยอร์ และมูโร (Trotzer. 1999 :32; citing Dinkmeyer and Muro. 1971) เรียกว่า การบำบัดแบบ Spectator คือสมาชิกในกลุ่มได้มีโอกาสได้เห็นคนบางคนได้พูดเกี่ยวกับปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของตนเอง และเฝ้าดูว่าสมาชิกคนอื่นมีในการทำงานในกลุ่มอย่างไร ดังนั้นสมาชิกก็จะได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์จากกลุ่ม ช่วยในการจัดการกับปัญหาของตนเอง

3.4.9 การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เกิดความงอกงาม (Feedback for growth)

การสื่อสารภายในการให้คำปรึกษากลุ่มมีลักษณะพิเศษ เนื่องจากขึ้นอยู่กับโอกาสของสมาชิกแต่ละคนที่จะได้รับข้อมูลย้อนกลับที่แตกต่างกัน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรม ความรู้สึกและปัญหาของตนเอง จะส่งผลให้สมาชิกเกิดความตระหนักรู้ถึงความล้มเหลวของพฤติกรรมตนเองในแง่ผู้อื่น ๆ และปัญหาที่เกี่ยวข้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยิ่งได้รับข้อมูลเกี่ยวกับตนเองมาก ก็จะช่วยให้มีพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการตัดสินใจที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

3.4.10 กระบวนการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalizing the learning process)

กระบวนการกลุ่มส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ดังนั้นการให้คำปรึกษากลุ่มจะเป็นประโยชน์ในโรงเรียน เพราะว่าจะสร้างกระบวนการเรียนรู้ส่วนบุคคล เพราะสมาชิก

สามารถอภิปรายปัญหาเฉพาะและปัญหาทั่วไป เข้าไปมีส่วนร่วมในพลวัตรของกลุ่ม และรู้ถึงรายละเอียดของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกัน สมาชิกจะได้รับโอกาสในการจัดการกับความรับผิดชอบของตนเอง เกิดการบูรณาการกับความรู้ที่มีอยู่ สมาชิกได้รับกำลังใจในการหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตของตนเอง นอกจากนี้การให้คำปรึกษากลุ่มยังเป็นทางเลือกสำหรับนักเรียนที่มีความยุ่งยากหรือไม่กล้าที่จะไปพบกับผู้ให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล

3.4.11 การเพิ่มการติดต่อกับผู้ให้คำปรึกษา (Increasing counselor contact)

การให้คำปรึกษากลุ่มทำให้ช่วงเวลาและการติดต่อระหว่างคนไข้และผู้ให้คำปรึกษามีความหมายมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้เวลา 1 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ อย่างมีประสิทธิภาพกับคนไข้ 8 คนในกลุ่ม ในทางตรงกันข้าม ผู้ให้คำปรึกษาใช้เวลา 1 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์กับคนไข้ 1 คน ทำให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจนถึงประสิทธิภาพของการทำงาน ค่าใช้จ่าย และเวลา ของการให้คำปรึกษากลุ่มและการให้คำปรึกษารายบุคคล

นอกจากนี้ คอเรีย (Corey. 2004 : 6-7) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

- 1) การให้คำปรึกษากลุ่มทำให้สมาชิกได้สำรวจรูปแบบชีวิตของตนเองในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและได้เรียนรู้การใช้ทักษะทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายมุมมองของตนเองกับผู้อื่น และยอมรับข้อมูลย้อนกลับของผู้อื่น
- 3) กลุ่มในการให้คำปรึกษาเป็นสังคมเล็ก ๆ ที่มีคนอายุต่างกัน มีความสนใจ ภูมิหลัง สถานะทางสังคมเศรษฐกิจ และปัญหาที่หลากหลาย กลุ่มให้ตัวอย่างตามสภาพความเป็นจริง การต่อสู้ และการขัดแย้งของสมาชิกในกลุ่ม เปรียบเสมือนกับประสบการณ์ที่สมาชิกจะได้พบในโลกภายนอก
- 4) กลุ่มจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความเต็มใจในการสำรวจปัญหาของตนเอง พวกเขารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และนำไปสู่การเริ่มต้นใส่ใจและบรรยากาศที่ทำนาย เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกทดลองเลือกพฤติกรรม ทดลองพฤติกรรมในกลุ่ม ได้กำลังใจ และได้รับข้อเสนอแนะว่าจะนำไปประยุกต์ใช้อย่างไรในโลกภายนอก

โดยสรุปข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม คือ การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ได้รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น ใช้ทักษะทางสังคมที่เหมาะสม กลุ่มยังช่วยให้สมาชิกได้สำรวจปัญหาของตนเอง และมีแนวทางในการจัดการกับปัญหาของตนเอง นอกจากนี้กลุ่มยังเป็นเสมือนสนามในการทดลองพฤติกรรม สมาชิกสามารถทดลองที่จะแสดงพฤติกรรม จนเกิดความมั่นใจในการนำไปใช้ในโลกภายนอก รวมทั้งการให้คำปรึกษากลุ่มยังเป็นการประหยัด และมีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพของผู้ให้คำปรึกษา

3.5 บทบาทของผู้นำกลุ่ม

คอเรีย (Corey. 2004 : 25 - 28) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

3.5.1 การอยู่กับปัจจุบัน (Presence) ผู้นำกลุ่มที่ดีควรตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นปัจจุบัน การรับรู้อย่างชัดเจนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น จะช่วยให้ผู้นำกลุ่มเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมทั้งความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มด้วย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มมีการเปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่

3.5.2 พลังส่วนบุคคล (Personal power) ผู้นำกลุ่มควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความตระหนักว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลกับผู้อื่น ถ้าผู้นำกลุ่มไม่มีความรู้สึกว่ามีพลังในการดำเนินชีวิตแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่ยุ่งยากที่ผู้นำกลุ่มจะเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มมีพลังอำนาจในตนเอง ผู้นำกลุ่มควรให้การส่งเสริมโดยการให้กำลังใจกับสมาชิกกลุ่ม เพราะผู้นำกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการต่อสู้ และมีความสามารถในการดำรงชีวิต

3.5.3 ความกล้าหาญ (Courage) ผู้นำกลุ่มควรมีความตระหนักว่าพวกเขาต้องแสดงความกล้าที่จะโต้ตอบกับสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มแสดงความกล้าโดยการสร้างความเสี่ยงในกลุ่ม แสดงให้เกิดความผิดพลาดในกลุ่ม และการมีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาของตนเอง โดยผู้นำกลุ่มต้องแสดงตามสัญชาตญาณและความเชื่อ สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ว่าพวกเขาจะต้องทำอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับข้อผิดพลาด

3.5.4 ความพร้อมในการเผชิญหน้ากับตนเอง (Willing to confront oneself) เป็นคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่จะจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขา มีการสำรวจถึงความบกพร่องต่าง ๆ ของตนเอง และยอมรับถึงความบกพร่องนั้น โดยไม่ผลักดันให้สาเหตุของความบกพร่องหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นไปสู่สิ่งต่าง ๆ ภายนอก และไม่ได้หันมาพิจารณาตนเอง การกระทำเช่นนี้ของผู้นำกลุ่มจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกหันมาสำรวจตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับตนเอง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขาต่อไป

3.5.5 ความจริงใจและเป็นธรรมชาติ (Sincerity and authenticity) ผู้นำกลุ่มต้องมีการแสดงออกอย่างจริงใจกับสมาชิกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นด้านของการพัฒนาความสามารถ หรือการเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของสมาชิก รวมทั้งมีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเป็นแบบอย่างให้สมาชิกมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยและจริงใจต่อประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

การเป็นธรรมชาติ เป็นการแสดงออกของผู้นำกลุ่มที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ยึดติดกับการคาดหวังจากผู้อื่น มีการแสดงออกจากความรู้ที่แท้จริง ไม่มีการเสแสร้งหรือแสดงบทบาทเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง เต็มใจที่จะเปิดเผยตนเอง มีการระบายความรู้สึกและแสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เหมาะสม

3.5.6. เอกลักษณ์แห่งตน (Sense of identity) ผู้นำกลุ่มที่ตระหนักถึงแรงจูงใจ ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของตนเอง จะเป็นผู้ที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้นำกลุ่มควรมีความชัดเจนในเอกลักษณ์ของตนเองก่อนเพื่อเป็นแบบอย่างในทางสร้างสรรค์ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

3.5.7 ความเชื่อในกระบวนการกลุ่มและมีความกระตือรือร้น (Belief in group process and enthusiasm) ผู้นำกลุ่มที่มีความมั่นใจในวิธีการให้คำปรึกษากลุ่มว่าสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มได้ ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการกลุ่มประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำกลุ่มจะมีแรงจูงใจ และมีความกระตือรือร้นต่อการดำเนินกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสร้างคุณค่าและผลประโยชน์ให้กับสมาชิกอย่างแท้จริง รวมทั้งผู้นำกลุ่มควรแสดงออกอย่างมีชีวิตชีวา มีความสนใจอย่างจริงจัง ทำที่ต่าง ๆ ของผู้นำกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การแสดงความรู้สึกในการเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มเปิดเผยตนเอง ย่อมแสดงถึงแรงจูงใจ ทัศนคติ ค่านิยม ความคิด ความต้องการของผู้นำกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มด้วย ผู้นำกลุ่มที่ขาดความกระตือรือร้นในการนำกลุ่ม จะทำให้สมาชิกขาดความสนใจและหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในกลุ่ม

3.5.8 ความคิดสร้างสรรค์และแนวคิดใหม่ ๆ (Inventiveness and creativity) ผู้นำกลุ่มควรมีความสามารถที่จะใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการนำกลุ่ม เพื่อให้กระบวนการกลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือ สิ่งที่ผู้นำกลุ่มควรหลีกเลี่ยงคือการจัดโปรแกรมไว้ล่วงหน้า หรือนำเทคนิคที่ไม่เกี่ยวข้องมาใช้ในการนำกลุ่ม เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายแล้ว ยังทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่มลดน้อยลงไป

3.6 ทักษะของผู้นำกลุ่ม

ผู้นำกลุ่มจะต้องมีทักษะทางวิชาชีพเพื่อเป็นผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ คอเรีย (Corey. 2004 : 32-39) ได้เสนอทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้นำกลุ่ม ดังนี้

3.6.1 การฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) เป็นการแสดงความใส่ใจทั้งคำพูด และความรู้สึกของผู้พูดที่แสดงออกมาทั้งด้วยคำพูด หรือท่าทาง น้ำเสียง และการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ การให้ความสนใจเอาใจใส่ผู้พูด การตั้งใจฟังอย่างกระตือรือร้น การหันหน้าเข้าหาผู้พูด การโน้มตัวเข้าหาเล็กน้อย การแสดงท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเอง ผ่อนคลาย การประสานสายตา ซึ่งการฟังอย่างตั้งใจนี้ทำให้สามารถติดตามเรื่องไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้พูด ได้อย่างชัดเจน ตลอดจนรับรู้ถึงสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ โดยที่ผู้พูดไม่ได้สื่อออกมา

3.6.2 การทวนซ้ำ (Restating) เป็นการพูดทวนซ้ำในคำพูดของสมาชิกโดยไม่มี การเพิ่มเติมข้อความใหม่เข้าไป วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้สมาชิกได้ฟังและเกิดความเข้าใจ ความหมายที่ชัดเจนขึ้นในปัญหาที่ยุ่งยาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและความคิดของเขา ขณะเดียวกันก็เป็นการสื่อให้สมาชิกทราบว่าผู้นำกลุ่มมีความเข้าใจในสิ่งที่สมาชิกพูด

3.6.3 การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarifying) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มพยายามดึงเอาปัญหาที่ซ่อนเร้นอยู่ รวมทั้งความคิด ความรู้สึก ความขัดแย้งต่าง ๆ ออกมาเปิดเผย เพื่อให้ เกิดความกระจ่างชัดในสิ่งที่สมาชิกยังสับสนอยู่ อันเป็นการช่วยให้สมาชิกได้สำรวจปัญหาได้อย่าง ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.6.4 การสรุปความ (Summarizing) เป็นการช่วยให้มีการรวบรวมความคิด และเนื้อหาที่เป็นประเด็นที่สำคัญ ให้มีการเชื่อมโยงกัน โดยใช้คำพูดที่กระชับและได้ใจความ ผู้นำกลุ่มอาจจะเป็นผู้สรุปเองหรือสมาชิกแต่ละคนเป็นผู้สรุปถึงสิ่งที่ได้อภิปรายกันในกลุ่มก็ได้ การสรุปจะนำมาใช้เมื่อต้องการยุติการสนทนาหรือต้องการเปลี่ยนความคิดความสนใจจากสมาชิกคนหนึ่ง ไปสู่สมาชิกอีกคนหนึ่ง

3.6.5 การถาม (Questioning) เป็นการช่วยให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิด ที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกพูดฟังความต้องการ อารมณ์ และความรู้สึกเพื่อให้สมาชิกได้เกิดความกระจ่าง และนำไปสู่การสำรวจตนเอง คำถามที่เหมาะสมควรเป็นคำถามปลายเปิดมากกว่าคำถามปลายปิด และควรหลีกเลี่ยงการใช้คำถามมากจนเกินไป เพราะจะทำให้สมาชิกรู้สึกอึดอัดใจ โดยเฉพาะคำถามที่สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคาม และอาจมีผลต่อบรรยากาศความปลอดภัยภายในกลุ่ม

3.6.6 การตีความ (Interpreting) เป็นทักษะที่ใช้ในการอธิบายถึงสาเหตุของ พฤติกรรม โดยมีการตีความในเชิงวิจักษ์ การคาดคะเนถึงสาเหตุของปัญหานั้น ๆ เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พิจารณาตนเองในแง่มุมแตกต่างไปจากเดิม และพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ให้แก่ตนเอง ผู้นำกลุ่มควรใช้ทักษะนี้หลังจากที่ได้ทำความรู้จักกับสมาชิกเป็นอย่างดีแล้ว และควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงปฏิกิริยาต่อการตีความนั้น ๆ ด้วย

3.6.7 การเผชิญหน้า (Confronting) เป็นทักษะที่ใช้ให้เห็นการกระทำของสมาชิก อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และมีความจริงใจ ผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องใช้ทักษะนี้เพื่อช่วยให้สมาชิก ได้มองเห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวสมาชิก หรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเขา ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ทักษะ การเผชิญหน้าควรจะใช้เมื่อกลุ่มมีความไว้วางใจและยอมรับซึ่งกันและกันเรียบร้อยแล้ว และจะต้อง ระมัดระวังในการใช้ทักษะนี้ต่อการกระทำของสมาชิก ไม่ใช่ตัวเขา รวมทั้งมีเป้าหมายเพื่อให้ ความช่วยเหลือหรือสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย

3.6.8 การสะท้อนความรู้สึก (Reflecting feelings) เป็นการสื่อให้สมาชิกทราบ ว่าผู้นำกลุ่มมีความเข้าใจความรู้สึกของสมาชิก จากการฟังสิ่งที่สมาชิกพูด และสะท้อนออกมาเป็น คำพูดที่ชัดเจนให้สมาชิกได้ทราบถึงอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ผู้นำกลุ่มเปรียบเหมือน กระจกเงาสะท้อนให้สมาชิกมองเห็นตัวเขาเอง มองเห็นความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน และการ สะท้อนความรู้สึกยังเป็นการแสดงถึงความเอาใจใส่ ความสนใจ ความเข้าใจทุก ๆ สิ่งที่สมาชิกพูด หรือท่าทางที่สมาชิกแสดงออก

3.6.9 การสนับสนุน (Supporting) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มให้การเสริมแรงแก่ สมาชิกที่พยายามเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น การเปิดเผยถึงอารมณ์ของตนเอง เรื่องราวส่วนตัว การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่มีการอภิปรายในกลุ่ม โดยผู้นำกลุ่มต้องมีการตอบสนองด้วยการฟัง อย่างตั้งใจ แสดงท่าทีเอาใจใส่ มีการประสานสายตา แสดงการยอมรับและมีความกระตือรือร้น ทักษะนี้จะช่วยให้สมาชิกที่ไม่มั่นใจในตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาได้

3.6.10 การเห็นอกเห็นใจ (Empathizing) เป็นทักษะสำคัญที่ผู้นำกลุ่มไวต่อความรู้สึกในโลกของสมาชิก การเห็นอกเห็นใจอย่างมีประสิทธิภาพของผู้นำกลุ่มต้องมีความใส่ใจและให้ความนับถือกับสมาชิกกลุ่ม

3.6.11 การเอื้ออำนวย (Facilitating) เป็นทักษะที่ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นภายในกลุ่ม โดยการสร้างบรรยากาศของความปลอดภัย ความไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีการเปิดเผยตนเอง มีการทดลองแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ สนับสนุนให้สมาชิกแสดงออกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ในสิ่งที่ยังมีความขัดแย้งกันอยู่ ช่วยให้สมาชิกเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งช่วยให้สมาชิกผสมผสานสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ในกลุ่มลงมือไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

3.6.12 การริเริ่ม (Initiating) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มมีบทบาทชัดเจนในการนำกลุ่ม เช่น กำหนดว่ากลุ่มจะดำเนินไปในทิศทางใด หรือจะมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร กรณีนี้จะช่วยลดความวิตกกังวลของสมาชิกในการเข้ากลุ่มในระยะแรก ๆ ผู้นำกลุ่มควรใช้ทักษะนี้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของกลุ่มโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้กำหนดแนวทางด้วยตัวของเขาเองบ้าง เมื่อกลุ่มพัฒนาไปช่วยระยะเวลาหนึ่ง เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกได้ค้นหาความต้องการของตนเอง และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของกลุ่ม

3.6.13 การกำหนดเป้าหมาย (Setting goal) การกำหนดเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่ผู้นำกลุ่มไม่ได้เป็นผู้กำหนด แต่สมาชิกกลุ่มจะร่วมกันทำความเข้าใจในเป้าหมายที่เฉพาะของพวกเขาเอง แม้ว่าการกำหนดเป้าหมายจะเป็นสิ่งสำคัญในช่วงเริ่มต้นของกลุ่ม ตลอดจนการดำเนินกลุ่ม ผู้นำกลุ่มต้องให้กำลังใจสมาชิกในการค้นหาเป้าหมายอื่น ๆ ของสมาชิกเอง ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนถ้ามีความจำเป็น ถ้าผู้นำกลุ่มไม่มีทักษะในการทำหายสมาชิกให้กำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม ก็จะทำให้การดำเนินกลุ่มไม่มีจุดหมายปลายทาง

3.6.14 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Giving feedback) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มใช้แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และเฉพาะเจาะจงในสิ่งที่ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็น หรือมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างไร ก็แสดงข้อมูลเหล่านั้นออกมา ขณะเดียวกันผู้นำกลุ่มก็ควรสนับสนุนให้สมาชิกมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยแสดงออกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาในสิ่งที่เขาสังเกตได้ ทักษะนี้จะช่วยให้สมาชิกได้ทราบถึงความคิดที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง

3.6.15 การให้คำแนะนำ (Suggesting) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกระทำได้หลายรูปแบบ เป็นต้นว่า การให้ข้อสังเกต การให้ข้อมูล การกำหนดงานให้ไปทำการบ้าน การให้คำแนะนำอาจจะมาจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม วิธีการนี้จะช่วยให้สมาชิกพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันก็อาจทำให้สมาชิกมีการพึ่งพามากขึ้น ผู้นำกลุ่มจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของการให้คำแนะนำ และควรให้ข้อเสนอแนะโดยปราศจากอคติ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเฉพาะเจาะจง และตรงไปตรงมา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นด้วย

3.6.16 การปกป้อง (Protecting) ในขณะที่ยกกำลังพัฒนา สมาชิกกลุ่มอาจมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างเกินขอบเขต ด้วยความรุนแรง หรือมีการโยนความคิดให้ผู้อื่น และมีการทำร้ายจิตใจกัน ปฏิสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะมีผลทำให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม ผู้นำกลุ่มต้องใช้ทักษะนี้มาสอดแทรก เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสียหายด้านจิตใจหรือทางร่างกาย และจากการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของกลุ่ม การใช้ทักษะนี้จึงควรมีการระมัดระวังให้มาก เนื่องจากถ้าใช้มากเกินไปจะมีผลต่อการจำกัดการแสดงออกของสมาชิกได้ จะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอึดอัดใจ และมีผลต่อบรรยากาศกลุ่ม

3.6.17 การเปิดเผยตนเอง (Disclosing oneself) เมื่อผู้นำกลุ่มมีการเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวให้สมาชิกในกลุ่มทราบ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความจริงใจ เปิดเผย และเป็นแบบอย่างให้สมาชิกกลุ่มได้เปิดเผยตนเองด้วยความเต็มใจ ผู้นำกลุ่มต้องมีความระมัดระวังในการเปิดเผยตนเองให้มีความเหมาะสม ต้องพิจารณาว่าสิ่งใดควรนำมาเปิดเผย จะเปิดเผยอย่างไร และมีระดับความลึกซึ้งมากน้อยแค่ไหน เพราะว่าถ้าผู้นำกลุ่มเปิดเผยตนเองมากและเร็วเกินไป สมาชิกจะมีความรู้สึกที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากกลุ่มมากกว่าจะให้ความช่วยเหลือสมาชิก แต่ถ้าเปิดเผยน้อยเกินไป ก็เป็นการแสดงถึงความไม่จริงใจต่อกลุ่ม และอาจจะมีผลกระทบตอสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกับผู้นำกลุ่มได้

3.6.18 การเป็นตัวแบบ (Modeling) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมภายในกลุ่ม เช่น การเอื้ออำนาจกลุ่ม การยอมรับสมาชิกกลุ่ม การให้ความสนใจสมาชิก การแสดงความเห็นอกเห็นใจอย่างแท้จริง การฟังด้วยความตั้งใจ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมของผู้นำกลุ่มที่แสดงออกมาโดยการเปิดเผยตนเอง จะทำให้สมาชิกได้สังเกตท่าทีและเรียนรู้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้นำกลุ่มทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของกลุ่ม

3.6.19 การเชื่อมโยง (Linking) เป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิก เป็นการมองหาทิศทางที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และเชื่อมการทำงานของสมาชิกกับทิศทางเหล่านี้ โดยผู้นำกลุ่มต้องพัฒนาปฏิสัมพันธ์โดยให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มากกว่าที่ผู้นำจะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกเอง

3.6.20 การปิดกั้น (Blocking) บางครั้งผู้นำกลุ่มต้องมีการหยุดพฤติกรรมบางอย่างภายในกลุ่ม การปิดกั้นเป็นทักษะที่ต้องการให้เกิดความรู้สึกไว การชี้แนะ และความสามารถในการหยุดการกระทำโดยปราศจากการต่อต้านของสมาชิกกลุ่ม โดยจะใช้กับพฤติกรรมที่เฉพาะ ไม่ใช้กับสมาชิกทุกคน และควรหลีกเลี่ยงการตีตราในพฤติกรรมนั้นด้วย

3.6.21 การสิ้นสุด (Terminating) ผู้นำกลุ่มควรที่จะเรียนรู้ว่าเมื่อไหร่จะยุติและจะยุติกลุ่มอย่างไร ทักษะนี้จะใช้ในการปิดกลุ่มในแต่ละครั้งหรือยุติกลุ่มในครั้งสุดท้าย โดยการให้สมาชิกอธิบายในสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้และจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเตรียมการเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาภายนอกกลุ่ม การประเมินและการติดตามหลังการยุติกลุ่ม การให้ข้อมูลแหล่งที่จะช่วยสมาชิกได้มากขึ้น และการให้แนะนำรายบุคคลในกรณีที่เป็น

3.7 กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทรอทเซอร์ (Trotzer. 1999 : 87-102) ได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.7.1 ขั้นสร้างความมั่นคงปลอดภัยภายในกลุ่ม (The security stage) ลักษณะที่เกิดขึ้นภายในการให้คำปรึกษากลุ่มขั้นเริ่มต้นคือ ความวิตกกังวล ความลังเลสงสัย ความไม่แน่ใจ การต่อต้านความรู้สึก และปฏิกิริยาทางอารมณ์อื่น ๆ ซึ่งการที่สมาชิกรู้สึกเช่นนี้ก็เพราะว่าเขากำลังอยู่ในสถานการณ์ทางสังคมใหม่ พวกเขาไม่สามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ และขาดความมั่นใจในการควบคุมตนเองและการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มได้ ซึ่งในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มจะต้องสร้างความมั่นใจ สร้างความอบอุ่น สร้างเข้าใจ เป็นมิตรกับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกที่ความรู้สึกที่ปลอดภัย นอกจากนี้ คอเรีย (Corey. 2000 : 105) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำกลุ่มในการเอื้ออำนวยกลุ่มในขั้นเริ่มต้น มีดังนี้

3.7.1.1 สอนสมาชิกเกี่ยวกับข้อเสนอทั่วไปและวิธีการในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จะเพิ่มโอกาสให้เกิดผลผลิตของกลุ่ม

3.7.1.2 พัฒนากฎระเบียบของกลุ่ม

3.7.1.3 สอนกระบวนการพื้นฐานของกลุ่ม

3.7.1.4 ช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงความกลัว ความคาดหวัง และการกระทำของตนเอง เพื่อพัฒนาความไว้วางใจ

3.7.1.5 เป็นตัวแบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

3.7.1.6 เปิดเผยตนเองต่อสมาชิกกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคาดหวังต่อกลุ่มให้สมาชิกทราบ

3.7.1.7 ชี้แจงให้สมาชิกตระหนักถึงความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน

3.7.1.8 ช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเป้าหมายส่วนบุคคลได้

3.7.1.9 จัดการกับความวิตกกังวลและคำถามของสมาชิก

3.7.1.10 ช่วยให้สมาชิกลดการพึ่งพาผู้นำกลุ่ม และหันมาพึ่งตนเองและกลุ่มเพิ่มขึ้น

3.7.1.11 ช่วยให้สมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกกับสิ่งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม

3.7.1.12 สอนสมาชิกเกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เช่น การฟังอย่างตั้งใจ และการตอบสนอง

3.7.1.13 ช่วยเหลือกลุ่มและเอื้ออำนวยให้เกิดวิถีทางที่กลุ่มต้องการ

3.7.1.14 แสดงให้สมาชิกเห็นว่าพวกเขาต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับทิศทางและผลลัพธ์ของกลุ่ม

ในขั้นเริ่มต้นกลุ่มนี้ ผู้นำกลุ่มจะต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี รวมทั้งการคัดเลือกสมาชิกด้วยความระมัดระวัง การจัดกลุ่มให้เหมาะสมกับสมาชิก มีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ชัดเจน

ผู้นำกลุ่มต้องมีทักษะที่ในการเอื้ออำนวยให้กลุ่มดำเนินไปได้ มีความจริงใจ เคารพสิทธิของสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นให้กับสมาชิกว่ากลุ่มเป็นสถานที่ปลอดภัยที่จะช่วยเหลือสมาชิกได้

3.7.2 ขั้นการยอมรับกลุ่ม (The acceptance stage) ในขั้นนี้เกี่ยวข้องกับความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม สมาชิกเริ่มลดการต่อต้านนำไปสู่ความร่วมมือกันของสมาชิกกลุ่ม การยอมรับกลุ่มนี้จะนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นระหว่างสมาชิกกลุ่ม สัมพันธภาพภายในกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งทรอทเซอร์ (Trozter. 1999 : 124-126) ได้เสนอภาระหน้าที่ในขั้นนี้เพื่อเป็นทิศทางในการนำกลุ่มเข้าไปสู่การสื่อสารที่เปิดเผยและสมาชิกมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความอบอุ่นและการยอมรับ ดังนี้

3.7.2.1 การร่วมเปิดเผยความรู้สึกของสมาชิกกลุ่ม

3.7.2.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

3.7.2.3 การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความใกล้ชิดสนิทสนมของสมาชิกกลุ่ม

3.7.2.4 สมาชิกกลุ่มมีการเรียนรู้ที่จะยอมรับตนเอง

3.7.2.5 สมาชิกกลุ่มมีการเรียนรู้ที่จะยอมรับผู้อื่น

ในขั้นการยอมรับเป็นช่วงที่สมาชิกเริ่มเรียนรู้ในกระบวนการกลุ่ม สมาชิกลดการต่อต้านเนื่องจากได้รับรู้ถึงบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย สมาชิกเริ่มไว้วางใจสมาชิกในกลุ่ม สามารถเปิดเผยและให้คำแนะนำซึ่งกันและกันได้ และสมาชิกเริ่มพัฒนาการยอมรับตนเองและผู้อื่น

3.7.3 ขั้นสร้างความรับผิดชอบ (The responsibility stage) เมื่อมีการพัฒนาให้สมาชิกเกิดการยอมรับตนเองและผู้อื่นแล้ว ก็นำมาสู่การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งการเกิดความรับผิดชอบในกลุ่มนั้นเป็นผลมาจากทั้งความต้องการของมนุษย์ และธรรมชาติของกระบวนการในการแก้ไขปัญหา สมาชิกกลุ่มจะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และน่านับถือก็ต่อเมื่อได้ลงมือกระทำและประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งทรอทเซอร์ (Trozter. 1999 : 126-127) ได้กำหนดภาระหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

3.7.3.1 สมาชิกมีการประเมินตนเอง

3.7.3.2 สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ตนเองกระทำ

3.7.3.3 สมาชิกมีประสบการณ์และการเสริมสร้างความรับผิดชอบโดยตรงกับปฏิสัมพันธ์ของตนเองภายในและภายนอกกลุ่ม

3.7.3.4 การให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3.7.3.5 การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

เมื่อสมาชิกมีการยอมรับตนเองและผู้อื่นแล้ว สมาชิกต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น คือสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่ตนกระทำ และสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกได้

3.7.4 ขั้นการทำงาน (The working stage) เป็นขั้นที่สมาชิกกลุ่มมีการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในกระบวนการแก้ไขปัญหา และ ทรอตเซอร์ (Trotzer. 1999 : 128) ยังได้กล่าวถึงกระบวนการในการแก้ไขปัญหา มีดังนี้

3.7.4.1 กำหนดปัญหา ทำความกระจ่างและความเข้าใจในปัญหา

3.7.4.2 กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา จากการระดมความคิดของสมาชิก

3.7.4.3 ประเมินทางเลือกในการแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการคิดและการทดสอบตามสภาพความเป็นจริง

3.7.4.4 ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับสมาชิกแต่ละคน

3.7.4.5 วางแผนดำเนินการ โดยการพัฒนาวิธีการและแนวทางในการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา

3.7.4.6 ฝึกปฏิบัติ พฤติกรรมใหม่ในกลุ่ม

3.7.4.7 ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยนำไปใช้ในโลกว่านนอกแล้วกลับมารายงานผลและประสบการณ์ให้กับกลุ่ม

3.7.4.8 ประเมินผลในการนำไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาของสมาชิก

ในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มมีบทบาทในการเอื้ออำนวยให้เกิดการอภิปรายในกลุ่ม สร้างบรรยากาศให้มีการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา และผู้นำกลุ่มจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการช่วยสมาชิกตัดสินใจอย่างเหมาะสม

3.7.5. ขั้นยุติกลุ่ม (The closing stage) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม แม้ว่าในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มจะประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของตนเองภายในกลุ่ม แต่พวกเขาต้องเผชิญกับความยุ่งยากในการปรับพฤติกรรมภายนอกกลุ่ม และ ทรอตเซอร์ (Trotzer. 1999 : 129-130) ได้เสนอภาระหน้าที่ในขั้นนี้ไว้ว่า

3.7.5.1 การให้ความสนับสนุนทางด้านจิตใจแก่สมาชิก ด้วยการให้กำลังใจ การเสริมแรง หรือการเผชิญหน้าเพื่อให้สมาชิกมีพฤติกรรมไปในทางที่ดี แต่การสนับสนุนนี้จะต้องไม่สร้างการพึ่งพิงเพราะว่าสมาชิกจะได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

3.7.5.2 การพูดถึงสิ่งที่ค้างคาใจของสมาชิกกลุ่ม

3.7.5.3 การเห็นพ้องและการยืนยันความองงาม เพื่อยืนยันว่าปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับสมาชิก และให้สมาชิกเกิดการพึ่งพาตนเองมากกว่ากลุ่ม

3.7.5.4 การกล่าวอำลา เพื่อเตรียมสมาชิกในการเข้าสู่ประสบการณ์สุดท้ายของกลุ่ม

3.7.5.5 การติดตามผล เป็นการเตรียมการติดต่อกับสมาชิกกลุ่มเพื่อประเมินวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของสมาชิกกลุ่ม

3.8 หลักของการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.8.1 กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มที่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน (Homogeneity versus heterogeneity)

สมาชิกกลุ่มควรมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะที่หลากหลายภายในกลุ่ม
 คอเรย์ (Corey. 2000 : 92) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า กลุ่มที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น ระดับอายุ
 เดียวกัน คือ กลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มผู้สูงอายุ นอกจากนี้ อาจจะเป็นกลุ่มที่มีความสนใจ
 หรือปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งกลุ่มที่มีลักษณะที่มีสมาชิกคล้ายคลึงกันนี้ จะมีความเหมาะสมในการ
 กำหนดกลุ่มประชากรที่แน่นอน และเป็นกลุ่มระยะสั้น ส่วนกลุ่มที่มีลักษณะที่แตกต่างกันของ
 สมาชิก จะมีข้อดีสำหรับความเจริญงอกงามส่วนบุคคล แม้จะเป็นกลุ่มระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตาม
 กลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างกันนี้ จะเปรียบเสมือนโครงสร้างของสังคมเล็ก ๆ ที่เป็นอยู่ในโลกภายนอก
 และสมาชิกได้มีโอกาสในการทดลองพฤติกรรมใหม่เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และการได้รับข้อมูล
 ย้อนกลับจากสมาชิกที่หลากหลาย และเฮนเซน และคณะ (Hensen. et al. 1980 : 479) ได้
 กล่าวถึงกลุ่มที่มีสมาชิกแตกต่างกันว่า ในกลุ่มเช่นนั้น สมาชิกจะถูกเลือกจากแบบแผน และ
 ขอบเขตของปัญหาที่มีความแตกต่างกัน จากกลุ่มชนชั้นทางสังคม และภูมิหลังทางการศึกษาที่มี
 ความแตกต่างกันเช่นเดียวกับอายุ และเพศ ในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันนี้ สมาชิกแต่ละคนได้รับ
 การกระตุ้นมากกว่า และถูกบังคับให้มีการตรวจสอบ ทำความเข้าใจกับสิ่งที่มีความแตกต่างของ
 สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ

ดังนั้นในการพิจารณาการจัดตั้งกลุ่มว่าจะเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกที่แตกต่างกัน หรือ
 กลุ่มที่สมาชิกลักษณะคล้ายคลึงกันนั้น ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักของกลุ่ม

3.8.2 ระดับอายุและวุฒิภาวะ (Age and maturity) โดยทั่วไปผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม
 มักจะจัดกลุ่มที่มีสมาชิกในระดับอายุที่ใกล้เคียงกัน เพราะจะทำให้สมาชิกมีความสบายใจในการ
 สร้างความสัมพันธ์ แต่ โอลเซน (Trotzer. 1999 : 355; citing Ohlsen. 1970) ได้ให้ข้อคิดว่า
 วุฒิภาวะทางสังคมจะมีความสำคัญมากกว่าอายุ ดังนั้นถ้าผู้ให้คำปรึกษาต้องการใช้อายุเป็น
 แนวทางในการจัดวางตำแหน่งสมาชิกกลุ่ม ก็ควรจะมีการปรับโครงสร้างกลุ่มใหม่ ให้ความ
 เท่าเทียมกันในระดับวุฒิภาวะทางสังคม ถ้ามีสมาชิกที่มีระดับอายุใกล้เคียงกัน ผู้ให้คำปรึกษา
 สามารถใช้สัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อนมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินกลุ่มได้ ส่วนกลุ่มที่มีอายุ
 แตกต่างกันนั้นควรพิจารณาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อาจเป็นการจัดกลุ่มที่ให้รุ่นพี่ สอนรุ่นน้อง
 เป็นต้น

3.8.3 เพศ (Sex) ในการจัดกลุ่มที่สมาชิกเป็นเพศเดียวกัน ควรเป็นกลุ่มที่มีอายุ
 ก่อนถึงวัยรุ่น ส่วนกลุ่มที่มีทั้งเพศชายและหญิงนั้นควรจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยรุ่นหญิงจะ
 เหมาะสม นอกจากนี้ในการจัดกลุ่มหญิงและชายยังมีข้อได้เปรียบคือ เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็น
 ธรรมชาติมากกว่า สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นการ
 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

3.8.4 ความสมัครใจของสมาชิกกลุ่ม (Voluntary participation) ในการจัดตั้งกลุ่ม
 ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างข้อตกลงพื้นฐานเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่ม เพราะหากสมาชิกกลุ่มถูกบังคับ
 หรือไม่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่ม ก็จะทำให้สมาชิกเหล่านั้นเกิดการลังเลใจ ไม่แน่ใจในกระบวนการกลุ่ม
 ว่าจะให้ความช่วยเหลือได้ ในทางตรงกันข้าม หากสมาชิกมีความสมัครใจในการเข้ากลุ่ม สมาชิก

ก็จะได้รับประโยชน์มากกว่า และประสบความสำเร็จมากกว่า ดังคำกล่าวของ ทรอทเซอร์ (Trotzer. 1999 : 358) ที่ว่าการตัดสินใจของผู้นำกลุ่มในการเลือกสมาชิกนั้นมีแนวทางพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) เลือกสมาชิกที่สมัครใจ และ 2) สมาชิกที่ผู้ให้คำปรึกษารู้สึกว่ากระบวนการกลุ่มสามารถช่วยเหลือเขาได้

3.8.5 ขนาดของกลุ่ม (Group size) ทรอทเซอร์ (Trotzer. 1999 : 360) กล่าวว่าไม่มีตัวเลขที่แน่ชัดเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกกลุ่ม โดยทำให้กระบวนการกลุ่มมีประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ที่สุด ส่วนเฮนเซน และคณะ (Hensen et al. 1980 : 477) ได้เสนอแนะว่าส่วนใหญ่ขนาดของกลุ่มการให้คำปรึกษาควรมีสมาชิกประมาณ 7-8 คน และมีขอบเขตอยู่ระหว่าง 5-10 คน เพราะกลุ่มที่มีสมาชิกน้อยกว่านี้ ทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินกลุ่มลดลง ถ้ามีมากเกินไปก็จะทำให้สมาชิกมีเวลาน้อยในการจัดการกับปัญหาของสมาชิกแต่ละคนอย่างทั่วถึง และจาคอบส์; แมนสตัน และฮาร์วิล (Jacobb; Masson; & Harvill. 2002 : 40) ได้กล่าวว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษาที่ได้ผลควรมีจำนวนสมาชิก 5-8 คน

3.8.6 ระยะเวลาและความถี่ในการพบกลุ่ม (Time and frequency of meeting) ช่วงเวลาและความถี่ในการพบกลุ่ม คอเรีย (Corey. 2000 : 93) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โดยทั่วไปแล้ว การจัดกลุ่มสำหรับผู้ใหญ่ควรจัดให้พบกันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมง เพื่อให้มีเวลาเพียงพอ แต่ถ้ามากกว่านี้อาจเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนกลุ่มเด็กและวัยรุ่น ควรจัดกลุ่มมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และใช้เวลาในแต่ละครั้งสั้นลงกว่าเดิม และวัชรีย์ ทรัพย์มี (2533 : 274) ได้เสนอแนะว่า ช่วงเวลาการให้คำปรึกษากลุ่มขึ้นอยู่กับอายุของผู้รับบริการ และความจำเป็น ความสนใจ เด็กเล็กมีช่วงความสนใจสั้นจึงควรใช้เวลาไม่เกิน 30 นาทีในแต่ละครั้ง แต่ควรจัดให้ถี่ขึ้น แต่ถ้าวัยรุ่นอาจใช้เวลาครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับผู้ใหญ่อาจมากกว่าได้

หลักในการให้คำปรึกษากลุ่มนั้นต้องคำนึงถึง คุณลักษณะของสมาชิก เพศ อายุ ความสมัครใจของสมาชิก ขนาดกลุ่ม ระยะเวลาและความถี่ในการพบกลุ่ม โดยผู้ให้คำปรึกษาต้องพิจารณาตามเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มนั้นดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และสามารถช่วยเหลือสมาชิกให้แก้ไขปัญหของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.9 ทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ควรมีการเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคที่เหมาะสมในการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม ทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่มที่จะนำเสนอมีดังนี้

3.9.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person centered Group Counseling)

คาร์ล โรเจอร์ (Carl Roger)(Corey. 2004 : 268) เป็นผู้ริเริ่มการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง โดยมีความเชื่อว่าการมีสัมพันธภาพที่ดีจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถเข้าใจถึงสิ่งที่อยู่ภายในที่เป็นปัญหาของตนเอง และสามารถทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ที่อยู่บนพื้นฐานการเข้าใจตนเองได้ ต่อมา โรเจอร์ได้พัฒนาการบำบัดแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Client-centered therapy) ที่เป็นการพัฒนาทฤษฎีที่เป็นระบบของบุคลิกภาพและนำมาประยุกต์ใช้ในการให้

คำปรึกษารายบุคคล ต่อมาในทศวรรษ 1960 และ 1970 โรเจอร์ได้พัฒนาเป็นการรักษาแบบยืดยบุคคลเป็นศูนย์กลาง ที่เน้นถึงความสามารถในการสะท้อนออกมาอย่างถูกต้องของผู้ให้การบำบัด และความสอดคล้องกันของผู้ให้การบำบัดและความเต็มใจที่จะเข้ารับการบำบัดมากขึ้น

3.9.1.1 แนวคิดสำคัญ

1) มนุษย์มีแนวโน้มในการตระหนักถึงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ หากบุคคลมีความรู้สึกไว้วางใจอย่างลึกซึ้งในศักยภาพของกลุ่มก็จะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ได้

2) เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กลุ่มเกิดความเจริญงอกงาม คือความจริงใจของผู้บำบัด และการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข และการหวั่นใยสมาชิกกลุ่มอย่างไม่มีเงื่อนไข

3) ความเห็นอกเห็นใจ สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกและประสบการณ์ของสมาชิกได้อย่างถูกต้อง ก็จะส่งผลให้กลุ่มนั้นประสบความสำเร็จ

3.9.1.2 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยืดยบุคคลเป็นศูนย์กลาง

1) เพื่อให้สมาชิกสามารถสำรวจตนเองได้อย่างเต็มที่ ทั้งความรู้สึกและความต้องการของตนเอง

2) เพื่อให้สมาชิกสามารถเปิดรับประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้นและพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

3) เพื่อให้สมาชิกมีการตัดสินใจที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

3.9.1.3 บทบาทของผู้นำกลุ่ม

1) ผู้นำกลุ่มมีความไว้วางใจในกระบวนการกลุ่มและเชื่อว่ากลุ่มสามารถก้าวไปข้างหน้าโดยไม่มีการแทรกแซงเกิดขึ้น

2) ผู้นำกลุ่มรับฟังสมาชิกอย่างตั้งใจและระมัดระวัง

3) ผู้รับกลุ่มทำทุกอย่างที่เป็นไปได้เพื่อสร้างบรรยากาศของความปลอดภัยสำหรับสมาชิก

4) ผู้นำกลุ่มพยายามที่จะเข้าใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้และยอมรับในตัวปัจเจกบุคคลและกลุ่ม ไม่ผลักดันกลุ่มจนเกินไป

5) ผู้นำกลุ่มดำเนินการตามประสบการณ์และความรู้สึกของพวกเขา สามารถแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบที่เป็นปัจจุบันและชัดเจน

6) ผู้นำกลุ่มสามารถโต้ตอบสมาชิกได้ถ้าเป็นการเหมาะสม

3.9.1.4 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยืดยบุคคลเป็นศูนย์กลาง

1) การฟังอย่างใส่ใจ (Active listening) ทักษะหัวใจของการให้คำปรึกษา ที่แสดงถึงการให้ความสนใจกับผู้ให้การศึกษา เพื่อรับรู้ถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา และมีการตอบรับอย่างเหมาะสม

2) การเงียบ (Silence) เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีสื่อสารทางวาจาต่อกัน

ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้อยู่กับตัวเอง ได้ใช้ความคิด ได้สัมผัสอารมณ์ความรู้สึกของตน และสัมผัสโลกภายในของตน ที่จะทำให้ผู้รับคำปรึกษามีความเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาของตนเองมากยิ่งขึ้น

3) การสะท้อนความรู้สึก(Reflection of feeling) ผู้ให้การปรึกษารับรู้ถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาที่แสดงออกมาโดยภาษาพูดและภาษาท่าทาง และสื่อความรู้สึกนั้นกลับไปแก่ผู้รับคำปรึกษาด้วยภาษาพูดที่เหมาะสม ชัดเจน

4) การทำให้กระจ่าง (Clarification) ผู้ให้คำปรึกษาช่วยทำให้แก่นแท้ของข่าวสารทั้งด้านเนื้อหาและอารมณ์แสดงออกได้ชัดเจนและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาไม่สับสนในเนื้อหาและอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อแต่กลับเพิ่มความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

5) การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) เป็นการยอมรับสมาชิกโดยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของสมาชิกว่าดีหรือเลว ด้วยการสื่อสารทางบวกกับสมาชิก (Thompson. 2003 : 257)

6) คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and good listening characteristics) เป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะการฟังทางบวก คือ การสบตา การพูดทวนคำในสิ่งที่พูด ถามคำถาม ผงกศีรษะ และการแสดงท่าทางสนใจ คุณลักษณะการฟังทางลบ คือ การบกวน มองดูนาฬิกา พูดแต่เรื่องของตนเอง แสดงท่าทางเบื่อหน่าย และหัวเราะหรือพยายามคุยเรื่องอื่น (Thompson. 2003 : 270)

7) การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with empathy) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด ซึ่งความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็นทักษะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ สนใจฟังผู้พูดและรู้ว่าเขาหรือเธอมีความรู้สึกอย่างไร มี 4 ขั้นตอนคือ (Thompson. 2003 : 276)

7.1 ฟังเพื่อให้รับรู้ความรู้สึก คือฟังทั้งน้ำเสียง ภาษาและท่าทาง

7.2 รับรู้ความรู้สึกของเขา/เธอ ระบุได้ว่าเขาได้ยินอะไร เห็นอะไร เช่น เสียงของคุณดูเหมือนจะโกรธ

7.3 ทำความกระจ่างกับความรู้สึกโดยใช้คำพูด เช่น “ฉันได้ยินว่าคุณกำลังรู้สึกบางสิ่งบางอย่างเหมือน..... หรือ คุณยกตัวอย่างให้ฉันฟังได้ไหม”

7.4 ตรวจสอบโดยใช้คำพูด “คุณฟังนะถ้าฉันเข้าใจ ว่าอะไรที่คุณกำลังจะพูดคือ.....”

8) การตอบสนองอย่างเหมาะสม (Assertive response) เป็นการกล้าใน การติดต่อสื่อสารและมีความก้าวร้าวน้อย มี 4 ขั้นตอน คือ (Thompson. 2003 : 272)

ขั้นที่ 1 “เมื่อ.....”(พูดถึงพฤติกรรมของคนอื่นอย่างเป็นรูปธรรม)

ขั้นที่ 2 “ผลกระทบคือ...”(พูดถึงการกระทำของคนอื่นนั้นมี

ผลกระทบต่อตัวคุณอย่างไร)

ขั้นที่ 3 “ฉันรู้สึก...” (อธิบายถึงความรู้สึกของคุณ)

ขั้นที่ 4 “ฉันหวังว่า..”(เสนอแนะว่าอะไรที่คุณอยากให้เกิดขึ้น/

ต้องการ)

9) การแสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic assertion) เป็นเทคนิคที่ถูกใช้เพื่อแสดงความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น โดยมี 2 ขั้นตอน คือ เป็นการนึกถึงคนอื่น แล้วการแสดงถึงความเชื่อ ความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคม

3.9.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral group counseling)

ครัมโบลท์ (Krumholtz) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิก (Classical conditioning) และการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant conditioning) ที่เชื่อว่ามนุษย์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดจากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีสมมติฐานว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องหยั่งรู้ ผู้บำบัดตามแนวพฤติกรรมนิยมจะดำเนินการบำบัดอยู่บนหลักการที่ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถเกิดขึ้นได้ ก่อนที่บุคคลจะเข้าใจอนาคต และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอาจนำไปสู่การเพิ่มระดับการเข้าใจตนเองได้

3.9.2.1 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

- 1) เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์โดยปรับเปลี่ยน แก้ไข พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
- 2) เพื่อสร้างสภาพการณ์เรียนรู้ใหม่ ที่จะช่วยปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้รับคำปรึกษา ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการตกลงร่วมกันระหว่างผู้รับคำปรึกษากับผู้ให้คำปรึกษา ว่าต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอะไร กำหนดเป้าหมายพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างไร และจะดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายนั้น โดยผู้รับคำปรึกษาจะต้องรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น
- 3) เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้เรียนรู้วิธีการที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในการดำรงชีวิต และสามารถนำวิธีการเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าต่อตนเองในอนาคต

3.9.2.2 บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม

คอเรย์ (Corey, 2004 : 364) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำกลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้นำกลุ่มทำการสัมภาษณ์เบื้องต้นโดยคำนึงถึงมุมมองของสมาชิกในกลุ่มในระหว่างการประเมินในช่วงแรก ๆ และช่วงปฐมนิเทศ
- 2) สอนสมาชิกเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากกลุ่มและอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม แนะนำสมาชิกให้ทราบถึงกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในกลุ่ม

3) ผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้ประเมินสมาชิกกลุ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการประเมินความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคน

4) ผู้นำกลุ่มเลือกใช้เทคนิคอย่างกว้าง ๆ เพื่อช่วยให้สมาชิกบรรลุเป้าหมาย

5) ผู้นำกลุ่มรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจถึงประสิทธิภาพของการบำบัดของสมาชิกแต่ละคน

6) ผู้นำกลุ่มต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและดีงาม

7) ผู้นำกลุ่มให้การเสริมแรงกับสมาชิก เมื่อสมาชิกกลุ่มมีการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ได้สำเร็จ

8) ผู้นำกลุ่มสอนสมาชิกกลุ่มให้รับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เมื่ออยู่ภายนอกกลุ่มโดยผู้นำกลุ่มจะให้สมาชิกได้ทดลองทำในกลุ่ม และนำไปฝึกปฏิบัติ

9) ผู้นำกลุ่มช่วยสมาชิกกลุ่มเตรียมการสำหรับการยุติกลุ่มให้เป็นไปด้วยดี ผู้นำกลุ่มจะต้องมีเวลาที่จะให้สมาชิกอภิปราย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้มากขึ้น และการฝึกทักษะใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ที่บ้านและที่ทำงาน

3.9.2.3 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

คอเรย์ (Corey, 2004 : 366 –371) ได้อธิบายเทคนิคที่ใช้ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ดังนี้

1) การเสริมแรง (Reinforcement)

เป็นหัวใจสำคัญในการให้ความช่วยเหลือของการบำบัดกลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจะมีการให้การเสริมแรงซึ่งกันและกัน ผู้นำกลุ่มจะรายงานถึงผลสำเร็จของสมาชิกมากกว่าที่จะพูดถึงความล้มเหลว ซึ่งจะทำให้กลุ่มมีบรรยากาศทางบวกมากขึ้น การเสริมแรงทางสังคม เป็นวิธีการที่มีพลังที่จะปรับแต่งพฤติกรรมตามที่ต้องการ ดังนั้นในการให้การเสริมแรงตนเองผู้นำกลุ่มจะสอนสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการให้การเสริมแรงกับตนเอง เมื่อตนเองได้มีการพัฒนาขึ้น เพื่อสมาชิกเพิ่มการควบคุมตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

2) การทำสัญญาเงื่อนไข (Contingency contracts)

การทำสัญญาเงื่อนไขกับพฤติกรรมที่ได้แสดงออกมา พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยการให้รางวัลเมื่อทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการทำสัญญาเงื่อนไขในการได้รับรางวัล จะมีการกำหนดช่วงเวลาสำหรับพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นผลสำเร็จ การทำสัญญาเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้

ก. มีรายละเอียดที่ชัดเจนกับพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง

ข. กำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับการเสริมแรงให้ทันที เช่นเดียวกับการให้การเสริมแรงจากกลุ่ม

ค. กำหนดรายละเอียดว่างานที่กำหนดให้จะต้องมีการสังเกต ประเมิน และจดบันทึก

3) การแสดงตัวแบบ (Modeling)

การแสดงตัวแบบเป็นเครื่องมือการสอนที่มีพลังมากที่สุด โดยผู้นำกลุ่ม การให้คำปรึกษากลุ่มมีข้อได้เปรียบมากกว่าการให้คำปรึกษารายบุคคลคือสามารถให้สมาชิกมีโอกาสเลียนแบบจากตัวแบบและสังคมที่หลากหลาย การเป็นตัวแบบที่ดีจะเป็นหน้าที่ของทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม

4) การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal)

เป็นเทคนิคเพื่อเตรียมการให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นเมื่ออยู่นอกกลุ่มที่ไม่มีตัวแบบมาแสดงเป็นแบบอย่างให้ ในการฝึกพฤติกรรมนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด สมาชิกกลุ่มนอกจากได้ฝึกพฤติกรรมแล้ว ยังไม่ได้รับการเสริมแรงที่จะเพิ่มกำลังใจในการนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5) การสอน (Coaching)

กระบวนการสอนเป็นหลักการทั่ว ๆ ไป เพื่อให้สมาชิกมีการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำกลุ่มอาจใช้การสอนเมื่อสมาชิกไม่มั่นใจในการฝึกพฤติกรรม หรือสมาชิกคนอื่นก็สามารถสอนให้คำแนะนำได้

6) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

เมื่อสมาชิกได้ฝึกปฏิบัติพฤติกรรมใหม่ในกลุ่มแล้ว ผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มจะให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ แนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีดังนี้ (Corey.2000 :370; citing Rose and Edleson. 1987)

- ก. ก่อนที่สมาชิกกลุ่มจะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ พวกเขาจะต้องถูกฝึกอบรมในกลุ่มก่อนว่าจะมีการให้และรับข้อมูลย้อนกลับอย่างไร
- ข. การให้ข้อมูลย้อนกลับจะให้ในด้านบวกก่อนเพื่อให้สมาชิกได้รับแรงเสริมทันที
- ค. ในการวิพากษ์วิจารณ์โดยผู้สังเกตการณ์จะต้องพูดในลักษณะที่ว่าอะไรที่สามารถปฏิบัติให้แตกต่างออกไป

ง. การให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์จะต้องเน้นไปที่พฤติกรรม

จ. ทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้

7) การวางโครงสร้างทางความคิดใหม่ (Cognitive restructuring)

เป็นกระบวนการปะเมินและชี้ให้เห็นความคิดของบุคคล การเข้าใจพฤติกรรมด้านลบส่งผลกระทบต่อความคิดและการเรียนรู้ที่แทนที่ด้วยความคิดที่อยู่ในความเป็นจริงและเหมาะสม ในการวางโครงสร้างทางความคิดใหม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

- ก. สอนให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกคิดถึงความแตกต่างระหว่างความล้มเหลวของตนเองและความมีคุณค่าของตนเอง (Self- defeating and self- enhancing) โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและรูปแบบของการวิเคราะห์ความคิด

ข. สนับสนุนให้สมาชิกวางแผนในเรื่องที่เกี่ยวกับการมีคุณค่าของตนเอง ที่จะส่งเสริมให้เกิดการแก้ไขปัญหาและมีการแสดงพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ

ค. ให้สมาชิกตัดสินใจในเรื่องความคิดที่มีอยู่จริง โดยแทนที่ความคิดทางลบที่ทำให้เกิดความเครียดด้วยการคิดในเรื่องที่ทำให้ตนเองมีคุณค่า

ง. ให้สมาชิกทดลองปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งในกลุ่ม และมีการบ้านให้สมาชิก นำกลับไปทดลองปฏิบัตินอกกลุ่ม และมีการติดตามผลต่อไป

8) การแก้ไขปัญหา (Problem solving)

การบำบัดแบบพฤติกรรมนิยม จะสอนวิธีการให้สมาชิกจัดการกับปัญหา ในชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและการฝึกเกี่ยวกับทักษะการคิดและการแสดงพฤติกรรมที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มนำไปประยุกต์ใช้ได้ และยัง สามารถเผชิญกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต กระบวนการแก้ปัญหามี 4 ขั้นตอน ดังนี้ (Corey. 2004 : 370; citing Spiegler and Guevremont. 2003)

ก. กำหนดทิศทางของปัญหา เพราะสมาชิกกลุ่มต้องการที่จะเข้าใจถึงความสำคัญของการระบุปัญหา พวกเขาต้องมีทักษะที่สามารถจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวัน และความสำคัญของการประเมินทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

ข. การนิยามปัญหาและกำหนดเป้าหมายเฉพาะอย่างเป็นระบบ สมาชิกกลุ่มจะได้รับการช่วยเหลือให้เกิดความเข้าใจว่าสถานการณ์ที่เป็นปัญหามักจะเกิดขึ้นและพวกเขาสามารถเผชิญกับปัญหานั้นได้

ค. สมาชิกจะได้รับการสอนให้ระดมสมองถึงทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

ง. การตัดสินใจ โดยสมาชิกกลุ่มตรวจสอบ และพร้อมที่จะตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุด โดยสมาชิกกลุ่มจะตรวจสอบผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหานั้นในแต่ละกิจกรรม

จ. สมาชิกกลุ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่เลือกไว้และการประเมินถึงผลกระทบ พวกเขาจะได้รับกำลังใจให้ปฏิบัติตามที่ตัดสินใจเลือก จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของประสิทธิภาพของการปฏิบัติ ซึ่งสมาชิกกลุ่มต้องมีการสังเกตและประเมินผลลัพธ์เมื่อ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

9) ระบบเพื่อนคู่หู (The buddy system)

เป็นรูปแบบของการสร้างพันธมิตรในการบำบัดระหว่างสมาชิก สมาชิกจะเป็นผู้ตรวจสอบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน มีการเตือนซึ่งกันและกัน ระบบเพื่อนคู่หูจะมีประโยชน์ในการพัฒนาเครือข่ายการสนับสนุนภายนอก เพื่อนคู่หูจะได้รับการฝึกในการให้การเสริมแรง และวิธีการให้และการรับคำวิพากษ์วิจารณ์ โดยให้สมาชิกในไปฝึกปฏิบัติภายนอกกลุ่ม วิธีการนี้ สมาชิกมีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่นและมีโอกาสเรียนรู้การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ

3.9.3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality group counseling)

วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) เป็นผู้ริเริ่มการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ที่เป็นการให้คำปรึกษาที่เน้นการแก้ไขปัญหา และการจัดการกับความต้องการที่เป็นจริงในสังคม

3.9.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์และพฤติกรรมที่มุ่งหมาย

การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการกระทำโดยเจตนา และเริ่มมาจากแรงขับภายในมากกว่าจะมาจากแรงขับภายนอก และพฤติกรรมทั้งหมดมุ่งไปที่การได้รับความต้องการพื้นฐาน กลาสเซอร์ และ วูบลัดดิง (Coery.2000 : 420; citing Galsser. 1992, 1998 ; Wubbolding. 199) ได้เสนอความต้องการของมนุษย์ 5 ประการคือ

- 1) ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วม (Love and belonging) คือความต้องการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น และต้องการรักผู้อื่น และให้ผู้อื่นรักตนเอง
- 2) ความต้องการมีพลังอำนาจ (Power) คือ ความต้องการประสบความสำเร็จและบรรลุผลในสิ่งที่ต้องการหรือต้องการเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง
- 3) ความต้องการมีอิสระเสรี (Freedom) คือความต้องการที่จะมีทางเลือก
- 4) ความต้องการความสนุกสนาน (Fun) คือความต้องการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขสนุกสนาน ร่าเริง ได้หัวเราะ และมีเรื่องขบขันในชีวิต
- 5) ความต้องการดำรงชีวิตให้อยู่รอด (Survival) คือ ความต้องการในการรักษาชีวิตและดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข

3.9.3.2 เป้าหมายของการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มีเป้าหมายหลักคือ การสอนให้บุคคลได้พบกับวิถีทางที่ดีกว่าที่จะบรรลุความต้องการของพวกเขาและได้รับในสิ่งที่พวกเขาต้องการในชีวิต ดังที่ กลาสเซอร์ (Corey.2000 :421; citing Glasser.1989 : 8) ได้กล่าวว่า ในการที่เราจะตัดสินใจทำอะไรสักอย่าง ก็คือทางเลือกของเรา และเป้าหมายของการบำบัดแบบเผชิญความจริง ก็คือการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถแสดงออกและปฏิบัติในทางเลือกที่ดีกว่าสิ่งที่เขาได้เคยทำ ดังนั้น เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มุ่งเน้นพัฒนาผู้รับคำปรึกษา ดังนี้

- 1) ให้ผู้รับคำปรึกษามีความเป็นตัวของตัวเอง และเข้าใจตนเอง มีความรับผิดชอบที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง กล้าเผชิญความจริง พิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง สามารถประเมินพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่แสดงว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง โดยจะต้อง รู้จักพิจารณาสิ่งถูก สิ่งผิด เพราะการประเมินพฤติกรรมจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่แนวทางใหม่ที่ถูกต้อง
- 2) ผู้รับคำปรึกษารับผิดชอบต่อสิ่งที่แก้ปัญหา และมีทักษะในการคิดแก้ปัญหา สามารถวางโครงการในอนาคตและมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามโครงการที่วางไว้
- 3) ให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถช่วยเหลือตนเอง สามารถพิจารณาได้ว่าอะไรถูก อะไรผิด สิ่งใดที่ควรกระทำ หรือพึงละเว้น

4) ให้ผู้รับคำปรึกษาค้นพบทางเลือกที่จะไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น

5) ให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักในคุณค่าของตนเอง โดยรู้จักวิธีสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น รู้จักให้และรับความรักความผูกพันของผู้อื่น เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า

3.9.3.3 บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม

งานหลักของผู้นำกลุ่มการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง คือ ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับสมาชิกในกลุ่มและช่วยเหลือให้พวกเขาได้เผชิญกับความจริง ผู้นำกลุ่มควรมีการปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (Corey. 2000 :424)

1) ส่งเสริมให้มีการอภิปรายพฤติกรรมปัจจุบันของสมาชิก และไม่ส่งเสริมให้มีการแก้ตัวในพฤติกรรมที่เกิดจากความไม่รับผิดชอบ และพฤติกรรมที่ไม่มีประสิทธิผล

2) ช่วยให้สมาชิกมีการประเมินภายในตนเอง

3) แนะนำและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการของการประเมินในสิ่งที่สมาชิกกลุ่มต้องการที่มาจากความตั้งใจจริง

4) สอนวิธีการและการนำไปสู่การวางแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม

5) ปรับหลักพื้นฐานของทฤษฎีควบคุม และกระบวนการที่ใช้ปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เพื่อให้ได้พบกับความต้องการที่เป็นหนึ่งเดียวของสมาชิกที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรม

6) ให้กำลังใจสมาชิกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเมื่ออยู่ติดกลุ่ม

3.9.3.4 กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ตามแนวคิดของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งอยู่บนสมมติฐานที่ว่ามนุษย์จะถูกกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อ

1) พวกเขาถูกทำให้เชื่อว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมา ไม่สามารถทำให้พวกเขาได้ในสิ่งที่ต้องการ

2) พวกเขาเชื่อว่าพฤติกรรมอื่นที่พวกเขาสามารถเลือกที่จะกระทำซึ่งจะทำให้พวกเขาเข้าใกล้ในสิ่งที่ต้องการ

วูบบลัดดิง (Corey. 2000 : 428; citing Wubbolding. 1991,1996a,1998)

ได้อธิบายตัวย่อ WDEP ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะไปสู่กระบวนการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สำรวจความต้องการ (Wants) ของผู้รับบริการ โดยการถาม

ผู้รับบริการว่า “คุณต้องการอะไร” ผู้ให้คำปรึกษาจะตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้คิด ได้ไตร่ตรองถึงสิ่งที่เขาปรารถนาได้เปิดเผยโลกส่วนตัว ตลอดทั้งมีโอกาสได้รับรู้ สัมผัส และสำรวจทุก ๆ แง่มุมของชีวิต รวมทั้งสิ่งที่เขาต้องการจากครอบครัว เพื่อน งาน และสิ่งที่เขาคาดหวังในชีวิต

2. สำรวจทิศทางหรือแนวทางและการปฏิบัติ (Direction and doing) ของผู้รับบริการเนื่องจาก การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ให้ความสำคัญกับพฤติกรรม ปัจจุบัน

ของผู้รับบริการแม้ว่าแกสเซอร์จะยืนยันว่า ความคับข้องใจในอดีตไม่ใช่สาระสำคัญแต่ประการใด และไม่มีวิถีทางใดที่จะขจัดความคับข้องใจนั้น ๆ ให้หมดสิ้นไปได้ แต่สิ่งที่ต้องทำในขณะนี้ต่างหาก ที่จะช่วยให้ผู้รับบริการเลือกวิถีทางหรือแนวทางที่จะตอบสนองความต้องการที่พึงพอใจของตนเองได้มากขึ้น

ดังนั้น ในช่วงแรกๆของการให้คำปรึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสนทนาโต้ตอบกับผู้รับบริการให้ครอบคลุมแนวทางในการดำรงชีวิตของเขา ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่เขาไปหรือสิ่งที่เขาทำ การสำรวจนี้จะเป็นขั้นเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การประเมินในขั้นต่อไปว่าสิ่งต่าง ๆ สามารถที่จะนำไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่ โดยผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นกระจกสะท้อนให้กับผู้รับบริการ พร้อมทั้งถามผู้รับบริการว่า “ในตอนนี้คุณมองเห็นอะไรในตัวเองบ้าง และคุณมองเห็นอะไรในตัวคุณในอนาคตบ้าง” คำถามนี้จะช่วยให้ผู้รับบริการได้สำรวจและสัมผัสกับชีวิตของตนเอง ทำให้เกิดความกระจำเริญขึ้น

การให้การปรึกษาแบบเผชิญความจริง จะให้ความสนใจที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในภาพรวมในปัจจุบัน (Current total behavior) มิใช่เพียงเปลี่ยนแต่เจตคติและความรู้สึกเท่านั้น แม้ว่าในระหว่างการให้คำปรึกษาผู้รับบริการจะระบายความรู้สึกออกมา แต่ความรู้สึกนั้นจะบังเกิดผลหากเชื่อมโยงกับสิ่งที่ผู้รับบริการกำลังทำในขณะนั้น เช่น “เมื่อมีใครขบถตดหน้า ผู้ขับก็จะตกใจ แล้วก็จะเหยียบเบรคทันที” ดังนั้น เป้าหมายประการหนึ่งของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงคือต้องการให้ผู้รับบริการได้ตระหนักรู้ในการกระทำของตนเองและพฤติกรรมในภาพรวมของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ตลอดจนเพื่อพัฒนาภาพพจน์ที่ดีของตนเองต่อไป

3. การประเมิน (Evaluation) โดยให้ผู้รับบริการประเมินพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันว่า สมหวังในสิ่งที่ต้องการหรือไม่ และพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ทิศทางที่ผู้บริการต้องการหรือไม่

4. การวางแผน (Planning) ในขั้นนี้เมื่อผู้รับบริการตัดสินใจแล้วว่าอะไรคือสิ่งที่เขาต้องการจะเปลี่ยนแปลง ขั้นต่อไปผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับบริการจะวางแผนร่วมกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป้าหมาย แล้วผู้ให้คำปรึกษาจะให้ผู้รับบริการทำสัญญาผูกมัดตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ถ้าผู้รับบริการสามารถทำตามข้อตกลงหรือสัญญาได้ แสดงให้เห็นว่าเขามีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของเขาเอง เห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเอง มีความรับผิดชอบ และเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง ซึ่งบ่งบอกถึงการมีเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ

3.9.3.5 เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

1) ศิลปะของการตั้งคำถาม ในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ใช้วิธีการสร้างคำถามมากกว่าวิธีการให้คำปรึกษาอื่น ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาทักษะในการตั้งคำถาม มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

ก. ต้องเข้าไปให้ถึงโลกภายในของสมาชิกกลุ่ม

ข. ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

ค. ต้องมีการให้ข้อมูล

ง. ช่วยให้เหลือให้สมาชิกประสบผลสำเร็จในการควบคุมวิถีชีวิตของตนเองมากขึ้น ในการตั้งคำถามที่ตั้งขึ้นมาอย่างแนนอนตายตัวเกินไป สามารถส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดการต่อต้านและปกป้องตนเอง อย่างไรก็ตาม การตั้งคำถามที่ดีและเวลาที่เหมาะสม สามารถทำให้สมาชิกคิดถึงสิ่งที่พวกเขาต้องการ และเป็นการประเมินว่าพฤติกรรมของพวกเขาจะทำให้พวกเขาไปสู่จุดมุ่งหมายหรือไม่

2) การใช้อารมณ์ขัน ในการใช้อารมณ์ขันนี้ต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม จะต้องมีการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจภายในกลุ่ม และทำให้สมาชิกสามารถหัวเราะกับตนเองและผู้อื่นได้ อารมณ์ขันเป็นผลลัพธ์ทางบวก ไม่ใช่การหัวเราะเยาะ ไม่ใช่การเยาะเย้ย และไม่ใช่ว่าความเคารพสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความหมายไปยังสมาชิก และทำให้สมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขตนเองด้วยวิธีการใหม่ ๆ ได้ ยิ่งถ้าหากสามารถทำให้สมาชิกหัวเราะ จะทำให้บรรยากาศดีขึ้น เมื่อสมาชิกได้มีส่วนร่วมในอารมณ์ขันด้วย จะรู้สึกปลดปล่อยอารมณ์และการเปิดเผยตัวเองก็จะเกิดขึ้น อารมณ์ขันจึงเป็นหัวใจสำคัญที่มีบทบาททำให้สมาชิกกลุ่มมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

3) การใช้เทคนิคความขัดแย้ง ในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง จะผลักดันผู้รับคำปรึกษาให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยตรงและไม่อ้อมค้อม แต่ในการใช้เทคนิคนี้ขึ้นอยู่กับผู้ที่ได้รับการฝึกและมีประสบการณ์ในการใช้ ถ้าใช้วิธีการนี้อย่างผิดพลาดก็จะส่งผลกระทบต่อกลุ่ม

3.9.4 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ (Transactional analysis theory)

อีริก เลนเนิร์ด เบิร์น (Eric Lennard Berne) จิตแพทย์ชาวแคนาดาเป็นผู้ริเริ่ม โดยเบิร์นมีแนวคิดเบื้องต้นว่า มนุษย์เป็นบุคคลที่มีคุณค่า บุคลิกภาพและชีวิตส่วนตัว สามารถปรับปรุงได้ด้วยการเปิดเผยตนที่แท้จริงออกมา หรือค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) เพราะบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเองจะแสดงพฤติกรรมอย่างเป็นธรรมชาติ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ และเป็นที่น่าพอใจได้

3.9.4.1 แนวคิดสำคัญ

การวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นแนวคิดที่เน้นลักษณะของบุคลิกภาพ ด้านการคิด การรู้สึก และการแสดงพฤติกรรม มุ่งเน้นการเพิ่มการตระหนักรู้เพื่อให้ผู้รับบริการมีความสามารถในการตัดสินใจ และเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเขาได้ใหม่

1) แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

เบิร์น (Corey. 1991: 266, 447; citing Berne. 1964) ได้กล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์ไว้ดังนี้

ก. มนุษย์มีคุณค่า มีหน้าที่รับผิดชอบต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของตนเอง และแม้ว่าเขาจะได้รับอิทธิพลมาจากการอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์จากเขาวิ้ว แต่

หากไม่ยอมตกเป็นทาสของอดีต เขาก็จะมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตที่เหมาะสมกับตัวเองได้

ข. มนุษย์สามารถที่จะเข้าใจการตัดสินใจ และการกระทำในอดีตของตนเองได้ สามารถตัดสินใจใหม่ เลือกแนวทางใหม่ สามารถเปลี่ยนแปลงแบบแผนนิสัยของตนเอง สามารถตั้งเป้าหมาย และมีพฤติกรรมได้

ค. มนุษย์มีความสามารถที่จะกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ มีความสามารถที่จะเลือกทางชีวิต แบบแผนพฤติกรรมและนิสัยของตนเอง สามารถเลือกหรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายและพฤติกรรมของตนเอง ตลอดจนสามารถตัดสินใจใหม่ พร้อมที่จะเลือกกำหนดวิถีชีวิตใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อการดำรงอยู่ในแต่ละช่วงชีวิต

แม้ว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเลือกสิ่งที่ตนปรารถนา แต่สิ่งที่ได้ตกลงใจเลือกแล้วก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตัดสินใจใหม่ได้ แต่การตัดสินใจใหม่นี้อาจได้รับอิทธิพลจากการคาดหวัง และการเรียกร้องจากบุคคลอื่นที่มีความสำคัญต่อชีวิตของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็ก ซึ่งจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลนั้นในวัยต่อๆ มา ทำให้เขาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความท้อถอย ต้องพึ่งพาคนอื่น อย่างไรก็ตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห้สัมพันธภาพเชื่อว่า มนุษย์เป็นบุคคลที่มีคุณค่า และเชื่อว่าบุคลิกภาพและชีวิตส่วนตัวของแต่ละบุคคลสามารถปรับปรุงได้ เพื่อช่วยให้บุคคลนั้นสามารถค้นพบความเป็นตัวของตัวเอง และเกิดการตระหนักรู้ ตลอดจนมีสภาวะตัวตนที่เหมาะสมและสามารถขจัดปัญหาในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2) สภาวะตัวตน (Ego state) แบ่งออกได้ดังนี้

ก. สภาวะตัวตนแบบพ่อแม่ (The parent ego state) เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู มีการกระทำหรือแสดงออกโดยจะตอบโต้ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เหมือนกับที่ตนเคยเห็นพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูกระทำ อาจมีการเลียนแบบคำพูด น้ำเสียง และกิริยา ท่าทาง ซึ่งสภาวะตัวตนแบบนี้จะประกอบด้วยคำพูดว่า “น่าจะ” (Should) และ “ควรจะ” (Ought) และแบ่งออกได้ดังนี้

1. พ่อแม่แบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical parent) หมายถึง สภาวะตัวตนแบบพ่อแม่ที่มีอคติ วิพากษ์วิจารณ์ ตีเตียน บังคับ ควบคุมผู้อื่นและไม่มีเหตุผล

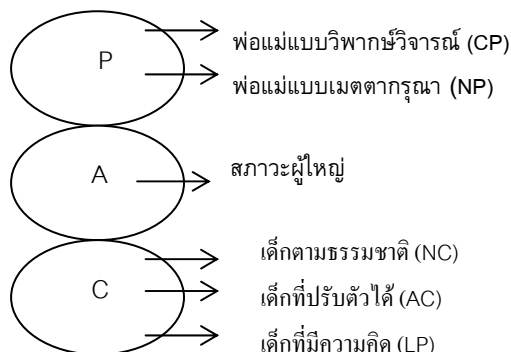
2. พ่อแม่แบบเมตตาการุณา (Nurturing parent) หมายถึง สภาวะตัวตนแบบพ่อแม่ที่มีความเมตตาการุณา ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ทะนุถนอม ปกป้อง ค้ำจุน มีความเห็นอกเห็นใจ และมีน้ำใจต่อผู้อื่น

ข. สภาวะตัวตนแบบผู้ใหญ่ (The adult ego state) เป็นสภาวะที่บุคคลรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่ด้วยหลักแห่งเหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้อารมณ์ และจะไม่ใช้การลงโทษที่รุนแรง มีการแก้ไขปัญหาด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) นอกจากนี้แต่ละบุคคลจะใช้สภาวะตัวตนแบบผู้ใหญ่นี้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนความจริง ถามคำถาม แก้ปัญหา เสนอแนะ ตลอดจนอภิปรายสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

ค. สภาวะตัวตนแบบเด็ก (The child ego state) ประกอบด้วยความรู้สึกที่เป็นแรงกระตุ้น (Impulsive) และการแสดงความเป็นธรรมชาติ (Spontaneous act) แบ่งออกได้ดังนี้

1. เด็กตามธรรมชาติ (Natural child) เป็นลักษณะเด็กที่หุนหันพลันแล่น (Impulsive) ไม่ได้รับการฝึกหัด (Untrained) เป็นธรรมชาติ (Spontaneous) และแสดงออกอย่างเปิดเผย (Expressive) มีเสรีภาพ ไม่สนใจต่อปฏิกิริยาของบุคคลอื่น มีชีวิตชีวา มีเสน่ห์ ขี้อาย หรือเห็นแก่ตัว กล้าแสดงออก และมีอยู่ภายในตัวเราแต่ละคน โดยไม่มีการฝึกหัด
2. เด็กที่ปรับตัวได้ (Adapted child) เป็นเด็กที่แสดงการปรับตัว (Modifications) มีการปรับตัวให้เข้ากับความคิดหวังของผู้อื่น เพื่อที่จะได้รับการยอมรับและความเห็นชอบจากผู้อื่น จะมีลักษณะชอบบ่นคร่ำครวญ ยินยอม ทำตาม ชอบฟังผู้อื่น และตัดสินใจไม่ค่อยเป็น
3. เด็กที่มีความคิด (Little professor) เป็นเด็กที่มีความเฉลียวฉลาดโดยไม่ต้องเรียนรู้ มีความสามารถพิเศษ สามารถจัดการ (Manipulative) ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative)

สรุปแล้ว บุคคลจะมีสภาวะตัวตนทั้ง 3 แบบนี้ เป็นส่วนประกอบสำคัญของบุคลิกภาพ คือทั้งสภาวะแบบพ่อแม่ สภาวะแบบผู้ใหญ่ และสภาวะแบบเด็ก (P-A-C) และคนเราจะเปลี่ยนจากสภาวะตัวตนหนึ่งไปยังอีกสภาวะตัวตนหนึ่งอยู่เสมอ และพฤติกรรมของแต่ละขณะจะสัมพันธ์กับสภาวะตัวตนในขณะนั้น

ภาพประกอบ 10 โครงสร้างบุคลิกภาพ

ที่มา : นรา สมประสงค์ (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธ์ภาพ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การศึกษา. หน่วยที่ 4 : หน้า 177.

3) ทักษะชีวิตหรือตำแหน่งชีวิต (Life position) ทักษะชีวิตหรือตำแหน่งชีวิต เป็นความเชื่อหรือมุมมองที่มีต่อตนเองและผู้อื่น เป็นการตัดสินใจที่กระทำโดยผลของประสบการณ์ในวัยเด็ก และเป็นสิ่งที่กำหนดว่าบุคคลรู้สึกเกี่ยวกับตัวเขาและคนอื่นอย่างไร โดยบทบาทชีวิตนี้จะถูกพัฒนาในช่วงต้น ๆ ของชีวิต อันเป็นผลจากการสอนของพ่อแม่ เช่น คำสั่งต่าง ๆ และการ

ตัดสินใจที่เราทำในวัยเด็ก จากการมีปฏิสัมพันธ์ในระยะแรกของเรากับพ่อแม่และคนอื่น ๆ ทักษะชีวิตหรือตำแหน่งชีวิต แบ่งออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

ก. ทักษะชีวิตแบบฉันก็ดี คุณก็ดี (I'm OK – You're OK) เป็นลักษณะที่ไม่มีการเล่นเกม เกิดความไว้วางใจและเปิดเผย มีความเต็มใจที่จะให้และรับ และมีการยอมรับผู้อื่นอย่างที่เขาเป็น ในทักษะนี้จะไม่มีผู้ใดเป็นฝ่ายเสีย

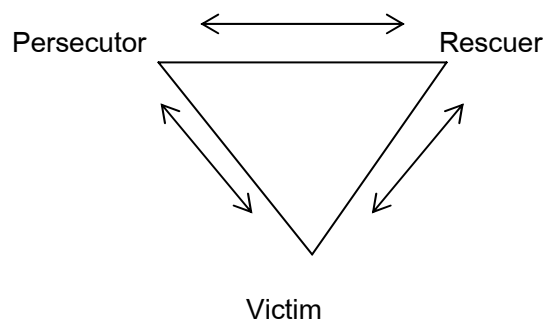
ข. ทักษะชีวิตแบบฉันก็ดี คุณไม่ดี (I'm OK – You're not OK) เป็นสภาวะของผู้ที่มองปัญหาของเขาว่าเกิดจากผู้อื่น และตำหนิ ดูถูก วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น เป็นรูปแบบเกมชีวิตที่มีการปกป้องตนเอง โดยการแสดงความโกรธ ทำท่ารังเกียจ และดูหมิ่นผู้ที่ต่ำต้อยกว่า หรือแพะรับบาป ทักษะชีวิตแบบนี้ เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการให้คนอื่นเป็นเบี้ยล่าง เพื่อที่จะรักษาความรู้สึกถูกต้องเหมาะสมของตนเองไว้

ค. ทักษะชีวิตแบบ ฉันไม่ดี คุณดี (I'm not OK – You're OK) จะเป็นบุคคลที่ซึมเศร้า เป็นคนที่รู้สึกว่าตนเองไม่มีอำนาจเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ จะตอบสนองความต้องการของคนอื่น แทนที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองและจะรู้สึกว่าตนเองเป็นเหยื่อ

ง. ทักษะชีวิตแบบ ฉันไม่ดี คุณไม่ดี (I'm not OK – You're not OK) จะเป็นบุคคลที่หมดหวัง หมดความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต และคนที่มองว่าชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรดี ไม่สามารถอยู่ในโลกของความเป็นจริงได้ หันไปสู่พฤติกรรมของทารก หรือพฤติกรรมที่รุนแรง อันเป็นผลให้เกิดอันตรายหรือถึงแก่ความตายของตน หรือคนอื่น ๆ

4) เกมชีวิต (Game)

เกมชีวิตเป็นรูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นการแลกเปลี่ยนการใส่ใจหรือต้องการแรงเสริมทางสังคม โดยธรรมชาติเกมชีวิตจะถูกสร้างขึ้นเพื่อป้องกันความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) เปรียบเสมือนการสวมหน้ากากเข้าหากัน เป็นการติดต่อสัมพันธ์ที่แฝงความรู้สึกที่แท้จริงอย่างสอดคล้องกันและแฝงไว้ด้วยความไม่ซื่อสัตย์ ผู้เล่นเกมมักต้องการสิ่งตอบแทนจากการเล่นเกมนั้น และเป็นส่วนหนึ่งของบทชีวิต (Life script) ของบุคคล ซึ่งจบลงด้วยความรู้สึกในทางบวก และในทางลบ สำหรับผู้เล่น ได้แก่ การได้รับการใส่ใจที่ตนพอใจ ความรู้สึกผิด ความรู้สึกสะเทือนใจ ความเศร้า กลัว โมโห โกรธแค้น เป็นต้น ลักษณะของเกมชีวิต สามารถอธิบายได้ด้วยสามเหลี่ยมละครของคาร์ปแมน (The Karpman Drama Triangle) ดังนี้

ภาพประกอบ 11 สามเหลี่ยมละครของคาร์ปแมน

ที่มา : Stephen B. Karpman. (1968). *Fairy Tales and Script Drama Analysis*. In **Transactional Analysis Bulletin**. 7(26) : p 39-43.

ก. ผู้กล่าวหา (Persecutor) จะเป็นผู้ที่ชอบจับผิดผู้อื่น วิพากษ์ผู้อื่น และเชื่อเชิญให้ผู้อื่นเข้ามารับบทเป็นเหยื่อ

ข. ผู้ช่วยเหลือ (Rescuer) จะเป็นผู้ที่เสแสร้งทำเป็นช่วยเหลืออย่างดี ชอบยุ่งเรื่องผู้อื่น จัดการเพื่อคุ้มครองผู้ที่อยู่ในตำแหน่งพึ่งพาผู้อื่น ปกป้องผู้อื่นเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี

ค. เหยื่อ (Victim) จะเป็นผู้ที่ชอบทำตนให้ผู้อื่นช่วยเหลือ และพึ่งพาผู้อื่น เป็นผู้ยอมรับการกระทำและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ด้วยความรู้สึกว่าตนไม่มีพลังในการเปลี่ยนแปลง ในสามเหลี่ยมละครนี้จะมีการสลับเปลี่ยนจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่งในสามเหลี่ยมได้ ซึ่งคนเราจะเล่นบทบาทเหล่านี้ตามประสบการณ์ที่ได้รับมาตั้งแต่วัยเด็ก

5) ความรู้สึกไม่สบายใจ (Racket) หมายถึงความรู้สึกซึมเศร้า ความรู้สึกผิด ความโกรธ ความเศร้า ซึ่งคนเรารู้สึกอยู่เป็นประจำหลังจากเล่นเกมชีวิต

6) การใส่ใจ (Strokes) แนวคิดนี้เชื่อว่ามนุษย์จำเป็นต้องได้รับทั้งความใส่ใจทางร่างกายและทางจิตใจ เพื่อการพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจในโลกและเป็นพื้นฐานสำหรับการรักตัวเอง มีหลักฐานมากมายที่แสดงว่าการขาดปฏิสัมพันธ์ทางกายไม่เพียงแต่ลดอัตราการเติบโตและพัฒนาการของทารก แต่ยังนำไปสู่ความตายได้ ความใส่ใจทางจิตใจทั้งที่เป็นคำพูดและที่ไม่เป็นคำพูดของการยอมรับและการรับรู้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อบุคคลในการยืนยันถึงคุณค่าของเขา

การใส่ใจเป็นรูปแบบของการยอมรับ และใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ซึ่งคนเราต้องการความรักและความเอาใจใส่จากผู้อื่นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เรียกว่า “ความหิว” (Hunger) คนที่ขาดการใส่ใจมากตั้งแต่เด็ก เมื่อโตขึ้นก็จะแสวงหาการใส่ใจมากและจะรู้สึกต้องการการใส่ใจจากคนอื่นตลอดเวลา ซึ่งอาจทำให้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ การใส่ใจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ก. การใส่ใจทางบวก (Positive strokes) จะเป็นคำพูดที่บอกว่า “ฉันชอบคุณ” และอาจมีการแสดงออกด้วยการสัมผัสที่อบอุ่น การโอบกอด การยิ้ม การชมเชย การยอมรับโดยคำพูดต่าง ๆ และมีท่าทางที่เป็นมิตร ซึ่งถูกมองว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาสุขภาพจิตของคน การใส่ใจทางบวกแบ่งได้ 2 ชนิด คือ

1. การใส่ใจแบบมีเงื่อนไข (Conditional strokes) เป็นคำพูดที่บอกว่า “ฉันชอบคุณเมื่อทำตามแนวทางที่ฉันบอก” หมายความว่า มีการให้ทำในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเป็นการสร้างเงื่อนไข

2. การใส่ใจแบบไม่มีเงื่อนไข (Unconditional strokes) เป็นการใส่ใจทางบวกที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตัวเขามีความหมายในฐานะที่เป็นตัวเอง ช่วยให้บุคคลรู้สึกเชื่อมั่นในตัวเอง และมีทัศนคติต่อโลกภายนอกและบุคคลอื่นในแง่บวก ตัวอย่างเช่น “ไม่ว่าลูกจะเป็นอย่างไร แม่ก็ยังรักลูก เป็นห่วงลูกนะจ๊ะ”

ข. การใส่ใจทางลบ (Negative strokes) จะเป็นคำพูดที่บอกว่า “ฉันไม่ชอบคุณ” และอาจสามารถแสดงออกทั้งทางใช้คำพูดและกิริยาท่าทาง ได้แก่ การดุด่า การลงโทษ การตำหนิ การดูหมิ่น จะทำให้คนรู้สึกถูกละเลยและแบ่งแยก ทำให้การพัฒนาสุขภาพจิตเป็นไปในทางที่ตกต่ำ แม้ว่าจะมีผลกระทบในทางลบ ก็เป็นสิ่งที่น่าพอใจกว่าการไม่ได้รับการใส่ใจ

3.9.4.2 เป้าหมายของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพเชื่อว่า ผู้รับบริการเป็นผู้ที่มีคุณค่าและเชื่อว่าบุคลิกภาพและชีวิตส่วนตัวของผู้รับบริการสามารถปรับปรุงได้ ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ คือเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถค้นพบความเป็นตัวของตัวเอง และมีอิสระจากการควบคุมของประสบการณ์ที่ได้รับแต่เยาว์วัย สำหรับผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริงนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้ (Corey. 1991: 273, 450)

ก. ตระหนักรู้และเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อมตรงตามความเป็นจริง และพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต

ข. มีความเป็นธรรมชาติ สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างแท้จริง มีความยืดหยุ่น ยอมรับความจริง และมีความรับผิดชอบ

ค. สามารถให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้อื่นได้ สามารถให้และรับข้อมูลจากผู้อื่น สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างอย่างสนิทสนมและมีความจริงใจ

ส่วนเป้าหมายเฉพาะของการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ คือ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถจัดความยุ่งยากสับสนในชีวิตให้มีชีวิตอย่างราบรื่นได้โดย

1) ช่วยให้ผู้บริการหลุดพ้นจากการมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากการถูกแทรกแซงจากสถานะความเป็นผู้ใหญ่ หรือสถานะความเป็นพ่อแม่ หรือสถานะความเป็นเด็ก หรือเกิดจากความเลอะเลือนของสถานะความเป็นผู้ใหญ่

2) ช่วยให้ผู้รับบริการหลุดพ้นจากการมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากการปิดกั้นสภาวะบุคลิกภาพแต่ละสภาวะ โดยสามารถเปลี่ยนจากสภาวะตัวตน (Ego state) หนึ่งไปสู่อีกสภาวะตัวตนหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

3) ช่วยให้ผู้รับบริการหลุดพ้นจากทรรศนะชีวิตหรือตำแหน่งชีวิต (Life Position) ที่ไม่เหมาะสม มาสู่ทรรศนะหรือตำแหน่งชีวิตแบบ “ฉันก็ดี – เธอก็ดี” (I am OK – You are OK)

4) ช่วยให้ผู้รับบริการมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และเข้าใจตัวเองตรงตามความเป็นจริง

5) ปรับโครงสร้างบุคลิกภาพของผู้รับบริการ เพื่อให้หลุดพ้นจากปัญหาต่างๆ ในชีวิต

3.9.4.3 แนวปฏิบัติการให้คำปรึกษาของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ

กิลลีแลน ,เจมส์ และ โบวแมน (Corey. 1991: 275 – 281; citing Gilliland; James; and Bowman. 1994: 191 – 201) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ ในขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษาจะสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ และศึกษารายละเอียดต่างๆ ของประเด็นปัญหาของผู้รับบริการ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ (Structural analysis) โครงสร้างของบุคลิกภาพประกอบด้วย 3 ส่วน คือ สภาวะความเป็นพ่อแม่ สภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และสภาวะความเป็นเด็ก ทั้ง 3 สภาวะนี้มีลักษณะแตกต่างกัน การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพนี้ จะทำให้ผู้รับบริการได้เข้าใจสภาวะตัวตนต่างๆ ของเขา ได้เข้าใจลักษณะพฤติกรรมที่ตนแสดงออก ตลอดทั้งลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น หากผู้รับบริการยึดมั่นเกินไปในสภาวะตัวตนใดสภาวะตัวตนหนึ่ง หรือถูกแทรกแซงจากสภาวะตัวตนอื่นๆ และหากสามารถแก้ไขและปรับโครงสร้างของบุคลิกภาพได้ จะช่วยให้ผู้รับบริการสามารถใช้สภาวะตัวตนของตนได้สอดคล้องกับความเป็นจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือการวิเคราะห์รูปแบบของสัมพันธภาพ (Transactional analysis) รูปแบบสัมพันธภาพแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ สัมพันธภาพแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยหรือสอดคล้องกัน (Complementary transaction) สัมพันธภาพแบบขัดแย้งกัน (Crossed transaction) และสัมพันธภาพแบบเคลือบแฝงหรือซ่อนเร้นความรู้สึกที่แท้จริง (Ulterior transaction) ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาที่จะช่วยให้ผู้รับบริการได้รู้จักรูปแบบของสัมพันธภาพ และข้อดีข้อเสียของแต่ละรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3) การวิเคราะห์เกม (Game analysis) เกมเป็นรูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบผิวเผินและเป็นกิจกรรมทางสังคม ที่ให้โอกาสผู้คนได้พบปะสังสรรค์ได้ความสนุกสนาน หรือเพื่อฆ่าเวลา แต่เกมทางจิตวิทยา (Psychological game) จากการเล่นเกม ซึ่งสิ่งตอบแทนจากการเล่นเกมไม่จำเป็นต้องเป็นวัตถุสิ่งของ แต่อาจจะเป็นความรู้สึกทางบวกหรือทางลบก็ได้ ส่วนมากแล้ว การเล่นเกมทางจิตวิทยานั้น เป็นวิธีการที่บุคคล

พยายามคาดหวังผลประโยชน์จากบุคคลอื่นหรือจากผู้ที่เขามาร่วมเล่นเกมด้วย เช่น เพื่อให้ได้รับการใส่ใจที่ตนพอใจ แต่ผลลัพธ์ของการเล่นเกมทางจิตวิทยา มักจะจบลงด้วยความโกรธ ความเครียดแค้น ความเศร้า ความกลัว หรืออาจจบลงด้วยการฆ่าตัวตาย

4) การวิเคราะห์ทรศนะชีวิต (Life position) หรือตำแหน่งชีวิต ทรศนะชีวิต หมายถึง เจตคติที่บุคคลที่มีตนเองหรือบุคคลอื่นทั้งแง่บวกและแง่ลบ บุคคลใดมีทรศนะชีวิตอย่างไร จะมีพื้นฐานมาจากผลของการเข้าใจตนเอง ความรู้สึกที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่น และ สภาพแวดล้อมตั้งแต่ยังเด็กของบุคคลนั้น ทรศนะชีวิตแบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ

ฉันก็ดี – เธอก็ดี (I'm OK – You're OK)

ฉันนั้นดี – เธอชยแย (I'm OK – You're not OK)

ฉันชยแย – เธอั้นดี (I'm not OK – You're OK)

ฉันชยแย – เธอก็แย (I'm not OK – You're not OK)

ในการให้บริการปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาปรารถนาให้ผู้รับบริการมีทรศนะชีวิตแบบ ฉันก็ดี – เธอก็ดี โดยคาดหวังให้ผู้รับบริการยอมรับและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เมื่อประสบปัญหา ก็พยายามหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ

5) การใส่ใจ (Stroke) เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อ บุคคลหนึ่ง หากมีการแสดงออกด้วยความจริงใจ ยอมรับกันอย่างไม่มีเงื่อนไข มีความเอื้ออาทรต่อกัน ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การแสดงออกดังกล่าวเป็นการใส่ใจทางบวก ส่วนการใส่ใจทางลบนั้นจะทำให้ผู้รับเกิดความไม่สบายใจ แต่กระนั้นก็ตามการได้รับการใส่ใจทางลบ ก็ยัง ดีกว่าไม่ได้รับการใส่ใจใดๆ ทั้งสิ้น

จากขั้นตอนต่างๆ ของการให้คำปรึกษารวมทั้งขั้นยุติการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับ บริการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมตามความเป็นจริง สามารถแสดงความรู้สึกได้ อย่างแท้จริง ยอมรับความจริง มีความยืดหยุ่น มีความรับผิดชอบ มีความใกล้ชิดสนิทสนม สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างสนิทสนมยิ่งขึ้น และสามารถช่วยจัดความยุ่งยาก สับสนในชีวิต สามารถให้และรับความรักจากผู้อื่นได้ และมีชีวิตที่ราบรื่นได้

3.9.4.4 บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา คือ การเอาใจใส่ในประเด็นที่เกี่ยวกับการสั่งสอนและการคิด การพัฒนาการตระหนักรู้ทางอารมณ์และสติปัญญา โดยอธิบายถึงแนวคิดต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ การวิเคราะห์บทชีวิต การวิเคราะห์เกมชีวิต และอื่น ๆ ซึ่งจะเน้นถึงความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกัน ระหว่างผู้รับการบำบัดกับผู้ให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้ กำลังใจและชี้แนะให้เชื่อมั่นในสภาวะผู้ใหญ๋ของตนเอง ช่วยให้ค้นพบพลังของตนเองเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมโดยมีการตัดสินใจที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น และเลือกแนวทางการดำรงชีวิตที่มี ประสิทธิภาพกว่าเดิม

3.9.4.5 เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธภาพ มีดังต่อไปนี้

1) การถาม (Interrogation) เป็นวิธีการที่ต้องการจะได้ข้อมูลเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับเรื่องราวของผู้รับการบำบัด ผู้บำบัดจะใช้การถามก็ต่อเมื่อผู้บำบัดมั่นใจว่าผู้รับการบำบัดสามารถใช้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ในการตอบ และผู้บำบัดควรจะใช้การถามเพื่อให้ได้เฉพาะข้อมูลที่เป็นจุดที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ไม่ใช่ข้อมูลทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้เพราะว่า การถามเป็นเทคนิคที่มีลักษณะเชิงบังคับผู้รับการบำบัด ดังนั้นจึงควรระมัดระวังในการใช้

2) การระบุหรือบ่งชี้ (Specification) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดจะระบุหรือบ่งชี้สิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจ (Mind) ของผู้รับการบำบัด โดยผู้บำบัดจะสื่อข้อความ หรือสะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้รับการบำบัดผู้หรือแสดงออก เพื่อให้ผู้รับการบำบัดสามารถเข้าใจเรื่องราวของตัวเองได้ถูกต้องยิ่งขึ้น สำหรับการระบุหรือบ่งชี้นี้ ผู้บำบัดจะใช้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้บำบัด สื่อหรือสะท้อนให้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัดทราบว่า พฤติกรรมที่ผิดปกติหรือเรื่องราวที่เป็นปัญหานั้นถูกบงการมาจากภาวะตัวตนใด ผลของการระบุชี้ของผู้บำบัดนี้ หากผู้รับการบำบัดยอมรับ และเห็นพ้องด้วย ก็จะช่วยให้ผู้รับการบำบัดเข้าใจโครงสร้างของบุคลิกภาพของตนดีขึ้น

3) การเผชิญหน้า (Confrontation) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดจะชี้และยืนยันให้ผู้รับการบำบัดทราบถึงความไม่สอดคล้องของพฤติกรรมของผู้รับการบำบัด ไม่สามารถมองเห็นว่าพฤติกรรมของตนเองนั้นไม่สอดคล้องกัน และจากพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่สอดคล้องของพฤติกรรมของผู้รับการบำบัดนี้ จะชี้ให้เห็นว่า ภาวะตัวตนใดเข้าแทรกแซงภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัด

4) การอธิบาย (Explanation) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดต้องการจะให้ผู้รับการบำบัดทราบว่า เพราะเหตุใดผู้รับการบำบัดจึงมีพฤติกรรมอย่างที่คุณรับการบำบัดเป็นอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการบำบัดได้เข้าใจพฤติกรรมของตนเองถูกต้องชัดเจนขึ้น สำหรับการอธิบายนั้น ผู้บำบัดจะต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และผู้บำบัดจะต้องอธิบายโดยใช้การสื่อสารจากภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้บำบัดไปสู่ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัด

5) การยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย (Illustration) เป็นวิธีการที่จะช่วยลดความเครียดในขณะที่ผู้บำบัดสอนหรืออธิบาย โดยผู้บำบัดจะยกตัวอย่าง เสนอเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ เสนออุทาหรณ์ หรือ การอธิบายเปรียบเทียบ เพื่อให้ภาวะความเป็นเด็กของผู้รับการบำบัดเกิดความพอใจ และเพื่อจะช่วยให้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัดเข้าใจรายละเอียดของเรื่องราวของตนเองและเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง และผู้บำบัดจะต้องแน่ใจว่าในขณะที่ภาวะความเป็นพ่อแม่ของผู้รับการบำบัด จะต้องไม่เข้ามาบีบบังคับเหนือผู้รับการบำบัด สำหรับการใช่วิธียกตัวอย่างประกอบการอธิบายนี้ ผู้บำบัดอาจจะใช้ภายหลังการใช่วิธีการเผชิญหน้า หรือในโอกาสที่เหมาะสม นอกจากนี้การยกตัวอย่าง อุทาหรณ์ หรือเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ ควรจะเป็นตัวอย่างที่มีชีวิตชีวา มีแง่มุมที่เด่นชัด และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์สติปัญญา แต่ข้อควรระวังคือ บำบัดจะต้องไม่ทำเป็นตัวอย่างขณะที่ใช้วิธีการบำบัดวิธีนี้ในระหว่างการบำบัดรักษา

6) การยืนยัน (Confirmation) เป็นวิธีการในการบำบัดรักษาวิธีหนึ่งที่จะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อการใช้วิธีการเผชิญหน้าและยกตัวอย่างประกอบการอธิบายประสบความสำเร็จ สำหรับการใช่วิธีการยืนยันนี้ ผู้บำบัดจะให้รายละเอียดเพื่อยืนยันให้ผู้รับการบำบัดทราบว่า เขาควรจะเลิกประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น ๆ โดยผู้บำบัดจะสื่อไปยังภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัดเพื่อเป็นการเตือนให้ผู้รับการบำบัดเห็นเขาควรจะได้เลิกประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และต้องพยายามแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น ๆ

7) การตีความ (Interpretation) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดจะช่วยให้ผู้รับการบำบัดเข้าใจถึงเหตุผล หรืออิทธิพลที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรม หรือการแสดงพฤติกรรมของผู้รับการบำบัด โดยผู้บำบัดจะสื่อความจากภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้บำบัดไปยังภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัด

8) พฤติกรรมที่ก่อเป็นรูปเป็นร่างขึ้น หรือการตกผลึก (Crystallization) หมายถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับตำแหน่งชีวิตของผู้รับการบำบัด โดยผู้บำบัดจะอธิบาย ชี้แจง จากภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้บำบัดไปยังภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้รับการบำบัด เพื่อให้ผู้รับการบำบัดทราบว่า ถึงเวลาแล้วที่ผู้รับการบำบัดควรจะเลิกใช้เกมเก่า ๆ ที่เคยใช้เพื่อที่จะได้รับความเอาใจใส่ (Stroke) ที่เขาต้องการ โดยผู้บำบัดชี้ให้เห็นให้ผู้รับการบำบัดทราบว่า มีวิธีการอื่นที่ดีกว่าและเหมาะสมกว่าที่จะได้รับความสนใจ ความเอาใจใส่ และเป็นวิธีที่ก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี

3.9.5 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (Rational emotive behavior therapy)

อัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis) เป็นผู้ริเริ่มการให้คำปรึกษาเชิงเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Rational emotive behavior therapy) มีแนวคิดสำคัญคือ บุคคลในสังคมเป็นจำนวนมากมีวิธีการคิดที่ไร้เหตุผล ซึ่งความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลเหล่านี้ จะนำไปสู่การมีอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นการให้คำปรึกษาแก่บุคคลเหล่านี้ จึงต้องช่วยให้เขาเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนจากการเป็นผู้ที่มีความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล มาเป็นผู้ที่มีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผลมากขึ้น

3.9.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ ดังนี้

1) มนุษย์เกิดมาพร้อมกับศักยภาพในการคิด 2 ด้าน คือ การคิดที่สมเหตุสมผล (Rational thinking) หรือการคิดแบบตรงไปตรงมา กับ การคิดที่ไม่สมเหตุสมผล (Irrational thinking) หรือการคิดอ้อมค้อม

2) มนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบในการเกิดอารมณ์ของตนเอง ความคิดไม่สมเหตุสมผล ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาอารมณ์และพฤติกรรมที่ปรับตัวไม่ได้โดยตรง ความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลเป็นการคิดที่อันตรายและทำลายตัวเอง

3) มนุษย์ทุกคนมีความโน้มเอียงที่จะมีเหตุผลในการปกป้องรักษาตนเอง การสร้างความสุข การคิดและการพูดจา ความรัก การเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น การเติบโต และการประสบความสำเร็จแห่งตน และคนเรามีแนวโน้มในการทำลายตนเอง การหลีกเลี่ยงที่จะคิด การผัดวันประกันพรุ่ง การทำสิ่งผิดพลาดซ้ำซาก ความคิดเชิงมองย าชาคความอดทน ต้องการความสมบูรณ์แบบ การประณามตัวเองและการหลีกเลี่ยงไม่ยอมเติบโตเป็นตัวของตัวเอง คนเราเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ย่อมทำผิดพลาดได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเรียนรู้ทักษะอยู่อย่างมีความสุขได้ด้วยตัวเอง คนเราสามารถพูดกับตัวเอง (Self – talk) ประเมินตนเองได้ (Self – evaluation) และอยู่ได้ด้วยตัวเอง (Self – sustaining) เราจะมีความรู้สึกว่ายุ่งยากทางอารมณ์และพฤติกรรม เมื่อมีความชอบอะไรขึ้นมา เช่น ต้องการความรัก การยอมรับ และความสำเร็จ แต่เมื่อไม่ได้รับสิ่งเหล่านั้น ก็จะคิดว่ามันเป็นเรื่องที่เลวร้าย

4) คนเรามีแนวโน้มในการพัฒนาเติบโต และเป็นตัวของตัวเองโดยกำเนิด แต่การมุ่งไปข้างหน้านั้นถูกรบกวนด้วยการคิดที่อ้อมค้อมไม่สมเหตุสมผล และถูกรบกวนด้วยแบบแผนของการยอมจำนนต่อตนเองตามที่ได้เรียนรู้มา

5) พฤติกรรมของคนเราเกิดจากความเชื่อที่ยึดถือเกี่ยวกับตนเอง คนอื่นและโลก พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์เกิดจากความเชื่อที่มีเหตุผล ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เป็นประโยชน์เกิดจากความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล โดยทั่ว ๆ ไปพฤติกรรมของคนเราจะมีเป้าหมาย เราอาจลงมือกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้สึกไม่สบายใจที่กำลังได้รับ

6) การดำรงชีวิตที่มีเหตุผลของมนุษย์ ประกอบด้วยการคิด การรู้สึก และพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นการพยายามต่อสู้ที่พอดีระหว่างความสุขระยะสั้นกับความสุขระยะยาวที่เกิดจากความมีวินัยในปัจจุบัน ส่วนการดำรงชีวิตที่ไม่มีเหตุผล ประกอบด้วยการคิด การรู้สึก และพฤติกรรมในแนวทางที่ขัดขวางหรือรบกวนเป้าหมาย

7) การคิดและอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การคิดและอารมณ์มักเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ในลักษณะเชิงวงกลมที่เป็นเหตุผลต่อกันและกันอย่างแนบแน่น ดังนั้น เมื่อเกิดการคิดก็จะทำให้เกิดอารมณ์ และเมื่อเกิดอารมณ์ก็จะทำให้เกิดการคิด ทั้งการคิดและอารมณ์เกิดจากการเฝ้าบอกตัวเอง (Self-talk) นอกจากนี้ การคิดและอารมณ์ยังมีปฏิสัมพันธ์กับพฤติกรรม เพราะบุคคลแสดงพฤติกรรมบนพื้นฐานของการคิดและอารมณ์ การแสดงพฤติกรรมของเขามีอิทธิพลต่อการคิดและอารมณ์ ดังนั้น การคิด อารมณ์ และพฤติกรรมจึงยากที่จะแยกจากกันอย่างแท้จริง

8) การทำงานของมนุษย์จึงเป็นลักษณะองค์รวม (Holistic functioning) ทั้งในด้านการรับรู้และการกระทำ

3.9.5.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C of REBT

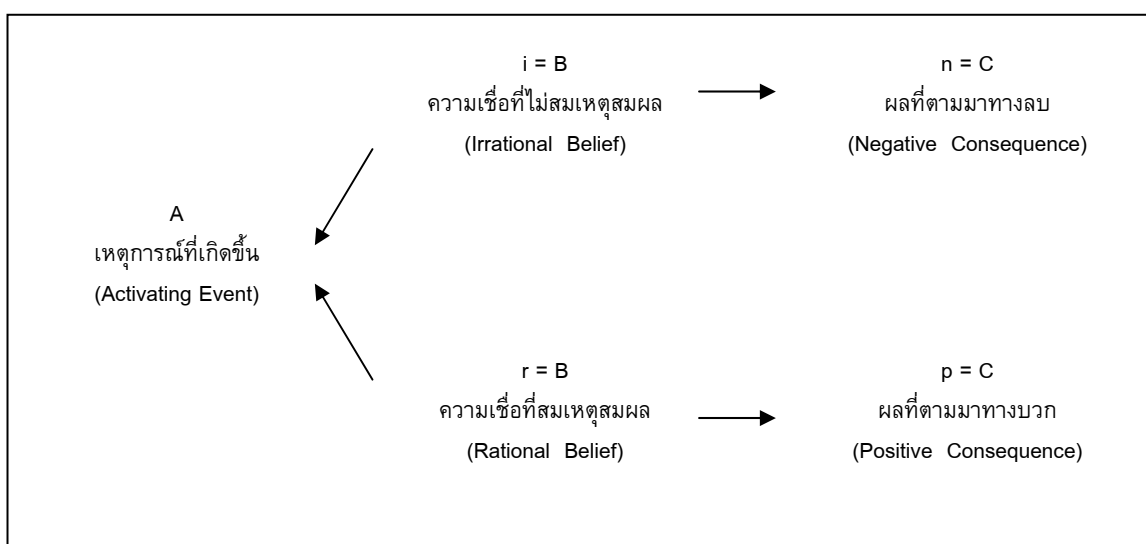
ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C of REBT เป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีและการปฏิบัติแบบ REBT (Corey .1996 : 322) เอลลิสเสนอรูปแบบเพื่ออธิบายง่าย ๆ ถึงวิธีการคิดที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรม สรุปได้ดังนี้ (Levneh; & Wright. 1995 : 333)

A คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน (Activating event or antecedent) ได้แก่ เหตุการณ์หรือประสบการณ์

B คือ ระบบความเชื่อ (Belief system) ได้แก่ การรับรู้หรือการประเมินตนเองเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น

C คือ ผลที่ตามมาหรือการตอบสนอง (Consequence or response) ได้แก่ ปฏิกริยาทางอารมณ์ของบุคคล

นั่นคือ A ไม่ได้เป็นสาเหตุของ C แต่เป็น B ดังตัวอย่างที่เอลเลียส ใช้ประกอบการอธิบาย ได้แก่ การตกงาน (A) ไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลเกิดความซึมเศร้า (C) แต่ความเชื่อ (B) ที่ไม่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับการตกงาน รวมทั้งการพูดกับตัวเอง เช่น “มันเป็นเรื่องที่เลวร้ายที่ตกงาน” และ “ฉันต้องเป็นมนุษย์ที่ไร้ค่า” ตามทฤษฎี A-B-C อธิบายคุณสมบัติของความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลกับความเชื่อที่สมเหตุสมผล ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 คุณสมบัติระหว่างความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลกับความเชื่อที่สมเหตุสมผล
ที่มา : Levne; & Wright. (1995). Rational-Emotive Theory. in **Counseling and Psychology**. p 333.

จากภาพประกอบ 8 จะเห็นว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น (A) บุคคลจะเกิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล (i=B) หรือความเชื่อที่สมเหตุสมผล (r=B) ถ้าเกิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล จะทำให้เกิดผลที่ตามมาทางลบ (n=C) เกิดอารมณ์ที่ทำลายตนเอง (Self-defeating emotions) และพฤติกรรมที่ปรับตัวไม่ได้ (Maladaptive behaviors) เช่น รู้สึกโกรธ ซึมเศร้า สิ้นหวัง ปล่อยเวลาให้สูญเปล่า แยกตัวจากสังคม ไม่พยายามต่อสู้ และการทำลายสิ่งของ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิดความเชื่อที่สมเหตุสมผล จะทำให้เกิดผลที่ตามมาทางบวก (p=C) เกิดอารมณ์ที่ส่งเสริมตนเอง (Self-supportive emotions) และพฤติกรรมที่ปรับตัวได้ (Adaptive behaviors) เช่น รู้สึกรัก ชื่นชอบ มั่นคง ทำงานให้มากขึ้น หาเพื่อนหรือหางานใหม่

3.9.5.3 เป้าหมายในการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล-อารมณ์และพฤติกรรม

เป้าหมายในการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล-อารมณ์ และพฤติกรรม แบ่งเป็น 2 ประการใหญ่ ๆ ดังนี้ (Sharf. 1996 : 345; citing Ellis; & Bernard. 1985; Ellis; & Grieger. 1986)

- 1) เป้าหมายทั่ว ๆ ไป คือ การช่วยเหลือบุคคลในการลดปัญหาทางอารมณ์ ลดการทำลายตัวเอง ประสบความสำเร็จในตนเอง (Self – actualized) และมีความสุขมากขึ้น
- 2) เป้าหมายย่อย ๆ ที่สำคัญ คือ การช่วยบุคคลในการคิดอย่างมีเหตุผลที่ชัดเจน มีความรู้สึกที่เหมาะสม และมีพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในความสำเร็จตามเป้าหมายของการมีชีวิตที่เป็นสุขมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนรู้ในการจัดการที่มีประสิทธิภาพกับความรู้สึกทางลบ เช่น ความเศร้า ความเสียใจ ความคับข้องใจ ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความรู้สึกไร้ค่า โดยใช้ปรัชญาแบบ REBT ที่มีประสิทธิภาพ

3.9.5.4 บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล-อารมณ์ และพฤติกรรม

ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล-อารมณ์ และพฤติกรรม มีบทบาทหน้าที่ และภาระหน้าที่ที่เฉพาะเจาะจง ดังนี้ (Corey. 1995 : 389-390; citing Ellis. 1993)

- 1) แสดงให้สมาชิกกลุ่มเห็นว่า สมาชิกกลุ่มสร้างความเจ็บปวดให้กับตนเองอย่างไร โดยการทำให้เกิดความกระจ่างในความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาทางอารมณ์หรือพฤติกรรม ค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติต่าง ๆ
- 2) เผชิญหน้ากับสมาชิกกลุ่มด้วยการโน้มน้าวให้คล้อยตาม ให้อยอมรับตั้งแต่ต้นโดยปราศจากข้อสงสัย ว่าสมาชิกกลุ่มปลุกฝังหรือรับเอาความเชื่อเหล่านั้นมาไว้ในตัวเองอยู่ตลอดเวลา โดยไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง
- 3) ชักจูงสมาชิกกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อต่อต้านความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลของตน โดยพยายามปรับแก้ความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล ด้วยการท้าทายและหยุดวงจรกระบวนการประเมินตนเองและการกล่าวโทษตนเอง
- 4) สอนสมาชิกกลุ่มให้หลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลในอนาคต และประยุกต์ใช้ความคิดที่มีเหตุผลเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาในอนาคตด้วย
- 5) ใช้เทคนิคที่หลากหลายทั้งทางด้านการคิด อารมณ์ และพฤติกรรม เช่น การตั้งคำถาม การท้าทาย การมอบหมายงานเป็นการบ้าน และการช่วยให้ทดลองวิธีการคิด การรู้สึก และการกระทำสิ่งใหม่ ๆ
- 6) แสดงบทบาทเป็นครูและไม่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับสมาชิกกลุ่ม ด้วยการหลีกเลี่ยงที่จะเพิ่มแนวโน้มในการพึ่งพาผู้นำกลุ่มของสมาชิก โดยการแยกให้ออกระหว่างการยอมรับกับความอบอุ่น หรือความพึงพอใจ และให้การสนับสนุนในสิ่งที่มีความรู้สึกที่ถูกต้อง โดยให้เกียรติ คอยช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ และเป็นที่ยกตัวอย่างฉลาดและไว้วางใจได้
- 7) สร้างสัมพันธภาพด้วยการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยไม่ใส่ใจในสิ่งที่สมาชิกแสดงออกมาอย่างไม่มีเหตุผลทั้งในและนอกกลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกได้เปิดเผยตนเองจนสามารถเข้าใจในปัญหาของตนเองได้

8) ใช้หลักการที่มีประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษา โดยการลดหรือหลีกเลี่ยงไม่ใช้การระบายความรู้สึกอย่างอิสระ (Free-association) การวิเคราะห์ความฝัน (Dream analysis) การเล่าเรื่องในอดีต (Past history) และวิธีการอื่น ๆ ที่ต้องใช้เวลานานในการให้คำปรึกษา ยกเว้นรายที่ผิดปกติอาจใช้วิธีการเหล่านี้

9) มีความกระตือรือร้นในการสอนรูปแบบทฤษฎี การให้ข้อเสนอแนะในการเผชิญปัญหา และการสอนกลยุทธ์ในการตรวจสอบแนวความคิด และวิธีการแก้ปัญหาแก่สมาชิกกลุ่ม

10) จัดเตรียมกลุ่มให้เหมาะสมในแต่ละครั้งของการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้สมาชิกมั่นใจว่าไม่มีคนใดมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความแตกแยกภายในกลุ่มได้ และจะไม่ยอมให้มีการแสดงการต่อต้านขึ้น

11) ใช้บทบาทแบบนำทางในการให้สมาชิกได้ให้คำมั่นสัญญากับตนเอง ในการนำสิ่งที่เรียนรู้ในกลุ่มบำบัดไปใช้ในสถานการณ์ประจำวัน ให้ตระหนักถึงความพยายามอย่างมากในการให้คำปรึกษาและหลังการให้คำปรึกษาเสร็จสิ้นลงว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมและมีความสำคัญ อย่างยิ่ง

12) จัดเตรียมเครื่องมือให้สมาชิกเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะไว้วางใจในตนเอง และยอมรับตนเองอย่างไม่มีเงื่อนไขในขณะที่ต้องเผชิญกับปัญหาใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3.9.5.5 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล-อารมณ์ และพฤติกรรม

เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงเหตุผล-อารมณ์ และพฤติกรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) เทคนิคทางด้านการคิด 2) เทคนิคทางอารมณ์ และ 3) เทคนิคทางด้านพฤติกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (Corey .2000 : 404-411)

1) เทคนิคทางด้านการคิด ใช้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงวิธีการแยกแยะระหว่างความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลกับความเชื่อที่สมเหตุสมผล เพื่อให้ชีวิตที่มีความวิตกกังวลลดลง มีความสุขเพิ่มขึ้น เทคนิคทางด้านการคิดที่สำคัญมีดังนี้

ก. การสอนทฤษฎี A-B-C ของการบำบัด REBT (Teaching the A-B-Cs of REBT)

สมาชิกกลุ่มจะได้รับการสอนว่า การเรียนรู้อย่างไรไม่มีเหตุผลของเขาด้วยความเชื่อว่า “น่าจะ” “ควรจะ” และ “ต้อง” นั้นเป็นสิ่งที่ไร้สาระ สมาชิกมีพลังที่จะเริ่มต้นใหม่เพื่อที่จะหยุดความเชื่อที่ไม่ปกติเหล่านี้ สมาชิกกลุ่มจะได้รับการสอนและแสดงให้เห็นวิธีการประยุกต์ใช้ทฤษฎี A-B-C ในการปฏิบัติกับปัญหาต่าง ๆ ที่เขาเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน

ข. การโต้แย้งกับความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล (Disputing irrational Belief) สมาชิกกลุ่มจะได้รับการสอนถึงวิธีการที่จะตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในการให้คุณค่าและเจตคติของพวกเขาที่มีต่อตัวเองและผู้อื่น โดยผู้นำกลุ่มจะสาธิตให้สมาชิกเห็นถึงวิธีการที่จะตรวจสอบ “ความรู้สึกที่ไม่ดี” และ ความรู้สึกที่ตนเองต่ำต้อย ที่มุ่งความสนใจไปที่การโต้แย้งต่อ

ความไม่มีเหตุผล ความไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผล ความสมบูรณ์แบบ และจุดจบของเหตุการณ์และความคิดของสมาชิกกลุ่ม

ค. การสอนในการเผชิญกับการพูดกับตนเอง (Teaching coping self-statement) สมาชิกกลุ่มจะได้รับการสอนถึงความเชื่อที่ไร้เหตุผล ที่สามารถแก้ไขได้ด้วยคำพูดที่เผชิญกับความรู้สึกอย่างมีเหตุผล ผู้นำกลุ่มสอนให้สมาชิกโต้แย้งความเชื่อที่ไร้เหตุผล โดยการเปลี่ยนคำพูดที่เป็นการทำลายตัวเอง

ง. การใช้วิธีการทางจิตศึกษา (Psychoeducational method) โดยสมาชิกกลุ่มจะได้รับการกระตุ้นให้ฝึกปฏิบัติ และทำงานอย่างหนักนอกเหนือจากช่วงการให้คำปรึกษา สมาชิกที่อ่านผลงานของการให้คำปรึกษาที่เน้นการใช้ความคิดและพฤติกรรม การฟัง เทป และดูวิดีโอ รวมทั้งการเข้าฟังการบรรยาย และเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่เป็นประจำ จะเรียนรู้และใช้วิธีการของ REBT ได้ดีกว่าสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้ปฏิบัติ

จ. การให้การบ้านด้านการคิด (Cognitive homework) สมาชิกกลุ่มจะได้รับมอบหมายการบ้านเกี่ยวกับการใช้ความคิด ซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการประยุกต์ใช้ทฤษฎี A-B-C กับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สมาชิกอาจจะได้รับ RBET Self - Help Form ที่พวกเขาต้องเขียนประโยคที่เป็นการโต้แย้งกับความเชื่อที่ไม่สมเหตุผลสมผลของพวกเขา และเขียนความเชื่อที่สมเหตุผลแทนที่ความเชื่อที่ไม่สมเหตุผล สมผล สุดท้ายพวกเขาต้องบันทึกถึงความรู้สึกและพฤติกรรมที่พวกเขาประสบหลังจากที่ได้บรรลุถึงความเชื่อที่สมเหตุผลนั้น

ฉ. การแก้ไขปัญหาทางด้านความคิดระหว่างบุคคล (Interpersonal cognitive problem solving) เป็นการสอนถึงการแก้ไขปัญหาทางด้านความคิดระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเด็กกับพ่อแม่ (Thompson, 2003 : 200)

2) เทคนิคทางด้านอารมณ์ ในการบำบัดแบบ REBT ถือว่าการส่งเสริมกำลังใจสมาชิกกลุ่มโดยเข้าถึงอารมณ์ของพวกเขา จะช่วยให้มองเห็นพลังที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น เทคนิคทางด้านอารมณ์ มีดังนี้

ก. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional acceptance) ผู้ให้คำปรึกษาจะให้การยอมรับสมาชิกกลุ่มอย่างแท้จริง และไม่มีเงื่อนไขกับสิ่งที่เขาประพฤติปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมักกลัวที่จะต้องเปิดเผยในสิ่งที่เขาเป็นอยู่ เพราะกลัวว่าจะถูกปฏิเสธ ผู้ให้คำปรึกษาจะแสดงให้เห็นอย่างแข็งขันว่า แม้พฤติกรรมของสมาชิกจะไม่ถูกต้องหรือเป็นสิ่งที่เหลวไหลไร้สาระ แต่สมาชิกก็ไม่ได้เป็นคนเลวหรือเป็นคนโง่ไปเสียทั้งหมด การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขจะสร้างบรรยากาศภายในกลุ่มให้เกิดการยอมรับในความเป็นบุคคล แม้ว่าความเชื่อและพฤติกรรมบางอย่างจะถูกทำลายอย่างมากก็ตาม

ข. การจินตนาการเชิงเหตุผลและอารมณ์ (Rational-emotive imagery) เป็นเทคนิคที่ใช้สมาชิกกลุ่มได้จินตนาการถึงบางสิ่งที่เขาคิดว่ามันแย่ที่สุดสำหรับเขา และฝึกตัวเองที่จะพัฒนาการใช้อารมณ์อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา

ค. การใช้อารมณ์ขัน (Use of humor) อารมณ์ขันมีประโยชน์ทั้งต่อการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล และการใช้อารมณ์ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาควรใช้อารมณ์ขันในขณะบำบัด วิธีนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ให้คำปรึกษาหัวเราะกับสมาชิก แต่จะเป็นการหัวเราะกับความคิดและพฤติกรรมที่ทำลายตัวเองของสมาชิก ในการนำมาใช้ถ้ามีการใช้เทคนิคนี้เร็วเกินไปหรือไม่เหมาะสมสามารถทำให้เกิดปัญหา สมาชิกอาจไม่ไว้วางใจกลุ่ม

ง. การฝึกเผชิญกับความอาย (Shame-attacking exercises) สมาชิกกลุ่มจะได้รับการส่งเสริมให้ลองทำพฤติกรรมบางอย่างที่น่าอึดสูและเขินอายในที่สาธารณะ เพื่อให้ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งที่กำลังทำและฝึกการยอมรับในตนเอง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกมีพลังมากขึ้น และลดปัญหาทางอารมณ์ ในการฝึกนี้สมาชิกจะรายงานว่าเขาจะรู้สึกไม่สบายใจในระยะแรก แต่เขาก็จะพบว่าเขาสามารถทนมันได้และยอมรับตัวเองเมื่อได้รับความไม่ชื่นชอบจากคนรอบ ๆ ข้าง การฝึกนี้มีเป้าหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมไม่ได้เป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกเขินอาย แต่มันเป็นความเชื่อที่ไม่สมเหตุผลที่สมาชิกยึดถือเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมนั้น

จ. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นเทคนิคทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมอยู่ในตัว ประกอบด้วย การใช้ความคิดประเมินความรู้สึก และความเชื่อที่ได้ประสบมาซึ่งเป็นวิธีทางหนึ่งในการช่วยให้สมาชิกมีประสบการณ์และการเผชิญกับความรู้สึกกลัว คือ การขอให้พวกเขาได้แสดงบทบาท

3) เทคนิคทางด้านพฤติกรรม ในการบำบัดแบบ REBT เทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นมีดังนี้

ก. เทคนิคการมอบหมายงานให้ทำ (Homework assignment) เป็นกิจกรรมที่กำหนดให้ฝึก เช่น การลดความกังวลอย่างเป็นระบบ การฝึกทักษะกล้าแสดงออก ผู้รับคำปรึกษาจะได้รับมอบหมายงานให้นำไปปฏิบัติในกลุ่มหรือนำไปปฏิบัตินอกกลุ่มก็ได้ และในการเริ่มต้นกลุ่มผู้นำกลุ่มจะให้สมาชิกอ่านงานที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติ แล้วมีการอภิปรายร่วมกัน

ข. การเสริมแรงและการลงโทษ ในการบำบัดแบบ REBT ใช้ทั้งการเสริมแรงและการลงโทษเพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้รับการเปลี่ยนแปลง สมาชิกกลุ่มจะได้รับการสอนในการเสริมแรงตนเอง เช่น การอ่านนวนิยาย การดูภาพยนตร์ การรับประทานอาหารที่ชื่นชอบ แต่ต้องหลังจากมีการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเท่านั้น ส่วนการลงโทษ สมาชิกเป็นผู้กำหนดโทษให้กับตนเองเมื่อไม่ยอมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ต้องเผาเงินของตนเอง หรือให้เงินกับคนอื่น เมื่อไม่รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองว่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ค. การฝึกทักษะ สมาชิกกลุ่มจะได้รับการสนับสนุนให้ฝึกทักษะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะที่สมาชิกกลุ่มขาดไป เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

3.9.6 การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling)

ผู้ริเริ่มคือ ฟรีทซ์ เพิร์ลส (Fritz Perls) ที่มีแนวคิดว่าคุณต้องค้นหาแนวทางในชีวิตของตนเองและยอมรับความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล ประเด็นสำคัญคืออะไรที่เป็น

ประสบการณ์ของผู้รับการบำบัดในปัจจุบัน และต้องเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตนเองอย่างเต็มที่ เป้าหมายพื้นฐานของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ คือ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักรู้ว่าพวกเขาหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อการตระหนักรู้อย่างไร และกระตุ้นให้แสวงหาความช่วยเหลือจากตนเองมากกว่าที่ขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

3.9.6.1 แนวคิดสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์

หลักพื้นฐานของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์

1) การเน้นการเรียนรู้ประสบการณ์ในปัจจุบันที่เป็นช่วงที่สำคัญ อดีตคือสิ่งที่ผ่านไปแล้ว และอนาคตคือสิ่งที่ยังไม่มาถึง การบำบัดแบบเกสตัลท์จะช่วยให้ผู้รับการบำบัดได้สัมผัสโดยตรงกับประสบการณ์จริงในปัจจุบัน

2) การตระหนักรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกตพบ และมีความรู้สึกตัวได้ในขณะนั้น เป็นการตระหนักรู้ต่อความคิด ความรู้สึกทางอารมณ์และการกระทำ รวมทั้งสภาวะความรู้สึกทางกายจากสิ่งที่กระทบหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ การรับรู้ทั้งการได้ยิน สายตาและการสัมผัสเป็นกระบวนการรับรู้ความรู้สึกของตนเองทั้งมวลที่ระบุถึงประสบการณ์ในขณะนี้ของบุคคล

3) ความรับผิดชอบเป็นความสามารถที่บุคคลพึงจะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือเหตุการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ คนที่ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือขาดความรับผิดชอบมักจะตัดสินใจผิดพลาดพร้อมกับกล่าวตำหนิโทษ โดยผลักความผิดพลาดไปสู่สิ่งอื่น ๆ ทำให้เขาไม่สามารถทำอะไรได้อย่างตรงไปตรงมา มองโลกในแง่ลบ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ปฏิเสธการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

4) สิ่งที่น่าสนใจเป็นความรู้สึกนึกคิดที่ยังไม่ได้แสดงออกไปเพราะต้องเก็บเอาไว้ในใจ ที่จะทำให้นบุคคลมีความรู้สึกขุ่นเคือง ความเกลียดชัง ความเจ็บปวด ความวิตกกังวล ความรู้สึกผิด และความเศร้าโศก ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะติดตัวไปและมีปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับด้านอื่น ๆ ในสังคม

3.9.6.2 เป้าหมายในการให้คำปรึกษากลุ่ม

หากพิจารณาจากมุมมองเป้าหมายเฉพาะของบุคคล และเป้าหมายของกระบวนการกลุ่ม ชินเคอร์ (Corey. 2004 : 302; citing Zinker.1994) ได้สรุปได้ดังนี้

3.9.6.2.1 เป้าหมายเฉพาะบุคคล มีดังนี้

- 1) ทำให้เกิดการผสมผสานในตัวบุคคล
- 2) เพิ่มการตระหนักรู้ในตนเองอย่างเต็มที่
- 3) ได้รับความสำเร็จในการติดต่อกับตนเองและผู้อื่นได้
- 4) เรียนรู้ที่จะให้กำลังใจตนเอง แทนที่จะขอความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้อื่น
- 5) มีการกำหนดขอบเขตของตนเองอย่างชัดเจน

- 6) พยายามที่จะเปลี่ยนความเข้าใจเป็นการกระทำ
- 7) มีความเต็มใจที่จะเรียนรู้กับตนเอง โดยใช้ประสบการณ์ในทางที่สร้างสรรค์
- 8) มีการเรียนรู้ในวงจรการตระหนักรู้-ความตื่นตัว-การติดต่อโดยปราศจากสิ่งกีดขวาง

3.9.6.2 เป้าหมายสำหรับสมาชิกเพื่อไปสู่ความสำเร็จ มีดังนี้

- 1) มีการเรียนรู้บอกความต้องการอย่างตรงไปตรงมาและชัดเจน
- 2) มีการเรียนรู้ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) มีการเรียนในการให้การสนับสนุนและสร้างพลังให้กับผู้อื่น
- 4) สามารถกระตุ้นให้บุคคลเข้าไปในขอบเขตที่ปลอดภัยและอะไรที่ควรทราบ
- 5) ร่วมสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ที่ทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มเกิดประสิทธิภาพ
- 6) เรียนรู้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้อื่น
- 7) เรียนรู้วิธีการใช้ทรัพยากรในกลุ่มให้เป็นประโยชน์มากกว่าจะพึ่งพาผู้นำกลุ่มเป็นผู้ชี้แนะ

3.9.6.3 บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม

ผู้นำกลุ่มมีบทบาทสำคัญซึ่งหน้าที่ประการหนึ่งของผู้นำกลุ่มคือ ทำทนายให้สมาชิกผ่านทางต้นหรืออุปสรรคเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นไปได้ และการสร้างบรรยากาศและโครงสร้างที่สร้างสรรค์ของกลุ่ม และสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม นอกจากนี้ ชินเคอร์ (Corey. 2004 : 310; citing Zinker. 1978) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำกลุ่มที่สร้างสรรค์ ดังนี้

- 1) มีความสามารถในการบ่งชี้พลังที่อยู่ภายในสมาชิกและมีความรู้สึกไวต่อการให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะสม
- 2) มีความยืดหยุ่นโดยการเลือกพูดถึงเรื่องอื่นที่มีชีวิตชีวามากกว่า
- 3) มีความเต็มใจที่จะผลักดันและเผชิญหน้ากับสมาชิกเพื่อให้การบำบัดมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

- 4) สามารถช่วยให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึกและสรุปในสิ่งที่สมาชิกได้เรียนรู้หลังจากการทดลองในกลุ่ม
- 5) มีไหวพริบที่จะรู้เมื่อสมาชิกมีความสับสน และช่วยให้สมาชิกสามารถเรียนรู้และค้นหาความกระจ่างด้วยวิถีทางของตนเอง

3.9.6.4 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์

เทคนิคการบำบัดแบบเกสตัลท์มีหลากหลายวิธี ที่สามารถสรุปได้ดังนี้ (Corey. 2004 : 315-325)

1) แบบฝึกภาษา (Language exercises) เกสตัลท์ให้ความสำคัญกับแบบแผนการสื่อสารกับบุคลิภาพ เนื่องจากแบบแผนการพูดของบุคคลเป็นการสื่อถึงความคิด ความรู้สึกและเจตคติ การตระหนักถึงแบบแผนการสื่อสารของตนเองจะช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น แบบแผนการสื่อสารที่แสดงถึงการไม่ตระหนักรู้ของบุคคลมีดังนี้

ก. มัน (It) การที่บุคคลพูดว่า “มัน” เป็นการใช้อย่างที่แสดงถึงการไม่ใช้บุคคลนั้น หรือเรื่องนั้นไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น “มันน่าตกใจที่ต้องมาอยู่ร่วมกับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน” ถ้าจะให้เกิดการตระหนักรู้โดยให้สมาชิกเปลี่ยนคำพูดจาก “มัน” เป็น “ฉัน” คือ “ฉันรู้สึกตกใจที่ต้องอยู่ร่วมกับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน”

ข. คุณ (You) การพูดเรื่องราวของตนโดยไม่กล่าวถึงตนเอง เป็นการแยกตนเองออกจากความรู้สึก เช่น “เป็นคุณก็ต้องเจ็บปวด ถ้าถูกทอดทิ้ง” หรือ “ใคร ๆ ก็อยากจะทำให้คนอื่นรักทุกคน” ผู้นำกลุ่มต้องให้สมาชิกเปลี่ยนสรรพนามจาก “คุณ” เป็น “ฉัน”

ค. การใช้คำถาม (Questioning) การใช้คำถามเป็นการหลีกเลี่ยง การพูดถึงเรื่องราวของตนเอง และก่อให้เกิดกลไกการป้องกันตัวต่อผู้ที่ถูกถาม เช่น “ถ้าเป็นคุณจะทำอย่างไร” ดังนั้นในกลุ่มให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ มักถูกห้ามไม่ให้ใช้คำถาม สมาชิกที่ถามคำถามมาก ๆ สามารถทดลองเปลี่ยนแบบแผนการใช้ภาษาใหม่ได้ 3 วิธี คือ

1) ให้สมาชิกพูดกับคนนั้นโดยตรงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ร่วมด้วยแทนการถาม

2) ให้หลีกเลี่ยงการใช้คำถาม “ทำไม” เนื่องจากจะทำให้เข้าสู่
วงจร “ทำไม/เพราะอะไร” ซึ่งอาจทำให้ต้องมีการใช้กลไกการป้องกันตนหากจำเป็นต้องใช้คำถามให้
ใช้คำถามว่า “อะไร” และ “อย่างไร” แทน

3) ให้ฝึกการใช้คำพูดว่า “ฉัน” ซึ่งแสดงความรับผิดชอบต่อคำพูด
การกระทำและความคิดของตนเอง

ง. ฉันไม่สามารถ (Can't statement) คำพูดนี้มักใช้เมื่อบุคคล “ไม่ต้องการ
จะทำ” เช่น “ฉันพูดกับพ่อไม่ได้ พ่อไม่เคยเข้าใจฉันเลย” เป็นการแสดงว่าบุคคลนี้ ไม่ได้ตระหนัก
ถึงอำนาจของตนเองและความรับผิดชอบต่อทางเลือกของตนเองด้วย

จ. ควรจะ และ น่าจะ (Should and ought) เป็นการพูดที่ไม่ได้มีการ
กระทำเกิดขึ้นจริง แสดงถึงความไม่รับผิดชอบ เช่น “ฉันควรจะคิดถึงตัวเองบ้าง” คำพูด “ควรจะ”
และ “น่าจะ” และเปลี่ยนเป็น “ฉันเลือกที่จะ” “ฉันต้อง” แทน เช่น “ฉันไม่ชอบเรียนสาขานี้ แต่
ต้องเรียนเพราะว่าฉันเป็นความหวังของพ่อแม่” ให้เปลี่ยนเป็น “ฉันไม่ชอบสาขานี้ และฉันเลือกที่จะ
เรียนเพราะว่าฉันไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ”

3) ภาษากาย (Nonverbal language) การสื่อสารมีทั้งการภาษาถ้อยคำและ
ภาษาท่าทาง เช่น น้ำเสียง จังหวะการพูด การสบตา การใช้มือ เป็นต้น ในการสื่อสารบางคนไม่
ตระหนักรู้ในภาษาท่าทางของตนเองในการสื่อสารกับผู้อื่น โดยเฉพาะการสื่อสารที่ไม่สอดคล้อง
ระหว่างคำพูดและท่าทาง เช่น “ฉันสบายดี” แต่สีหน้าเศร้า หรือ “ฉันไม่สนใจ” แต่ท่าทางไม่พอใจ

ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในภาษาท่าทางของตนเองโดย การใช้คำถาม “อะไร” และ “อย่างไร” เช่น สมาชิกบอกว่าเขาโกรธ แต่หัวเราะ ผู้นำกลุ่มอาจใช้คำถาม “การหัวเราะของคุณบอกอะไร”

4) การทดลองบทสนทนาภายใน (Experiment with internal dialogues)

เนื่องจากเป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ ทำให้เกิดการผสมผสานและยอมรับส่วนบุคคลที่ตนเองปฏิเสธ ผู้นำกลุ่มต้องให้ความสนใจกับส่วนที่หายไปของบุคลิกภาพหรือความคิดสองฝักสองฝ่าย การให้จินตนาการบทสนทนา เป็นการส่งเสริมการตระหนักรู้ส่วนที่ขาดหายไปภายในบุคลิกภาพจริง ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น บทสนทนายระหว่างความคิดสองฝักสองฝ่ายในตัวบุคคล บทสนทนายระหว่างตนเองกับพ่อแม่หรือบุคคลสำคัญอื่น ๆ ความคิดสองฝักสองฝ่ายในตัวบุคคล เช่น ความรักกับความเกลียด ความก้าวร้าวกับความยอมตาม ความเข้มแข็งกับความอ่อนแอ

การทดลองบทสนทนาช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ เนื่องจากบุคคลมักปฏิเสธการตระหนักรู้ที่เจ็บปวดเกี่ยวกับความคิดสองฝักสองฝ่าย เช่น บุคคลมักคิดว่าตนเองฉลาดมากกว่าโง่ คิดว่าเป็นคนดีมากกว่าเป็นคนชั่ว คิดว่ามีคนรักมากกว่ามีคนเกลียด บุคคลมักปฏิเสธการมองตนเองในด้านที่ไม่ต้องการจะเป็น ทำให้บุคคลมีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การทดลองบทสนทนา เป็นวิธีจะช่วยให้บุคคลสัมผัสกับธรรมชาติของบุคคลที่เราพยายามเก็บรักษาไว้เป็นความลับสำหรับตนเองและผู้อื่น การเรียนรู้ที่จะพูดกับความคิด สองฝักสองฝ่ายของตนเอง เช่น ระหว่างความเข้มแข็งและความอ่อนแอ เป็นการดึงความขัดแย้งที่อยู่ภายในออกมา ทำให้บุคคลได้รู้ถึงความคิดสองฝักสองฝ่ายของตนเอง และสามารถตัดสินใจเลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ชัดเจนมากขึ้น

3) การพูดรอบวง (Making the rounds) เป็นการให้สมาชิกได้ทดลองพูด สิ่งที่ไม่เคยพูดมาก่อนต่อหน้าสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มทีละคน ซึ่งเป็นการช่วยให้ตระหนักรู้ และเรียนรู้ความสามารถของตนเอง เช่น ผู้ที่มีความรู้สึกไม่สบายใจที่ต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น อาจทำให้พูดรอบวงว่า “ฉันขอความช่วยเหลือจากคุณแล้ว.....” เป็นต้น

4) การใช้จินตนาการ (Fantasy approaches) เป็นการใช้สถานการณ์ที่หลากหลายในการจินตนาการในกลุ่ม การจินตนาการสามารถเพิ่มความตระหนักรู้เฉพาะบุคคลได้ และมีประโยชน์ในสถานการณ์ดังนี้

ก. เมื่อสมาชิกรู้สึกถูกคุกคามเพื่อจัดการกับปัญหาให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น มีความกลัวอย่างมาก ให้บุคคลจินตนาการว่ากำลังอยู่ในสถานการณ์นั้นด้วยความกล้ากับอยู่ในสถานการณ์นั้นด้วยความกลัว

ข. ใช้กับสมาชิกที่ต้องเผชิญกับการเสี่ยงต่อความผิดหวัง เกิดความเสียหาย เช่น ผู้ที่กลัวการแสดงความคิดและความรู้สึกต่อคนรัก ให้จินตนาการว่าอยู่ต่อหน้าคนรัก และพูดในสิ่งที่อยากพูดแต่ไม่กล้าพูด โดยผู้นำกลุ่มอาจให้สมาชิกเลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม แล้วจินตนาการว่าสมาชิกคนนั้น คือ คนรักและให้พูดโดยมีการใช้คำพูด ท่าทาง น้ำเสียง การสบ

ตามราวกับว่าเป็นคนรักจริง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าทางจิตใจเนื่องจากบุคคลสามารถลดความรู้สึกอึดอัดลงได้

ค. การจินตนาการมีประโยชน์และปลอดภัยกับสมาชิกที่กลัวการเข้ากลุ่ม เช่น สมาชิกที่กลัวการถูกปฏิเสธจากกลุ่มอาจให้จินตนาการว่าถูกปฏิเสธแล้วให้จัดการความรู้สึกที่ถูกปฏิเสธนั้น

ง. การจินตนาการเป็นวิธีทางที่มีประโยชน์และปลอดภัยที่จะสำรวจความกลัวของสมาชิกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในกลุ่ม

5) การซ้อมบท (Rehearsal) เพื่อให้สมาชิกได้แสดงบทบาทที่พวกเขาจะนำไปใช้แสดงจริง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าพฤติกรรมใหม่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

6) เทคนิคการสลับกลับ (Reversal techniques) เป็นการแสดงบทบาทตรงกันข้ามกับที่เป็นจริงที่สมาชิกไม่เคยแสดงออกมาซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความตระหนักรู้ตนเองได้

7) เทคนิคคิด-รู้สึก (Think-feel) เป็นเทคนิคที่เน้นบนความขัดแย้งกันระหว่างความคิดและความรู้สึก โดยการวิเคราะห์ถึงความคิดและความรู้สึกของตนเองเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์

8) แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ (Awareness exercises) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกการตระหนักรู้ตนเอง

จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม นำมาสรุปรายละเอียดตามเป้าหมายและเทคนิคที่ใช้ในแต่ละทฤษฎีได้ ตามรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 สรุปเป้าหมาย และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เป้าหมาย	เทคนิค
แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	ให้สมาชิกมีความปลอดภัย สามารถสำรวจตนเองได้อย่างเต็มที่ สามารถเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีการตัดสินใจที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน	การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้กระจ่าง เป็นต้น
แบบพฤติกรรมนิยม	ให้สมาชิกรู้ถึงพฤติกรรมที่บกพร่องของตนเองและเรียนรู้รูปแบบพฤติกรรมใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	การลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ การฝึกการกล้าแสดงออก การให้การเสริมแรง การฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นต้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เป้าหมาย	เทคนิค
แบบการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล	ช่วยให้สมาชิกมีความอิสระกับบทบาทและเกมในปฏิสัมพันธ์ของพวกเขา และท้าทายสมาชิกให้ตรวจสอบการตัดสินใจใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานความตระหนักรู้	การวิเคราะห์บทบาท บทบาทชีวิต คำถาม ตัวแบบจากครอบครัว เกม การวิเคราะห์โครงสร้าง เป็นต้น
แบบเผชิญความจริง	ให้สมาชิกได้เรียนรู้ในการดำรงชีวิต มีความรับผิดชอบ สามารถประเมินตนเองและตัดสินใจในการวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	บทบาทสมมติ การเผชิญหน้า ตัวแบบ อารมณ์ขัน เป็นต้น
แบบเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม	สอนให้สมาชิกมีความรับผิดชอบตนเอง มีความคิดอย่างมีเหตุผล ความรู้สึกที่เหมาะสม และมีพฤติกรรมอย่างที่มีประสิทธิภาพ	การรู้จัก : การสอน การเผชิญกับการพูดกับตนเอง พฤติกรรม : การเสริมแรง ฝึกซ้อมพฤติกรรม การบ้าน อารมณ์ : การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข อารมณ์ขัน การจินตนาการ เป็นต้น
แบบเกสตัลท์	เพื่อให้สมาชิกมีความใส่ใจในประสบการณ์ในปัจจุบัน มีความตระหนักรู้และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกำลังเผชิญและกระทำ	แบบฝึกภาษา การซ้อมบท เทคนิคการสลับกลับ การจินตนาการ การพูดรอบวง การทดลองการสนทนา เป็นต้น

3.10 โมเดลการบูรณาการทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ตามแนวคิดของคอร์เรย์ (Corey, 2004 : 457-465) ได้เสนอโมเดลบูรณาการทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยออกแบบโมเดลโดยใช้ 3 ปัจจัย คือ การคิด ความรู้สึก และการกระทำ แล้วบูรณาการเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ การรู้จัก (Cognitive) อารมณ์ความรู้สึก (Feeling) และพฤติกรรม (Behavior) โดยในแต่ละขั้นของการให้คำปรึกษากลุ่มจะพิจารณาการพัฒนาผู้รับคำปรึกษาใน 3 วิธีการ ดังนี้

3.10.1 ขั้นก่อนการดำเนินกลุ่ม

เป็นช่วงเวลาที่ดำเนินกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ถ้ากลุ่มมีพื้นฐานหรือการเริ่มต้นที่อ่อนแอ ก็จะทำให้กลุ่มนั้นไม่ประสบความสำเร็จ ในขั้นนี้ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

จะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้สมาชิกมีความเข้าใจในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความมุ่งมั่น และมีเหตุผลว่าจะดำเนินการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร และออกแบบกระบวนการกลุ่มอย่างไรให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของสมาชิกกลุ่ม

การทำพันธะสัญญาในขั้นนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการแสดงความรับผิดชอบของสมาชิก สมาชิกจะมีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง และทำให้กลุ่มมีโครงสร้างมากขึ้น ในทุกทฤษฎีในการบำบัดการทำพันธะสัญญาจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการบำบัด

3.10.2 ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม

ลักษณะพื้นฐานในขั้นแรกของกลุ่มควรมีการกำหนดทิศทางและการสำรวจตนเองของสมาชิก พยายามให้รู้จักและเรียนรู้ว่ากลุ่มคืออะไร และ ค่อย ๆ เกิดการเรียนรู้ตามความคาดหวังและมาตรฐานของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มมีแนวโน้มทำให้มีการยอมรับในกลุ่ม รวมทั้งเจตคติและพฤติกรรมของผู้นำกลุ่มมีความสัมพันธ์โดยตรงในการสร้างความไว้วางใจในกลุ่ม

การเลือกใช้ทฤษฎีในการสร้างสัมพันธภาพ โดยเฉพาะการบำบัดแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-centered therapy) การบำบัดแบบภวนิยม (Existential therapy) และการบำบัดแบบเกสตัลท์ (Gestalt therapy) เป็นหลักการที่ดีเยี่ยมในการสร้างความไว้วางใจและความเต็มใจที่จะเข้าไปเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะเป็นตัวแบบที่ดีที่จะทำให้สมาชิกมีการเรียนรู้ คือ ความกระตือรือร้นในการติดต่อสื่อสาร แสดงความใส่ใจและการแสดงความนับถือในประสบการณ์ของสมาชิก ให้สมาชิกได้แสดงความคิดและความรู้สึกในกลุ่ม สมาชิกอาจเริ่มกังวลใจเพราะรู้สึกไม่คุ้นเคย การได้รับการปฏิเสธหรือความกลัวต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น การให้ความสนใจใส่ใจ ตั้งใจฟังจะนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยที่สมาชิกจะมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดความรู้สึกในกลุ่ม

การกำหนดเป้าหมายส่วนบุคคล ในขั้นนี้ การบำบัดแบบพฤติกรรมนิยมและการรู้คิด (Behavioral cognitive therapy) มีส่วนสำคัญเพื่อให้สมาชิกได้ชี้แจงถึงพฤติกรรมของพวกเขารูปแบบว่าพวกเขาต้องการเปลี่ยนแปลงอะไร ผู้นำกลุ่มจะต้องสอนสมาชิกจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มได้อย่างไร ในการกำหนดเป้าหมายไม่ควรเป็นเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง แต่เป็นเป้าหมายที่สมาชิกนั้นต้องการเปลี่ยนแปลง แม้มีความคาดหวังเพียงเล็กน้อยที่จะเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นแรงผลักดันสำหรับพวกเขา การบำบัดแบบการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล (Transactional analysis therapy) ในการกำหนดเป้าหมายจะเหมือนกับการบำบัดแบบเผชิญความจริง (Reality therapy) ที่ประเมินความต้องการและกำหนดต้องการอะไรในความเป็นจริง การบำบัดแบบเผชิญความจริง จะท้าทายสมาชิกให้พิจารณาพฤติกรรมของตนเอง และตัดสินใจว่าพวกเขาอยากจะเปลี่ยนแปลงอะไร

3.10.3 การเลือกใช้ทฤษฎีในขั้นการเปลี่ยนแปลง

การเรียนรู้ในการจัดการกับความขัดแย้งและการต่อต้าน ก่อนที่กลุ่มจะดำเนินไปในขั้นการให้คำปรึกษา จะต้องมีการเรียนรู้ถึงการจัดการกับความวิตกกังวล กลไกป้องกัน การ

ต่อต้าน ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นความท้าทายสำหรับผู้นำกลุ่ม ในช่วงนี้เป็นเพียงแค่การรักษาเพื่อไม่ให้เกิดการติดขัดในการดำเนินกลุ่ม หรือความไม่เหมาะสมในการจัดการกับความต่อต้านหรือความขัดแย้งในกลุ่ม สิ่งสำคัญว่าการขับเคลื่อนของกลุ่มนั้นต้องมีการจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม วิธีทางหนึ่งที่ทำให้สมาชิกลดการต่อต้าน คือ การให้สมาชิกมีความพึงพอใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่ม โดยการให้สมาชิกประเมินปัญหาในกลุ่มซึ่งหากสมาชิกมีความพึงพอใจก็จะทำให้เกิดความไว้วางใจและเต็มใจเปลี่ยนแปลงตนเอง

ตัวแบบของผู้นำกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ ที่แสดงถึงการยอมรับและการจัดการกับความต่อต้าน ที่ผู้นำกลุ่มไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้นำกลุ่มต้องคิดว่ามันเป็นเรื่องปกติของกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง และผู้นำกลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกจัดการกับการต่อต้านตามวิธีทางของการบำบัดได้

แนวคิดของการต่อต้าน ในมุมมองของทฤษฎีโดยทั่วไปเน้นพลวัตของการต่อต้านและเสนอแนะวิธีทางในการจัดการกับความต่อต้าน มุมมองของการบำบัดแบบจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic therapy) ว่าการต่อต้าน คือ สิ่งที่ปกป้องของสมาชิกจากการจัดการกับจิตใต้สำนึกที่พยายามปกป้องตนเองจากความวิตกกังวลที่จะเกิดขึ้น ถ้าจิตใต้สำนึกถูกเปิดเผยจะช่วยให้สมาชิกมีการต่อสู้กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิต และความขัดแย้งระหว่างบุคคล ผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ไวต่อความขัดแย้งของสมาชิก สามารถช่วยให้สมาชิกเริ่มที่จะมองความกลัวและการปกป้องของพวกเขา

มุมมองของการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มใช้แนวคิดของการบำบัดแบบยึดคนเป็นศูนย์กลาง ที่แสดงความรู้สึกและการยอมรับ เพื่อให้สมาชิกยินยอมและรู้สึกในสิ่งที่พวกเขาต่อต้านและทำให้ความรู้สึกนั้นรุนแรงขึ้น บางเทคนิคของการบำบัดแบบเกสตัลท์ เมื่อสมาชิกมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ แต่ถ้าสมาชิกที่มีความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากระบบความเชื่อ เทคนิคของการบำบัดแบบการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล การบำบัดแบบเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (Rational emotive and behavioral therapy) และการบำบัดแบบรู้คิด (Cognitive therapy) จะมีประโยชน์ ส่วนการบำบัดแบบการเผชิญความจริง มีประโยชน์ในการถามที่สามารถทำให้สมาชิกได้กำหนดแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลงของตนเอง

3.10.4 การเลือกใช้ทฤษฎีในขั้นของการให้คำปรึกษา

ในขั้นของการให้คำปรึกษา มีพันธะสัญญาที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดปัญหาที่สำคัญของพวกเขาเอง ซึ่งนำมาพูดคุยกันในกลุ่ม ในขั้นนี้มีโครงสร้างน้อยเพราะว่าสมาชิกจะเสนอประเด็นปัญหาที่พวกเขาต้องการปรึกษา การมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น พวกเขามีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม แสดงถึงความรับผิดชอบที่จะนำกลุ่มไปสู่จุดหมาย

แนวคิดและเทคนิค ในการเริ่มต้นกลุ่มผู้นำกลุ่มอาจเริ่มจากการถามสมาชิกว่าพวกเขาต้องการอะไรในขั้นนี้ ในการเลือกใช้เทคนิคนั้นจะพิจารณาจากประเด็นปัญหาของสมาชิกว่าเกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยให้สมาชิกเป็นผู้กำหนดและตัดสินใจว่าอะไรที่

จะทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จ และพวกเขาเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการทดลอง ตามแนวคิดการบำบัดแบบเกสตัต์ มีประโยชน์ในการเน้นถึงการตระหนักรู้ในปัจจุบันและนำไปสู่สิ่งที่ค้างคาใจจากอดีตที่สมาชิกกำลังเผชิญอยู่ หรือการบำบัดแบบละครทางจิต ซึ่งจะทำให้สมาชิกเริ่มต้นประสบการณ์ได้เร็วขึ้น ว่าพวกเขารู้สึกอะไร มากกว่าคุยอะไรเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิด

3.10.5 การเลือกใช้ทฤษฎีในชั้นยุดิกลุ่ม

การทบทวนภาระหน้าที่ ในชั้นนี้สมาชิกกลุ่มได้รับความหมายที่ชัดเจนในประสบการณ์ในกลุ่ม ได้รับความมั่นคงที่พวกเขากระทำและปรับปรุงการตัดสินใจใหม่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พวกเขาต้องการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในชั้นนี้จะเป็นการสร้าง ความมั่นคงและดำรงพฤติกรรมไว้เพื่อนำไปใช้ในโลกว่านนอก

การเลือกใช้ทฤษฎี ในชั้นนี้พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มได้มีการเปลี่ยนแปลง แต่ก็คงไม่เปลี่ยนแปลงอย่างถาวร ดังนั้นผู้นำกลุ่มก็ต้องมีการส่งเสริมให้สมาชิกได้กำหนดงานด้วยตนเองว่าจะทำอะไรเพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่ และมารายงานความก้าวหน้าในครั้งต่อไป ในชั้นสุดท้ายนี้การบำบัดแบบการรู้คิดและพฤติกรรม และการนำการเรียนรู้ในการกำหนดกรอบแนวคิดจากการบำบัดแบบพฤติกรรมนิยม โดยใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม วิธีการตรวจสอบตนเอง การให้การเสริมแรง ส่วนการบำบัดแบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม และการบำบัดแบบเผชิญความจริง ที่เน้นความสำคัญของแผนงานเฉพาะเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นำกลุ่มมีบทบาทเป็นครู โดยการสอนอย่างมีเหตุผลให้กับสมาชิกและให้พวกเขาเลือกเทคนิควิธีไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

3.10.6 การเลือกใช้ทฤษฎีในชั้นการติดตามผล

หลังการยุดิกลุ่มเมื่อสมาชิกนำพฤติกรรมไปทดลองใช้ชีวิตจริง ในชั้นการติดตามผลนี้ ผู้นำกลุ่มจะใช้เทคนิคจากการบำบัดแบบพฤติกรรมนิยมในการให้สมาชิกอธิบายถึงรายละเอียดในการสิ่งที่ตนเองนำไปใช้ รวมทั้งการประเมินผลซึ่งผู้นำกลุ่มจะนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงในการจัดกลุ่มครั้งต่อไป

ในโมเดลการเลือกบูรณาการทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม สรุปได้ว่า ในการกำหนดโมเดลในการให้คำปรึกษากลุ่มแต่ละขั้นตอน เน้นองค์ประกอบหลัก 3 ปัจจัย คือ การคิด อารมณ์ และการกระทำ ซึ่งผู้นำกลุ่มสามารถเลือกใช้เทคนิคและทฤษฎีต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของเป้าหมายที่สมาชิกกลุ่มได้กำหนดขึ้น และตามปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการให้คำปรึกษา เช่น องค์ประกอบด้านความคิด เลือกใช้เทคนิคทฤษฎีการบำบัดแบบการรู้คิดและพฤติกรรม การบำบัดแบบเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ส่วนองค์ประกอบด้านพฤติกรรม เลือกใช้ทฤษฎีการบำบัดแบบพฤติกรรมนิยม และองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ อาจเลือกใช้การบำบัดแบบเกสตัต์ การบำบัดแบบภวนิยม และการบำบัดแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

3.11 การบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

การตระหนักรู้ทางสังคมเป็นความสามารถของวัยรุ่น ที่มีความรู้สึกไวต่อสังคม คือ สามารถรับรู้บุคคล รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม มีความสามารถในการเข้าใจสังคม มีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสังคมและการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้ ในการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม มีลำดับขั้นตอนการสร้างโมเดล ดังนี้

3.11.1 การวิเคราะห์หลักการจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคมมาใช้ในการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่น จากหลักทฤษฎีการตระหนักรู้ทางสังคมที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาวิเคราะห์หลักการที่นำมาประยุกต์เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นได้ดังนี้

3.11.1.1 การพัฒนาให้วัยรุ่นมีการรู้คิดเกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม ซึ่งวัยรุ่นเริ่มมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล และรู้ถึงแตกต่างของความคิดเห็นของบุคคลในสังคม วัยรุ่นเริ่มมองเข้าสู่ระบบของสังคม มีการเปรียบเทียบบทบาทของตนเองกับระบบของสังคม วัยรุ่นมีมุมมองต่อตนเองดังนี้

- 1) วัยรุ่นสามารถเข้าใจได้ว่าบุคลิกภาพเป็นผลผลิตของลักษณะนิสัย ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติ
- 2) วัยรุ่นสามารถติดต่อสื่อสารในระดับที่ลึกซึ้งหรือมีมิติที่หลากหลายได้ หรือสามารถเลือกใช้การสื่อความหมายด้วยภาษาถ้อยคำหรือภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสม
- 3) วัยรุ่นสามารถสรุปแนวคิดของคนทั่วไปในสังคมตามแบบแผน ประเพณี หลักจริยธรรม และกฎหมายที่ใช้ได้ร่วมกันในสังคมได้

ดังนั้นการพัฒนาการรู้คิดของวัยรุ่นให้มีการคิดเป็นเหตุเป็นผล ให้นึกถึงคนอื่นในสังคม รวมถึงแบบแผนประเพณี วัฒนธรรม ของสังคม เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีการติดต่อสื่อสารอย่างเหมาะสม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้วัยรุ่นสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข

3.11.1.2 กระบวนการทำความเข้าใจข้อมูลทางสังคม วัยรุ่นมีกระบวนการคิดโดยอาศัยข้อมูลทางสังคม และอาศัยแรงจูงใจภายในและสิ่งแวดล้อม ในการกระบวนการตีความข้อมูลทางสังคมจะส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น หากมีการตีความข้อมูลทางสังคมอย่างถูกต้องก็จะนำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมที่ดี ซึ่งกระบวนการตีความข้อมูลทางสังคม สามารถนำมาวิเคราะห์การตระหนักรู้ทางสังคม ดังนี้

- 1) การรับรู้ข้อมูลของบุคคล จากสถานการณ์ทางสังคม เช่น การรับรู้ภาษา ถ้อยคำและภาษาท่าทางของบุคคล และการเข้าใจสถานการณ์ ถ้าหากบุคคลไม่สามารถเข้าใจในสถานการณ์ทางสังคมได้ดี ก็จะทำให้มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล
- 2) การตีความจากข้อมูลที่ได้รับว่ามีความรู้สึก มีความคิดเห็นต่อสถานการณ์ โดยอาศัยประสบการณ์ในอดีต

3) การกระทำเป็นการตอบสนองจากการรับรู้ข้อมูลและการตีความข้อมูล ซึ่งอาจจะพิจารณาตามทักษะและผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

ดังนั้นการพัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ของวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ หากวัยรุ่นถึงวิธีการคิด การวิเคราะห์เหตุการณ์หรือบุคคลในสังคม รู้จักการคิดถึงข้อดี ข้อเสียและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม มีการคิดพิจารณาญาณ ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเหล่านี้มีการคิดและแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ไม่มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในสังคม

3.11.1.3 ทฤษฎีทางสังคมด้านการรู้คิด โดยการพิจารณาถึงตัวแปรบุคคลที่นำมาวิเคราะห์ความแตกต่างของการรู้คิดทางสังคมที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคล ตัวแปรบุคคลมีดังนี้

- 1) วัยรุ่นที่มีความใส่ใจในการตีความ หรือการถอดรหัสก็จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม
 - 2) พฤติกรรมของวัยรุ่นแตกต่างกันเนื่องจากมีความคาดหวังในสถานการณ์แตกต่างกัน โดยการคาดหวังระหว่างพฤติกรรมและผลลัพธ์ รวมถึงความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น
 - 3) วัยรุ่นมีค่านิยมที่ดี ก็จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ดี
 - 4) วัยรุ่นการควบคุมกำกับตนเอง และการวางแผน ก็จะทำให้สามารถปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น
 - 5) วัยรุ่นมีความสามารถทำความเข้าใจสังคม การใช้ความรู้ และกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ก็จะทำให้วัยรุ่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข
- ตามแนวคิดทฤษฎีทางสังคม การพัฒนาวัยรุ่นให้มีการคิดวิเคราะห์ ตั้งเป้าหมายของตนเอง และการควบคุมตนเอง ก็จะทำให้มีการแสดงพฤติกรรมที่ดี รวมถึงการพัฒนาให้วัยรุ่นมีทักษะในการแก้ไขปัญหาจะทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

3.11.2 การวิเคราะห์หลักการจากทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถนำมาพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการกลุ่มที่เปรียบเสมือนสังคมจำลองที่จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาล้ายคลึงกัน นำปัญหามาแลกเปลี่ยนกัน และร่วมกันเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น นอกจากนี้การให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ต้องเป็นความร่วมมือทั้งจากผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ดังนี้

- 1) สมาชิกกลุ่มต้องมีความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่ม และพร้อมที่จะปฏิบัติตามเพื่อให้กลุ่มนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
- 2) สมาชิกกลุ่มจะต้องพยายามเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การทำงานตามที่ได้รับ

มอบหมาย รวมทั้งสามารถให้และรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตนเอง

3) ผู้นำกลุ่มต้องมีการใช้เลือกใช้เทคนิคและทฤษฎีอย่างเชี่ยวชาญ สามารถ บูรณาการให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกทุกคนในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

4) การให้คำปรึกษากลุ่มควรมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มเกิด ความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยในการเปิดเผยปัญหาของตนเองได้

5) สมาชิกกลุ่มมีโอกาสนในการเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม โดยเข้าใจถึง พฤติกรรมและการแสดงออกในกลุ่ม การฝึกทักษะที่ใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.11.3 โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

จากการวิเคราะห์หลักทฤษฎีและแนวคิดการตระหนักรู้ทางสังคม และทฤษฎีและ เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อนำมาสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ ทางสังคม ดังนี้

3.11.3.1 ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม ในขั้นนี้สมาชิกจะมีความรู้สึกวิตกกังวล ความลังเล สงสัย ความไม่แน่ใจ การต่อต้านความรู้สึก และปฏิกิริยาทางอารมณ์อื่น ๆ เพราะสมาชิกไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ผู้นำกลุ่มจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการเอื้ออำนวยกลุ่มให้ สมาชิกรู้สึกผ่อนคลาย เข้าใจกฎระเบียบของกลุ่ม ซึ่งแจ้งถึงความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน ช่วยให้สมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกภายในกลุ่ม ในการเลือกใช้ทฤษฎีการให้ คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจเพื่อแสดงความใส่ใจใน สมาชิกกลุ่ม การถาม และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขเพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ และ ยอมรับกลุ่ม

3.11.3.2 ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม ในขั้นนี้สมาชิกเข้าใจยอมรับกลุ่มมากขึ้น และรู้ถึงกระบวนการกลุ่มที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ในการเลือกทักษะสำหรับผู้นำ กลุ่มที่จะทำให้การให้คำปรึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษา กลุ่มโดยการพิจารณาองค์ประกอบของตระหนักรู้ทางสังคมนั้นมีทั้งมิติทางด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1) ทักษะของผู้นำกลุ่ม เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มดำเนินเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ การทวนซ้ำ การทำให้เกิดความกระจ่าง การสรุปความ การถาม การตีความ การเผชิญหน้า การสะท้อนความรู้สึก การสนับสนุน การ เอื้ออำนวย การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การเชื่อมโยง และการให้กำลังใจ

2) การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิก กลุ่มมีความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ รับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ ในสังคม ในการพัฒนาผู้วิจัยให้สมาชิกได้สำรวจตนเอง แบ่งแยกความคิดและความรู้สึก รับรู้ถึง ความรู้สึกทางบวกและทางลบของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์หรือบุคคลในสังคม และมีความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ เทคนิคการฟัง

อย่างตั้งใจ การแสดงความเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้สมาชิกสามารถแสดงความรู้สึก และใส่ใจกับบุคคลหรือเหตุการณ์ในสังคม และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ เพื่อให้สมาชิกมีความตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น โดยใช้เทคนิคคิด-รู้สึก แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ การจินตนาการ และเทคนิคการสลับกลับ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกได้สำรวจและทบทวนความคิดความรู้สึกของตนเองที่มีต่อตนเองและผู้อื่น

2.2 คิด-รู้สึก เพื่อให้สมาชิกสามารถแบ่งแยกความคิด รู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยผู้วิจัยใช้ภาพเหตุการณ์ในสังคมเป็นเครื่องมือด้วย เพราะจะทำให้สมาชิกมีความชัดเจนในการแสดงความคิด ความรู้สึก

2.3 การจินตนาการ เพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงความคิดความรู้สึกต่อเหตุการณ์ในสังคม โดยการจินตนาการทางบวกก่อนแล้วจึงจินตนาการทางลบ แล้วสอบถามความแตกต่างของความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์นั้น

2.4 การแสดงความเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้สมาชิกกล้าที่จะแสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อคนอื่นในสังคม

2.5 การสลับกลับ เพื่อให้สมาชิกตระหนักรู้ต่อตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น โดยการให้แสดงบทบาทที่ตรงข้ามกับบทบาทความเป็นจริงที่เคยแสดงออกมา

3) การพัฒนาความเข้าใจสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถในการคิดวิเคราะห์ บุคคลและเหตุการณ์ในสังคม และสามารถประเมินตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ในการพัฒนานี้ ผู้วิจัยให้สมาชิกพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์หรือบุคคลในสังคม โดยการคิดวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นก่อนการแสดงพฤติกรรม โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ใช้เทคนิคการกำหนดข้อดีและข้อเสีย และการเสริมแรงและการลงโทษ และใช้การฝึกการคิดวิจารณ์ญาณ และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคตัวแบบ และการเสริมแรง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การกำหนดข้อดีข้อเสีย ผู้วิจัยใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นเครื่องมือในพัฒนาการคิด โดยให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียที่เกิดจากการกระทำของบุคคลและส่งผลกระทบต่อสังคมเกิดความเดือดร้อน

3.2 การฝึกคิดวิจารณ์ญาณ เพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลก่อนการตัดสินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยให้สมาชิกได้ฝึกการคิดการโต้แย้ง และการหาข้อสรุปโดยการรับฟังเหตุผลจากผู้อื่น และการยอมรับการตัดสินใจของกลุ่ม

3.3 การเรียนรู้จากตัวแบบ เพื่อให้สมาชิกสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่สมาชิกรู้สึกประทับใจในสังคม หรือตัวแบบในสังคม โดยการคิดวิเคราะห์ตามเทคนิคการสอนหลัก ABC ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม คือ เหตุการณ์ที่เกิดก่อนพฤติกรรม (Antecedents) พฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Behavior) และ ผลที่ตามมาหรือผลกรรม (Consequences)

3.4 การเสริมแรง เพื่อช่วยให้สมาชิกมีกำลังใจและมั่นใจที่จะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4) การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถใช้ทักษะติดต่อ สื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ ความกล้าในการตอบสนอง ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม และการเสริมแรง และในการสื่อสารในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์สื่อสารระหว่างบุคคล ใช้เทคนิค การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การชักถาม การอธิบาย การระบุหรือบ่งชี้ การยกตัวอย่าง ประกอบการอธิบาย มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การพัฒนาทักษะการฟัง โดยใช้เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี ผู้วิจัยใช้แบบประเมินทักษะภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ เพื่อให้สมาชิกได้ประเมินทักษะภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางของตนเอง และพัฒนาการฟังที่ดี และการรับฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ

4.2 การแสดงออกอย่างเหมาะสม เพื่อให้สมาชิกกล้าที่จะแสดงความคิด ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม

4.3 การฝึกซ้อมพฤติกรรม เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกพฤติกรรมการสื่อสารของตนเอง และผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกมีกำลังใจในการพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของตนเอง

4.4 การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ เป็นการพัฒนาสมาชิกให้รู้ถึงบุคลิกภาพและการแสดงออกของบุคคล รวมถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีความขัดแย้งกัน เนื่องจากการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม

5) การพัฒนาการแก้ไขปัญหาทางสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถในการระบุปัญหาและเลือกใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคทักษะการแก้ไขปัญหา การสอน และฝึกซ้อมพฤติกรรมและเทคนิคการจัดการกับความขัดแย้ง โดยใช้เทคนิคความขัดแย้งแบบในมุมมองใหม่ และเมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร? มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การแก้ปัญหา เป็นการสอนการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยผู้วิจัยให้สมาชิกได้วิเคราะห์การแก้ปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นความขัดแย้งกับเพื่อน พ่อแม่ หรือคนอื่น ๆ และสมาชิกมีวิธีการให้จัดการกับความขัดแย้งอย่างไร

5.2 การสอน เพื่อให้สมาชิกสามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม

5.3 การจัดการกับความขัดแย้ง เพื่อให้สมาชิกมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้ง โดยใช้เทคนิคความขัดแย้งแบบในมุมมองใหม่ และการควบคุมการโกรธโดยใช้เทคนิคเมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกการควบคุมความโกรธ

6) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม เพื่อให้สมาชิกมีความสนใจในกิจกรรมของสังคม มีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เทคนิค กระบวนการ WDEP มีรายละเอียดดังนี้

6.1 กระบวนการ WDEP เพื่อให้สมาชิกประเมินตนเองเกี่ยวกับความสนใจของตนเองต่อกิจกรรมในสังคม การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคม แล้วให้สมาชิกได้พิจารณาพฤติกรรมของตนเองที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม สมาชิกได้นำพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงไปทดลองใช้จริงภายนอกกลุ่ม ดังนี้

W (What) ให้สมาชิกระบุพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

D (Doing) สำรวจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง

E (Evaluation) ประเมินผลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง

P (Planning) ระบุกิจกรรมที่วางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแผนนั้น

3.11.3.3 ขั้นยุติกลุ่ม เป็นขั้นสุดท้ายของการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม แม้ว่าสมาชิกอาจจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเอง แต่เมื่อเขาต้องไปเผชิญกับสถานการณ์จริงภายนอกกลุ่มอาจทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกมีกำลังใจในการพัฒนาตนเองเมื่ออยู่ภายนอกกลุ่ม

จากการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย สรุปได้ตามภาพประกอบ 13

ขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม	ทฤษฎี	เทคนิค
1. เริ่มต้นกลุ่ม	1. ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1. การฟังอย่างตั้งใจ 2. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข 3. การถาม
2. ขั้นการให้คำปรึกษา	1. ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1. การฟังอย่างตั้งใจ 2. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ
2.1 พัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม	2. ทฤษฎีเกสตัลท์	1. แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ 2. คีรุธัส 3. การใช้จินตนาการ 4. การสลับกลับ
2.2 พัฒนาความเข้าใจสังคม	1. ทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม	1. การกำหนดข้อดีและข้อเสีย 2. การเสริมแรงและลงโทษ 3. การคิดวิจารณ์ญาณ
	2. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	1. ตัวแบบ 2. การเสริมแรง
2.3 พัฒนาการสื่อสารทางสังคม	1. ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1. คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี 2. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ 3. กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
	2. ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล	1. การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ 2. การวิเคราะห์การสื่อสาร 3. การซักถาม 4. การอธิบาย 5. การระบุข้อชี้ 6. การยกตัวอย่างประกอบ
2.4 พัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม	1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	1. ทักษะการแก้ปัญหา 2. การสอน 3. การฝึกซ้อมพฤติกรรม 4. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง 4.1 ความขัดแย้งในมุมมองใหม่ 4.2 การควบคุมความโกรธ
2.5 พัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม	1. ทฤษฎีเผชิญความจริง	1. กระบวนการ WDEP
3. การยุติกลุ่ม	1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	1. การเสริมแรง

ภาพประกอบ 13 สรุปการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

3.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

เซชท์แมน (Shechtman. 2001 : 225) ได้ศึกษาปัจจัยและผลลัพธ์ของการบำบัดรักษาแบบกลุ่มบำบัดและบำบัดรายบุคคล ของเด็กชายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบผลลัพธ์และกระบวนการในการบำบัดแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม และการบำบัดแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความแตกต่างกันในคะแนนของ Emotional Awareness Insight และ Problem Identification- Change โดยเด็กชายที่เข้าร่วมการบำบัดแบบกลุ่มจะมีคะแนนมากกว่าเด็กชายที่เข้าร่วมการบำบัดแบบรายบุคคล ส่วนการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลในการพยากรณ์ พบว่า Self Focus และ Problem Identification- Change มีผลต่อการบำบัดแบบกลุ่มเท่านั้น

ริส (Risi. 2002 : 60) ศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนต่างสถาบันที่มีความเสี่ยงในการออกจากโรงเรียน และทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียน การวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงทดลอง ที่มีกลุ่มทดลองเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใด ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นเวลา 3 เดือน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เซชท์แมน (Shechtman. 2004 : 463) ได้ศึกษาพฤติกรรมของคนไข้และทักษะการช่วยเหลือของผู้บำบัดในการบำบัดรักษาแบบกลุ่มและรายบุคคลของเด็กชายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการจิตบำบัดแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มกับเด็กชายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว 51 คน วัดคู่กับพฤติกรรมของคนไข้และผู้บำบัด 51 คนวัดคู่กับทักษะการช่วยเหลือของผู้บำบัด โดยวัดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของคนไข้และพฤติกรรมของผู้บำบัด ผลการศึกษา พบว่า การลดการต่อต้าน การเพิ่มความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลง ทั้งการบำบัดแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล การเปลี่ยนแปลงที่พบในทักษะของผู้บำบัด คือ การใช้เทคนิคในการบำบัด เช่น การตีความ และการเปิดเผยตนเอง ส่วนทักษะของผู้บำบัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตอบสนองของคนไข้ คือ การถามคำถาม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการแสดงความท้าทาย

เมเจอร์ และคนอื่น ๆ (Mager et al. 2005 : 349) ได้ศึกษากิจกรรมกลุ่มสำหรับวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของกลุ่มฝึกทักษะการแก้ไขปัญหากลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเกรี้ยว กับกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมปกติ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 136 คนที่กำลังเรียนในเกรด 6-7 ในโรงเรียนของรัฐบาล การเก็บข้อมูลเก็บก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 6 เดือน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองที่มีพฤติกรรมเกรี้ยว หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนการปรับพฤติกรรมมากขึ้น และหลังการทดลองมีคะแนนจากพ่อแม่เป็นผู้ประเมินน้อยลงมากกว่ากลุ่มปกติ จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมทำให้กลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมปกติมีคะแนนที่ประเมินจากพ่อแม่เพิ่มขึ้น

เซชท์แมน และดีเวอร์ (Shechtman & Dvir. 2006 : 29) ได้ศึกษารูปแบบของความผูกพันที่มีผลต่อพฤติกรรมในการให้คำปรึกษากลุ่มของเด็กก่อนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยรุ่นจำนวน 77 คนในศูนย์บริการให้คำปรึกษาของโรงเรียนในประเทศอิสราเอล แบ่งกลุ่มในการทดลองเป็น 11 กลุ่ม โดยได้รับการให้คำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษา ตัวแปรที่ศึกษาคือ การเปิดเผยตนเอง พฤติกรรมในระหว่างการบำบัด และการตอบสนองต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามรูปแบบของความผูกพัน การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์รายบุคคลที่เข้าร่วมกลุ่ม จากการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับรูปแบบของความผูกพัน 3 รูปแบบ คือ แบบคุ้มครอง (Secure) ที่อยู่ในระดับสูงจะมีผลต่อคะแนนการเปิดเผยตนเอง และการแสดงพฤติกรรม และการตอบสนองคนอื่นสูง ในขณะที่แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant) จะมีคะแนนต่ำทั้งหมด ส่วนเพศ อายุ และขนาดของกลุ่มมีผลน้อยในการเปิดเผยตนเอง การแสดงพฤติกรรมและการตอบสนองคนอื่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย” เป็นการศึกษาและพัฒนา (Research and development) ประกอบไปด้วยการศึกษาค้นคว้าประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
 - 3.1 การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
 - 3.2 การพัฒนาโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น

1. ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 934,608 คน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : ออนไลน์)

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง

ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1.1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.1.2 การสุ่มครั้งที่ 1 เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Random sampling) โดยสุ่มภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ สุ่ม 1 จังหวัด และกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสุ่มมา 1 จังหวัด คือ ภาคเหนือ สุ่มได้จังหวัดเชียงใหม่ ภาคกลาง สุ่มได้จังหวัดนครสวรรค์ ภาคใต้ สุ่มได้จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือสุ่ม 2 จังหวัด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มได้จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดหนองบัวลำภู และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สุ่มได้ กรุงเทพมหานคร

2.1.3 การสุ่มครั้งที่ 2 เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Random sampling) เพื่อเลือกเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละจังหวัด คือจังหวัดเชียงใหม่ สุ่มได้พื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัด นครราชสีมา สุ่มได้พื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดหนองบัวลำภู สุ่มได้พื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดนครสวรรค์ สุ่มได้พื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี สุ่มได้พื้นที่การศึกษาเขต 1 และกรุงเทพมหานครสุ่มได้พื้นที่การศึกษาเขต 2

2.1.4 การสุ่มครั้งที่ 3 เป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เพื่อเลือกโรงเรียนในพื้นที่การศึกษาแต่ละจังหวัดที่สุ่มได้ โดยแบ่งเป็นพื้นที่การศึกษาระดับ 2 โรงเรียน คือโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน ประกอบด้วย จังหวัด เชียงใหม่ พื้นที่การศึกษาเขต 1 สุ่มได้โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ และโรงเรียนหอพระ จังหวัด นครราชสีมา พื้นที่การศึกษาเขต 1 สุ่มได้โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนมหิศราธิปดี จังหวัดหนองบัวลำภู พื้นที่การศึกษาเขต 1 สุ่มได้โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนครสวรรค์ พื้นที่การศึกษาเขต 1 สุ่มได้โรงเรียนนครสวรรค์ และโรงเรียนจิระประวัติ วิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่การศึกษาเขต 1 สุ่มได้โรงเรียนสุราษฎร์ธานี และโรงเรียน ประดู่พิทยาคม กรุงเทพมหานคร พื้นที่การศึกษาเขต 2 สุ่มได้โรงเรียนเทพศิลา และโรงเรียน นวมินทราชูทิศบดินทรเดชา

2.1.5 การสุ่มครั้งที่ 4 เป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เพื่อเลือกห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน คือ มัธยมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน สุ่มได้ทั้งหมด 11 โรงเรียน 33 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 1,097 คน

ตาราง 3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

พื้นที่สุ่ม	จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	โรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาคเหนือ	เชียงใหม่	เขต 1	วัดโนทัยพายัพ	มัธยมศึกษาปีที่ 4	33
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	51
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	37
			หอพระ	มัธยมศึกษาปีที่ 4	21
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	45
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	25
			รวม		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	เขต 1	บุญเหลือ- วิทยานุสรณ์	มัธยมศึกษาปีที่ 4	40
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	42
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	34
			มหิศราธิบดี	มัธยมศึกษาปีที่ 4	26
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	30
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	22
	หนองบัวลำภู	เขต 1	เฉลิมพระเกียรติฯ	มัธยมศึกษาปีที่ 4	21
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	20
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	12
				รวม	
ภาคกลาง	นครสวรรค์	เขต 1	นครสวรรค์	มัธยมศึกษาปีที่ 4	47
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	34
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	44
			จิรประวัติ- วิทยาคม	มัธยมศึกษาปีที่ 4	34
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	20
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	24
				รวม	
ภาคใต้	สุราษฎร์ธานี	เขต 1	สุราษฎร์ธานี	มัธยมศึกษาปีที่ 4	42
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	34
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	38
			ประดู่วิทยาคม	มัธยมศึกษาปีที่ 4	40
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	20
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	30

ตาราง 3 (ต่อ)

พื้นที่สุ่ม	จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	โรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
รวม					204
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	กรุงเทพมหานคร	เขต 2	เทพศิฬา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	41
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	43
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	41
			นวมินทรราชินูทิศ- บดินทรเดชา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	48
				มัธยมศึกษาปีที่ 5	35
				มัธยมศึกษาปีที่ 6	35
รวม					243
รวม	6 จังหวัด	6 เขต	11 โรงเรียน	33 ห้องเรียน	1,097

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยใช้โมเดลการให้คำปรึกษา
กลุ่มได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาชั้นแรก
โดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์
ลงมา จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลอง
เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมการ
ให้คำปรึกษาใด ๆ

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่น
ไทยเข้าร่วมการทดลอง มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกจากประชากรที่มีคะแนน
เฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์ลงมา และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัด
หนองบัวลำภู จำนวน 16 คน ประกอบด้วยเพศชาย 6 คน เพศหญิง 10 คน

2.2.2 ผู้วิจัยนำวัยรุ่นที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25
เปอร์เซนต์ลงมา จำนวน 16 คน สัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการ
ทดลอง ซึ่งวัยรุ่นทุกคนสมัครใจทุกคน

2.2.3 ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เป็นกลุ่มทดลองที่
เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม 8 คน และกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโมเดลการให้คำปรึกษาใด ๆ 8
คน โดยมีเกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ตามแนวคิด

ของ จาคอบส์; แมนสสัน และฮาร์วิล (Jacobbb; Masson; & Harvill. 2002 : 40) ที่ว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษาที่ได้ผลควรมีจำนวนสมาชิก 5-8 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม
2. โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคมในต่างประเทศ เพื่อทราบนิยามและองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

1.2 สืบค้นความคิดเห็นเบื้องต้นของวัยรุ่นไทย เกี่ยวกับความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม และการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย โดยใช้แบบคำถามปลายเปิด สอบถามวัยรุ่นไทยที่กำลังเรียนในช่วงชั้นที่ 4 จากโรงเรียนบ้านขามพิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู และโรงเรียนวิเศษชัยชาญ (ตันติ) อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวนทั้งสิ้น 215 คน

1.3 สันทนากลุ่มกับวัยรุ่นไทยในประเด็นความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมและการทำให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นกลุ่มวัยรุ่นไทย 2 กลุ่ม คือกลุ่มวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จากโรงเรียนศรีบุญเรืองพิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 8 คน และกลุ่มวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 8 คน

1.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมที่สรุปจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการการสำรวจเบื้องต้นและการสนทนากลุ่มจากวัยรุ่นไทย โดยแบ่งองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเป็น 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม

1.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูแนะแนวประจำโรงเรียนบางกะปิ จังหวัด กรุงเทพมหานคร และครูแนะแนวประจำโรงเรียนสระบุรีพิทยาคม จังหวัดสระบุรี ในประเด็นปัญหาของวัยรุ่นที่มาปรึกษา หรือปัญหาทางสังคม คือ ครอบครัว โรงเรียน ที่พบบ่อย ๆ กับวัยรุ่น และสัมภาษณ์วัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-6) ในโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 15 คน และโรงเรียนสระบุรีพิทยาคม จำนวน 15 คน เกี่ยวกับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม และเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นไทย

1.6 สร้างข้อคำถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบางกะปิ และโรงเรียนสระบุรีพิทยาคม จำนวน 100 คน เขียนแสดงความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น แล้วนำคำตอบที่นักเรียนตอบมาสร้างแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 60 ข้อ

1.7 นำแบบวัดฉบับที่สร้างเสร็จ จำนวน 60 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดผล จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และให้คะแนนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวอย่างการตระหนักรู้ทางสังคม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวอย่างการตระหนักรู้ทางสังคม
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวอย่างการตระหนักรู้ทางสังคม

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence; IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่า IOC ระหว่าง 0.40 – 0.80 จากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามที่มีคะแนน IOC เท่ากับ 0.40 ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.8 นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 จำนวน 57 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .2146 ถึง .6069 (ภาคผนวก ค) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .9086 และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาในแต่ละด้าน และจำนวนข้อในแต่ละด้าน ดังนี้

- 1.8.1 ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.720 จำนวน 12 ข้อ
- 1.8.2 ด้านความเข้าใจสังคม ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.679 จำนวน 11 ข้อ
- 1.8.3 ด้านการสื่อสารทางสังคม ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.734 จำนวน 11 ข้อ
- 1.8.4 ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.732 จำนวน 12 ข้อ
- 1.8.5 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.711 จำนวน 11 ข้อ

1.9 ตัวอย่างแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

- 1.9.1 ตัวอย่างข้อคำถามของการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ

ความรู้สึกไวต่อสังคม

1. การเปลี่ยนแปลงระบบแอดมิชชัน(Admission) แบบใหม่ ทำให้กลุ่มนักเรียนหลายคนที่ไม่สอบเข้ามหาวิทยาลัยรู้สึก ไม่พอใจ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการนำระบบแอดมิชชันมาใช้.....

2. สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้นและมักถูกทำร้ายร่างกายด้วย โดยเฉพาะการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากคนใกล้ชิดครอบครัว เช่น พ่อ ญาติ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับผู้ล่วงละเมิดทางเพศที่เป็นบุคคลในครอบครัว.....

3. ปัจจุบันปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย พบว่า อายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มลดลง โดยผู้เริ่มใช้ยาเสพติดเป็นครั้งแรกส่วนใหญ่จะมีอายุน้อยกว่า 19 ปี

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับอายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดที่มีแนวโน้มลดลง.....

4. เด็กไทยบางกลุ่มในปัจจุบัน มีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ใช้สินค้าราคาแพงเกินฐานะ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของเด็กไทยบางกลุ่มในปัจจุบัน.....

5. เมื่อท่านกลับมาถึงบ้าน เห็นคุณแม่นั่งคุยกับเพื่อนบ้าน และได้ยินเพื่อนบ้านที่พยายามพูดเปรียบเทียบ ตัวท่านกับลูกของเขาว่าท่านเรียนเก่งสู้ลูกของเขาไม่ได้

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่เพื่อนบ้านพูดเปรียบเทียบเรื่องการเรียนของท่านกับลูกของเขา.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ได้ 1 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- สามารถรับรู้เหตุการณ์ในสังคม หรือ
 - สามารถรับรู้มุมมองของผู้อื่นโดยไม่ยึดตน หรือ
 - สามารถรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- ได้ 0 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- ไม่สามารถรับรู้เหตุการณ์ในสังคม หรือ
 - ไม่สามารถรับรู้มุมมองผู้อื่น หรือ
 - ไม่สามารถรับรู้อารมณ์และความรู้สึกผู้อื่น ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ความเข้าใจสังคม

1. หนุ่มสาวยุค 2006 กล้าแต่งตัวโดยไม่แคร์สายตาใคร มีการขนานนาม หนุ่มสาวเหล่านี้ว่า เด็กแนว เช่น เด็กฮิป จะใส่เสื้อและกางเกงตัวใหญ่ ๆ ขาสวมส้น จะชอบเพลงแนวฮิปฮอปไปไหนกันเป็นกลุ่ม

การที่หนุ่มสาวยุค 2006 กล้าแต่งตัวโดยไม่แคร์สายตาใครนั้น เป็นเพราะเหตุใด

2. จากข่าวเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งของวัยรุ่น ที่ “นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ถูกกลุ่มนักศึกษาอันทพาลรุมทำร้าย แล้วผลักให้รถชนจนเสียชีวิต”

การที่นักศึกษารามถูกนักศึกษาอันทพาลรุมทำร้ายเป็นเพราะเหตุใด.....

3. ปัจจุบันปัญหาเด็กติดเกมส์คอมพิวเตอร์ที่มีกันแพร่หลาย เด็กบางคนเล่นเกมสัจจนไม่ยอมเข้าเรียน หรือเล่นเกมสัจจนตึก พอมาเรียนก็หลับ

การที่เด็กติดเกมส์คอมพิวเตอร์จนไม่ยอมเข้าเรียน หรือเวลาเรียนก็นั่งหลับนั้น เป็นเพราะเหตุใด..

4. การฆ่าตัวตายของวัยรุ่นในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น ดังข่าวที่ว่า “อนาถนิตติเกษตร ยิ่งตัวตาย เครียดจากการรับน้อง”

ท่านคิดว่าผลกระทบของการฆ่าตัวตายของวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้นได้แก่อะไรบ้าง.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ได้ 1 คะแนนเมื่อคำตอบแสดงว่า
- สามารถคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ **หรือ**
 - สามารถประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ และประเมินความคิด ความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้ **หรือ**
 - สามารถตัดสินเหตุการณ์และความคิดความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้
- ได้ 0 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- ไม่สามารถคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ **หรือ**
 - ไม่สามารถประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ และประเมินความคิด ความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้ **หรือ**
 - ไม่สามารถตัดสินเหตุการณ์และความคิดความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้

การสื่อสารทางสังคม

1. เมื่อครูมอบหมายให้ท่านทำกิจกรรมของโรงเรียน แต่ท่านคิดว่ามีกิจกรรมเยอะมากจนทำให้ท่านไม่มีเวลาอ่านหนังสือ

ท่านจะพูดกับครูอย่างไรเพื่อให้ครูลดกิจกรรมให้น้อยลง.....

2. เมื่อท่านเห็นเพื่อนกำลังนั่งซึม

ท่านจะพูดกับเพื่อนอย่างไร.....

3. ในตอนเย็นวันอาทิตย์ เพื่อนสนิทของท่านมาชวนให้ไปดูหนังเรื่องที่ท่านอยากดูมาก แต่ในวันจันทร์ท่านมีสอบ และท่านก็อยากไปดูหนังกับเพื่อน แต่ก็กังวลใจเรื่องสอบ

ท่านจะพูดปฏิเสธเพื่อนอย่างไร.....

4. ในห้องเรียนมีเพื่อนคนหนึ่งพูดและร้องเพลงเสียงดัง ครูเดินเข้ามา และถามว่าใครทำเสียงดัง เพื่อนของท่านบอกครูว่าท่านเป็นคนทำเสียงดัง

ท่านจะพูดกับครูอย่างไรว่าท่านไม่ได้ทำเสียงดัง.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ได้ 1 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- สามารถใช้ภาษาถ้อยคำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับทุกคนในสถานการณ์ปกติ **หรือ**
 - สามารถใช้ภาษาถ้อยคำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น เมื่อมีความขัดแย้ง
- ได้ 0 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- ไม่สามารถใช้ภาษาถ้อยคำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับทุกคนในสถานการณ์ปกติ **หรือ**
 - ไม่สามารถใช้ภาษาถ้อยคำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่ออยู่สถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น เมื่อมีความขัดแย้ง

การแก้ไขปัญหาสังคม

1. ขณะที่ท่านกำลังวิ่งเล่นกับเพื่อนที่โรงเรียน แล้วท่านวิ่งไปชนนักเรียนชายคนหนึ่งหล้มลง ท่านพยายามขอโทษ แต่นักเรียนชายคนนั้นไม่สนใจคำขอโทษของท่าน วันต่อมาเขาก็พาเพื่อนมารอหน้าห้องเรียนของท่าน

เพราะเหตุใดนักเรียนชายคนนั้นจึงพาเพื่อนมารอที่หน้าห้องเรียนของท่าน.....

2. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวบ่อย ๆ เช่น ลูกทะเลาะกับพ่อแม่

เพราะเหตุใดจึงเกิดความขัดแย้งในครอบครัว.....

3. เมื่อเพื่อนของท่านคนหนึ่ง มาทำชกต่อยกับท่านโดยที่ท่านก็ไม่ได้รู้ถึงสาเหตุว่าเพราะอะไร

เพราะเหตุใดเพื่อนจึงมาทำชกต่อยกับท่าน.....

4. การยกพวกตีกันของกลุ่มวัยรุ่น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนถึงชีวิตกับคนในสังคม

วัยรุ่นยกพวกตีกันจนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนนั้นเป็นเพราะเหตุใด.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ได้ 1 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- สามารถระบุสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้ **หรือ**
 - สามารถเลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้
- ได้ 0 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- ไม่สามารถระบุสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง **หรือ**
 - ไม่สามารถเลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

การมีส่วนร่วมในสังคม

1. ในปัจจุบันรัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันประหยัดในการใช้พลังงาน

ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่าท่านมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน.....

2. เพื่อนของท่านมาเล่าให้ท่านฟังว่ามีโรงงานข้างหมู่บ้านมีการปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ จนทำให้ปลาในแม่น้ำบางส่วนตายไปแล้ว แต่ก็ไม่มีชาวบ้านไปร้องเรียน
ท่านจะอย่างไรเพื่อไม่ให้โรงงานปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำอีก.....
3. โรงเรียนประกาศเชิญชวนให้ท่านทุกคนร่วมกันทำความสะอาดโรงเรียน
ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่าท่านมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาด.....
4. เพื่อนของท่านมาเล่าให้ฟังว่า สงกรานต์ปีนี้ที่หมู่บ้านเขาจัดการสงกรานต์น้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่าท่านสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสงกรานต์น้ำพระ และรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ได้ 1 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- มีความสนใจกิจกรรมของสังคม และเสียสละเวลาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม
- หรือ
- สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือสร้างความเดือดร้อน
- ได้ 0 คะแนน เมื่อคำตอบแสดงว่า
- ไม่มีความสนใจกิจกรรมของสังคม และไม่เสียสละเวลาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม หรือ
 - ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือสร้างความเดือดร้อน

2. การสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของทฤษฎีและเทคนิคของการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเลือกใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ และเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มจะต้องใช้ในการดำเนินกลุ่มการให้คำปรึกษา ซึ่งทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาบูรณาการใช้เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

2.2 ผู้วิจัยเลือกทฤษฎี และเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่เหมาะสมในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม เลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ การถาม และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขเพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ และยอมรับกลุ่ม ดังคำกล่าวของ คอเรีย (Corey. 2004 : 458) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสัมพันธภาพ ดังเช่นทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เป็นหลักการที่ดีเยี่ยมในการสร้างความไว้วางใจและความเต็มใจในการเข้าร่วมกลุ่ม

2.2.2 ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม ในขั้นนี้สมาชิกเข้าใจยอมรับกลุ่มมากขึ้นและรู้ถึงกระบวนการกลุ่มที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ในการเลือกทฤษฎีและเทคนิคในการพัฒนาองค์ประกอบของตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยใช้การบูรณาการทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มโดยยึด 3 ปัจจัย คือ การคิด ความรู้สึก และการกระทำ (Corey. 2004 : 457) มีรายละเอียดทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

2.2.2.1 ทักษะของผู้นำกลุ่ม เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มดำเนินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Corey. 2004 : 32) โดยใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ การทวนซ้ำ การทำให้เกิดความกระจำ การสรุปความ การถาม การตีความ การเผชิญหน้า การสะท้อนความรู้สึก การสนับสนุน การเอื้ออำนวย การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การเชื่อมโยง และการให้กำลังใจ

2.2.2.2 การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม ที่เป็นองค์ประกอบที่เน้นความคิดและความรู้สึก มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ รับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิค ดังนี้

1) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สมาชิกสามารถแสดงความรู้สึกต่อบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ

2) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ เพื่อให้สมาชิกมีความตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น โดยใช้เทคนิคคิด-รู้สึก แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ การจินตนาการ และเทคนิคการสลักกลับ

2.2.2.3 การพัฒนาความเข้าใจสังคม เป็นองค์ประกอบที่เน้นความคิดและพฤติกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกสามารถในการคิดวิเคราะห์ บุคคลและเหตุการณ์ในสังคม และสามารถประเมินตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิค ดังนี้

1) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ใช้เทคนิคการกำหนดข้อดีและข้อเสีย และการเสริมแรงและการลงโทษ และใช้การฝึกการคิดวิจารณ์ญาณเพื่อให้สมาชิกมีการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลก่อนการตัดสินใจ

2) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคตัวแบบ และการเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง และมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.2.2.4 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม เป็นองค์ประกอบที่เน้นการคิด และพฤติกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกสามารถใช้ทักษะติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิค ดังนี้

- 1) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ ความกล้าในการตอบสนอง เพื่อให้สมาชิกมีการสื่อสารที่ถูกต้อง มีการสื่อสารที่แสดงถึงความใส่ใจผู้อื่น
- 2) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม และการเสริมแรง
- 3) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์สื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาการสื่อสารในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์โครงสร้าง บุคลิกภาพ การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การซักถาม การอธิบาย การระบุหรือบ่งชี้ การยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย

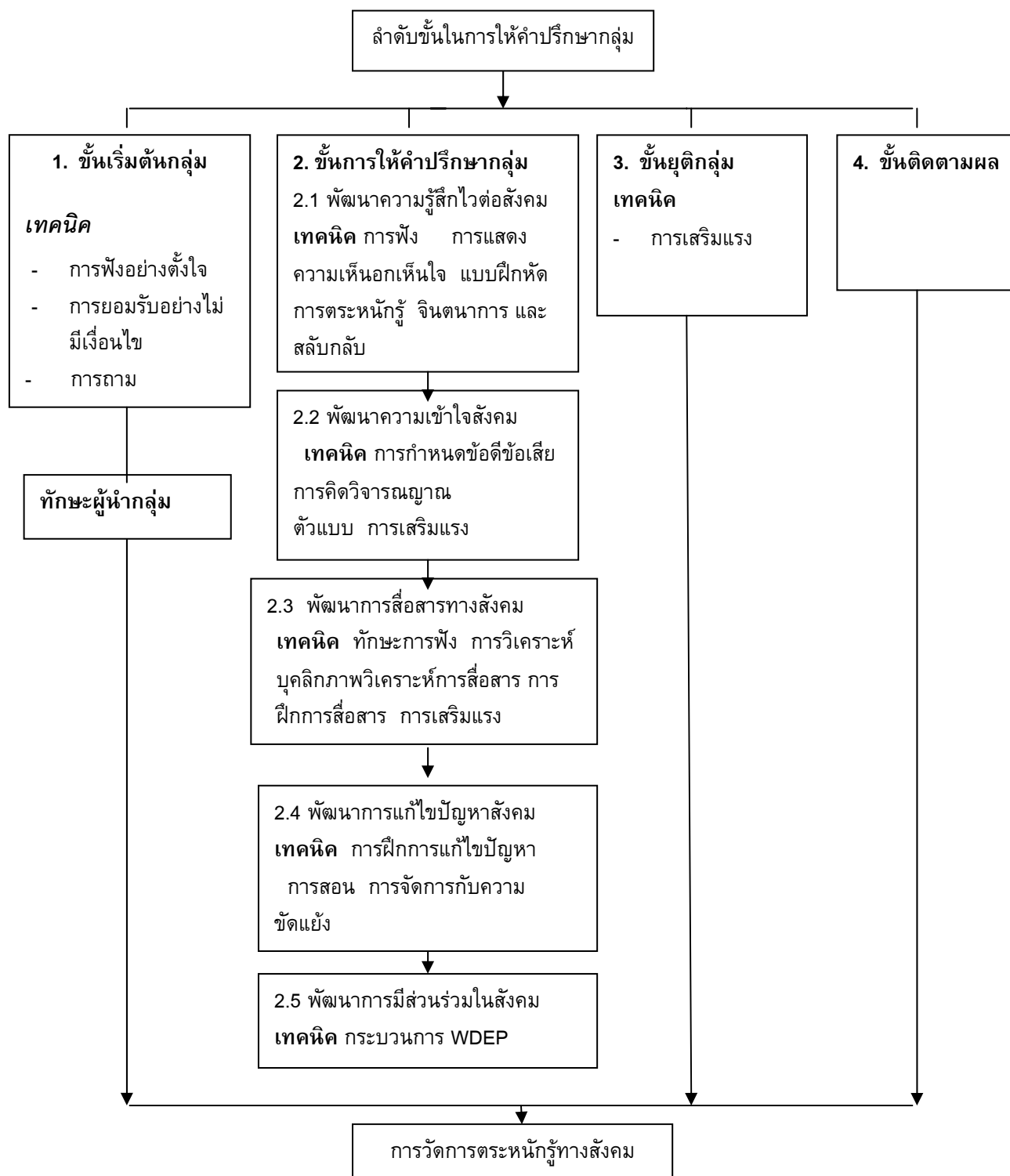
2.2.2.5 การพัฒนาการแก้ไขปัญหาทางสังคม องค์ประกอบที่เน้นความคิดและพฤติกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกสามารถในการระบุปัญหาและเลือกใช้ทักษะการแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม เลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิค ดังนี้

- 1) ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคทักษะการแก้ไขปัญหา การสอน และฝึกซ้อมพฤติกรรม
- 2) เทคนิคการจัดการกับความขัดแย้ง โดยใช้เทคนิคความขัดแย้งแบบในมุมมองใหม่ และเมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร? เพื่อให้สมาชิกปรับเปลี่ยนมุมมองความขัดแย้ง และฝึกการควบคุมอารมณ์โกรธ

2.2.2.6 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม องค์ประกอบที่เน้นความคิด และพฤติกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกมีความสนใจในกิจกรรมของสังคม มีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เทคนิคกระบวนการ WDEP เพื่อให้สมาชิกสำรวจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมของตนเอง วางแผนปรับเปลี่ยนและนำพฤติกรรมไปใช้ในสถานการณ์

2.2.3 ขั้วยุติกลุ่ม สมาชิกประสบความสำเร็จในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเอง แต่เมื่อเขาต้องไปเผชิญกับสถานการณ์จริงภายนอกกลุ่มอาจทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกมีกำลังใจในการพัฒนาตนเองเมื่ออยู่ภายนอกกลุ่ม

โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่เป็นรูปแบบการช่วยเหลือมุ่งพัฒนาให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ โดยการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม สามารถสรุปได้ดังแสดงในภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

2.3 ผู้วิจัยนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน (ภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งมีค่า IOC

อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.83 จากนั้น ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ผ่านการตรวจแล้ว ไปปรับแก้ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

2.4 ผู้วิจัยนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่ตรวจสอบแก้ไขแล้ว มาทดลองใช้กับกลุ่มวัยรุ่นไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับลำดับขั้นตอน ระยะเวลา เนื้อหา จากนั้นนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมมาปรับปรุงอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 ผู้วิจัยนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน โดยให้คำปรึกษากลุ่มสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ครั้งเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใดๆ ในการกำหนดจำนวนครั้งและระยะเวลาในการบำบัดกลุ่ม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การบำบัดกลุ่มตามแนวคิดของแนวคิดการกำหนดเกณฑ์ของจาคอบส์; แมนสสัน และฮาร์วิล (Jacobbb; Masson; & Harvill. 2002 : 40) ที่ว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษาที่ได้ผลควรมีจำนวนสมาชิก 5-8 คน แคนเบอร์รี่ (Canberry. 1990 : 295) และ ยาโลม (Yalom. 1995 : 278-279) ที่ระบุไว้ว่า ระยะเวลาของการทำกลุ่มบำบัด ควรอยู่ระหว่าง 1-1.30 ชั่วโมง และสัปดาห์ละ 1-5 ครั้ง

ตาราง 4 ระยะเวลาในการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง
1	1	18 ธันวาคม 2549	ปฐมนิเทศ
2	1	20 ธันวาคม 2549	การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม
3	1	22 ธันวาคม 2549	การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม
4	2	25 ธันวาคม 2549	การพัฒนาความเข้าใจสังคม
5	2	27 ธันวาคม 2549	การพัฒนาความเข้าใจสังคม
6	2	29 ธันวาคม 2549	การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม
7	3	3 มกราคม 2550	การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม
8	3	5 มกราคม 2550	การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม
9	4	8 มกราคม 2550	การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม
10	4	10 มกราคม 2550	การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม
11	4	12 มกราคม 2550	การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม
12	5	15 มกราคม 2550	การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม/ ปัจฉินิเทศ

2.6 ภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 12 ในวันที่ 15 มกราคม 2549 ผู้วิจัยนำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นข้อมูลหลังการทดลอง

2.7 ผู้วิจัยนำกลุ่มตัวอย่างมาทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 14.50 น. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในหลังติดตามผล โดยระยะเวลาในการติดตามผล เว้นห่างจากภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นเวลา 1 เดือน

2.8 นำผลที่ได้จากแบบวัดความตระหนักรู้ทางสังคม ทั้งก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล มาวิเคราะห์ และสรุปผล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

1. นำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 57 ข้อ ไปให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นไทยกำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 1,097 ฉบับ

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดในข้อ 1 ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.54 เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด

ขั้นที่ 2 การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยโดยใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม

ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยโดยใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบการสุ่มสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง (Randomized pretest-posttest control group design) (องอาจ นัยวัฒน์. 2548 : 275) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังตาราง 5

ตาราง 5 แบบแผนการทดลองแบบการสุ่มสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง (Randomized pretest-posttest control group design)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E R	T ₁	X ₁	T ₂
C R	T ₁	-	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ มีดังนี้

- E คือ กลุ่มทดลอง (Experimental group)
- C คือ กลุ่มควบคุม (Control group)
- R คือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random assignment)
- T₁ คือ การสอบก่อนที่จะจัดกระทำทดลอง (Pretest)
- T₂ คือ การสอบหลังจากที่จัดกระทำทดลอง (Posttest)
- X₁ คือ การจัดกระทำ(Treatment) โดยโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.2 วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

2.2.1 ก่อนการทดลอง

2.2.1.1 ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์ลงมา จำนวนทั้งสิ้น 16 คน แล้วสัมภาษณ์สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มจำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษาใด ๆ จำนวน 8 คน และดำเนินการติดต่อกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการปฏิบัติของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.2.2 การทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินกลุ่มการให้คำปรึกษา ตามโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มทดลอง ทั้งสิ้น 12 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 18 ธันวาคม 2549 - 15 มกราคม 2550

รายละเอียดโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม แสดงไว้ในภาคผนวก จ

สำหรับกลุ่มควบคุม จะไม่มีการให้การกระทำใดๆ เพื่อเป็นกลุ่มเปรียบเทียบผลที่ได้จากการทดลอง

2.2.3 หลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.2.4 หลังติดตามผล

ภายหลังการทดลอง 1 เดือน ผู้วิจัยติดตามผลการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมอีกครั้ง ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 เพื่อเป็นคะแนนหลังติดตามผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม

1.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ไปเก็บกับวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 11 โรงเรียน 33 ห้องเรียน ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 1,097 ฉบับ

1.2 ผู้วิจัยตรวจสอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อดูความสมบูรณ์ของแบบวัด ได้แบบวัดที่สมบูรณ์ทั้งหมด 1,097 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์แสดงหลักฐานความเชื่อมั่นหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

2. ขั้นการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยการใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1 ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากขั้นการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมที่มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์ไต่ลงมา จำนวน 16 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 10 คน และมีความสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง แล้วผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน เป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 5 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน เป็นเพศชาย 3 คน และเพศหญิง 5 คน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ด้วยการนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ให้คำปรึกษากลุ่มกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใดๆ หลังจากยุติการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลหลังการทดลอง

2.3 ภายหลังจากการยุติการทดลอง ผู้วิจัยไม่มีการให้การให้คำปรึกษาใดๆ กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นระยะเวลา 1 เดือน เพื่อติดตามผล โดยผู้วิจัยนัดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมให้มาทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมอีกครั้ง ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 เพื่อเป็นข้อมูลหลังติดตามผล

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ LISREL 8.54 เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ส่วนโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 ใช้ในการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน หาความเชื่อมั่นของแบบวัด และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

2. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)
3. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation : r_{xy}) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)
4. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยรวมและรายด้าน ของแบบวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 227)
5. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ด้วยโปรแกรม LISREL 8.54 (Joreskog & Sorbom.1999)
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล โดยใช้สถิติ F – test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two – Way ANOVA repeated measurement)
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการดังนี้

7.1 วิเคราะห์ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7.2 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Item–Objective Congruence) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)

$$IOC = \sum R / N$$

เมื่อ

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบวัดกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
R	แทน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

7.3 สถิติวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดรายข้อ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation : r_{xy}) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ดัชนีอำนาจจำแนกของแบบวัดรายข้อ

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อ (item)

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนรวม (total) ที่ไม่รวมข้อที่นำมาคำนวณ

$\sum X$	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนน x และคะแนน y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน x
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน y
N	แทน	จำนวนคนทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์

7.4 สถิติวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัด

การแสดงความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 227)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบวัด
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบวัด

7.5 สถิติความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด

7.5.1 การแสดงความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (ที่หักคะแนนข้อนั้นออก) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation : r_{xy})

7.5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบแต่ละด้านของแบบวัด และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป / LISREL 8.54 (Joreskog & Sorbom. 1999)

7.6 สถิติวิเคราะห์ผลการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม

7.6.1 สถิติวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective Congruence) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)

$$IOC = \sum R / N$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

R	แทน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

7.6.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล โดยพิจารณาจาก ค่า F - test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Two - way ANOVA repeated measurement) (Dayton. 1970 : 259 - 261)

source	df	Sum of squares	Mean square
Among subjects	$nq - 1$		
B	$q - 1$	SS_B	$SS_B / (q - 1)$
S	$q (n - 1)$	SS_s	
Within subjects	$nq (p - 1)$		
A	$(p - 1)$	SS_A	$SS_A / (p - 1)$
AB	$(p - 1) (q - 1)$	SS_{AB}	$SS_{AB} / (p - 1) (q - 1)$
AS	$q (n - 1) (p - 1)$	SS_{As}	$SS_{As} / q (n - 1) (p - 1)$
Total	$pqn - 1$	SS_{TOTAL}	

$$SS_B = \sum_{j=1}^q \frac{(Y_{.j})^2}{np} - \frac{(Y_{..})^2}{npq}$$

$$SS_S = \sum_{j=1}^n \left[\frac{\sum_{i=1}^n Y_{i,j}^2}{p} - \frac{(Y_{.j})^2}{np} \right]$$

$$SS_A = \sum_{k=1}^p \frac{(Y_{..k})^2}{nq} - \frac{(Y_{..})^2}{npq}$$

$$SS_{AB} = \sum_{j=1}^q \sum_{k=1}^p \frac{(Y_{..kj})^2}{n} - \frac{(Y_{..})^2}{npq} - SS_A - SS_B$$

$$SS_{AS} = SS_{TOTAL} - SS_A - SS_B - SS_{AB} - SS_S$$

$$SS_{TOTAL} = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^q \sum_{k=1}^p Y_{i,j,k}^2 - \frac{(Y_{..})^2}{npq}$$

7.6.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่หรือทดสอบภายหลัง (Post Hoc Test) ของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธีการ Scheffe' (Kirk. 1995 : 154)

$$FS = \frac{\left(\sum_{j=1}^p c_j \bar{y}_{\cdot j} \right)^2}{MS_{\text{Error}} \sum_{j=1}^p \frac{c_j^2}{n_j}} = \frac{\left(c_1 \bar{y}_{\cdot 1} + c_2 \bar{y}_{\cdot 2} + \dots + c_p \bar{y}_{\cdot p} \right)^2}{MS_{\text{Error}} \left(\frac{c_1^2}{n_1} + \frac{c_2^2}{n_2} + \dots + \frac{c_p^2}{n_p} \right)}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	=	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
M	=	ค่าเฉลี่ย
SD	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
χ^2	=	ค่าสถิติไค-สแควร์
P	=	ค่าความน่าจะเป็นในการทดสอบสมมติฐาน
GFI	=	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง
AGFI	=	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว
RMR	=	ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ
RMSEA	=	ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
R^2	=	ค่าสัมประสิทธิ์พหุการณ (Coefficient of determination)
b	=	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
SE	=	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
SA	=	การตระหนักรู้ทางสังคม
Sen	=	ความรู้สึกไวต่อสังคม
Com	=	ความเข้าใจสังคม
Cmn	=	การสื่อสารทางสังคม
Prob	=	การแก้ไขปัญหาสังคม
Inv	=	การมีส่วนร่วมในสังคม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอนย่อย คือ ตอนย่อยที่ 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานด้านเพศ ระดับชั้น ภูมิภาคที่ตั้งของโรงเรียน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตระหนักรู้ทางสังคมจำแนกตามระดับชั้น และภูมิภาคที่ตั้งของโรงเรียน ตอนย่อยที่ 2 การนำเสนอผลการแสดงหลักฐานความเชื่อมั่นของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยแบ่งตาม

ระดับชั้นและภูมิภาคที่ตั้งของโรงเรียน ได้แก่ ค่าความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SE_m) ตอนย่อยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 12 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเพื่อนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการนำเสนอการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

ตอนที่ 2 ผลการใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ย่อย คือ ตอนย่อยที่ 1 การเสนอผลการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มทั้งหมด 12 ครั้ง และตอนย่อยที่ 2 เป็นการสรุปทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอนย่อย คือ ตอนย่อยที่ 1 การนำเสนอค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ตอนย่อยที่ 2 นำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล และการเปรียบเทียบรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

1.1 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ในตอนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,097 คนมาหาค่าจำนวน ร้อยละ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 1,097)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	357	32.543
หญิง	703	67.457
รวม	1,097	100.000
กำลังศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	319	29.079
มัธยมศึกษาปีที่ 5	466	42.479
มัธยมศึกษาปีที่ 6	312	28.442
รวม	1,097	100.000
ที่ตั้งของโรงเรียน		
ภาคเหนือ	212	19.325
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	247	22.516
ภาคกลาง	191	17.411
ภาคใต้	204	18.597
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	243	22.151
รวม	1,097	100.000

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 พบว่า วัยรุ่นไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.457 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.543

การศึกษา วัยรุ่นไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 42.479 รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 29.079 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 28.442 และวัยรุ่นไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 22.561 รองลงมาคือกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 22.151 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 19.325 ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 18.597 และภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 17.411 ตามลำดับ

1.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย มาหาค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคำนวณจากวัยรุ่นไทยจำแนกตามระดับการศึกษา และตามภูมิภาค ดังแสดงในตาราง 7 และตาราง 8

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 (ม.4-6) และรวมทุกระดับชั้น

แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม	ระดับชั้น	K	Min	Max	M	S
ความรู้สึกไวต่อสังคม	ม.4	12	0	12	7.514	2.642
	ม.5	12	1	12	7.309	2.269
	ม.6	12	1	12	7.074	2.209
	รวม	12	0	12	7.302	2.371
ความเข้าใจสังคม	ม.4	11	0	11	6.414	2.477
	ม.5	11	0	11	6.346	2.304
	ม.6	11	0	11	6.567	2.356
	รวม	11	0	11	6.428	2.370
การสื่อสารทางสังคม	ม.4	11	0	11	7.414	2.583
	ม.5	11	0	11	6.800	2.525
	ม.6	11	0	11	7.199	2.588
	รวม	11	0	11	7.134	2.567
การแก้ไขปัญหาทางสังคม	ม.4	12	0	12	8.041	3.069
	ม.5	12	0	12	7.681	3.027
	ม.6	12	0	12	7.968	3.077
	รวม	12	0	12	7.841	3.057
การมีส่วนร่วมในสังคม	ม.4	11	0	11	7.107	2.968
	ม.5	11	0	11	6.906	2.881
	ม.6	11	0	11	7.032	2.716
	รวม	11	0	11	7.000	2.831
การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม	ม.4	57	3	55	36.489	10.098
	ม.5	57	6	53	35.077	10.131
	ม.6	57	8	55	36.840	10.425
	รวม	57	3	55	35.705	10.511

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย โดยรวมทั้งฉบับของทุกระดับชั้น มีค่าเท่ากับ 36.411 โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 36.840 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.489 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.077 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึกไวต่อสังคมโดยรวม ทุกระดับชั้น มีค่าเท่ากับ 7.302 เมื่อพิจารณาตามระดับชั้นพบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 7.514 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.309 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.074 ตามลำดับ องค์ประกอบด้านความเข้าใจสังคม โดยรวมทุกระดับชั้นมีค่าเท่ากับ 6.428 เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 6.567 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.414 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.346 ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการสื่อสารทางสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.134 เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 7.414 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.199 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.800 ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการแก้ไขปัญหาสังคมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.841 เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 8.041 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.968 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.681 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในสังคมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.000 เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 7.107 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.032 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.906 ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
จำแนกตามภูมิภาคที่ตั้งของโรงเรียน และรวมทั้งประเทศ

แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม	ภูมิภาค	K	Min	Max	M	S
ความรู้สึกไวต่อสังคม	เหนือ	12	1	12	6.061	2.459
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	1	12	7.508	2.461
	กลาง	12	0	12	7.995	2.429
	ใต้	12	1	12	8.422	2.094
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	12	1	12	7.638	2.069
	รวม	12	1	12	7.302	2.371
ความเข้าใจสังคม	เหนือ	11	0	11	4.906	2.138
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	11	2	11	5.895	2.148
	กลาง	11	0	11	6.319	2.438
	ใต้	11	0	11	7.593	2.091
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	11	1	11	6.782	2.133
	รวม	11	0	11	6.428	2.370
การสื่อสารทางสังคม	เหนือ	11	0	11	6.066	2.779
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	11	1	11	7.548	2.361
	กลาง	11	0	11	7.073	2.657
	ใต้	11	0	11	8.221	2.360
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	11	0	11	6.716	2.250
	รวม	11	0	11	7.134	2.567
การแก้ไขปัญหาทางสังคม	เหนือ	12	0	12	6.330	3.208
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	1	12	8.282	2.915
	กลาง	12	1	12	7.922	3.055
	ใต้	12	0	12	9.044	2.640
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	12	0	12	7.638	2.833
	รวม	12	0	12	7.841	3.057
การมีส่วนร่วมในสังคม	เหนือ	11	0	11	5.783	3.106
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	11	0	11	7.581	2.692
	กลาง	11	0	11	6.618	2.994
	ใต้	11	0	11	7.848	2.498
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	11	0	11	7.082	2.576
	รวม	11	0	11	7.032	2.716
การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม	เหนือ	57	5	50	29.146	10.917
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	57	9	51	36.815	9.739
	กลาง	57	5	53	35.927	10.795
	ใต้	57	3	55	41.128	8.815

ตาราง 8 (ต่อ)

แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม	ภูมิภาค	K	Min	Max	M	S
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	57	6	52	35.856	9.013
รวม		57	3	55	35.705	10.511

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยรวมทั้งฉบับทุกภูมิภาคที่ตั้งของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.705 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคเหนือ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึกไวต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 7.302 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ องค์ประกอบด้านความเข้าใจสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.428 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ องค์ประกอบด้านการสื่อสารทางสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.134 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคเหนือ ตามลำดับ องค์ประกอบด้านการแก้ไขปัญหาสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.841 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคเหนือ ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.032 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคกลาง และภาคเหนือ ตามลำดับ

1.3 ค่าความเชื่อมั่น และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย จำนวน 1,097 คน มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) ของครอนบัค (Cronbach) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SE_m) ซึ่งคำนวณจากวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และทุกภูมิภาค ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 9 และตาราง 10

ตาราง 9 ค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และรวมทุกระดับชั้น

การตระหนักรู้ทางสังคม		ค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α)			
		ม.4 (n=319)	ม.5 (n=466)	ม.6 (n=312)	รวม (n=1,097)
ความรู้สึกไวต่อสังคม	α	0.709	0.671	0.705	0.692
	SE _m	1.425	1.301	1.200	1.316
ความเข้าใจสังคม	α	0.704	0.687	0.699	0.695
	SE _m	1.348	1.289	1.293	1.309
การสื่อสารทางสังคม	α	0.724	0.712	0.723	0.719
	SE _m	1.357	1.355	1.362	1.361
การแก้ไขปัญหาสังคม	α	0.739	0.733	0.739	0.736
	SE _m	1.568	1.564	1.572	1.571
การมีส่วนร่วมในสังคม	α	0.743	0.738	0.732	0.738
	SE _m	1.505	1.475	1.406	1.449
โดยรวม	α	0.914	0.890	0.906	0.903
	SE _m	2.961	3.360	3.196	3.274

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) โดยรวมของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม มีค่าเท่ากับ 0.903 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าตั้งแต่ 0.704 - 0.743 ค่าที่คำนวณจากมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าตั้งแต่ 0.671 - 0.738 และค่าที่คำนวณจากมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าตั้งแต่ 0.699 - 0.739 และค่าโดยรวมทุกด้านในแต่ละระดับชั้น มีค่าตั้งแต่ 0.890 - 0.914 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SE_m) ที่คำนวณจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 เท่ากับ 2.961 3.360 3.196 และ 3.274 ตามลำดับ และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดโดยรวมเท่ากับ 3.274 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม มีหลักฐานแสดงความเชื่อมั่นในระดับค่อนข้างสูง

ตาราง 10 ค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยจำแนกตามภูมิภาคที่ตั้งโรงเรียน

การตระหนักรู้ทางสังคม	ค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา(α)					
		ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	กรุงเทพและปริมณฑล
		(n=212)	(n=248)	(n=191)	(n=204)	(n=243)
ความรู้สึกรู้สึกไวต่อสังคม	α	0.689	0.691	0.701	0.670	0.659
	SE _m	1.371	1.368	1.328	1.203	1.208
ความเข้าใจสังคม	α	0.667	0.683	0.704	0.680	0.675
	SE _m	1.234	1.209	1.326	1.183	1.216
การสื่อสารทางสังคม	α	0.728	0.703	0.726	0.721	0.688
	SE _m	1.449	1.287	1.391	1.247	1.257
การแก้ไขปัญหาสังคม	α	0.737	0.732	0.740	0.729	0.724
	SE _m	1.645	1.509	1.558	1.374	1.488
การมีส่วนร่วมในสังคม	α	0.745	0.731	0.742	0.728	0.728
	SE _m	1.568	1.391	1.521	1.303	1.343
โดยรวม	α	0.901	0.889	0.910	0.877	0.870
	SE _m	3.435	3.245	3.239	3.178	3.250

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) โดยรวมของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม มีค่าเท่ากับ 0.903 และเมื่อพิจารณารายด้านของวัยรุ่นไทย พบว่า ในภาคเหนือ มีค่าตั้งแต่ 0.667 - 0.745 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าตั้งแต่ 0.683 - 0.732 ภาคกลาง มีค่าตั้งแต่ 0.701 - 0.742 ภาคใต้ มีค่าตั้งแต่ 0.670 - 0.728 และกรุงเทพและปริมณฑล มีค่าตั้งแต่ 0.659 - 0.728 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับของวัยรุ่นไทย แต่ละภูมิภาค มีค่าตั้งแต่ 0.814 - 0.910 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SE_m) ที่คำนวณจากวัยรุ่นไทยในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพและปริมณฑล เท่ากับ 3.435 3.245 3.239 3.178 และ 3.250 ตามลำดับ และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดโดยรวมเท่ากับ 3.274 แสดงให้เห็นว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยมีหลักฐานแสดงความเชื่อมั่นในระดับค่อนข้างสูง

1.4 การวิเคราะห์การยืนยันองค์ประกอบของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

การวิเคราะห์การยืนยันองค์ประกอบของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม เพื่อแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ในขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามทั้ง 57 ข้อ มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Explore factor analysis : EFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจัดกลุ่มข้อคำถาม 57 ข้อ รวมเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 12 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้สึกไวต่อสังคมมีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ด้านความเข้าใจสังคมมีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ด้านการสื่อสารทางสังคมมีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ด้านการแก้ไขปัญหาสังคมมีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ (ภาคผนวก ง) แล้วผู้วิจัยนำองค์ประกอบย่อยเหล่านี้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตามลำดับดังนี้

1.4.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบย่อยทั้ง 12 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยของการตระหนักรู้ทางสังคมทั้ง 12 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นค่าสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ขององค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

องค์ประกอบ		ความรู้สึกไวต่อสังคม			ความเข้าใจสังคม			การสื่อสารทางสังคม		การแก้ไขปัญหาสังคม		การมีส่วนร่วมในสังคม	
		Sen			Com			Cmn		Prob		Inv	
		sen1	sen2	sen3	com1	com2	com3	cmn1	cmn2	prob1	prob2	inv1	inv2
sen	sen1	1.000											
	sen2	0.280*	1.000										
	sen3	0.231*	0.265*	1.000									
Com	Com1	0.189*	0.202*	0.203*	1.000								
	Com2	0.291*	0.267*	0.274*	0.168*	1.000							
	Com3	0.267*	0.293*	0.245*	0.218*	0.240*	1.000						
Cmn	Cmn1	0.321*	0.284*	0.363*	0.229*	0.347*	0.287*	1.000					
	Cmn2	0.212*	0.378*	0.315*	0.200*	0.276*	0.191*	0.381*	1.000				
Prob	Prob1	0.298*	0.278*	0.323*	0.226*	0.363*	0.310*	0.469*	0.398*	1.000			
	Prob2	0.287*	0.249*	0.353*	0.219*	0.340**	0.313*	0.563*	0.328*	0.555*	1.000		
Inv	inv1	0.240*	0.260*	0.284*	0.160*	0.336*	0.232*	0.397*	0.394*	0.576*	0.469*	1.000	
	inv2	0.253*	0.249*	0.299*	0.189*	0.298*	0.265*	0.461*	0.323*	0.475*	0.502*	0.486*	1.000

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 11 พบว่า องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยของการตระหนักรู้ทางสังคมทั้ง 12 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบความรู้สึกไวต่อสังคม (Sen) มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ sen1 sen2 และ sen3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ประกอบด้านความเข้าใจสังคม (Com) มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ com1 com2 และ com3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 องค์ประกอบด้านการสื่อสารทางสังคม (Cmn) มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบคือ cmn1 cmn2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 องค์ประกอบด้านการแก้ไขปัญหาสังคมมีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ คือ prob1 prob2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ คือ inv1 inv2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนองค์ประกอบย่อย มาทดสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง (Second order) ปรากฏว่าโมเดลของการตระหนักรู้ทางสังคมในครั้งแรก ไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของคะแนนแบบวัดองค์ประกอบย่อย และวิเคราะห์ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลอีก 2 ครั้ง จนคะแนนของแบบวัดสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม โดยพิจารณา ค่าดัชนีปรับแต่งโมเดล (Modification indices) ตามวิธีการของโจเรสกอก และเซอ์บอม (Joreskog and Sorbom, 1999 : 21) และเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืนค่า p ควรมีค่ามากกว่า 0.01 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.09 ค่าความคลาดเคลื่อนค่าเฉลี่ย (RMSEA) ควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 ดังผลปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 ค่าดัชนีทดสอบประสิทธิภาพของโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการ
ตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

	ค่าดัชนี
χ^2	39.228
P	0.370
df	37
ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.060
ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI)	0.994
ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	0.998
ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI)	1.000
ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.001
ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA) (90%)	0.007

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 12 พบว่า ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยมีค่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 39.228 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.370 จะเห็นได้ว่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลโครงสร้างของผู้วิจัย เมื่อพิจารณา ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square) มีค่าเท่ากับ 1.060 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.000 แสดงว่าโมเดลโครงสร้างมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพึงพอใจ (Camines & McIver, 1981) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพิจารณาดัชนีสอดคล้องอื่น ๆ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องกัน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.994 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.001 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.007 ซึ่งมีค่าต่ำใกล้ศูนย์ จากดัชนีดังกล่าว แสดงว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยว่ามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้สึกรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถวัดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยได้ 5 องค์ประกอบ โดยผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ แสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) และผลการทดสอบความเหมาะสมของโมเดล
การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

การตระหนักรู้ทางสังคม	b	SE	t	R ²
1. ความรู้สึกไวต่อสังคม	0.852	0.062	13.793*	0.805
2. ความเข้าใจสังคม	0.894	0.073	12.169*	0.794
3. การสื่อสารทางสังคม	0.981	0.040	24.435*	0.938
4. การแก้ไขปัญหาสังคม	0.922	0.040	22.906*	0.879
5. การมีส่วนร่วมในสังคม	0.846	0.046	18.539*	0.793

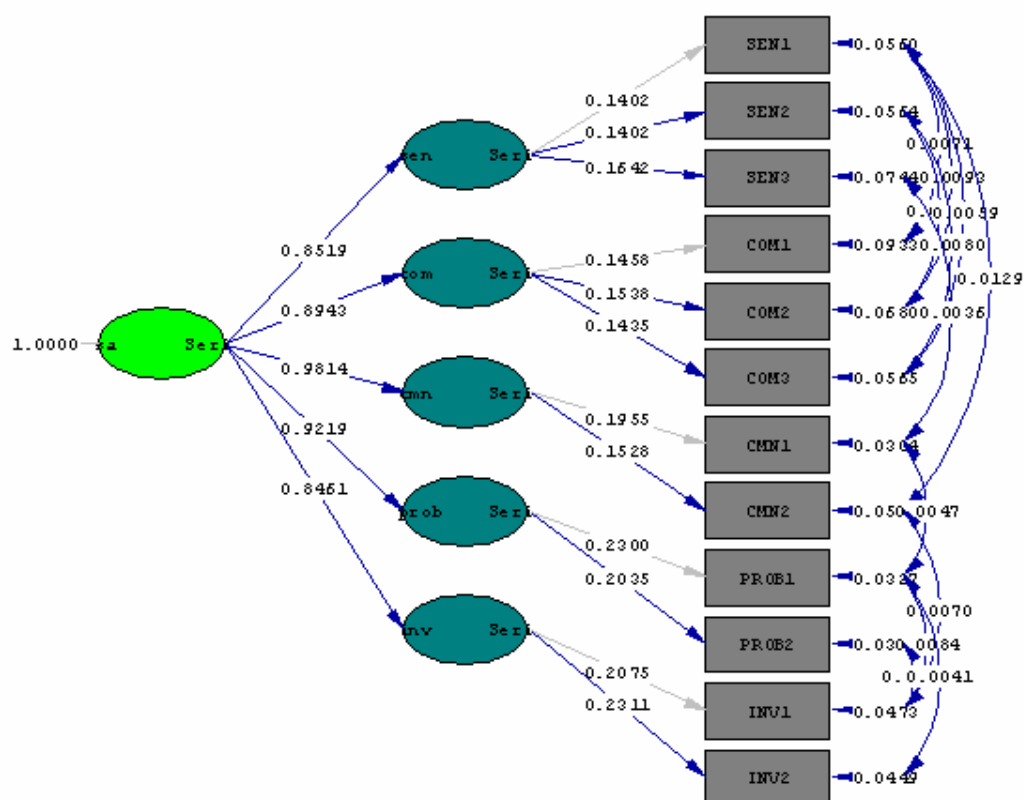
ผลการทดสอบความเหมาะสม Chi-Square = 39.228 df = 37 P = 0.370 GFI = 0.994
AGFI = 0.988 RMR = 0.001

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 13 พบว่า โมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม มีน้ำหนักองค์ประกอบย่อยในแต่ละด้าน มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 องค์ประกอบ สามารถวัดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมได้ และ ยืนยันโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคมตามกรอบความคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ตัวมีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.846 ถึง 0.981 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว แสดงว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ด้าน เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการพิจารณาการตระหนักรู้ทางสังคม

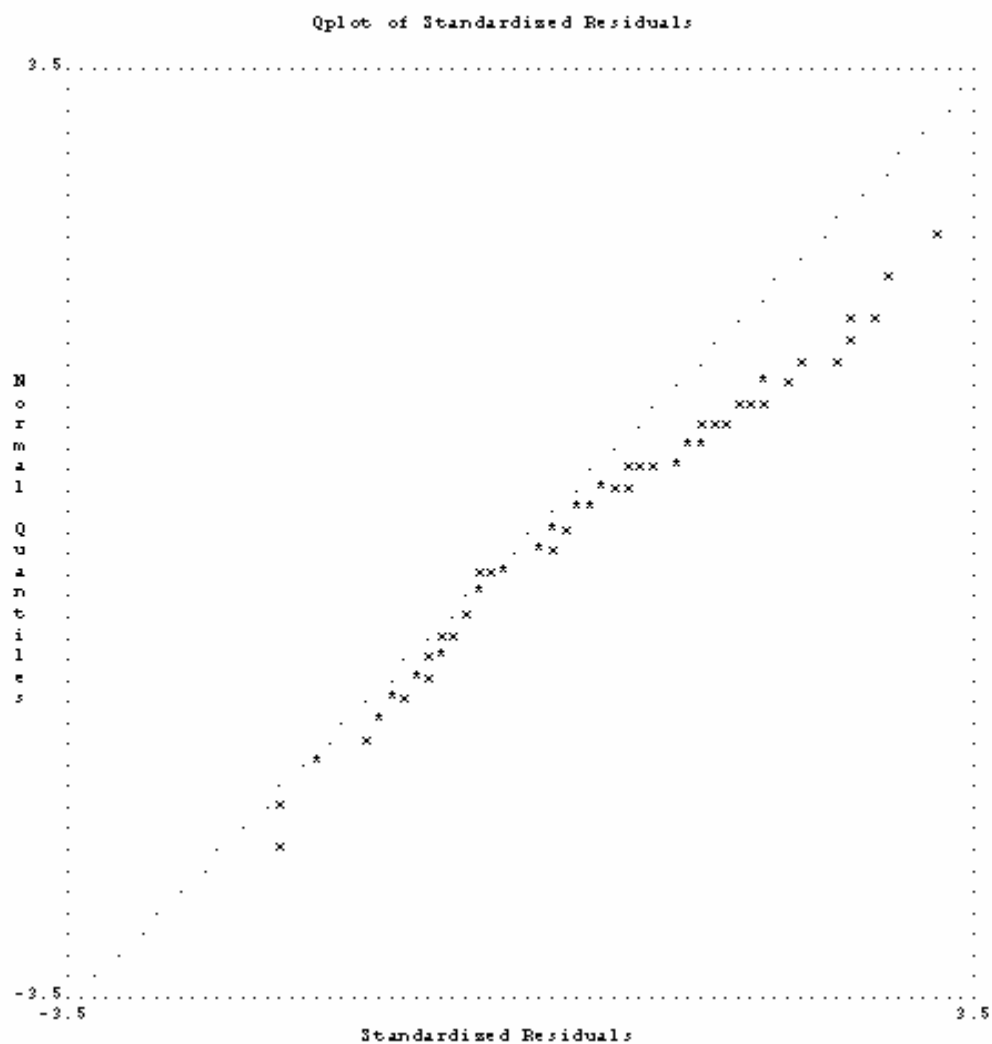
เมื่อพิจารณาในรายละเอียดขององค์ประกอบย่อย พบว่า การสื่อสารทางสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.981 รองลงมาได้แก่ การแก้ไขปัญหาทางสังคม การเข้าใจสังคม ความรู้สึกไวต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.922 0.894 0.852 และ 0.846 ตามลำดับ

เพื่อให้เห็นความชัดเจนของโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยจึงนำเสนอโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ดังแสดงในภาพประกอบ 15 และแสดงเส้นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ (Q-Plot of standardized residuals) ซึ่งจุดใน Q-Plot นี้เป็นจุดที่ติดกันระหว่างความคลาดเคลื่อนมาตรฐานกับค่าควอนไทล์ปกติ โดยมีเส้นทแยงมุมแสดงให้เห็นถึงความลาดเอียงที่มีค่าเท่ากับ 1 ผลปรากฏในภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 15 โมเดลองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม

จากภาพประกอบ 15 พบว่า โมเดลของการตระหนักรู้ทางสังคมประกอบองค์ประกอบ ดังนี้ ความรู้สึกไวต่อสังคม (Sen) ความเข้าใจสังคม (Com) การสื่อสารทางสังคม (Cmn) การแก้ไขปัญหาสังคม (Prob) และการมีส่วนร่วมในสังคม (Inv) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.846 – 0.981

ภาพประกอบ 16 กราฟคิวพล็อต (Q-Plot) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ

จากภาพประกอบ 16 พบว่า เส้นกราฟที่ลากผ่าน x และ * มีความลาดเอียงมากกว่า 1 กล่าวคือ เส้นกราฟมีความชันใกล้เคียงกับเส้นทแยงมุมอันเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ แสดงว่า โมเดลโครงสร้างของผู้วิจัยก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่มากนัก เนื่องจากเส้นกราฟที่ได้มีความใกล้เคียงกับเส้นทแยงมุม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า โมเดลโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 2 ผลการใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

2.1 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลจากการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาเพื่อการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์ลงมา จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน โดยกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มทั้งสิ้น 12 ครั้งเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2549 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2550 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่รับการให้คำปรึกษาใด ๆ ซึ่งผลจากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ วันที่ 18 ธันวาคม 2550 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

ในช่วงแรกผู้วิจัยในฐานะผู้นำกลุ่มแนะนำตัว กล่าวต้อนรับ แล้วให้สมาชิกแนะนำตัวเอง และให้สมาชิกบอกเรื่องราวของตนเองมากขึ้นโดยให้สมาชิกหยิบวัตถุจากกล่องที่บ่มองไม่เห็นขึ้นมา 1 ชิ้น แล้วอธิบายว่าวัตถุนั้นเหมือนกับตนเองอย่างไร สมาชิกเริ่มแนะนำตนเองทีละคน บรรยากาศกลุ่มเป็นไปลักษณะเงียบเป็นพัก ๆ สมาชิกค่อนข้างอึดอัด ระวังตัว ผู้นำกลุ่มจึงใช้เทคนิคการถาม การฟังอย่างตั้งใจ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเอื้ออำนวยเพื่อให้สมาชิกกล้าที่จะพูดถึงตนเองมากยิ่งขึ้น เมื่อสมาชิกแนะนำตนเองเสร็จ ผู้นำกลุ่มได้กล่าวสรุปถึงการเข้าร่วมกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่ม และเชิญชวนให้สมาชิกกำหนดข้อตกลงในการเข้าร่วมกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าสมาชิกมีการระมัดระวังท่าทีในการแสดงออก ทั้งคำพูด ท่าทาง ไม่ค่อยพูด และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และให้ความสนใจค่อนข้างน้อย ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการถาม การฟังอย่างตั้งใจ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สมาชิกรู้สึกผ่อนคลายและพูดคุยในกลุ่มมากขึ้น

ในช่วงสุดท้ายของการเข้ากลุ่มครั้งนี้ ผู้นำกลุ่มได้สรุปเรื่องราวที่คุยกันและเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อสงสัย และนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป

ครั้งที่ 2 การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม วันที่ 20 ธันวาคม 2550 เวลา 14.00 น.– 15.30 น.

เมื่อผู้นำกลุ่มไปถึงสมาชิกกลุ่มทุกคนนั่งรออยู่ที่นัดหมายแล้ว เนื่องจากเรียนเสร็จเร็ว สมาชิกกลุ่มมีการพูดคุยกันบ้าง แต่ตำแหน่งการนั่งยังคงเหมือนเดิม

เริ่มต้นกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสอบถามสมาชิกกลุ่มในเรื่องที่สนทนากันในครั้งที่แล้ว แล้วให้สมาชิกทำแบบฝึกหัดการตระหนักรู้ โดยให้สมาชิกค่อย ๆ หลับตา แล้วผู้นำกลุ่มพูดตามแบบฝึกหัดการตระหนักรู้ช้า ๆ ให้สมาชิกคิดตามคำพูด แล้วค่อย ๆ ลืมตา ผู้นำกลุ่มถามถึงความรู้สึกของสมาชิก สมาชิกหลายคนตอบว่า รู้สึกดี สบายใจ คิดถึงพ่อแม่ คิดถึงแฟน ผู้นำกลุ่มเกริ่นนำถึง

เรื่องที่จะพูดคุยในครั้งนี้ แล้วแจกภาพเหตุการณ์ในสังคมให้กับสมาชิก และกระดาษคนละ 1 แผ่น แล้วให้สมาชิกเขียนถึงความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อภาพเหตุการณ์ในสังคม ให้เวลาสมาชิก 10 นาที แล้วให้สมาชิกนำเสนอทีละคน ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการถาม การฟังอย่างตั้งใจ การเอื้ออำนวยเพื่อให้สมาชิกมั่นใจ และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ในการนำเสนอมีสมาชิก 2 คน ที่มีแนวคิดกับความรู้สึกในทางลบ ผู้นำกลุ่มจึงให้สมาชิก 2 คนนี้ใช้เทคนิคการจินตนาการตามแนวคิด ทฤษฎีเกสตัลท์ เพื่อให้สมาชิกมีความตระหนักรู้มากขึ้น โดยสมาชิกคนที่ 1 (เหมียว) ที่มีแนวคิดว่าการแต่งตัวเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ทำให้ใครเดือดร้อน และสมาชิกคนที่ 2 (โหน่ง) มีความคิดเห็นการประทุงทำให้คนอื่นเดือดร้อน ไม่รู้จักคิด ให้หลับตาแล้ว จินตนาการทางลบ แล้วจินตนาการทางบวกทีละคน แล้วผู้นำกลุ่มถามความรู้สึกสมาชิกที่ได้จินตนาการ ซึ่งสมาชิกที่ได้จินตนาการพูดถึงความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีสมาชิกหลายคนให้ความสนใจด้วยการถามความรู้สึกของเพื่อนที่ได้ใช้จินตนาการ ซึ่งทำให้บรรยากาศกลุ่มดีขึ้น สมาชิกคนอื่นก็ให้ความสนใจในกลุ่ม

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปในสิ่งที่ได้พูดคุยกันในครั้งนี้ แล้วผู้นำกลุ่มกล่าวสรุปถึงประโยชน์ของการคิดทางบวกต่อเหตุการณ์ หรือบุคคลในสังคมและนัดหมายในการพบครั้งต่อไป การพบกลุ่มครั้งนี้ สังเกตเห็นว่าท่าทีของสมาชิกผ่อนคลายมากกว่าครั้งแรก สังเกตได้จากการถามเพื่อนสมาชิก แต่ยังมีสมาชิกบางคนยังไม่ค่อยพูด ไม่สบตาเพื่อนสมาชิก ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการถาม แล้วให้การเสริมแรงในคำพูดของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

ครั้งที่ 3 การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม วันที่ 22 ธันวาคม 2549 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

ก่อนการเข้ากลุ่ม ผู้นำกลุ่มเข้าร่วมสนทนากับสมาชิก เพื่อบอกสมาชิกที่ยังมาไม่ถึง สักพักสมาชิกก็มาครบ 8 คน สมาชิกที่มาสายขอโทษกลุ่มที่ทำให้ต้องรอ เพราะช่วยงานอาจารย์ ผู้นำกลุ่มเข้าสู่บรรยากาศกลุ่มโดยการทบทวนในสิ่งที่พูดคุยกันในครั้งที่แล้ว ผู้นำเริ่มต้นกลุ่มโดยให้สมาชิกดูภาพเหตุการณ์ในสังคม 2 ภาพ คือ ภาพรูปมหรสพนักเรียน และภาพนักศึกษาสาวตีกัน แล้วใช้เทคนิคการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตามแนวคิดทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สมาชิกมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยให้สมาชิกแสดงความรู้สึกต่อผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น สมาชิกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังเช่น บางคนก็สงสารนักเรียนที่ถูกมหรสพ บางคนมีความคิดเห็นว่าเป็นเด็กก็คงใจแตกไม่ระมัดระวังตัว อาจจะเมา สงสารพ่อแม่ของเด็ก แล้วผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในสังคม

ผู้นำกลุ่มถามสมาชิกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาที่สมาชิกเคยทำโดยไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สมาชิกที่ชื่อ ส้ม ยกมือขึ้น แล้วบอกว่าเคยทำให้แม่เสียใจเพราะพูดตะคอกเสียงดัง และสมาชิกชื่อ กอล์ฟ เคยตะคอกใส่เพื่อน ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทั้งสองคนใช้เทคนิคการสลับกลับ เพื่อให้สมาชิกแสดงบทบาทตรงกันข้ามกับที่เคยทำไปแล้ว แล้วถามความรู้สึกของสมาชิกทั้งสองคน กอล์ฟพูดว่า บางทีอาจจะควบคุมตนเองไม่ได้ เพราะเป็นคนใจร้อน เพื่อนสมาชิกคนหนึ่งเลยเสนอว่า เงียบไว้

หรือออกไปจากตรงนั้นก่อนก็ได้ ผู้นำกลุ่มถามกอล์ฟ ถึงการนำสิ่งที่เพื่อนเสนอไปใช้นอกกลุ่ม กอล์ฟบอกว่าจะลองทำดู ผู้นำกลุ่มจึงให้การเสริมแรงเพื่อให้กอล์ฟมั่นใจที่จะนำไปใช้

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในสังคม การมองเหตุการณ์สังคมในแง่บวก แล้วนัดหมายการพบกันครั้งต่อไป การพบกลุ่มครั้งนี้ สังเกตพบว่า สมาชิกมีความผ่อนคลายมากขึ้น ตั้งใจฟังเพื่อ แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะกับเพื่อน ให้ความสนใจในขณะที่เพื่อนพูด หรือใช้เทคนิคต่าง ๆ

ครั้งที่ 4 การพัฒนาความเข้าใจสังคม วันที่ 25 ธันวาคม 2549 เวลา 14.00 น.-15.30 น.

ผู้นำกลุ่มไปถึงกลุ่มก่อนเวลานัดหมาย สมาชิกค่อย ๆ ทอยกันมาถึงที่นัดหมาย สมาชิกได้พูดถึงเรื่องการเข้ากลุ่ม เพราะมีเพื่อนหลายคนถามมาทำอะไรกัน สมาชิกคนหนึ่งเสนอว่า ถ้าเพื่อนถามก็ว่ามาร่วมกิจกรรมกับพี่ หรือมานั่งคุยกันเฉย ๆ เมื่อสมาชิกมาครบ 8 คน สมาชิกแสดงท่าทางดีใจที่เพื่อน ๆ มาครบทุกคน

ผู้นำเริ่มต้นกลุ่มโดยการทบทวนเรื่องที่สนทนากันในครั้งที่แล้ว แล้วให้สมาชิกทบทวน ปัญหาในสังคม และมีผลต่อสังคมในโรงเรียนของสมาชิก สมาชิกร่วมกันเสนอว่าปัญหาที่สำคัญที่พบคือ ปัญหายาเสพติด และปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรซึ่งกำลังแพร่ระบาดในขณะนี้ ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกคิดถึงข้อดี ข้อเสียของทั้งสองเหตุการณ์ แล้วร่วมกันตัดสินใจว่าเหตุการณ์นั้น ซึ่งปัญหายาเสพติด สมาชิกมีการพูดคุยกัน เนื่องจากบางคนมีความคิดเห็นว่า เล่นเฉย ๆ ไม่ติด ใช้เพียงครั้งสองครั้งไม่ติด เล่นสนุก ๆ เท่านั้น ผู้วิจัยจึงยกประเด็นปัญหายาเสพติดให้สมาชิกฝึกคิด วิเคราะห์ โดยข้อสรุปของการทำกิจกรรม สมาชิกที่เคยมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับเพื่อน เมื่อได้รับฟังความคิดเห็น เหตุผลของเพื่อนก็เริ่มเสียงเบาลง และสรุปว่าไม่ดีไม่ควรเลือก ผู้วิจัยให้การเสริมแรงกับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มเชิญชวนให้สมาชิกร่วมกันสรุปการสนทนาในครั้งนี้ และนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป จากการสังเกตในครั้งนี้ สมาชิกมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นเป็น อย่างดี ให้คำแนะนำกับเพื่อน และให้กำลังใจเพื่อนที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับเพื่อน สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการกลุ่มเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีการช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม

ครั้งที่ 5 การพัฒนาความเข้าใจสังคม วันที่ 27 ธันวาคม 2549 เวลา 14.00 น.- 15.30 น.

ผู้นำกลุ่มมาถึงก่อนเวลานัดหมาย ขณะนั่งรอสมาชิกคนอื่น ผิงได้เล่าให้ผู้นำกลุ่มฟังว่า เขาลองนำเทคนิคการกำหนดข้อดี ข้อเสีย ไปให้เพื่อนที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แล้วอาศัยอยู่ด้วยกัน ที่เพื่อนบอกว่า มีแต่ข้อดี ไม่พบข้อเสียของการอยู่ด้วยกันเลย หนูก็เลยบอกว่าจะทำอะไรก็ต้องคิดถึงพ่อแม่ด้วย เพื่อนเลยเงียบ ไม่พูดอะไร ผู้นำกลุ่มให้กำลังใจในสิ่งที่ผิงกระทำเพราะอาจจะช่วยให้เพื่อนได้คิดบ้าง สักพักสมาชิกมาครบ 8 กลุ่มจึงเริ่มกลุ่ม

การเริ่มต้นกลุ่ม ผู้นำกลุ่มเล่าให้สมาชิกฟังว่า ผิงได้ลองนำเทคนิคที่ได้เรียนรู้ครั้งที่แล้วไปใช้กับเพื่อนและก็ได้ผลดี เพราะช่วยให้เพื่อนได้คิดถึงในสิ่งที่ตนเองกระทำ แล้วเชิญชวนสมาชิกคน

อื่นได้สนทนาในการพบกลุ่มครั้งที่แล้ว ผู้นำกลุ่มเริ่มต้นกลุ่มโดยให้สมาชิกเล่าถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในจังหวัดหนองบัวลำภู สมาชิกเสนอว่า ปัญหาการยกพวกตีกัน แก๊งกวนเมือง การขับรถแข่ง ผู้นำกลุ่มอธิบายหลักการ ABC ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อให้สมาชิกได้คิดและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่แสดงพฤติกรรม ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ให้สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาสังคมตามหลักการ ABC แล้วให้สมาชิกทบทวนตัวเองแบบในสังคมที่ขับรถเร็วแล้วประสบอุบัติเหตุ สมาชิกคนหนึ่ง (โหน่ง) ได้เล่าถึงเพื่อนในโรงเรียนที่ประสบอุบัติเหตุเพราะเมาแล้วขับรถชนจนเสียชีวิต ผู้นำกลุ่มจึงแบ่งสมาชิกเป็น 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายตามหลัก ABC ในประเด็นการขับรถแข่งของวัยรุ่น บรรยายภาคกลุ่มในการอภิปรายเต็มไปด้วยความอบอุ่น สมาชิกทุกคนให้ความสนใจ ร่วมกันอภิปราย มีการซักถาม และโต้แย้งเหตุผลของเพื่อน ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการถาม การเอื้ออำนวย การสรุป เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการอภิปราย พอยุติการอภิปรายผู้นำกลุ่มให้สมาชิกเขียนการตัดสินใจปัญหาการขับรถแข่งของวัยรุ่น สมาชิกส่วนใหญ่ตัดสินใจว่าไม่ดี อาจจะเกิดอุบัติเหตุได้ ซึ่ง คมสันต์ที่เคยมีความคิดว่าการขับรถแข่งเป็นความมั่นใจ ความสนใจ เขียนการตัดสินใจว่า อันตรายอาจจะเกิดอุบัติเหตุได้

ก่อนการยุติกลุ่มผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปความเข้าใจสังคม สมาชิกชื่อ ทราญ ยกมือขึ้นเพื่อจะสรุปการสนทนาในครั้งนี้ แล้วผู้นำกลุ่มให้กำลังใจสมาชิกในการพัฒนาความเข้าใจสังคม และนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป จากการสังเกตครั้งนี้ สมาชิกได้นำเทคนิคไปใช้กับเพื่อนนอกกลุ่ม และในกลุ่มสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

ครั้งที่ 6 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม วันที่ 29 ธันวาคม 2549 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

เมื่อผู้นำกลุ่มมาพบสมาชิกนั่งรออยู่แล้ว 3 คน จึงทักทายและบอกให้รอเพื่อนสักครู เนื่องจากยังไม่ถึงเวลานัดหมาย สักครูสมาชิกก็ทยอยกันมาจนครบ

การเริ่มต้นกลุ่มผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทบทวนถึงการพบกลุ่มในครั้งที่แล้ว สมาชิกตอบด้วยท่าทีกระตือรือร้น สนใจ แล้วผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทำแบบประเมินทักษะภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง หลังจากที่ทำเสร็จผู้นำกลุ่มให้สมาชิกตรวจให้คะแนนและประเมินทักษะที่ตนเองมีน้อย ผู้นำกลุ่มอธิบายถึงทักษะการสื่อสาร คือ คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี การกล้าตอบสนอง ตามแนวคิดของโรเจอร์ที่มุ่งเน้นการสื่อสารที่เน้นเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกจับคู่แล้วฝึกทักษะการสื่อสาร คือ การฟัง แล้วให้สมาชิกที่ได้ฝึกสรุปถึงการใช้ทักษะการฟัง มีสมาชิกคนหนึ่ง (เหมียว) ยกมือขึ้นแล้วบอกว่า มีเรื่องไม่สบายใจ ไม่กล้าปฏิเสธเวลาเพื่อนชวนออกไปข้างนอก เพราะเพื่อนเขามาชวนไปเพื่อให้พ่อแม่เขาอนุญาต เวลาออกไปแล้วก็มักจะโดนทักเพราะเพื่อนจะไปกับแฟน สมาชิกในกลุ่มเสนอว่า ก็บอกไปเลยว่าไม่อยากไปหรือไม่ไป ผู้นำสังเกตว่าเหมียวยังไม่มั่นใจที่จะปฏิเสธเพื่อน จึงให้เหมียวฝึกตามเทคนิคการกล้าแสดงออก และเหมียวมีการใช้ภาษาที่อาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้ง คือ เธออย่ามาชวนเราอีกเลย ถ้าเธอจะออกไปเจอกับแฟน ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกคนอื่นร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับคำพูดของ

เหมียว และให้เหมียวลองปรับคำพูด และฝึกอีกครั้ง เพื่อนสมาชิกให้แรงเสริมเพื่อเหมียวจะได้มีความมั่นใจที่จะนำไปใช้นอกกลุ่ม

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปการสนทนาในครั้งนี้และนัดหมายในการพบกันครั้งต่อไป จากการสังเกตพฤติกรรม พบว่า สมาชิกมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น มีความไว้วางใจในกลุ่ม มั่นใจในกระบวนการกลุ่ม กล่าวที่จะเปิดเผยปัญหาตัวเองเพื่อให้กลุ่มช่วยเหลือ

ครั้งที่ 7 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม วันที่ 3 มกราคม 2550 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

ผู้นำกลุ่มเริ่มต้นกลุ่มโดยการให้สมาชิกทำกิจกรรมการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางก่อนการดำเนินกิจกรรม ถามความคิดเห็นในการสื่อสารที่เหมาะสม และปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร สมาชิกร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การสื่อสารที่มีปัญหาเพราะไม่พูดกันดี ๆ หรืออาจจะคิดไปเอง ไม่พูดกันดี ๆ ผู้นำกลุ่มอธิบายการติดต่อสื่อสารตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง แล้วให้สมาชิกวิเคราะห์การสื่อสารของตนเองที่เคยก่อให้เกิดความขัดแย้ง แล้วนำเสนอทีละคน ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการถาม การสรุปเพื่อให้เห็นความชัดเจนของการสื่อสารที่ก่อให้เกิดปัญหา สมาชิกร่วมกันสรุปว่า การสื่อสารที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง คือ การสื่อสารแบบผู้ใหญ่มากขึ้น ผู้นำกลุ่มแจกแบบวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อเป็นการบ้านนำไปวิเคราะห์การสื่อสารภายนอกกลุ่ม

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปถึงการสื่อสารที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สิ่งที่สมาชิกจะนำไปใช้ภายนอกกลุ่ม จากการสังเกตพฤติกรรมสมาชิกในการพบกลุ่มครั้งนี้ สมาชิกให้ความร่วมมือดี ในช่วงแรกที่ทำกิจกรรมการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง สมาชิกสนุกสนาน มีการหยอกล้อกัน แสดงให้เห็นถึงความคุ้นเคยกัน

ครั้งที่ 8 การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม วันที่ 5 มกราคม 2550 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

ก่อนการเข้ากลุ่ม สมาชิก 4 คน จับกลุ่มคุยกัน มีเสียงหัวเราะ หยอกล้อกันและแซวกันด้วยสีหน้าเบิกบาน พอใกล้เวลานัดหมาย สมาชิกจึงค่อย ๆ หายกันไปเข้ากลุ่ม เริ่มต้นกลุ่มผู้นำกลุ่มให้สมาชิกเล่าถึงการบ้านการวิเคราะห์การสื่อสารของตนเองทีละคน แล้วสมาชิกให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย สมาชิกมีความคิดเห็นว่า ความขัดแย้งเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ความคิดเห็นไม่ตรงกัน การสื่อสารมีปัญหา ผู้วิจัยอธิบายถึงทักษะการแก้ปัญหา แล้วให้สมาชิกวิเคราะห์การแก้ปัญหาของตนเอง สมาชิกชื่อ ส้ม ได้ยกมือว่าตนเองกำลังมีปัญหาขัดแย้งกับแม่ เพราะกลับดึกไม่ได้บอกแม่ก่อน ผู้นำกลุ่มให้ ส้มวิเคราะห์ปัญหาตามทักษะการแก้ปัญหา เมื่อส้มวิเคราะห์ปัญหา สมาชิกคนอื่นก็ช่วยแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจนส้มมีทางเลือกที่พึงพอใจในการแก้ปัญหาตนเอง ส้มยิ้มและขอบคุณเพื่อนที่ช่วยเสนอแนะ เมื่อกลุ่มช่วยเหลือส้มเสร็จ โหหน่งสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มยกมือและขอความคิดเห็นอยากพูดถึงปัญหาของ

ตนเอง คือ ตนเองมีปัญหาละเลาะกับเพื่อน ผู้นำกลุ่มจึงให้โหนดวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งตามทักษะการแก้ปัญหา โดยที่สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันช่วยเหลือให้โหนดสามารถเลือกวิธีการในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งของตนเองได้

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปการนำทักษะการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนัดหมายพบกลุ่มครั้งต่อไป จากการสังเกตกลุ่มในครั้งนี้ พบว่า มีการดำเนินกลุ่มได้ดี สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจกลุ่ม เสนอปัญหาตนเองให้กลุ่มช่วยเหลือ สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทการช่วยเหลือกัน โดยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ

ครั้งที่ 9 การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม วันที่ 8 มกราคม 2550 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

การเริ่มต้นกลุ่ม ผู้นำกลุ่มถาม สัม และ โหนดที่นำวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปใช้ สมาชิกทั้งสองคนได้นำไปใช้จริง และคิดว่ามันน่าจะดีขึ้น ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกคนอื่นร่วมทับทวนการสนทนาในครั้งที่ผ่านมา แล้วเริ่มต้นกลุ่มด้วยการให้สมาชิกความขัดแย้งของวัยรุ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู สมาชิกเสนอประเด็นการยกพวกตีกัน เพราะเป็นปัญหาของจังหวัดค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะมึนอะไร ต้องมีการตีกันอยู่เสมอ ผู้นำกลุ่มถามความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการยกพวกตีกัน สมาชิกคนหนึ่งเคยไปตีกับนักเรียนโรงเรียนอื่น สาเหตุที่ไปตีเพราะเพื่อนชวน รักเพื่อน ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคมองความขัดแย้งในมุมมองใหม่เพื่อให้สมาชิกได้วิเคราะห์สาเหตุปรับเปลี่ยนมุมมอง และใช้เทคนิคการควบคุมอารมณ์โกรธ เนื่องจากเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง สมาชิกได้ฝึกควบคุมอารมณ์โกรธ หลังจากนั้นผู้นำกลุ่มถามถึงการนำไปใช้ภายนอกกลุ่ม กอล์ฟ ยกมือขึ้นบอกว่าตนไม่ค่อยจะมั่นใจว่าจะควบคุมความโกรธได้ ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกคนอื่นร่วมสนทนาในประเด็นนี้ สมาชิกได้เสนอให้ กอล์ฟ ควบคุมอารมณ์โกรธด้วยการเดินหนีออกไปจากสถานการณ์ นับหนึ่งถึงสิบ ผู้นำกลุ่มเสนอแนวทางการควบคุมอารมณ์โกรธด้วยวิธีการหายใจ และการผ่อนคลาย ซึ่งกอล์ฟได้ฟังแนวทางการควบคุมอารมณ์โกรธที่หลากหลาย และรู้สึกพึงพอใจในสิ่งที่สมาชิกได้แนะนำ

ก่อนการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปการสนทนาในครั้งนี้ และนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป ผลการสังเกตกลุ่มครั้งนี้ พบว่า สมาชิกบางคนที่ไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ในครั้งนี้สามารถให้คำแนะนำเพื่อนได้ดี สะท้อนให้เห็นว่า บรรยากาศกลุ่มมีความปลอดภัย และความไว้วางใจ กล้าที่จะพูดแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ครั้งที่ 10 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม วันที่ 10 มกราคม 2550 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

ก่อนการเริ่มต้นกลุ่ม ผู้นำกลุ่มถาม กอล์ฟ ที่ได้นำวิธีการควบคุมอารมณ์โกรธไปใช้ กอล์ฟก็บอกมันอาจจะไม่ดีทีเดียว แต่ก็ต้องพยายามทำ แล้วผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทับทวนการสนทนาในครั้งที่ผ่านมา แล้วเริ่มต้นกลุ่มโดยยกประเด็นปัญหามลภาวะ ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน

ปัจจุบัน ใช้เทคนิคการถามเพื่อให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงปัญหาสังคม สมาชิกคนหนึ่งเล่าว่า ปัญหาที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบันคือ ขยะล้นโลก ผู้นำกลุ่มถามให้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องขยะล้นโลก เมื่อถามถึงความสนใจ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม สมาชิกส่วนใหญ่ยังคิดว่าไม่ใช่เรื่องของเด็ก ผู้นำกลุ่มจึงให้สมาชิกวิเคราะห์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของตนเองตามแบบฟอร์ม WDEP ตามแนวคิดทฤษฎีเผชิญความจริง เพื่อให้สมาชิกได้สำรวจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไรเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ขณะที่สมาชิกกำลังสำรวจพฤติกรรมตนเอง ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นความตั้งใจของสมาชิก มีการพูดคุยกันเล็กน้อย เมื่อเขียนเสร็จผู้นำกลุ่มให้สมาชิกเสนอแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สมาชิกชื่อ ผิง ยกมือถามเนื่องจากไม่แน่ใจในการเขียนแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คมสันต์ จึงอธิบายให้ผิงฟัง โดยยกตัวอย่างประกอบ ทำให้ผิงเข้าใจการเขียนแผน แล้วผู้นำกลุ่มให้สมาชิกเสนอทีละคน ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกจะเข้าไปร่วมทำความสะอาดในชุมชน ผู้นำกลุ่มให้แรงเสริมเพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

ก่อนยุติกลุ่มผู้นำกลุ่มได้ถามถึงความมั่นใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน สมาชิกตอบเบาๆ มั่นใจ ผู้นำกลุ่มจึงให้แรงเสริมอีกครั้งเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับสมาชิก ก่อนนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป ผลจากการสังเกตครั้งนี้ พบว่า กลุ่มสามารถช่วยเหลือกันเองได้ สมาชิกมีความตั้งใจเข้าร่วมกลุ่ม ทุกคนมีความสุขที่ได้เจอเพื่อนและพูดคุยปัญหา

ครั้งที่ 11 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม วันที่ 12 มกราคม 2550 เวลา 14.00 น.-15.30 น.

ผู้นำกลุ่มเริ่มต้นกลุ่มโดยให้สมาชิกที่นำเสนอพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในสังคมไปใช้ สมาชิกหลายคนได้นำไปใช้ ครั้งแรกไม่ค่อยกล้าที่จะไป แต่พอไปแล้วก็รู้สึกดี แต่มีสมาชิก 2 คน คือ โหหน่ง กับคมสันต์ที่ไม่ทำ เพราะติดธุระ และจะนำไปใช้ครั้งต่อไป ผู้นำกลุ่มให้แรงเสริมสมาชิกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และให้แรงเสริมกับสมาชิกที่ยังไม่ได้ทำเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสมาชิกที่ได้ทำแล้วก็ให้กำลังใจเพื่อนเช่นกัน ในครั้งนี้ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกสนทนาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน แล้วให้สำรวจพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมตามแบบฟอร์ม WDEP และเขียนแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ให้สมาชิกทบทวนแล้วนำเสนอทีละคน ผู้นำกลุ่มให้แรงเสริมเพื่อให้สมาชิกมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง

ก่อนยุติกลุ่มผู้นำกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันสรุปการสนทนาในครั้งนี้ และนัดหมายการพบกันครั้งต่อไป

ครั้งที่ 12 การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม และปัจเจกนิเทศ วันที่ 15 มกราคม 2550 เวลา 14.00 น. – 15.30 น.

ผู้นำกลุ่มเริ่มต้นกลุ่มโดยให้สมาชิกนำเสนอพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่นำไปใช้ภายนอกกลุ่มทีละคน สมาชิกพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน ตั้งใจฟังเพื่อน มีแววกัน ผู้นำกลุ่มสรุปถึงการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทบทวนเรื่องที่พูดกันมาทั้งหมดตั้งแต่ครั้งแรก จนถึงครั้งนี้ ผู้นำกลุ่มเชิญชวนให้สมาชิกคิด โดยการถาม และบอกว่าสมาชิกว่าครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายในการพบกลุ่ม หลังจากนั้น ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกรวบรวมความรู้สึกนึกคิดของตนเองที่มีต่อกลุ่ม การเปลี่ยนแปลง การตระหนักรู้ทางสังคมของตนเองหลังจากเข้าร่วมกลุ่ม เล่าให้เพื่อนฟังทีละคน บรรยายภาคกลุ่ม ดำเนินไปด้วยความสนิทสนม และรู้สึกดีต่อกัน ผู้นำกลุ่มได้บอกกล่าวถึงความรู้สึกและความหวังใจที่มีต่อสมาชิกแต่ละคน กล่าวขอบคุณในความร่วมมือ พร้อมทั้งกล่าวลา นัดหมายให้สมาชิกพบกันครั้งต่อไปอีก 1 เดือน และปิดกลุ่ม

เมื่อปิดกลุ่มแล้วสมาชิกยังไม่กลับ ยังนั่งคุยกัน สมาชิกคนหนึ่งถามผู้นำกลุ่มว่า “พี่จะมาอีกไหม” “จะได้เจอกันอีกไหม” ผู้นำกลุ่มให้ความสนใจในสิ่งที่สมาชิกกล่าวและชี้แจงถึงความจำเป็นในการยุติกลุ่ม และจะกลับมาเยี่ยมน้องๆ อีกครั้ง

2.2 สรุปกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสรุปผลการสังเกตกลุ่ม มาสรุปเพื่อให้เห็นความชัดเจนของทฤษฎีและเทคนิคที่นำไปใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมแต่ละองค์ประกอบ ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 สรุปทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เทคนิค
1. ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม	1.ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1. การฟังอย่างตั้งใจ 2. การถาม 3. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม		
2.1 การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม	1.ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1.การฟังอย่างตั้งใจ 2.การแสดงความเห็นอกเห็นใจ
	2.ทฤษฎีเกสตัลท์	1.แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ 2.คิด-รู้สึก 3.การใช้จินตนาการ 4.การสลับกลับ
2.2 การพัฒนาความเข้าใจสังคม	1.ทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม	1.การกำหนดข้อดีและข้อเสีย 2.การเสริมแรงและการลงโทษ

ตาราง 14 (ต่อ)

ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เทคนิค
2.3 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม	2.ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	3.การฝึกคิดวิจารณ์ญาณ
		1.ตัวแบบ 2.การเสริมแรง
	1.ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1.คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี 2.การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ 3.การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
	2.ทฤษฎีการวิเคราะห์สื่อสารระหว่างบุคคล	1.การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ 2.การวิเคราะห์การสื่อสาร 3.การซักถาม 4.การอธิบาย 5.การระบุหรือบ่งชี้ 6. การยกตัวอย่างประกอบ
2.4 การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม	1.ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	1.ทักษะการแก้ไขปัญหา 2.การสอน 3.การฝึกซ้อมพฤติกรรม
	2. การจัดการกับความขัดแย้ง	1.ความขัดแย้งในมุมมองใหม่ 2.เมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร
2.5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม	1. ทฤษฎีเผชิญความจริง	1. กระบวนการ WDEP
3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม	1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	1. การเสริมแรง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ในขั้นเริ่มต้นกลุ่มใช้ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ การถาม และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ส่วนในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมแต่ละองค์ประกอบ ใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้ การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคมใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษายึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ และทฤษฎีเกสตัลท์ ใช้เทคนิคแบบฝึกหัดการตระหนักรู้ คิด-รู้สึก การใช้จินตนาการ และการสลับกลับ

การพัฒนาความเข้าใจสังคมใช้ทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ใช้เทคนิค การกำหนดข้อดีและข้อเสีย การเสริมแรงและลงโทษ และการฝึกคิดวิจารณ์ญาณ และทฤษฎีพฤติกรรมนิยมใช้เทคนิคตัวแบบ และการเสริมแรง

การพัฒนาการสื่อสารทางสังคมใช้ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคคุณลักษณะ การฟังที่ดีและไม่ดี การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ และการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และใช้ ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ การ วิเคราะห์การสื่อสาร การซักถาม การอภิปราย การระบุบ่งชี้ และการยกตัวอย่างประกอบ

การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคมใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคทักษะการแก้ปัญหา การสอน และการฝึกซ้อมพฤติกรรม และเทคนิคการจัดการกับความขัดแย้ง ส่วนการพัฒนาการมี ส่วนร่วมในสังคม ใช้ทฤษฎีเผชิญความจริง โดยใช้กระบวนการ WDEP

ส่วนในชั้นยุติกลุ่ม ผู้ให้วิจัยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยให้การเสริมแรงเพื่อให้สมาชิกมี ความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองเมื่ออยู่นอกกลุ่ม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

3.1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคม

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังติดตามผล ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

SA	กลุ่มทดลอง						กลุ่มควบคุม					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Sen	3.125	1.727	8.375	1.188	6.375	2.560	3.625	1.877	5.625	1.847	3.625	2.560
Com	3.875	1.959	6.625	2.065	6.125	2.295	2.375	1.767	3.250	1.909	3.750	2.493
Cmn	1.750	1.035	7.250	1.832	7.750	2.375	2.500	1.309	2.875	1.246	3.000	2.507
Prob	2.500	2.268	7.375	1.832	8.375	3.543	3.250	1.909	2.875	1.246	3.500	3.251
Inv	2.000	1.690	6.000	3.2024	6.750	3.284	1.750	1.389	1.000	1.069	3.250	2.375
รวม	13.250	3.919	35.625	6.781	35.375	11.211	13.500	3.891	15.000	4.106	17.250	12.027

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 15 พบว่า การตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองมี ค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตาม ผล เท่ากับ 13.250 35.625 และ 35.375 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยการ ตระหนักรู้ทางสังคมในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล เท่ากับ 13.500 15.000 และ 17.250 ตามลำดับ

3.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการตระหนักรู้ทางสังคมของระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้โดยรวมและรายด้านหลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานดังแสดงในตาราง 16 และการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 17 โดยผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลมาเปรียบเทียบความแตกต่าง

ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของการตระหนักรู้ทางสังคมของระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล โดยใช้สถิติ Two-way repeated ANOVA โดยรวมและรายด้าน ซึ่งก่อนการทดสอบความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตรวจสอบการแจกแจงปกติของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบ Kolmogorov - Smirnov พบว่า มีค่ามากกว่า 0.05 (Sig. เท่ากับ 0.151 และ 0.200) แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการแจกแจงปกติ (เพ็ญแข แสงแก้ว. 2544 :12-2) และการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-แปรปรวนร่วม (Homogeneity of variance-covariance matrices) ด้วยวิธีใช้ Box's M test ผลการทดสอบ พบว่า ค่า Sig มีค่าเท่ากับ 0.098 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่แตกต่างกัน (เพ็ญแข แสงแก้ว. 2544 :12-3) เมื่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการแจกแจงปกติ และมีความแปรปรวนเท่ากัน จึงสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Two - way repeated measurement ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 16 -18

ตาราง 16 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
ระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	1989.188	1	1989.188	21.079*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	1321.125	14	94.366		
ภายในกลุ่ม					
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	1648.792	2	824.396	18.782*	0.000
ปฏิสัมพันธ์	1044.587	2	522.438	11.903*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	1229.000	28	43.893		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 16 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 11.903^* P = 0.000$) แสดงว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

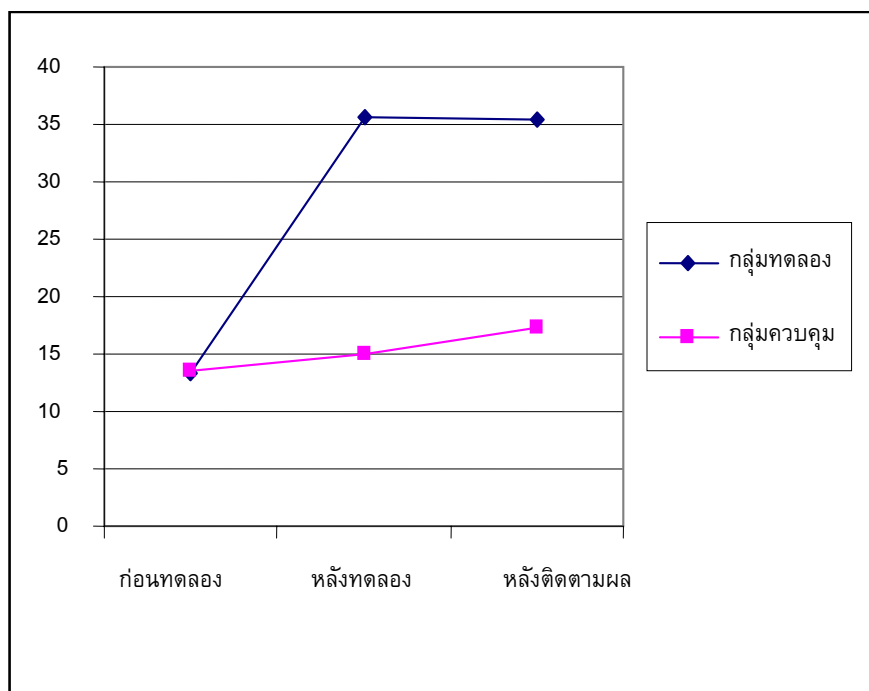
ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำค่าเฉลี่ยของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งนำมาทดสอบสมมติฐานข้อ 2 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมก่อนทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน โดยการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe' เพื่อดูว่าคู่ใดมีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ตัวแปรตาม	กลุ่ม	ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่นำมาเปรียบเทียบ	ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย	p
การตระหนักรู้ ทางสังคมโดยรวม	ทดลอง	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	11.188*	0.000
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	12.875*	0.001
		หลังทดลอง - หลังติดตาม	1.688	0.729
	ควบคุม	หลังทดลอง - ก่อนทดลอง	1.500	0.191
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	3.625	0.462
		หลังทดลอง - หลังติดตาม	2.125	0.627

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 17 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมหลังการทดลอง และก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง ซึ่งแสดงเป็นเส้นภาพของการเปรียบเทียบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ในกลุ่มทดลองและในกลุ่มควบคุม ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.3 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์การตระหนักรู้ทางสังคมแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลมาเปรียบเทียบความแตกต่างกัน เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของการตระหนักรู้ทางสังคมที่ชัดเจนขึ้น ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 18

ตาราง 18 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม					
ระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	33.333	1	33.333	6.739*	0.021
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	105.500	2	52.750	16.977*	0.000
ปฏิสัมพันธ์	28.167	2	14.083	4.533*	0.020
ด้านความเข้าใจสังคม					
ระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	70.083	1	70.083	13.643*	0.002
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	35.042	2	17.521	4.358*	0.023
ปฏิสัมพันธ์	7.042	2	3.521	0.876	0.428
ด้านการสื่อสารทางสังคม					
ระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	93.521	1	93.521	25.948*	0.000
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	102.875	2	51.438	16.570*	0.000
ปฏิสัมพันธ์	75.542	2	37.771	12.168*	0.000
ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม					
ระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	114.083	1	114.083	15.998*	0.001
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	76.792	2	38.396	6.009*	0.007
ปฏิสัมพันธ์	88.292	2	44.146	6.909*	0.004
ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม					
ระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	102.083	1	92.915	16.522*	0.000
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	78.167	2	39.083	8.167*	0.002
ปฏิสัมพันธ์	47.167	2	23.583	4.928*	0.015

*p < .05

กล่าวสรุปได้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคมรายด้าน คือ ด้านความรู้สึกริเวทอสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความเข้าใจทางสังคม พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 3 -7 มีรายละเอียดดังนี้ สมมติฐานข้อ 3 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน สมมติฐานข้อ 4 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน สมมติฐานข้อ 5 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน สมมติฐานข้อ 6 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน และสมมติฐานข้อ 7 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านมีส่วนร่วมในสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน ซึ่งในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของการตระหนักรู้ทางสังคมรายด้านก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ 'Scheffe' เพื่อดูว่าคู่ใดมีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมรายด้านของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ตัวแปรตาม	กลุ่ม	ผลการให้ค่าปรึกษากลุ่ม ที่นำมาเปรียบเทียบ	ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย	p
ความรู้สึกไวต่อสังคม	ทดลอง	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	3.625*	0.000
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	1.625*	0.037
		หลังทดลอง – หลังติดตาม	2.000*	0.008
	ควบคุม	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	2.000	0.088
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	0.000	1.000
		หลังทดลอง – หลังติดตาม	2.000	0.243
ความเข้าใจสังคม	ทดลอง	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	1.831*	0.027
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	1.813*	0.031
		หลังทดลอง - หลังติดตาม	0.000	1.000
	ควบคุม	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	0.875	1.000
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	1.375	0.926
		หลังทดลอง – หลังติดตาม	0.500	1.000
การสื่อสารทางสังคม	ทดลอง	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	2.938*	0.000
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	3.250*	0.000
		หลังทดลอง – หลังติดตาม	0.313	0.679
	ควบคุม	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	0.375	0.612
		หลังติดตาม - ก่อนทดลอง	0.500	0.573

ตาราง 19 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	กลุ่ม	ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่นำมาเปรียบเทียบ	ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย	p
การแก้ไขปัญหาสังคม	ทดลอง	หลังทดลอง – หลังติดตาม	-0.125	0.889
		หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	1.938*	0.011
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	3.063*	0.007
		หลังทดลอง – หลังติดตาม	1.125	0.285
	ควบคุม	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	-1.000	0.557
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	0.250	1.000
การมีส่วนร่วมในสังคม	ทดลอง	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	-1.250	1.000
		หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	1.625*	0.027
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	3.125*	0.004
		หลังทดลอง – หลังติดตาม	1.500	0.064
	ควบคุม	หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	0.750	0.511
		หลังติดตาม – ก่อนทดลอง	1.500	0.469
		หลังทดลอง - หลังติดตาม	-2.250	0.154

*p < .05

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 19 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3 – 7 มีรายละเอียดดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3 พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมหลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง ติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง และหลังการทดลองกับติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4 พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมหลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง ติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

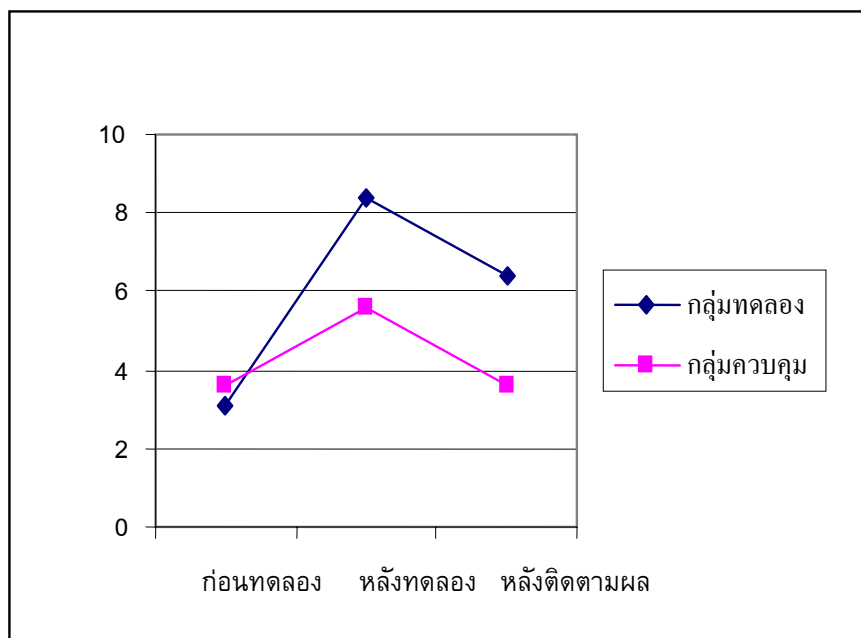
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 5 พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคมหลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง ติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสมมติฐานข้อ 6 พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคมหลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง ติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

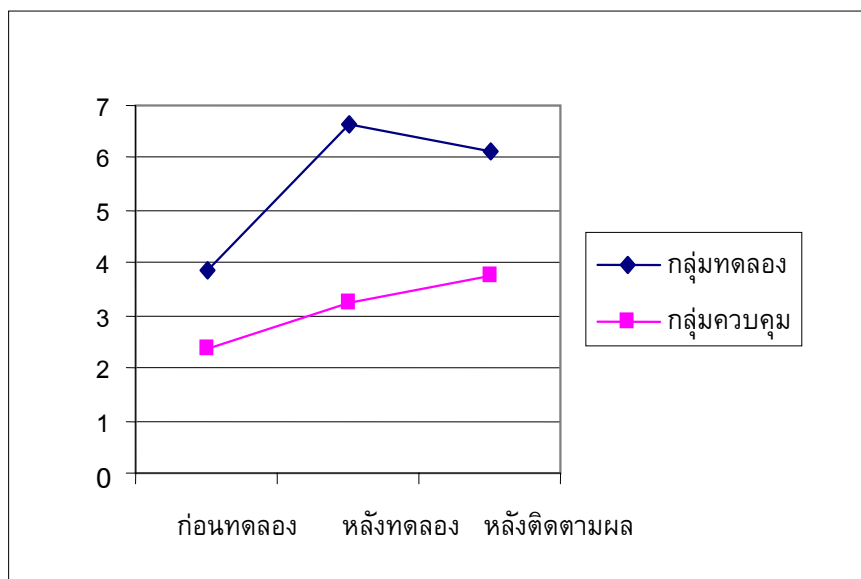
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7 พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมหลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง ติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

กล่าวโดยสรุป กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีการตระหนักรู้ทางด้านทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า หลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

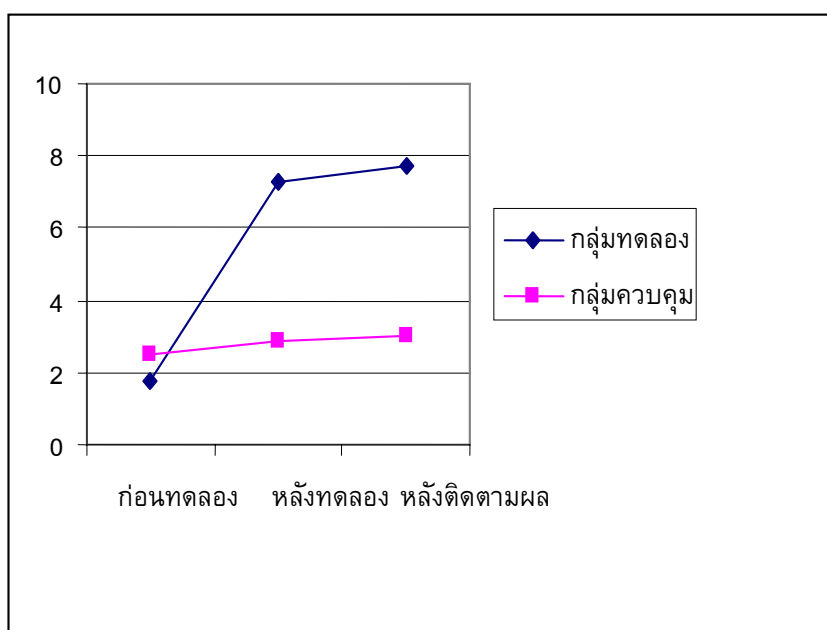
ซึ่งแสดงเป็นเส้นภาพของการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละด้าน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ในกลุ่มทดลองและในกลุ่มควบคุม ดังภาพประกอบ 18 -22

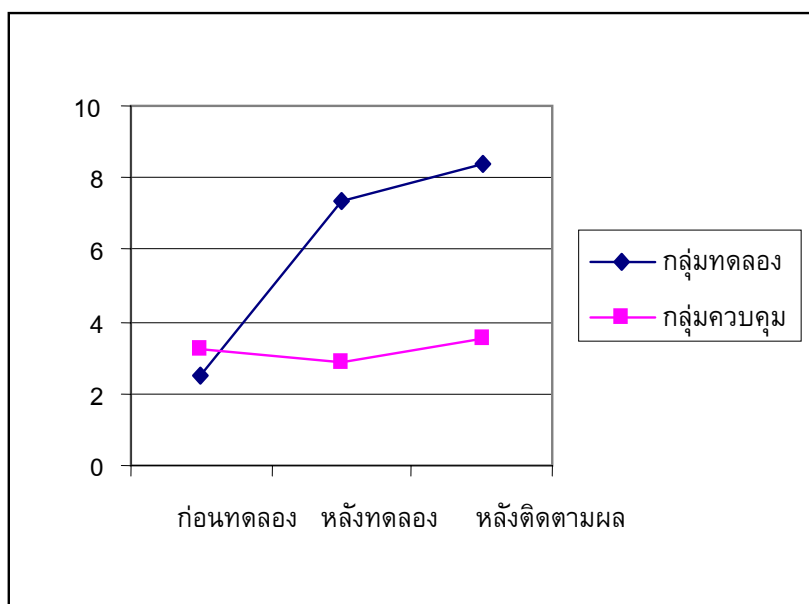
ภาพประกอบ 18 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

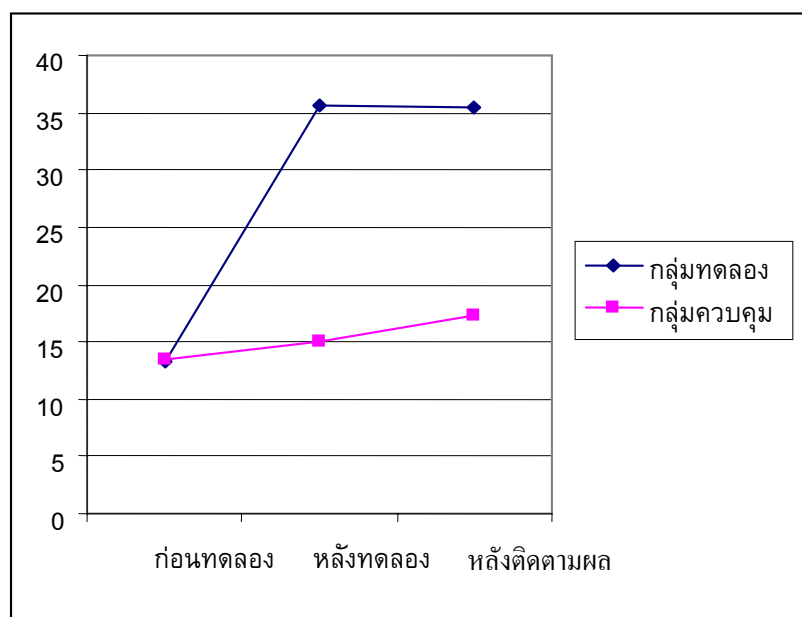
ภาพประกอบ 19 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ภาพประกอบ 20 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ภาพประกอบ 21 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ภาพประกอบ 22 เส้นภาพการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายหลัก เพื่อศึกษาและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
2. เพื่อสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับคำปรึกษาใด ๆ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

สมมติฐานในการวิจัย

1. กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้าน หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน
2. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
3. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
4. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
5. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
6. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน
7. กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านมีส่วนร่วมในสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา

2549 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 934,608 คน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพและปริมณฑล ทั้งหมด 11 โรงเรียน จำนวน 1,097 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้สังคม โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random sampling) จากวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 และมีคะแนนความตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์โผล่ลงมา จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มจำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้เข้าร่วมโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใด ๆ โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดการกำหนดเกณฑ์ของจาคอบส์; แมสสัน และฮาร์วิล (Jacobb; Masson; & Harvill. 2002 : 40) ที่ว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษาที่ได้ผลควรมีจำนวนสมาชิก 5 - 8 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม มีดังนี้
 - 1.1 ตัวแปรโครงสร้าง ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ความรู้สึกไวต่อสังคม
 - 1.1.2 ความเข้าใจสังคม
 - 1.1.3 การสื่อสารทางสังคม
 - 1.1.4 การแก้ไขปัญหาสังคม
 - 1.1.5 การมีส่วนร่วมในสังคม
 - 1.2 ตัวแปรชีวิต ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ความรู้สึกไวต่อสังคม ได้แก่
 - 1.2.1.1 การรับรู้เหตุการณ์ในสังคม (Sen1)
 - 1.2.1.2 การรับรู้มุมมองผู้อื่น (Sen2)
 - 1.2.1.3 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sen3)
 - 1.2.2 ความเข้าใจสังคม ได้แก่

- 1.2.2.1 การวิเคราะห์ความคิดของบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม (Com1)
- 1.2.2.2 การประเมินผลกระทบของความคิดและเหตุการณ์ในสังคม (Com2)
- 1.2.2.3 การตัดสินใจความคิดเห็นของบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม (Com3)
- 1.2.3 การสื่อสารทางสังคม ได้แก่
 - 1.2.3.1 การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ปกติ (Cmn1)
 - 1.2.3.2 การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Cmn2)
- 1.2.4 การแก้ไขปัญหาสังคม ได้แก่
 - 1.2.4.1 การระบุปัญหาจากความขัดแย้ง (Prob1)
 - 1.2.4.2 การเลือกวิธีแก้ปัญหาจากความขัดแย้ง (Prob2)
- 1.2.5 การมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่
 - 1.2.5.1 ความสนใจในกิจกรรมของสังคม (Inv1)
 - 1.2.5.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Inv2)
- 2. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 2.1 ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การตระหนักรู้ทางสังคม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1. การสร้างแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม
 - แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการการตระหนักรู้ทางสังคมในต่างประเทศ เพื่อทราบนิยามและองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.2 สืบหาความคิดเห็นเบื้องต้นของวัยรุ่นไทย เกี่ยวกับความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม และการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย โดยใช้แบบคำถามปลายเปิด สอบถามวัยรุ่นไทยที่กำลังเรียนในช่วงชั้นที่ 4 จากโรงเรียนในจังหวัดหนองบัวลำภู และโรงเรียนวิเศษชัยชาญ (ตันติ) อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวนทั้งสิ้น 215 คน
 - 1.3 สันทนากลุ่มกับวัยรุ่นไทยในประเด็นความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมและการทำให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นกลุ่มวัยรุ่นไทย 2 กลุ่ม คือกลุ่มวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 5 จากโรงเรียนศรีบุญเรืองพิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน

คน และกลุ่มวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 8 คน

1.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะ และองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมที่สรุปจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการการสำรวจเบื้องต้นและการสนทนากลุ่มจากวัยรุ่นไทย โดยแบ่งองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเป็น 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม

1.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูแนะแนวประจำโรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร และครูแนะแนวประจำโรงเรียนสระบุรีพิทยาคม จังหวัดสระบุรี ในประเด็นปัญหาของวัยรุ่นที่มาปรึกษา หรือปัญหาทางสังคม คือ ครอบครัว โรงเรียน ที่พบบ่อย ๆ กับวัยรุ่น และสัมภาษณ์วัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 15 คน และโรงเรียนสระบุรีพิทยาคม จำนวน 15 คน เกี่ยวกับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม และเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นไทย

1.6 สร้างข้อคำถามเป็นแบบวัดถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น แล้วนำคำตอบของนักเรียนมาสร้างแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 60 ข้อ

1.7 นำแบบวัดฉบับที่สร้างเสร็จ จำนวน 60 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดผล จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และให้คะแนนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.80 จากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.8 นำแบบวัดที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 จำนวน 57 ข้อ โดยมีค่าอำนาจรายรายข้ออยู่ระหว่าง .2146 ถึง .6069 (ภาคผนวก ค) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .9086 แสดงว่า แบบวัดมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

2. การสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของทฤษฎีของการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสาร

ทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเลือกใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ และเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มจะต้องใช้ในการดำเนินกลุ่มการให้คำปรึกษา

2.2 ผู้วิจัยเลือกทฤษฎี และเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่เหมาะสมในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคล เป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบอารมณ์ เหตุผล และพฤติกรรม ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง แล้วสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

2.3 ผู้วิจัยนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน (ภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.83 จากนั้น ผู้วิจัยนำโมเดลที่ผ่านการตรวจแล้ว ไปปรับแก้ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

2.4 ผู้วิจัยนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่ตรวจสอบแก้ไขแล้ว มาทดลองใช้กับกลุ่มวัยรุ่นไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับลำดับขั้นตอน ระยะเวลา เนื้อหา จากนั้นนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมมาปรับปรุงอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม

1.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 11 โรงเรียน 33 ห้องเรียน ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 1,097 ฉบับ

1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบวัดที่ตอบกลับสมบูรณ์ทั้งหมด มาวิเคราะห์แสดงหลักฐานความเชื่อมั่นหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

2. ขั้นการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1 พิจารณาคัดเลือกวัยรุ่นที่มีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมตั้งแต่ 25

เปอร์เซ็นต์ไทล์ลงมา จำนวน 16 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 10 คน และมีความสนใจการเข้ากลุ่มการทดลอง แล้วผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน เป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 5 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน เป็นเพศชาย 3 คน และเพศหญิง 5 คน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ด้วยการนำโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมากับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใดๆ หลังจากยุติการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลคะแนนหลังการทดลอง

2.3 ภายหลังจากการยุติการทดลอง ผู้วิจัยไม่มีการให้คำปรึกษาใดๆ กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นระยะเวลา 1 เดือน เพื่อหลังติดตามผล โดยผู้วิจัยนัดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมให้มาทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมอีกครั้ง ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 เพื่อเป็นข้อมูลหลังติดตามผล

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ LISREL 8.54 เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ส่วนโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 ใช้ในการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน หาความเชื่อมั่นของแบบวัด และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม
2. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)
3. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation : r_{xy}) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)
4. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยรวมและรายด้าน ของแบบวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 227)
5. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ด้วยโปรแกรม LISREL 8.54 (Joreskog & Sorbom.1999)
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะหลังติดตามผล โดยใช้สถิติ F – test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two – way ANOVA repeated measurement)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ผลการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม จากผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม สามารถแบ่งองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเป็น 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม

1.2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมทั้ง 5 องค์ประกอบ และเก็บรวบรวมข้อมูลกับวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 ทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 1,097 ฉบับ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา (α) ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมโดยวิเคราะห์แบ่งตามระดับชั้นการศึกษา และภูมิภาคที่ตั้งของโรงเรียน มีดังนี้

1.2.1 คะแนนความตระหนักรู้ทางสังคมแบ่งตามระดับชั้นการศึกษา พบว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม มีค่าความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา เท่ากับ 0.901 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของวัยรุ่นไทยที่กำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าตั้งแต่ 0.704 - 0.743 มัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าตั้งแต่ 0.671 - 0.738 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าตั้งแต่ 0.699 - 0.739 และค่าโดยรวมทุกด้านในแต่ละระดับชั้น มีค่าตั้งแต่ 0.890 - 0.914 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม มีหลักฐานแสดงความเชื่อมั่นในระดับค่อนข้างสูง

1.2.2 คะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมแบ่งตามภูมิภาค พบว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม มีค่าความสอดคล้องภายในแบบอัลฟา เท่ากับ 0.903 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในภาคเหนือ มีค่าตั้งแต่ 0.667 - 0.745 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าตั้งแต่ 0.683 - 0.732 ภาคกลาง มีค่าตั้งแต่ 0.701 - 0.742 ภาคใต้ มีค่าตั้งแต่ 0.670 - 0.728 และกรุงเทพและปริมลฑล มีค่าตั้งแต่ 0.659 - 0.728 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับของวัยรุ่นไทย แต่ละภูมิภาค มีค่าตั้งแต่ 0.814 - 0.910 แสดงให้เห็นว่า แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยมีหลักฐานแสดงความเชื่อมั่นในระดับค่อนข้างสูง

1.3 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงความเที่ยงตรงตามโครงการมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยมีค่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 39.228 คำนัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.370 จะเห็นได้ว่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลโครงสร้างของผู้วิจัย เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square) มีค่าเท่ากับ 1.060 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.000 แสดงว่า โมเดลโครงสร้างมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพอใจ และค่าดัชนีความสอดคล้องกัน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.994 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นอกจากนี้ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.001 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.007 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้ศูนย์ จากดัชนีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยว่ามี 5 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถวัดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยได้ 5 องค์ประกอบ

1.3.2 โมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม มีน้ำหนักองค์ประกอบย่อยในแต่ละด้าน มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 องค์ประกอบ สามารถวัดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมได้ และ ยืนยันโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคมตามกรอบความคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ตัวมีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.846 ถึง 0.981 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว แสดงว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ด้าน เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการพิจารณาการตระหนักรู้ทางสังคม

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า การสื่อสารทางสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.981 รองลงมาได้แก่ การแก้ไขปัญหาทางสังคม การเข้าใจสังคม ความรู้สึกไวต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.922 0.894 0.852 และ 0.846 ตามลำดับ

2. โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย เป็นโมเดลที่มีการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีของการตระหนักรู้ทางสังคม และแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยมีตามลำดับขั้นตอนการสร้างโมเดลดังนี้

2.1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ และศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อนำมาบูรณาการใช้พัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ

2.2 การสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.83 และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 การทดลองใช้โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 และมีการปรับปรุงโมเดลใหม่ ในการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 2 และ 3 โดยเปลี่ยนจากให้วัยรุ่นไทยรวบรวมความคิด เป็นการใช้ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแทน

2.4 สรุปโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของ

วัยรุ่น ดังนี้

2.4.1 ขั้นเริ่มต้นกลุ่มใช้ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ การถาม และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข

2.4.2 ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบมีการใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

2.4.2.1 การพัฒนาความรู้สึกรู้สึกไวต่อสังคมใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษายึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ และทฤษฎีเกสตัลท์ใช้เทคนิคแบบฝึกหัดการตระหนักรู้ คิด-รู้สึก การใช้จินตนาการ และการสลับกลับ

2.4.2.2 การพัฒนาความเข้าใจสังคมใช้ทฤษฎีอารมณ์ เหตุผลและพฤติกรรม ใช้เทคนิค การกำหนดข้อดีและข้อเสีย การเสริมแรงและลงโทษ และการฝึกคิดวิจารณ์ญาณ และทฤษฎีพฤติกรรมนิยมใช้เทคนิคตัวแบบ และการเสริมแรง

2.4.2.3 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคมใช้ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ และการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์โครงสร้าง บุคลิกภาพ การวิเคราะห์การสื่อสาร การซักถาม การอภิปราย การระบุบ่งชี้ และการยกตัวอย่างประกอบ

2.4.2.4 การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคมใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ใช้เทคนิคทักษะการแก้ปัญหา การสอน และการฝึกซ้อมพฤติกรรม และเทคนิคการจัดการกับความขัดแย้ง

2.4.2.5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม ใช้ทฤษฎีเผชิญความจริง โดยใช้กระบวนการ WDEP

2.4.3 ขั้นยุติกลุ่ม ผู้ให้วิจัยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยให้การเสริมแรงเพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองเมื่ออยู่นอกกลุ่ม

3. การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ก่อนการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เปรียบเทียบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล โดยใช้สถิติ Two-way ANOVA repeated measurement เป็นรายด้าน และโดยรวม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์แบบ Two-way ANOVA repeated measurement คือ การตรวจสอบการแจกแจงปกติของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบ Kolmogorov - Smirnov พบว่า มีค่ามากกว่า 0.05 (Sig. เท่ากับ 0.151 และ 0.200) แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการแจกแจงปกติ (เพ็ญแข แสงแก้ว. 2544 :12-2) และการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-แปรปรวนร่วม(Homogeneity of variance-covariance matrices) ด้วยวิธีใช้

Box's M test ผลการทดสอบ พบว่า ค่า Sig มีค่าเท่ากับ 0.098 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่แตกต่างกัน (เพ็ญแข แสงแก้ว. 2544 :12-3) ดังนั้นสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาดังนี้

3.1 การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($F = 11.903^* P = 0.000$) แสดงว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

เมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมหลังการทดลอง และก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

3.2 การตระหนักรู้ทางสังคมรายด้าน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

3.2.1 การตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 4.533^* p = 0.020$) แสดงว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

3.2.2 การตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 13.643^* p = 0.002$) แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

3.2.3 การตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 12.168^* p = 0.000$) แสดงว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

3.2.4 การตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 6.009^* p = 0.004$) แสดงว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

3.2.5 การตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 4.928^* p = 0.000$) แสดงว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

เมื่อนำข้อมูลค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้รายด้าน คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม มาเปรียบเทียบรายคู่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม หลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง ติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลอง และหลังการทดลองแตกต่างกับติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง ส่วนในด้านความเข้าใจสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม หลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง

กล่าวโดยสรุป จากผลวิเคราะห์ความแตกต่างการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ก่อนการทดลอง แตกต่างกับหลังการทดลอง และหลังติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 - 7 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลทำให้การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลองมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

การอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

จากการศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยได้องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม
- 2) ด้านความเข้าใจสังคม
- 3) ด้านการสื่อสารทางสังคม
- 4) ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม

5) ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.54 ผู้วิจัยได้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง (Second order) ปรากฏว่าโมเดลของการตระหนักรู้ทางสังคมในครั้งแรก ไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของคะแนนแบบวัดองค์ประกอบย่อย และวิเคราะห์ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลอีก 2 ครั้ง จนได้คะแนนของแบบวัดสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม จนสามารถตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมได้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง คือ โมเดลองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย มี ค่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 39.228 ค่า นัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.370 จะเห็นได้ว่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลโครงสร้างของผู้วิจัยสอดคล้องกับ คำกล่าวของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 45 ; อ้างอิงจาก Joreskog and Sorbom. 1989 : 23-28) ที่กล่าวว่า ถ้าค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าใกล้เคียงศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square) มีค่าเท่ากับ 1.060 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.000 แสดงว่า โมเดลโครงสร้างมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพึงพอใจ (Camines & McIver. 1981) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เป็นดัชนีที่เปรียบเทียบระดับความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องกัน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.994 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 45 ; อ้างอิงจาก Joreskog and Sorbom. 1989 : 26-27) รวมถึงการพิจารณาค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) และ ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) พบว่า ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.001 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.009 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้เคียงศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังคำกล่าวของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 45 ; Joreskog and Sorbom. 1989 : 26-27) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนี RMR และ ค่าดัชนี RMSEA ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมานี้ เป็นวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะค่าสถิติที่ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถทดสอบได้ว่า องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม มี 5

องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม ดังการกำหนดองค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมของ กรีนสแปน (Melissa. 1984 : 11-12 ; citing Greenspan. 1979, 1981a) ที่ได้กำหนด องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม การหยั่งรู้สังคม และการสื่อสารทางสังคม ที่มีการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมในสังคมไว้ด้วย รวมทั้ง แลนกอง และ แบล็ค (Langone & Black. 1997 : online) ได้สรุปถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคม คือ การรับรู้(Perception) เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม การตีความ(Interpretation) เหตุการณ์ในสังคม และการกระทำ (Action) หรือการแสดงออกเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการสื่อสารทางสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่ต้องใช้ทั้งความคิดและพฤติกรรมควบคู่กัน ผู้ที่มีการสื่อสารที่ดีจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา จึงทำให้ผู้ที่มีการสื่อสารที่ดีก็สามารถตระหนักรู้และเข้าใจผู้อื่นได้ ดังคำกล่าวของ เบอร์กูน (Burgoon. 1995 : 195) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีปัญหาการสื่อสารจะทำให้ขาดการตระหนักรู้ทางสังคมด้วย ดังนั้น บุคคลที่มีการสื่อสารที่ดี คือมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่ดีก็จะทำให้บุคคลนั้นตระหนักรู้ทางสังคมได้

2. การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยโดยโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม

ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย โดยการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้พัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มที่สร้างขึ้นได้มีการปรับปรุงพัฒนาโดย การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา มีการทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 16 คน โดยผู้วิจัยได้สุ่มอย่างง่ายเพื่อแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองได้เข้าโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มจำนวน 12 ครั้ง 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใด ๆ เมื่อทดลองเสร็จผู้วิจัยได้ติดตามผล 1 เดือน แล้วนำคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลมาเปรียบเทียบความแตกต่าง เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อ 1 คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้าน หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มช่วยในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมให้ดีขึ้น และทำให้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเมเจอร์ และ คนอื่น ๆ (Mager et al. 2005 : 349) ที่ศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าว และเพิ่มทักษะการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

และ เชชท์แมน (Shechtman. 2001 : 225) ที่ศึกษาพบว่า การบำบัดแบบกลุ่มทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกค้นหาตัวเองและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดินค์เมเยอร์ (Dinkmeyer. 1968 : 36) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งแต่ละคนในกลุ่มจะมีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันสำรวจปัญหา ความรู้สึก ทศนคติและค่านิยมที่จะทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี และ คอเรีย (Corey. 2004 : 5) ยังได้กล่าวถึง การให้คำปรึกษากลุ่มว่าเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลที่ให้ความสำคัญกับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม บรรยากาศกลุ่มทำให้สมาชิกมีความเห็นอกเห็นใจ มีความไว้วางใจ ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะในการจัดการกับปัญหาของพวกเขาได้ และวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการให้คำปรึกษากลุ่ม คือการช่วยให้สมาชิกเกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพทางสังคม (Trotzer. 1999 : 345) แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มเปรียบเสมือนสังคมขนาดเล็กที่สมาชิกต้องเรียนรู้ในการสร้างสัมพันธภาพ การจัดการกับปัญหาของตนเอง เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนให้สมาชิกมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรีน และคามิมูรา (Green; & Kamimura. 2003 : online) ที่พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม นอกจากกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มแล้ว ปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้การให้คำปรึกษากลุ่มนั้นประสบความสำเร็จ มีดังนี้

2.1.1 บทบาทของผู้นำกลุ่ม ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ช่วยเสริมให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย ผู้นำกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการนำกลุ่ม จะสามารถรับรู้ถึงขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม ซึ่งจะเกิดขึ้นตลอดเวลา ดังคำกล่าวของ ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2540 : 31-1) ที่กล่าวว่า ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้คำปรึกษากลุ่ม ฉะนั้น ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการให้คำปรึกษากลุ่มจึงขึ้นอยู่กับตัวผู้นำ จะเห็นได้ว่า บทบาทของผู้นำกลุ่มเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มนั้นประสบความสำเร็จได้ ซึ่งในการทดลองการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยในฐานะผู้นำกลุ่ม มีบทบาทที่ช่วยเหลือกลุ่มประสบความสำเร็จได้ อาทิเช่น การเลือกใช้ทักษะผู้นำกลุ่มได้อย่างเหมาะสม ในกระบวนการกลุ่ม สมาชิกมีความหลากหลาย ดังนั้น ผู้นำกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีการเลือกทักษะผู้นำกลุ่มมาใช้อย่างเหมาะสม คือ การสร้างความไว้วางใจ และความรู้สึกปลอดภัยให้กับสมาชิก โดยการใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจที่แสดงความใส่ใจกับสมาชิก ทักษะการถามเพื่อให้สมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม และการเอื้ออำนวย เพื่อให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม สามารถสร้างบรรยากาศกลุ่มให้เกิดความอบอุ่น ปลอดภัย จะทำให้สมาชิกกล้าที่จะเปิดเผยปัญหาตนเอง มีการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มและเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ดังคำกล่าวของ ทรอทเซอร์ (Trotzer. 1999 : 126) ที่

กล่าวว่า เมื่อสมาชิกได้รับรู้ถึงบรรยากาศอบอุ่น ปลอดภัย สมาชิกเริ่มไว้วางใจกลุ่ม สามารถเปิดเผยตนเองและให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน และสมาชิกเริ่มพัฒนาการยอมรับตนเองและผู้อื่น

นอกจากนี้ การบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ก็มีผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยได้บูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบคิด อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรม เพื่อบูรณาการให้เหมาะสมในการพัฒนาการตระหนักรู้แต่ละด้าน จึงมีผลทำให้กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่ดีขึ้น รวมถึงความชำนาญในการใช้เทคนิคของผู้นำ ก็มีผลสำคัญที่จะทำให้กลุ่มนั้นประสบความสำเร็จ ดังคำกล่าวของ คอเรีย (Corey, 2004 : 25) ที่กล่าวถึงผู้นำกลุ่มว่า ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความรู้ในการดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม และสามารถเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กลุ่มนั้นสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น และสมาชิกกลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2.1.2 สมาชิกกลุ่ม เป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมการให้คำปรึกษากลุ่มประสบความสำเร็จ บรรยากาศในกลุ่มมีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังที่ คอเรีย (Corey, 2000 : 92) ได้เสนอว่า สมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษากลุ่ม ควรมีลักษณะคล้ายกัน วัยเดียวกัน มีความสนใจในปัญหาที่คล้ายกัน จึงจะทำให้กลุ่มนั้นประสบความสำเร็จได้ ซึ่งในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกกลุ่มเป็นกลุ่มวัยเดียวกันและมีปัญหาและความสนใจที่คล้ายกัน จึงสร้างสัมพันธภาพได้เร็ว อีกทั้งสมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีความสมัครใจในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยก่อนการเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์สมาชิกก่อน เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งเป็นข้อตกลงพื้นฐานของสมาชิกกลุ่ม เพราะหากสมาชิกกลุ่มถูกบังคับหรือไม่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่ม ก็จะทำให้สมาชิกเหล่านั้นเกิดความลังเลใจ ไม่แน่ใจในกระบวนการกลุ่มว่าจะให้ความช่วยเหลือได้ ในทางตรงกันข้าม หากสมาชิกมีความสมัครใจเข้ากลุ่ม สมาชิกก็จะได้รับประโยชน์ และประสบความสำเร็จมากกว่า ดังคำกล่าวของ ทรอตเซอร์ (Trotzer, 1999 : 358) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจของผู้นำในการเลือกสมาชิกกลุ่มมีแนวทางพื้นฐาน 2 ประการคือเลือกสมาชิกที่สมัครใจและสมาชิกที่ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มรู้สึกว่าการบวนการกลุ่มจะสามารถช่วยเหลือเขาได้

2.1.3 ปัจจัยสุดท้ายที่ช่วยให้วัยรุ่นที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม เนื่องจากขนาดกลุ่มเล็กพอที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์เต็มที่ ดังคำกล่าวของ เฮนเซน และคนอื่น (Hensen et al. 1980 : 477) ได้เสนอว่า ส่วนใหญ่ขนาดของกลุ่มให้คำปรึกษาควรมีสมาชิกประมาณ 7-8 คน และมีขอบเขตระหว่าง 5-10 คน สอดคล้องกับคำกล่าวของ จาคอปส์ แมนสัน และฮาร์วิล (Jacobbb; Mansson & Harvill. 2002 : 40) ที่กล่าวว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มในการให้คำปรึกษาที่ได้ผลควรมีจำนวนสมาชิก 5-8 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมาชิกกลุ่มทดลอง 8 คนเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งจะทำให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อที่จะรู้จักตนเอง จากปฏิกิริยาของเพื่อนสมาชิกที่มีต่อตนเอง การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกคน

อื่น รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้รับการยอมรับ ความเห็นอกเห็นใจจากเพื่อนสมาชิก ด้วยการรับฟังอย่างตั้งใจ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และช่วยชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมได้ในที่สุด

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อ 2 คือ กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลองมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมที่ดีขึ้นหลังเข้าร่วมโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งหากพิจารณาจากการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม จะพบการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของกลุ่มทดลอง นอกจากนี้หากพิจารณาในแต่ละด้าน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3-7 พบว่า

2.2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อ 3 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของกลุ่มทดลองดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทฤษฎีและเทคนิคที่ผู้วิจัยได้เลือกใช้สามารถพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคมได้ ซึ่งในการพัฒนาผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีเกสตัลท์ เพื่อให้สมาชิกมีการตระหนักรู้ตนเอง โดยใช้แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ตนเอง เพื่อให้สมาชิกสามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง และเทคนิคคิดรู้สึก เพื่อสมาชิกแบ่งแยกระหว่างความคิด และความรู้สึก โดยให้ดูภาพเหตุการณ์ในสังคมแล้วให้เขียนความคิด และความรู้สึกที่มีต่อภาพ และมีสมาชิกมีความคิดในทางลบ เช่น ภาพเด็กแนว “เทดี้ ไม่เห็นแปลก ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน” ภาพเดินประท้วง “รู้สึกแย่มาก ทำให้คนอื่นเดือดร้อน” ซึ่งสมาชิกที่มีความคิด และความรู้สึกทางลบผู้วิจัยให้จินตนาการทางลบต่อเหตุการณ์นั้น และจินตนาการทางบวก แล้วถามถึงความแตกต่างของการคิดทั้งสองแบบ สมาชิกพูดถึงความแตกต่างว่า “เมื่อเราคิดทางลบ เราก็จะรู้สึกอึดอัดบอกไม่รู้ รู้สึกว่าทำไมต้องเป็นแบบนี้แะ แต่พอเปลี่ยนเป็นความคิดทางบวก รู้สึกว่าจะเย็นลงไม่อึดอัด” และ “เมื่อความคิดทางลบไม่สนใจ ชีวิตใครชีวิตมัน รู้สึกไม่พอใจว่าทำไมคนอื่นชอบมายุ่งเรื่องของเรา เราอยู่ส่วนเรา แต่พอคิดทางบวกว่า คนละความคิด เขาอาจมองว่าอย่างนี้มันไม่สวยตามความคิดเขา ก็จะทำให้เราเย็นลงได้” จากการพูดของสมาชิกสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงมุมมองของสมาชิกซึ่งมีมุมมองทางบวกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม ที่ใช้เหตุการณ์ในสังคม โดยให้ดูภาพเหตุการณ์ในสังคมคือ ภาพคลิปวิดีโอ รุมโทรมนักเรียนคอซอง และภาพนักศึกษาสาวตีกัน แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อคนในเหตุการณ์ ความรู้สึกของคนที่อยู่ในเหตุการณ์ ความต้องการของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์เป็นอย่างไร สมาชิกมีความคิดเห็น อาทิเช่น ภาพคลิปวิดีโอ “เหตุการณ์ที่เลวร้าย ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

ก็คงจะเมารู้สึกเมามัน เมื่อภาพที่เผยแพร่ผู้หญิงก็จะอาย ผู้ชายก็อาย” ส่วนภาพนักศึกษาด้วยกัน “เหตุการณ์มันสนุกตื่นเต้น รู้สึกเลวจริง ๆ ตีกันทำไม นักเรียนที่ถูกตีอาจจะเจ็บถึงตายได้” ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการถาม เพื่อสอบถามความรู้สึกต่อบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์อย่างไร สมาชิกบางคนรู้สึกสงสารผู้ที่ถูกระทำในเหตุการณ์นั้น บางคนก็รู้สึกเฉย ๆ มีสมาชิกคนหนึ่งเสนอขึ้นมาว่า “ทั้งสองเหตุการณ์ผู้หญิงก็น่าสงสารทั้งคู่ เพราะเป็นผู้ถูกระทำ ซึ่งเขาก็อาจไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น เหตุการณ์แบบนี้ขึ้น” เพื่อให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ในสังคมนั้น แล้วผู้วิจัยให้สมาชิกเล่าประสบการณ์ของตนเองที่กระทำโดยไม่นึกถึงคนอื่น หรือไม่เห็นอกเห็นใจคนอื่นเลย “วันหยุดแม่ทำขนมแล้วเรียกไปกินหลายครั้ง หนูไม่อยากกินก็เลยตะโกนไปว่า ‘ไม่อยากกินเรียกอยู่ได้’ และ ‘เพื่อนมาขอลอกการบ้าน ผมก็ยังทำไม่เสร็จกำลังทำ ก็ตะคอกด่ามันไปว่าไม่รู้จักทำเอง ไม่เห็นหรือไงกำลังรีบทำอยู่’ ผู้วิจัยใช้เทคนิคสลับกลับโดยให้แสดงบทบาทตรงกันข้ามกับที่เคยทำไปแล้ว สมาชิกแสดงบทบาทโดยเปลี่ยนคำพูดของตนเองใหม่ “ไม่อยากกินเรียกอยู่ได้” เปลี่ยนเป็น “หนูยังไม่หิว” และ “ไม่รู้จักทำเอง ไม่เห็นหรือไงกำลังรีบอยู่” เปลี่ยนเป็น “เรายังไม่เสร็จ รอก่อน” เมื่อได้แสดงบทบาทใหม่ บางครั้งถ้าหงุดหงิด หรืออารมณ์เสียมันก็อาจจะควบคุมไม่ได้ เพื่อนสมาชิก จึงเสนอว่า ถ้ากลัวควบคุมไม่ได้เราก็ต้องเงียบ หรือหนีออกไปที่อื่นก่อน แล้วค่อยกลับมาพูดก็ได้ สมาชิกคนที่แสดงบทบาทสมมติพูดว่า จริงแล้วถ้าเราคิดก่อนพูด เราจะได้ไม่มาเสียใจทีหลัง ในการพบกลุ่มนี้แม้ว่าสมาชิกมีแสดงความคิดเห็นร่วมกันค่อนข้างน้อย แต่สมาชิกกลุ่มบางส่วนก็มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันสรุปว่าการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเราต้องอยู่ร่วมกับคนอื่น ซึ่งถ้าเรามีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความคิดทางบวกต่อความคิดความรู้สึกของคนอื่นก็จะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นน้อยลงไปได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ โบฮาร์ท และกรีนเบิร์ก (Bohart & Greenberg, 1997 : 46) ที่กล่าวว่า คนที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่น มีการแบ่งปันและเสียสละต่อผู้อื่น

2.2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อ 4 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านความเข้าใจทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาความเข้าใจให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยให้สมาชิกฝึกการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในสังคมได้ ด้วยการทบทวนปัญหาสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสมาชิกมีความคิดเห็นตรงกันว่าปัญหาสังคมที่สำคัญคือ ปัญหายาเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผู้วิจัยให้สมาชิกคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการกำหนดข้อดีข้อเสีย และร่วมกันสรุปการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นว่า มีข้อดีคือ สนุก มีเพื่อน สัมผัสความทุกข์ได้ และมีข้อเสีย คือ เสียเงิน เสียการเรียน ทะเลาะกับพ่อแม่ ถูกตำรวจจับ ส่วนปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีข้อดี คือ ได้อยู่กับคนที่รัก แสดงความรักต่อคนที่รัก ได้ทำอะไรตามใจที่ต้องการ และมีข้อเสียคือ อาจจะ

ห้อง อาจจะต้องออกจากโรงเรียน เสียเงิน ทำให้พ่อแม่เสียใจ แล้วก็ให้สมาชิกตัดสินใจปัญหาทั้งสอง ซึ่งสมาชิกมีความคิดเห็นตรงกันว่า ทั้งสองปัญหามีข้อเสียมากกว่าข้อดี ดังนั้นไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านี้ แต่เนื่องจากปัญหายาเสพติดในปัจจุบันเป็นปัญหาที่สำคัญผู้วิจัยจึงให้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงาน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ สมาชิกร่วมกันสรุปว่าควรมีการคิดวิเคราะห์ก่อนการตัดสินใจ โดยการรับฟังผู้อื่น และยอมรับการตัดสินใจผู้อื่น หรือการรับฟังเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อสมาชิกได้มีการคิดวิเคราะห์ในปัญหาสังคม จะทำให้สมาชิกมีการตัดสินใจเหตุการณ์ในสังคมได้ดีขึ้น นอกจากนี้ในการพัฒนาความเข้าใจสังคมผู้วิจัยยังให้เรียนรู้ถึงการคิดตามแนวคิด ABC ของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อให้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุก่อนการแสดงพฤติกรรม และผลที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งนักเรียนได้ร่วมกันกำหนดปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการขับรถแข่งของวัยรุ่น แล้ววิเคราะห์สาเหตุ คือ เพื่อนชวน เพื่อนท้าทาย พฤติกรรมที่แสดงออกไปแข่งรถกับเพื่อน ผลตามมามี คือ ความสะใจ ความมัน หรือถ้าหากโชคไม่ดีก็อาจจะบาดเจ็บหรือตายได้ เมื่อสมาชิกได้วิเคราะห์ถึงผลตามมาจากการแสดงพฤติกรรม สมาชิกมีความคิดเห็นว่าเป็นการไม่ควรที่แสดงพฤติกรรมเหล่านั้น ดังที่สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มพูดว่า “สิ่งที่เราทำบางอย่างเราก็ไม่ได้คิดถึงผลที่ตามมา” ดังนั้นกลุ่มจึงร่วมกันสรุปว่า การทำความเข้าใจสังคมเราต้องรู้จักการคิดก่อนที่จะทำ คิดถึงผลที่จะตามมาด้วย จากการใช้เทคนิคเพื่อพัฒนาความเข้าใจสังคม สมาชิกสามารถคิดวิเคราะห์ก่อนการตัดสินใจเหตุการณ์ในสังคมได้ มีการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ซึ่งทำให้สมาชิกมีการพัฒนาความเข้าใจสังคมได้ดีขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ มิลเลอร์ (Miller, 1998 : 27) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นที่เข้าใจมุมมองของคน มีการคิดอย่างมีเหตุผลก่อนการตัดสินใจ สามารถเข้าใจเหตุการณ์ในสังคมได้

2.2.3 การทดสอบสมมติฐานข้อ 5 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการสื่อสารทางสังคมได้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่ช่วยให้กลุ่มทดลองมีการสื่อสารทางสังคมเหมาะสม มีการฝึกการใช้ทักษะต่าง ๆ โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินทักษะภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง เพื่อให้สมาชิกประเมินทักษะการสื่อสารของตนเอง ผลการประเมิน พบว่า ทักษะภาษาถ้อยคำที่สมาชิกมีการแสดงบางครั้ง คือการควบคุมประเด็นในการสนทนา และการพูดถึงสิ่งที่ฉันต้องการและไม่ต้องการได้ ส่วนภาษาท่าทางที่มีการแสดงบางครั้งคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่น การทำให้ผู้อื่นสนใจ การฟังอย่างตั้งใจ แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าตนเองยังขาดในทักษะเรื่องอะไรบ้าง แล้วให้กันจับคู่ฝึกการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ และการกล่าวตอบสนอง และมีสมาชิกคนหนึ่งจะเป็นคนไม่ค่อยพูด มีปัญหาว่าไม่กล้าที่จะปฏิเสธเพื่อน เพราะเพื่อนชอบมาชวนให้ไปข้างนอกเพื่อพ่อแม่เพื่อนจะได้อนุญาต แต่จริงๆ แล้วพอออกมาเพื่อนคนนั้นก็ไปกับเพื่อนชาย แล้วทั้งตนเองไว้ และก็ไม่ว่าจะกลับมาเมื่อไหร่ ตนเอง

รู้สึกอึดอัด จึงทำให้ไม่อยากออกไปด้วย ดังนั้นจึงได้ฝึกการกล้าตอบสนอง โดยการแสดงบทบาทสมมติ ในตอนแรกก็อาจจะใช้คำพูดอะไร หรือเหตุผลอะไรที่จะปฏิเสธเพื่อน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มหลายคนให้คำแนะนำ เช่น “ก็บอกว่าทำการบ้านอยู่” “บอกว่าแม่ไม่ให้ไป” สมาชิกคนนั้นเลยฝึกการกล้าตอบสนอง คือ “เวลาเธอมาชวนเราออกไปข้างนอกเพื่อไปหาแฟนเธอ สักวันหนึ่งพ่อแม่เธอก็คงจะรู้ เรารู้สึกไม่ดีที่ต้องโกหกผู้ใหญ่ เราไม่อยากไปเลยถ้าเธอจะออกไปเจอแฟนของเธอ” ซึ่งสมาชิกที่ได้ฝึกการกล้าตอบสนอง แล้วยังไม่มั่นใจที่จะปฏิเสธเพื่อนได้ เพื่อนในกลุ่มให้การเสริมแรงเพื่อให้เพื่อนเกิดกำลังใจ และผู้วิจัยได้อธิบายถึงการสื่อสารที่มีทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน เช่น การทะเลาะวิวาท การฆ่ากันตายเพราะไม่เข้าใจกัน แล้วอธิบายถึงโครงสร้างบุคลิกภาพนำไปสู่การติดต่อสัมพันธ์กัน และรูปแบบการติดต่อสื่อสาร และการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน แล้วให้สมาชิกวิเคราะห์การสื่อสารที่มีปัญหาโดยแจกแบบวิเคราะห์การสื่อสารให้นักเรียนเขียนบทสนทนา แล้ววิเคราะห์ว่าเป็นการสื่อสารในรูปแบบใด โดยสรุปแล้ว มีการสื่อสารที่เป็นปัญหากับพ่อแม่ เพื่อน หากวิเคราะห์ การสื่อสารพบว่า จะมีรูปแบบการสื่อสารที่ขัดแย้งกัน คือ พ่อแม่ก็จะมีรูปแบบการสื่อสารแบบพ่อแม่วิพากษ์วิจารณ์ แล้วลูกก็มีรูปแบบการสื่อสารแบบเด็ก จึงทำให้เกิดการขัดแย้งกัน ซึ่งสมาชิกมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการสื่อสารที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งก็ต้องมีปรับปรุงรูปแบบการสื่อสารของตนเอง โดยควรมีการสื่อสารแบบผู้ใหญ่มากขึ้น ดังคำกล่าวของ เบิร์น (Corey. 1991 : 266 citing Berne. 1964) ที่กล่าวถึงความเชื่อของทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคลว่า มนุษย์สามารถปรับปรุงบุคลิกภาพโดยการค้นหาความเป็นตัวเอง มีความตระหนักรู้ถึงสภาวะของตัวตนที่เหมาะสมจะสามารถจัดปัญหาการสื่อสารได้ นอกจากนี้จากการสังเกตกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารทางสังคมนี้ มีการเปลี่ยนแปลงที่กลุ่มเริ่มมีบทบาทในการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม คือ มีการร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอทางเลือกให้เพื่อนสมาชิก รวมทั้งการเสริมแรงเพื่อให้เพื่อนสมาชิกมีกำลังใจในการแสดงพฤติกรรมภายนอกกลุ่ม

2.2.4 การทดสอบสมมติฐานข้อ 6 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคมของกลุ่มทดลองดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผู้วิจัยเลือกใช้นั้นสามารถพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคมได้ ผู้วิจัยให้สมาชิกได้ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมก่อน โดยสมาชิกมีความคิดเห็นว่า ความขัดแย้งเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ดังนั้นการช่วยให้บุคคลสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ บุคคลต้องมีการคิดวิเคราะห์ ทำความเข้าใจและเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง (Elias & Clabby. 1988 : 53) ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้เรียนรู้ถึงทักษะการแก้ไขปัญหา โดยให้สมาชิกเขียนปัญหาความขัดแย้งที่เคยเกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น “ปัญหาทะเลาะกับเพื่อน สาเหตุเพราะไม่คุย

กันดี ไม่บอกเหตุผลดี ๆ และทางเลือกของปัญหา คือ นัดเพื่อนคุยกัน ที่มีข้อดี ได้พูดคุยกันให้เข้าใจ และมีข้อเสียว่าอาจจะเสียหน้านิดหน่อย หรือ เจย ๆ เดี่ยวเพื่อนก็มาคุยเองที่มีข้อดี คือ ไม่เสียหน้า และข้อเสียทำให้รู้สึกอึดอัด เสียเพื่อน ดังนั้นตัดสินใจเลือกที่จะนัดเพื่อนคุยกัน” และ “ปัญหาทะเลาะกับแม่ เพราะตนเองเที่ยวกลับดึก สาเหตุเพราะเที่ยวกลับดึกโดยไม่บอกพ่อแม่ก่อน มีทางเลือกในการแก้ปัญหา คือ ไปขอโทษแม่ มีข้อดีทำให้แม่จะสบายใจขึ้น ไม่หลบหน้าแม่ สบายใจ แต่มีข้อเสียทำให้กลัวแม่ต่อกัน หรืออาจจะเจย ๆ เดี่ยวแม่ก็ลืม มีข้อดีทำให้เราสบายใจ และข้อเสียทำให้อาจจะไม่ได้เงิน อาจจะไม่ได้ออกไปเที่ยวอีก แม่ไม่เชื่อใจ สรุปการตัดสินใจว่า “ไปอธิบายให้แม่ฟัง” ในกลุ่มจึงร่วมกันสรุปการนำทักษะไปแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยการคิดวิเคราะห์ก่อนการตัดสินใจแก้ไขปัญหา การคิดถึงข้อดีข้อเสียก่อนที่จะเลือกวิธีการแก้ไข ปัญหาเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้ผู้วิจัยให้ยกตัวอย่างประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นใน จังหวัดหนองบัวลำภู สมาชิกเล่าถึงความขัดแย้งของวัยรุ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู คือการยกพวกตีกัน ไม่ว่าจะเป็นงานบุญ งานกาชาด แม้แต่ไปดูหนังกลางแปลง หากเจอกับคู่อริ ก็จะทำให้มีการ ชกต่อยกันเป็นประจำ ดังเช่น เวลาในงานกาชาดจะมีคอนเสิร์ต วัยรุ่นจะต้องตีกันในงานคอนเสิร์ต ทุกครั้ง เพราะเป็นการแก้แค้นคู่อริ วัยรุ่นเมาเหยียบเท้ากัน หรือไม่เคารพรุ่นพี่ จึงทำให้เหมือน เวทีประลองกัน บางครั้งก็มีการตาย หรือคนที่มาดูก็อาจได้รับบาดเจ็บได้ ผู้วิจัยจึงเลือกประเด็น ความขัดแย้งของวัยรุ่นจนทำให้เกิดการยกพวกตีกัน แล้วให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงสาเหตุที่ทำให้ ให้วัยรุ่นตีกัน คือ “เสียศักดิ์ศรี” “เหยียดหยามกัน” “ต้องแก้แค้น” “เมาไม่มีสติ” ผู้วิจัยใช้เทคนิค การมองความขัดแย้งในมุมมองใหม่ ที่ว่าการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยการใช้กำลัง เป็นควรรหา วิธีการจัดการกับความขัดแย้งแบบใหม่ว่า “ยอมรับกัน” “คนเรามีความแตกต่าง” “การให้อภัย” “การใช้ความรุนแรงทำให้เกิดความเดือดร้อน” และมองผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ “ถ้าตีกัน ผลที่เกิดขึ้น เจ็บตัวหรืออาจตายได้ ผู้อื่นเดือดร้อน ถูกจับ” และ “ถ้าไม่ตีกัน ผลที่เกิดขึ้น ไม่เจ็บตัวคนอื่น ไม่เดือดร้อน ไม่ถูกจับ” นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ฝึกการจัดการกับความโกรธที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ เกิดความขัดแย้ง ดังคำกล่าวของ วิลมอท และฮอคเกอร์ (Wilmot & Hocker. 1998 : 215) ที่กล่าวว่า การจัดการกับความขัดแย้ง โดยการแสดงอารมณ์โกรธที่เหมาะสม จะไม่ทำลายความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยใช้เทคนิค “เมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร” เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงการ ควบคุมความโกรธของตนเอง คือให้รับรู้ถึงอารมณ์โกรธ และพยายามควบคุมตนเอง ด้วยการ ทบทวนการแสดงอารมณ์โกรธและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมใหม่ สมาชิกคนหนึ่งได้พูด ถึงการแสดงอารมณ์โกรธว่า “ครั้งหนึ่งเขาโกรธเพื่อนคนหนึ่งมากที่มาต่อว่าเขา จนไม่สามารถ ควบคุมอารมณ์ได้ เลยชกหน้าเพื่อน แล้วก็เกิดการทะเลาะกัน” ผู้วิจัยจึงให้สมาชิกคนนี้เล่าต่อว่ามี สถานการณ์ไหนบ้างที่เราโกรธ แล้วไม่แสดงอารมณ์โกรธออกมา สมาชิกเล่าว่า “ส่วนใหญ่แล้วที่ไม่ แสดงออกมาคือเวลาโกรธแม่ บางครั้งแม่บ่นมากเกินไปรำคาญ แต่ก็ไม่ได้แสดงอารมณ์มากนัก บางที ก็เดินหนี” แล้วให้ลองเปรียบเทียบความแตกต่างของการแสดงอารมณ์กับไม่แสดงอารมณ์ สมาชิก คนนั้นได้สรุปว่า “เราก็ต้องดูก่อนว่าสถานการณ์ควรแสดงอารมณ์หรือไม่แสดงอารมณ์” แล้วมี เพื่อนคนหนึ่งพูดขึ้นมาว่า “ถ้าแสดงอารมณ์แล้วเราอาจจะสบายใจ แต่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนก็ไม่ดี

แสดงอารมณ์กับเพื่อน เจ็บตัว แล้วก็อาจจะโกรธกับเพื่อน” แล้วเพื่อนก็ถามว่า “บางทีมันก็ทนไม่ไหวจริง ๆ แล้วจะทำอย่างไรล่ะ” เพื่อนคนอื่น ๆ ช่วยตอบว่า “ก็เดินหนี ช่างมันเถอะ เราไม่ได้เป็นอย่างที่เขาพูดก็แล้วไป เจ็บไปคนอื่นก็เจ็บเองหรอก” สมาชิกคนนั้นก็ยิ้มแล้วตอบว่า “จะพยายามเพื่อไม่ให้เสียเพื่อน” จากการพบกลุ่มครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่มให้คำปรึกษา สมาชิกกลุ่มมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและร่วมกันหาแนวทางในการช่วยเหลือเพื่อน จึงทำให้สมาชิกมีการพัฒนาการแก้ไขปัญหาทางสังคมดีขึ้น

2.2.5 การทดสอบสมมติฐานข้อ 7 คือ กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคมดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มเปรียบเสมือนสังคมจำลองที่ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ปรับปรุงตนเอง อีกทั้งการเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นการพัฒนาความสนใจในกิจกรรมของสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในสังคม ดังคำกล่าวของ เซลลี และโอลซอน (Gregory & Di Leo. 2003 : 1266; citing Celsi & Olson. 1988) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในสังคม บุคคลมีความสนใจหรือมีแรงจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม โดยวิจัยใช้การถามสมาชิกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและความรู้สึกที่ต้องทำกิจกรรมนั้น สมาชิกเกือบทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบในครอบครัว อาทิเช่น ทำงานบ้าน ทำกับข้าว ดูแลน้อง ซึ่งภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบนี้ บางครั้งก็เกิดปัญหานี้คือ ลืมทำ ต้องให้ผู้ปกครองบอกหลาย ๆ ครั้ง เพราะบางครั้งก็ขี้เกียจแต่ในที่สุดก็ต้องทำเพราะถ้าไม่ทำเราก็ไม่ได้เงิน หรืออาจจะถูกด่าก็ได้ แล้วผู้วิจัยถามการมีส่วนร่วมในสังคม โดยใช้อภิปรายถึงสภาพปัญหาในสังคมปัจจุบัน เช่น มลพิษ น้ำเสีย ขยะ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แล้วให้สมาชิกช่วยกันสรุปว่าสภาพปัญหาในสังคมไทยเป็นอย่างไร สมาชิกช่วยกันสรุปว่า ปัญหาขยะมากเกินไป เพราะคนชอบใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟม ปัญหาบ้านเมืองสกปรกไม่ช่วยกันดูแล บางที่ตามกำแพง ป้ายรถเมล์ วิทยุรถก็ไปพ่นสีใส่ทำให้ไม่สวยงาม ผู้วิจัยถามถึงชุมชนของสมาชิกมีปัญหาอะไรบ้างในปัจจุบัน สมาชิกตอบว่า “ปัญหาขยะบางที่ไม่มีที่ทิ้ง ก็ทิ้งเกลื่อนไปหมด หรือการทำลายขยะยังไม่ดี เพราะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้าน หรือเวลาเผาก็มีควันดำเต็มไปหมด” แล้วผู้วิจัยก็ถามว่า “ถ้าวันหนึ่งที่หมู่บ้านนักเรียนประกาศทางหอกระจายข่าวเชิญชวนให้ไปร่วมกันทำความสะอาดถนนจะอย่างไร” สมาชิกหลายคนก็ตอบว่า “ไม่ไปทำ เพราะเราเป็นเด็ก” ผู้วิจัยจึงถามเหตุผลว่าเพราะอะไรจึงไม่อยากไป สมาชิกตอบว่า “ไปก็ช่วยอะไรได้ไม่มากนัก ไม่ว่างไม่รู้จะช่วยอย่างไร” สมาชิกที่ตอบว่าจะไปร่วม ก็ช่วยแสดงความคิดเห็นว่า “เราก็สามารถช่วยได้ เราอาจจะเก็บเศษขยะบริเวณบ้าน หรือหน้าบ้านก็ได้” ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนทบทวนตนเองว่า บทบาทที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมได้มีอะไรบ้าง และปัจจุบันได้ทำอะไรเพื่อสังคม/ชุมชนของตนเองบ้าง และสนใจที่จะทำอะไรเพื่อสังคม/ชุมชนของตนเองบ้าง สมาชิกตอบว่า ส่วนใหญ่ก็

ไม่ได้ทำอะไรเพื่อสังคมเท่าที่ควรเพราะไม่มีเวลา ไม่ใช่เรื่องของเด็ก ผู้วิจัยเชิญชวนให้ร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นสังคมไทย การมีส่วนร่วม ซึ่งสมาชิกหลายคนก็มีมุมมองว่า ปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งทางที่ดีและไม่ดี ซึ่งในสิ่งที่ไม่ดีนั้นล้วนเกิดมาจากคนเท่านั้น จึงได้ข้อสรุปว่าทุกคนมีส่วนช่วยให้สังคมดีขึ้น ผู้วิจัยใช้ฟอร์ม WDEP ตามแนวคิดทฤษฎีเผชิญความจริง เพื่อให้วิเคราะห์พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมของตนเอง คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน เช่น การทำความสะอาดหมู่บ้าน การเข้าร่วมงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานรดน้ำดำหัว งานบุญต่าง ๆ ผู้วิจัยให้สมาชิกนำพฤติกรรมไปลองปฏิบัติจริงภายนอกกลุ่ม แล้วนำมารายงานกลุ่ม มีสมาชิก 6 คน ที่ได้นำไปใช้ คือในช่วงนั้นในชุมชนมีการประกาศเชิญชวนให้ไปร่วมทำความสะอาดหมู่บ้านต้อนรับปีใหม่ ตอนแรก ๆ ก็กลัว ๆ กลัว อยู่ห่าง ๆ สักพัก ก็เลยเข้าไปเก็บขยะ ผู้วิจัยถามว่าหลังจากที่นักเรียนเข้าไปช่วยแล้วรู้สึกอย่างไร สมาชิกตอบว่ารู้สึกดี เราก็มีส่วนร่วมหมู่บ้านได้เหมือนกัน ส่วนในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการรับผิดชอบของคนในสังคม ซึ่งได้ร่วมกันสรุป ปัญหาที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบ คือ การทำลายของสาธารณะต่าง ๆ การฝ่าฝืนกฎจราจร การไม่ไปเลือกตั้ง ผู้วิจัยจึงให้บทวนพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบของตนเอง และพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบ สมาชิกเขียนสรุปพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนา คือ การไม่ฝ่าฝืนกฎจราจร คือ การสวมหมวกกันน็อคทุกครั้งที่ขับรถ ไม่ขับรถแข่ง ทำลายถึงขยะสาธารณะ โดยให้เขียนลงใบแบบฟอร์ม WDEP แล้วให้ลองนำไปปฏิบัติเมื่ออยู่ภายนอกกลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกหลายคนได้นำไปปฏิบัติจริง เช่น ไม่ขับรถแข่ง สวมหมวกกันน็อค ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร เป็นต้น สมาชิกแสดงความคิดเห็นว่า เราปฏิบัติตามกฎระเบียบเราก็น่าพอใจไม่ต้องกลัวตำรวจจับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น หากได้คิดวิเคราะห์พฤติกรรมตนเองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นได้จริง ตามแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงที่มุ่งให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตระหนักรู้ในการกระทำและพฤติกรรมของตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น (Corey. 2000 : 428; citing Wubbolding. 1991, 1996a, 1998)

นอกจากนี้จากการประเมินด้วยการสังเกตของผู้วิจัยในการพบกลุ่ม 12 ครั้ง พบว่าสมาชิกแต่ละคนมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น สามารถแสดงความรู้สึกต่อคำพูดของเพื่อนหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ มีการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ในสังคม รู้จักการรับฟังผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม กล้าที่พูดเพื่อให้ข้อเสนอแนะกับเพื่อน โดยสรุปการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกแต่ละคนได้ดังนี้

กอล์ฟ เป็นคนอารมณ์ร้อน ในการพบกลุ่มครั้งแรกไม่ค่อยมีสมาธิ ดุนาพิกาบ่อยๆ และได้ฝึกเทคนิคการสลับกลับเนื่องจากเคยมีปัญหาตะคอกใส่หน้าเพื่อน และควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ เมื่อได้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกเทคนิคต่าง ๆ กอล์ฟ จึงกล้าให้คำแนะนำเพื่อน ให้กำลังใจเพื่อน และมักจะชวนเพื่อน ๆ ให้มีส่วนร่วมการสนทนาในกลุ่ม

โหนด ในช่วงแรกโหนดจะมีความคิดกับความรู้สึกในทางลบ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการจินตนาการ แต่ยังไม่ค่อย ในช่วงหลัง โหนดเริ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะกับเพื่อนได้

คมสันต์ ในช่วงแรกๆ ไม่ค่อยพูด ผู้นำกลุ่มต้องใช้คำถามเพื่อให้คมสันต์แสดงความคิดเห็น บางครั้งคมสันต์ไม่ค่อยมีสมาธิเมื่ออยู่ในกลุ่ม ในช่วงแรก ๆ ผู้นำกลุ่มจึงต้องใช้เทคนิคการถาม การให้กำลังใจ การสะท้อนความรู้สึก ในช่วงหลัง ๆ จึงทำให้คมสันต์รู้สึกผ่อนคลาย กล้าที่จะพูดคุยในกลุ่ม และสามารถให้คำแนะนำกับเพื่อนในกลุ่มได้

เหมียว เป็นคนกล้าแสดงออก ความคิดเป็นตัวของตัวเอง เช่น การแต่งตัวตามที่พอใจเพราะไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน ซึ่งเมื่อเหมียวได้ฝึกเทคนิคการจินตนาการ แล้วนำไปใช้นอกกลุ่มทำให้ตนเองไม่ใจร้อน หรือหงุดหงิด และการฝึกการกล้าตอบสนอง แม้เหมียวยังไม่มั่นใจที่จะนำไปใช้ แต่เหมียวก็รู้สึกดีที่ตนเองมีทางเลือกในการตัดสินใจ

ผิง ไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการถาม การให้แรงเสริม เพื่อให้ผิงรู้สึกผ่อนคลาย ว่างใจกลุ่ม ในช่วงหลัง ๆ ผิงกล้าที่จะพูด และลองนำเทคนิคที่ได้เรียนรู้ในกลุ่มไปใช้นอกกลุ่ม

ส้ม ในช่วงแรก ๆ จะไม่ค่อยพูด ยึดเก่ง แต่ก็จะมีมาถึงกลุ่มก่อนเพื่อน ๆ เมื่อส้มเห็นบรรยากาศกลุ่ม ในการพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม ส้มยกมือขึ้นบอกว่ามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ส้มมีความว่างใจกลุ่ม ยอมรับกลุ่ม กล้าที่จะเปิดเผยปัญหาตนเองเพื่อให้กลุ่มช่วยเหลือ

เหมียว เป็นคนเจียบ ๆ ในช่วงแรกที่เข้ากลุ่ม ไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยสบตากับผู้นำกลุ่ม แต่เหมียวจะเป็นเพื่อนสนิทกับ ผิง ช่วงแรก ๆ จะนั่งติดกัน เหมียวมักจะตอบหรือแสดงความคิดเห็นคล้ายกับที่ผิงเสนอ บางครั้งก็บอกว่ามีความคิดเห็นเหมือนกับผิง ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการทวนความ และการสรุป เพื่อให้เหมียวคิดในสิ่งที่ตนเองพูด และให้แรงเสริมเพื่อเหมียวจะได้มีความเชื่อมั่นในการตอบคำถาม ในการพบกลุ่มครั้งที่ 8-12 เหมียวเปลี่ยนที่นั่ง ไปนั่งใกล้กับคนอื่นบ้าง กล้าที่จะพูดในกลุ่มมากขึ้น

ฟ้า เป็นคนเจียบ ๆ ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ฟ้ามักจะพูดนอกประเด็นในการสนทนาอยู่เสมอ ในการพัฒนาการสื่อสารทางสังคม ฟ้าจึงได้เรียนรู้ถึงคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อได้ฝึกเทคนิค ฟ้ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปคือ รับฟังผู้อื่น และการพูดให้กำลังใจเพื่อนได้

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในกลุ่ม และในสมาชิกแต่ละคนที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคในการพัฒนาแต่ละองค์ประกอบเหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้หลักตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่จำแนกเป็นทฤษฎีที่พัฒนาด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรม ซึ่งในองค์ประกอบที่เน้นด้านอารมณ์ความรู้สึก คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ผู้วิจัยได้เลือกใช้ทฤษฎีที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น คือ

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ และทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ที่เน้นให้บุคคลสามารถรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น ส่วนองค์ประกอบด้าน ความความคิด คือ ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ผู้วิจัยได้เลือกใช้ทฤษฎีการ ให้คำปรึกษาแบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อให้มีการคิดอย่างมีเหตุผล และทฤษฎี พฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกการแสดงออกอย่างเหมาะสม ส่วนองค์ประกอบด้านการสื่อสาร ทางสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม ผู้วิจัยได้เลือกใช้ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎี วิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกได้มีการคิด การฝึก การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งการนำพฤติกรรมไปใช้ภายนอกกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกมีความ มั่นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง จากทฤษฎีและเทคนิคที่เลือกใช้ได้เหมาะสมจึงทำให้วัยรุ่น กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาครั้งแรกในประเทศไทย ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมดังนี้

1.1 แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการวัดการ ตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นได้เนื่องจากมีความเที่ยงตรงในระดับสูง ดังนั้นควรนำไปใช้กับกลุ่ม วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 หากจะนำไปใช้กับกลุ่มอื่น อาทิเช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้ใหญ่ แนวทางการตอบหรือการให้คะแนนอาจจะมีความแตกต่างจากกลุ่มวัยรุ่น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย มี 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม ดังนั้นในการพัฒนาวัยรุ่นให้มีการตระหนักรู้ทางสังคมควร พัฒนาให้ครบทุกองค์ประกอบ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีการ พัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาให้วัยรุ่นมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรติดตามการตระหนักรู้ทางสังคม ทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือน

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่ม ประชากรอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่น ๆ เช่น เพศ การเห็นคุณค่าในตนเองกับการตระหนักรู้ทางสังคม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำมาพัฒนาให้วัยรุ่นเกิดความตระหนักรู้ทางสังคมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). **ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรา สมประสงค์ (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธ์ภาพ. ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การศึกษา. หน่วยที่ 4 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2545). **ประมวลสาระวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 3). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- ประดิษฐ์ เอกทัศน์. (2540). **“การให้คำปรึกษากลุ่ม” เอกสารประกอบการสอนวิชาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. มหาสารคาม : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะนำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2534). **“ทักษะการให้บริการปรึกษาการผ่อนคลายและการลดความหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ” เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2544). **สถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้คอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพีเอ็นพีบลิชชิง.**
- วัชร ทรัพย์มี. (2533). **ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- เสรี ชัดเข้ม. (2538). **โมเดลและการสร้างโมเดล. ใน วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี : 9(2) : พฤศจิกายน 2537-มีนาคม 2538.**
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.**
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). **โมเดล. วารสารวิชาการ. 1(3) : 22-66.**
- Black, Rhonda S, & Rojewski, Jay W. (1998). “The Role of Social Awareness in the Employment Success of Adolescents with Mild Mental Retardation,” Education and Training in Mental Retardation and Development Disabilities .33(2) : 144-161. Retrieved September, 01,2005. From [http:// unweb.hwwilsonweb.com](http://unweb.hwwilsonweb.com)**
- Bohart, Arthur C, & Greenberg, Lestie S. (1997). Empathy Reconsidered New Directions in Psychotherapy. Washington : American Psychological Association.**

- Burgoon, Judee K (1995). Cross-cultural and Intercultural Applications of Expectancy Theory. In R. Wiseman (Ed.), **Intercultural Communication Theory**. Thousand Oaks, CA : Sage.
- Carmines, R. G. and McIver, I. P. (1981). "Analyzing Models with Unserved Variables : Analysis of Covariance Structure." In **G.W. Bohstedt & E.F. Borgotta(Eds), Social Measurment**. Beverly Hills, CA : Sage.
- Crick, Nicki R; & Dodge, Kenneth A. (1994). A Review and Reformulation of Social Information-Processing Mechanism in Child's Social Adjustment. **Psychological Bulletin**. 115(1). P.74-100.
- Corey, Gerald. (2004). **Theory & Practice of Group Counseling**. 6th ed. Brooks/Cole Thomson Learning.
- _____. (2000). **Theory & Practice of Group Counseling**. 5th ed. Brooks/Cole Thomson Learning.
- _____. (1996). **Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy**. 5th ed. Pacific Grove, CA : Brook/Cole.
- _____. (1991). **Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy**. California : Brooks/ Cole Publishing Company.
- Dinkmeyer, Con C. (1968). **Reading In Group Counseling**. Pennsylvania : Internation Textbook Company.
- Dreer, Laura E. et al. (2004, May/June). "Binge Drinking and College Students : An Investigation of Social Promblem-Solving Abilities". **Journal of College Student Development**. 45(3) : 303-315.
- Elias, M J. & Clabby, J. F. (1988) "Teaching Social Decision Making". **Educational Leadership**. 45(6) : 52-55.
- Gawry, John J ; & Brown, Bruce O. (1970). **Group Guidance and Counseling in the School**. New York : Mcgraw Hill Book Co.
- Gazda, Georg M. (1989). **Group Counseling : A Development Approach**. 4th ed. Boston : Houghton Mifflin.
- Greene, Rhirley R; & Kamimura, Mark. (2003). "Ties that Bind : Enhanced Social Awareness Development Through Interaction with Diverse Peers," **The Annual Meeting of the Association for Study of Higher Education Portland, Oregon**. November : 12-15.
- Hansen, J.C et al. (1980). **Group Counseling : Theory and Process**. 2nd ed. Boston : Houghton Mifflin.

- Jacobb, E.E; Masson, R.L; & Harvill, R.L. (2002). **Group Counseling : Strategies and Skills**. Pacific Grove, CA : Brooks/Cole.
- Joreskog, K.G. ; & Sorbom, D. (1999). **Lisrel 8 : New Statistical Features**. Chicago : Scientific Software International, Inc.
- Keeves, P John. (1997). **Education Research Methodology and Measurement : An International Handbook**. 2nd ed. : Elsevier Science.
- Langone, John; & Black, Rhonda S (1997). “**Social Awareness and Transition to Employment for Adolescents with Mental Retardation,**” **Remedial and Special Education**. 18 : 214-222. Retrieved September, 01,2005. From [http:// unweb.hwwilsonweb.com](http://unweb.hwwilsonweb.com)
- Levneh, H.; & Wright, P.G. (1995). Rational-Emotive Theory. in **Counseling and Psychology : Theories and Interventions**. Capuzzi, D.; Gross, D.R. p 325-351. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Mager, Wendy et al. (2005, June). Intervention Group for Adolescents With Conduct Problems : Is Agregation Harmful of Helpful?”. **Journal of Abnormal Child Psychology**. 33(3) : 349-362.
- Melissa, Spafford M. (1984). **A Test of Social Awareness for Junior High School Student** . Unpublished doctoral dissertation. The Indiana University.
- Miller, Darcy. (1998). **Enhancing Adolescent Competence Strategies for Classroom Management**. California : Wadworth Publishing Company.
- Mischel, Walter. (1993). **Introduction to Personality** 5th ed. Forth Worth : Holt, Rinehart and Wiston, Inc.
- Ohlsen,Merle M. (1970). **Group Counseling**. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Ossimiz, Gunther. (2005). **Information, Communication and Social Awareness**. Retrieved July 10, 2005. From [www.Uni klu.ac.at](http://www.Uni.klu.ac.at).
- Phillips, J. L. (1981). **Piaget’s Theory : A Primer**. San Francisco : W.H. Freeman and Company.
- Pongpan, Kirdpitak. (1991). **Social Awareness of Thai Educated Woman**. American Association of University Woman.
- Prasolova-Forland, E.; & Divitini, M. (2003). “Collaborative Virtual Environments for Supporting Learning Communities : an Experience of Use”. **Proc. AMC GROUP 2003, AMC Press, FL. USA**. : 58-67.

- Risi, Regia Catherine. (2003, June). "The Effect of Group Counseling on the Academic Achievement of Students in An Alternative Setting". **Thesis Abstract**. 41(03) : 662. MA. California State University, Dominguez Hill.
- Satir Verdinia, Banmen John, Gerber Janae ; & Gomori Maria. (1991). **The Satir Model : Family Therapy and Beyond**. : Science and Behavior Books.
- Selman, Robert L. (2003). **The Promotion of Social Awareness : Powerful Lessons from the Partnership of Development Theory and Classroom Practice**. New York : The Russell Sage Foundation.
- Shaffer, David R. (2000). **Social and Personality Development**. 4th ed. Wadsworth Thomson Learning.
- Sharf, Richard S. (2000). **Theory of Psychotherapy & Counseling Concept and Cases**. 2nd Belmont, CA: Brooks/Cole.
- Shechtman, Zipora. (2003, Sep). "Therapeutic Factors and Outcomes in Group and Individual Therapy of Aggressive Boys". **Group Dynamic: Theory, Research, and Practice**. 7(3) : 225-237.
- _____. (2004, Oct). "Client Behavior and Therapist Helping Skills in Individual and Group Treatment of Aggressive Boys". **Journal of Counseling Psychology**. 51(4) : 463-472.
- Shechtman, Zipora & Dvir, Varda. (2006, Mar). "Attachment Style as a Predictor of Behavior in Group Counseling With Preadolescents". **Group Dynamic: Theory, Research, and Practice**. 10(1) : 29-42.
- Shertzer, Brace; & Stone, Shelley C. (1968). **Fundamentals of Counselling**. 2nd ed. Boston : Houghton Mifflin Company.
- Stephen, Karpman B. (1968). Fairy Tales and Script Drama Analysis. In **Transactional Analysis Bulletin**. 7(26) : 39-43
- Stevens, James. (1996). **Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences**. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.
- Thompson, A Rosemary. (2003). **Counseling Techniques : Improving Relationships with Others, Ourselves, Our Families and Our Environment**. 2nd ed. New York : Brunner-Routledge.
- Trotzer, Jame P. (1999). **The Counselor and The Group : Integrating Theory, Training, and Practice**. 3rd ed. Philadelphia : Taylor & Francis.

- Vathanophas, Vichita. (2000) **The Use of Peripheral Social Awareness Tools in Collaborative System**. Unpublished doctoral dissertation. The Pittsburgh University.
- Wilmot, W William; & Hock, L Joyce. (1998). **Interpersonal Conflict**. 5th ed. New York : McGraw-Hill.
- Yalom, Irvin D. (1985). **The Theory & Practice of Group Psychotherapy**. 3rd ed. New York : Basic Books.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

1. ผศ.ดร.วชิรญา บัวศรี เลขธิการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
2. รศ.ดร.ทิพวัลย์ สุรินยา รองคณบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รศ.ดร.ดุष्ฎี โยเหลา อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. รศ.ดร.เรียม ศรีทอง อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. รศ.ดร.ลักขณา สิริวัฒน์ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

1. ผศ.ดร.วชิรญา บัวศรี เลขธิการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
2. ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รศ.ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. รศ.จตุพร เฟื่องชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมสาริต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. รศ.ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุม อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. รศ.ดร.ทิพย์วรรณ กิตติพร อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ข

- แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
- เฉลยคำตอบและการให้คะแนนแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

คำชี้แจง

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่นไทย จำนวน 3 ข้อ
 - ส่วนที่ 2 การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย จำนวน 57 ข้อ
2. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของนักเรียนที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคม คือ ครอบครัว โรงเรียน และสังคมภายนอก จึงขอความร่วมมือโดยให้ตอบตามความจริง ซึ่งคำตอบของนักเรียนครั้งนี้จะเป็นความลับที่สุด
3. แบบวัดฉบับนี้ไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบแบบวัดนี้อย่างจริงจัง ที่สุด

ขอขอบคุณในการตอบแบบวัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่น

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. กำลังศึกษาในระดับใด

() มัธยมศึกษาปีที่ 4

() มัธยมศึกษาปีที่ 5

() มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. โรงเรียนของท่านอยู่ในภาคใด

() ภาคเหนือ

() ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

() ภาคกลาง

() ภาคใต้

() กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ส่วนที่ 2 การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

คำชี้แจง คำถามเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมของนักเรียน คือ ครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ขอให้นักเรียนเขียนความคิด ความรู้สึก หรือการแสดงออกที่แท้จริงของนักเรียนลงในช่องว่างหลังคำถาม

1. การเปลี่ยนแปลงระบบแอดมิชชัน(Admission)แบบใหม่ ทำให้กลุ่มนักเรียนหลายคนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยรู้สึก ไม่พอใจ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการนำระบบแอดมิชชันมาใช้.....

2. สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้นและมักถูกทำร้ายร่างกายด้วย โดยเฉพาะการ ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากคนใกล้ชิดครอบครัว เช่น พ่อ ญาติ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับผู้ล่วงละเมิดทางเพศที่เป็นบุคคลในครอบครัว.....

3. ปัจจุบันปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย พบว่า อายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มลดลง โดยผู้เริ่มใช้ยาเสพติดเป็นครั้งแรกส่วนใหญ่จะมีอายุน้อยกว่า 19 ปี

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับอายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดที่มีแนวโน้มลดลง.....

4. เด็กไทยบางกลุ่มในปัจจุบัน มีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ใช้สินค้าราคาแพงเกินฐานะ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของเด็กไทยบางกลุ่มในปัจจุบัน.....

5. เมื่อท่านกลับมาถึงบ้าน เห็นคุณแม่นั่งคุยกับเพื่อนบ้าน และได้ยินเพื่อนบ้านที่พยายามพูดเปรียบเทียบกับลูกของเขาว่าท่านเรียนเก่งสู้ลูกของเขาไม่ได้

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่เพื่อนบ้านพูดเปรียบเทียบเรื่องการเรียนของท่านกับลูกของเขา.....

6. หลังจากที่ท่านออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน แล้วเพื่อนในห้องก็วิพากษ์วิจารณ์งานของท่านว่า “ต้องมีการปรับปรุงอีกเยอะ”

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อนในห้อง.....

7. เมื่อเพื่อนสนิทของท่านเล่าให้ท่านฟังว่า เพื่อนที่ชื่อ กอ นิasty ไม่ดีมาก เห็นแก่ตัวมาก แต่ท่านก็ไม่ได้รู้จักเพื่อนที่ชื่อ กอ ดีเท่าที่ควร

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่เพื่อนสนิทของนักเรียนพูดถึงนิสัยของเพื่อนชื่อที่ กอ

8. วันหนึ่ง ท่านต้องทำงานช่วยเพื่อนจนเย็น พอกลับถึงบ้านท่านถูกแม่ดุว่ากลับบ้านช้า ท่านพยายามอธิบายแต่แม่ไม่ยอมฟัง

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่แม่ไม่รับฟังคำอธิบายของท่าน.....

9. วันหนึ่ง เพื่อนของท่านชื่อ ธงชัย มาเล่าให้ฟังว่าเขากำลังมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนห้องอื่น และถูกเพื่อนห้องอื่นแกล้งเป็นประจำ

ท่านรู้สึกอย่างไรที่ธงชัยถูกเพื่อนแกล้งเป็นประจำ.....

10. ข่าวการทำทารุณกรรมเด็ก “มาเฟียในห้างดัง ล่อลวงข่มขืนเด็กสาววัย 12 ปี”

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับข่าวการทำทารุณกรรม ล่อลวงข่มขืนเด็ก

11. วันหนึ่งเพื่อนของท่านมาเล่าให้ท่านฟังว่า ตอนนี้อยู่พ่อแม่ของเขากำลังจะแยกทางกัน

ท่านรู้สึกอย่างไรที่พ่อแม่ของเพื่อนกำลังจะแยกทางกัน.....

12. ขณะที่ท่านกำลังนั่งอยู่ในห้องเรียน แล้วเพื่อนคนหนึ่งวิ่งเข้ามาโวยวายเสียงดัง ว่านาฬิกาที่เขาวางไว้บนโต๊ะหายไป เขาเชื่อว่าเป็นเพื่อนที่นั่งอยู่ในห้องนี้เอาไป

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรที่เพื่อนกล่าวหาว่ามีเพื่อนในห้องนี้เอานาฬิกาไป.....

13. เอ เป็นเพื่อนของท่าน เขาไม่ยอมให้ท่านคบเพื่อนคนอื่น ๆ อยากให้ท่านคบกับเขาเพียงคนเดียว
การที่ เอ ไม่ยอมให้ท่านคบกับเพื่อนคนอื่น เป็นเพราะเหตุใด.....

14. หนุ่มสาวยุค 2006 กล้าแต่งตัวโดยไม่แคร์สายตาใคร มีการขนานนาม หนุ่มสาวเหล่านี้ว่า เด็กแนว เช่น เด็กฮิป จะใส่เสื้อและกางเกงตัวใหญ่ ๆ ขาสวมส้น จะชอบเพลงแนวฮิปฮอปไปไหนกันเป็นกลุ่ม
การที่หนุ่มสาวยุค 2006 กล้าแต่งตัวโดยไม่แคร์สายตาใครนั้น เป็นเพราะเหตุใด

15. จากข่าวเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งของวัยรุ่น ที่ “นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ถูกกลุ่มนักศึกษาอันวาลรุมทำร้าย แล้วผลักให้รถชนจนเสียชีวิต”
การที่นักศึกษารามถูกนักศึกษาอันวาลรุมทำร้ายเป็นเพราะเหตุใด.....

16. ปัจจุบันปัญหาเด็กติดเกมส์คอมพิวเตอร์ ที่มีกันแพร่หลาย เด็กบางคนเล่นเกมจนไม่ยอมเข้าเรียน หรือเล่นเกมจนดึก พอมาเรียนก็หลับ
การที่เด็กติดเกมส์คอมพิวเตอร์จนไม่ยอมเข้าเรียน หรือเวลาเรียนก็นั่งหลับนั้น เป็นเพราะเหตุใด.....

17. การฆ่าตัวตายของวัยรุ่นในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น ดังข่าวที่ว่า “อนาณิสิตเกษตร ยิ่งตัวตาย เครียดจากการรับน้อง”
ท่านคิดว่าผลกระทบของการฆ่าตัวตายของวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้นได้แก่อะไรบ้าง.....

18. จากการสำรวจปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตั้งแต่อายุ 15 ปี
ท่านคิดว่าผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ที่เร็วขึ้นของวัยรุ่นส่วนใหญ่ได้แก่อะไรบ้าง.....

19. การแต่งกายชุดนิต นักศึกษาในปัจจุบัน มีการคัดแปลงตามแฟชั่น การใส่เสื้อรัด และนุ่งกระโปรง สั้นมาก ๆ
ท่านคิดว่าผลกระทบจากการแต่งกายตามแฟชั่น เช่น ใส่เสื้อรัดรูป นุ่งกระโปรงสั้น ของนิต นักศึกษาได้แก่อะไรบ้าง.....

20. ในการทำงานกลุ่ม เพื่อนของท่านชอบเกียกกันทำงาน ไม่ช่วยทำงาน และทำให้งานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด
การที่กลุ่มเพื่อนเกียกกันทำงานกลุ่มนั้นเป็นเพราะเหตุใด

21. ปัญหาการความยากจนในสังคมไทย ดังข่าว “ชาวนา 9 อำเภอใน จ.บุรีรัมย์ กว่า 1,000 คน นำรถบรรทุกเข้าร่วม 400 คัน ปิดถนนโชคชัย-เดชอุดม หลังจากรวมตัวกันชุมนุมหน้าที่ว่าការอำเภอหนองกี่ เรียกร้องให้แก้ปัญหาการรับจำนำข้าวเปลือก”

การที่ชาวนานำรถบรรทุก 400 คัน ปิดถนนนั้นเป็นเพราะเหตุใด.....

22. การชอบแข่งรถของวัยรุ่น ดังข่าว วัยรุ่นขี่รถมอเตอร์ไซด์แข่งกัน รถเฉี่ยวกันแล้วไปชนหญิงชราข้างถนนจนเสียชีวิต

การที่วัยรุ่นที่ชอบขี่รถแข่งกันแล้วก่อให้เกิดความเดือดร้อนเป็นเพราะเหตุใด.....

23. ในสภาพสังคมเสื่อมโทรม มีแหล่งมั่วสุม สถานบันเทิง เช่น เซก คับ บาร์ คาราโอเกะ และแหล่งดึงดูดวัยรุ่นหรือเยาวชนเข้าไปเป็นลูกค้า

การที่วัยรุ่นไปมั่วสุมในสถานบันเทิงเป็นเพราะเหตุใด.....

24. เมื่อครูมอบหมายให้ท่านทำกิจกรรมของโรงเรียน แต่ท่านคิดว่ามีกิจกรรมเยอะมากจนทำให้ท่านไม่มีเวลาอ่านหนังสือ

ท่านจะพูดกับครูอย่างไรเพื่อให้ครูลดกิจกรรมให้น้อยลง.....

25. เมื่อท่านเห็นเพื่อนกำลังนั่งซึม

ท่านจะพูดกับเพื่อนอย่างไร.....

26. ในตอนเย็นวันอาทิตย์ เพื่อนสนิทของท่านมาชวนให้ไปดูหนังเรื่องที่ท่านอยากดูมาก แต่ในวันจันทร์ท่านมีสอบ และท่านก็อยากไปดูหนังกับเพื่อน แต่ก็กังวลใจเรื่องสอบ

ท่านจะพูดปฏิเสธเพื่อนอย่างไร.....

27. ในห้องเรียนมีเพื่อนคนหนึ่งพูดและร้องเพลงเสียงดัง ครูเดินเข้ามา และถามว่าใครทำเสียงดัง เพื่อนของท่านบอกครูว่าท่านเป็นคนทำเสียงดัง

ท่านจะพูดกับครูอย่างไรว่าท่านไม่ได้ทำเสียงดัง.....

28. ถ้าพ่อแม่ของท่านไม่ชอบเพื่อนของท่าน และไม่อยากให้ท่านคบกับเพื่อนคนนั้น

ท่านจะทำอย่างไรที่จะบอกให้พ่อแม่เข้าใจเหตุผลในการคบกับเพื่อนคนนี้.....

29. ท่านเห็นเพื่อนสนิทผู้ชายแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำ ท่านบอกเขาว่าให้เลิกสูบไม่งั้นจะไปบอกครู เขาก็รับปากกับท่านว่าจะไม่สูบอีก แต่วันหนึ่งท่านก็เห็นเพื่อนผู้ชายคนเดิมแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำอีก

ท่านจะพูดกับเพื่อนอย่างไรเพื่อให้เขาเลิกสูบบุหรี่.....

30. เพื่อนในห้องเรียนทุกคนชอบพูดล้อเลียนชื่อของท่านบ่อยครั้ง ท่านไม่ชอบจนทนไม่ได้

ท่านจะอย่างไรเพื่อให้เพื่อนรู้ว่าท่านไม่ชอบให้ล้อเลียนชื่อของท่าน.....

31. เพื่อนในห้องกำลังทะเลาะกันเนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในงานกีฬา

ท่านจะอย่างไรเพื่อนในห้องจึงจะเลิกทะเลาะกัน.....

32. เมื่อเพื่อนมาทำชกต่อยกับท่าน

ท่านจะอย่างไรที่จะไม่ให้เกิดการชกต่อยกัน.....

33. ขณะที่ท่านเดินกลับห้องเรียน ท่านเห็นนักเรียนรุ่นพี่กำลังขู่เอาเงินกับนักเรียนรุ่นน้อง

ท่านจะอย่างไรที่จะบอกรุ่นพี่ให้เลิกขู่เอาเงินของรุ่นน้อง.....

34. ในวันหยุดท่านอยากออกไปเที่ยวห้างสรรพสินค้ากับเพื่อน แต่คุณแม่ไม่อนุญาต

ท่านจะพูดเพื่อให้แม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนอย่างไร.....

35. ครูให้ท่านทำโครงการ และให้เลือกสมาชิกกลุ่มกันเอง เพื่อนของท่านคนหนึ่งบอกว่าเขาไม่ต้องการอยู่กลุ่มกับท่าน แต่ท่านก็ไม่ว่าเพราะอะไร

เพราะเหตุใดเพื่อนคนนี้จึงไม่อยากอยู่ในกลุ่มของท่าน.....

36. ขณะที่ท่านกำลังวิ่งเล่นกับเพื่อนที่โรงเรียน แล้วท่านวิ่งไปชนนักเรียนชายคนหนึ่งหกล้มลง ท่านพยายามขอโทษ แต่นักเรียนชายคนนั้นไม่สนใจคำขอโทษของท่าน วันต่อมาเขาก็พาเพื่อนมารอหน้าห้องเรียนของท่าน

เพราะเหตุใดนักเรียนชายคนนั้นจึงพาเพื่อนมารอที่หน้าห้องเรียนของท่าน.....

37. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวบ่อย ๆ เช่น ลูกทะเลาะกับพ่อแม่

เพราะเหตุใดจึงเกิดความขัดแย้งในครอบครัว.....

38. เมื่อเพื่อนของท่านคนหนึ่ง มาทำชกต่อยกับท่าน โดยที่ท่านก็ไม่ได้รู้ถึงสาเหตุว่าเพราะอะไร
เพราะเหตุใดเพื่อนจึงมาทำชกต่อยกับท่าน.....
39. การยกพวกตีกันของกลุ่มวัยรุ่น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนถึงชีวิตกับคนในสังคม
วัยรุ่นยกพวกตีกันจนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนนั้นเป็นเพราะเหตุใด.....
40. เมื่อเพื่อนในห้องเรียนมีความคิดเห็นที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมกีฬา จินไม่สามารถหาข้อยุติในการจัด
กิจกรรมได้
ท่านจะอย่างไรเพื่อหาข้อยุติในการจัดกิจกรรมกีฬา.....
41. ในการทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ มักจะมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน จนทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม
ท่านจะอย่างไรเพื่อไม่ให้เพื่อนขัดแย้งกันในการทำงานกลุ่ม.....
42. ถ้าท่านสอบได้คะแนนน้อย และครูเชิญผู้ปกครองไปพบที่โรงเรียน พอพ่อแม่ได้รับหนังสือจากโรงเรียนก็
โวยวายต่อว่าท่านว่าไม่ตั้งใจเรียน ไม่เข้าเรียนจึงทำให้สอบได้คะแนนน้อยและพ่อแม่ก็ไม่ยอมรับฟังเหตุผลของท่าน
ท่านจะอย่างไรพ่อแม่จึงจะรับฟังเหตุผลของท่าน.....
43. ท่านกับเพื่อนมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับเรื่องการเลือกร้านอาหาร ทำให้เพื่อนคนนั้นไม่ยอมพูดกับท่าน
และไม่ไปกินอาหารด้วย
ท่านจะอย่างไรเพื่อให้เพื่อนเข้าใจเหตุผลในการเลือกร้านอาหารของท่าน.....
44. ขณะที่ท่านกำลังดูหนังสือเตรียมสอบ เพื่อนของท่านคุยกันเสียงดังมาก ท่านขอร้องเพื่อนคุยกันเบา ๆ แต่เขา
ไม่ยอมฟัง
ท่านจะอย่างไรที่จะขอให้เพื่อนคุยกันเบา ๆ
45. เมื่อเพื่อนสนิทสองคนของท่านตกลงกันไม่ได้เรื่องการทำรายงาน
ท่านจะอย่างไรที่จะให้เพื่อนของท่านตกลงกันเรื่องทำรายงาน.....
46. วันหนึ่งท่านต้องทำงานช่วยเพื่อนจนเย็น พอกลับถึงบ้านท่านถูกแม่ดูว่าทำไมกลับบ้านค่ำ ท่านพยายามอธิบาย
แต่แม่ไม่ยอมฟังท่าน
ท่านจะอย่างไรแม่จึงจะยอมฟังท่าน.....

47. ถ้าหมู่บ้านของท่านประกาศเชิญชวนให้ไปร่วมปลูกป่าที่โรงเรียนในวันเข้าพรรษา
ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่านักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม.....
48. ในปัจจุบันรัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันประหยัดในการใช้พลังงาน
ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน.....
49. เพื่อนของท่านมาเล่าให้ท่านฟังว่ามีโรงงานข้างหมู่บ้านมีการปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ จนทำให้ปลาในแม่น้ำ
บางส่วนตายไปแล้ว แต่ก็ไม่มีชาวบ้านไปร้องเรียน
ท่านจะอย่างไรเพื่อไม่ให้โรงงานปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำอีก.....
50. โรงเรียนประกาศเชิญชวนให้ท่านทุกคนร่วมกันทำความสะอาดโรงเรียน
ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาด.....
51. เพื่อนของท่านมาเล่าให้ฟังว่า สงกรานต์ปีนี้ที่หมู่บ้านเขาจัดการสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่าท่านสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสรงน้ำพระ และรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่...
52. ท่านเห็นท่อประปาในหมู่บ้านแตก และน้ำไหลออกมาทำให้น้ำเอ่อท่วมถนน
ท่านจะอย่างไรนำประปาจึงจะหยุดไหล.....
53. ท่านกับเพื่อน ๆ กำลังกินขนม และเมื่อกินเสร็จแล้ว เพื่อนแต่ละคนลุกหนีไปโดยไม่เก็บถุงขนม
เพื่อนบอกว่าเดี๋ยวก็มีการโรงมาเก็บ จะรีบไปเรียน
ท่านจะอย่างไรให้เพื่อนช่วยเก็บถุงขนม.....
54. เพื่อนของท่านหลายคนรู้สึกไม่พอใจกับการออกกฎระเบียบในการแต่งชุดท่านที่ถูกระเบียบ และถือกระเป๋
ท่านตามระเบียบของโรงเรียน
ท่านจะอย่างไรเพื่อนจึงจะปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน.....
55. ท่านนั่งรถไปกับเพื่อน เพื่อนของท่านขับรถเร็วมาก และกำลังจะฝ่าไฟแดง
ท่านจะอย่างไรเพื่อนจึงจะไม่ขับรถฝ่าไฟแดง.....

56. ท่านเดินไปเล่นหลังโรงเรียนกับเพื่อน ท่านเห็นถุงพลาสติก ขยะอื่น ๆ มากมายที่มีคนนำมาทิ้งไว้
ท่านจะอย่างไรที่จะทำให้หลังโรงเรียนสะอาดขึ้น.....

57. ท่านเห็นกลุ่มเพื่อนผู้ชายกำลังจับกลุ่มนั่งคุยชวนกันไปจีรตแข่งกันกับนักเรียนโรงเรียนอื่นหลังเลิกเรียน
ท่านจะอย่างไรที่จะไม่ให้เพื่อนผู้ชายเหล่านี้ไปจีรตแข่งกันกับนักเรียนโรงเรียนอื่น.....

เฉลยและเกณฑ์การให้คะแนน

1. การเปลี่ยนแปลงระบบแอดมิชชั่น(Admission) แบบใหม่ ทำให้กลุ่มนักเรียนหลายคนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยรู้สึก ไม่พอใจ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการนำระบบแอดมิชชั่นมาใช้.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ดี แต่ควรปรับปรุงระบบการแสดงผลให้ดีขึ้น	รู้สึกว่ายุงยากมาก
ดี แต่ควรปรับปรุงระบบให้ดีกว่านี้	ไม่ยุติธรรม การเรียนการสอนแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน
ดี เพราะเป็นสิ่งที่ทันสมัย	ไม่พอใจมาก ทำให้มีปัญหาวุ่นวาย
เฉย ๆ ทุกสิ่งก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลง	รู้สึกว่าเด็กไทยกำลังอยู่ในภาวะย่ำแย่
ดี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น	ไม่ดีเลย
ดี นักเรียนจะได้มีการเรียนรู้ที่มากขึ้น	ไม่ดีทำให้เด็กเรียนไม่เก่ง เกรดต่ำ โอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยยากขึ้น
ดี ทุกคนจะได้มีความพยายามมากขึ้น	ไม่พอใจ เพราะทำให้ยุ่งยาก
ดี เพราะเด็กต่างจังหวัดมีโอกาสเข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้น	เป็นระบบที่แย่มาก ไม่มีการเตรียมความพร้อม
ระบบที่ดี แต่ควรมีการปรับปรุงก่อน	เบื่อ สับสนกับวุ่นวาย
รู้สึกว่าทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือมีความสะดวก ข้อเสีย คือมีข้อผิดพลาดมากมาย	รู้สึกไม่พอใจอย่างมาก เพราะต้องเรียนหนักเพื่อให้ได้เกรดดี 3 ปี
ดี สะดวกดี	ไม่ดีเพราะปล่อยเกรด

2. สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้นและมักถูกทำร้ายร่างกายด้วย โดยเฉพาะการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากคนใกล้ชิดครอบครัว เช่น พ่อ ญาติ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับผู้ล่วงละเมิดทางเพศที่เป็นบุคคลในครอบครัว.....

1 คะแนน	0 คะแนน
รู้สึกละอายแทนคนที่กระทำ	ธรรมดาเพราะข่าวแบบนี้มีมาก
รู้สึกไม่ชอบคนที่ทำเลย	ชินชากับคนพวกนี้แล้ว
รู้สึกแค้น สงคมปัจจุบันควรปลูกฝังศีลธรรมอันดีงาม	ข่าวแบบนี้ก็มีทุกวัน
รู้สึกเสียใจที่เป็นคนในครอบครัว	เป็นเรื่องธรรมดาเพราะเกิดขึ้นทุกวัน
รู้สึกเสียใจและละอายใจ	คนที่ทำเป็นคนไม่มีคุณธรรม
รู้สึกสงสารคนที่ถูกกระทำ	คนสมัยนี้จิตใจไม่ดี
สลดใจ เพราะปัญหาอาชญากรรมรุนแรงมากขึ้น	
รู้สึกไม่ดี เพราะไม่ควรทำต้องรู้จักคิดก่อนทำ	
สังคมไทยแย่มาก	

3. ปัจจุบันปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย พบว่า อายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มลดลง โดยผู้เริ่มใช้ยาเสพติดเป็นครั้งแรกส่วนใหญ่จะมีอายุน้อยกว่า 19 ปี

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับอายุของผู้เริ่มใช้ยาเสพติดที่มีแนวโน้มลดลง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
รู้สึกว่าสังคมไทยน่าเป็นห่วงต้องรีบแก้ไข	เยาวชนไทยแยลง ๆ เพราะกฎระเบียบไม่เคร่งครัด
รู้สึกสังคมมีอันตรายมากขึ้น	พ่อแม่ไม่ดูแลลูกให้ดี
รู้สึกตกใจมาก เพราะเหตุการณ์ในปัจจุบันเลวร้าย	เด็กไม่รู้จักคิด
รู้สึกเศร้าใจ กับเยาวชนไทยที่ขาดการไตร่ตรอง	ไม่สนใจ ตัวใครตัวมัน
สังคมไทยน่ากลัว ยาเสพติดหาซื้อได้ง่ายขึ้น	เฉย ๆ เป็นเรื่องที่ไม่แปลก
รู้สึกว่าสังคมไทยกำลังแย่	เด็กยังคิดไม่เป็น
รู้สึกหดหู่ที่เด็กไทยอยากรู้ อยากลองมากขึ้น	
เป็นห่วงเด็กไทย ควรหาทางป้องกัน	
รู้สึกตกใจ ควรรับหาทางแก้ไข	

4. เด็กไทยบางกลุ่มในปัจจุบัน มีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ใช้สินค้าราคาแพงเกินฐานะ

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของเด็กไทยบางกลุ่มในปัจจุบัน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
รู้สึกเสียใจแทนพ่อแม่เขา เพราะทำงานเหนื่อย	อยากตะโกนด่า ๆ ผลิตเงินได้เองเหวอ
รู้สึกแย่ที่ไม่รู้จักคิด ว่าเงินทองหายาก พ่อแม่ทำงานหนัก	พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ความรักลูก เลี้ยงลูกด้วยเงิน
รู้สึกแย่ เพราะเป็นค่านิยมที่ผิดๆ	ไม่ใช่เรื่องของเรา ไม่จำเป็น
รู้สึกเสียใจ ที่เด็กไม่รู้จักคุณค่าของเงิน	ช่างมัน
รู้สึกไม่ดีที่เด็กไทยไม่รู้จักการประหยัดอดออม	แล้วแต่สนิยมของแต่ละคน
รู้สึกว่าเด็กไทยรู้จักความพอดี	คนมีเงินก็ใช้ไปไม่เห็นเป็นไร
รู้สึกเห็นใจพ่อแม่ที่ลูกใช้เงินเปลือง	ไร้สาระ
	คนที่ฟุ่มเฟือยเป็นคนขี้ฉ้อฉล
	เฉย ๆ เพราะตัวใครตัวมัน
	ถูกปลูกฝังค่านิยมแบบนี้

5. เมื่อท่านกลับมาถึงบ้าน เห็นคุณแม่นั่งคุยกับเพื่อนบ้าน และได้ยินเพื่อนบ้านที่พยายามพูดเปรียบเทียบ ตัวท่านกับลูกของเขาว่าท่านเรียนเก่งสู้ลูกของเขาไม่ได้

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่เพื่อนบ้านพูดเปรียบเทียบเรื่องการเรียนของท่านกับลูกของ

เขา.....

1 คะแนน	0 คะแนน
รับฟัง เพราะเราพอใจในสิ่งที่เราเป็นอยู่	ไม่ค่อยชอบ ชี้อัจฉา ชีโม้
เฉย ๆ เพราะเราไม่ได้เป็นอย่างที่เขาพูด	รู้สึกไม่ดี เสียใจ
ไม่เก็บมาคิดเพราะไร้สาระ	เครียดกับคำพูดของเขา
คนเราไม่เหมือนกัน	รู้สึกไม่ชอบเพื่อนบ้าน
ต้องพยายามทำให้ตัวเองดีขึ้น	คนนั้นไม่เก่งจริง ชอบอวดตัวเอง
นำคำพูดของเขามาปรับปรุงตนเอง	ไม่ชอบเลย
เห็นใจแม่ ต้องแม่ว่าเราจะทำให้ดีที่สุด	รำคาญ เบื่อหน่าย
รู้สึกแย่ที่ถูกเปรียบเทียบ	เสียใจกับคำพูดของเขา
	คงด่ากลับเลยไม่สนใจ
	โกรธแม่ที่เห็นคนอื่นดีกว่าลูกตัวเอง

6. หลังจากที่ท่านออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน แล้วเพื่อนในห้องก็วิพากษ์วิจารณ์งานของท่านว่า “ต้องมีการปรับปรุงอีกเยอะ”

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อนในห้อง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
รับฟังความคิดเห็น นำมาปรับปรุง	เสียใจ
ดีเพราะจะได้นำมาปรับปรุงตนเอง	เกลียดเพื่อน
ยอมรับ นำสิ่งที่ไม่ดีมาปรับปรุงแก้ไข	ไม่ทำแล้วยังมาว่าอีก
ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อน	งานต่อไปก็ไม่ทำ ให้เพื่อนทำ
ดีที่เขาบอกจะได้นำมาปรับปรุง	ด่าเพื่อนเลย
ชอบใจเพื่อน และพยายามปรับปรุงแก้ไข	แอบน้อยใจเราทำดีแล้ว
	ไม่พอใจเพื่อน
	ช่างมัน เราดีแล้ว
	เสียใจที่งานเราอาจจะไม่ดีพอ
	ไม่สนใจเพราะเราทำได้แค่นี้

7. เมื่อเพื่อนสนิทของท่านเล่าให้ท่านฟังว่า เพื่อนที่ชื่อ กอ นิสัยไม่ดีมาก เห็นแก่ตัวมาก แต่ท่านก็ไม่ได้รู้จักเพื่อนที่ชื่อ กอ ดีเท่าที่ควร

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่เพื่อนสนิทของนักเรียนพูดถึงนิสัยของเพื่อนชื่อที่ กอ

1 คะแนน	0 คะแนน
รับฟัง	เพื่อนเราคงเป็นไม่ดี ชอบว่าให้คนอื่น
ฟังหูไว้หู เราต้องพิสูจน์ก่อน	เห็นด้วย เพื่อนคนนี้คงไม่ดีจริง ๆ
ไม่สรุป ต้องไม่ฟังความข้างเดียว	เพื่อนสนิทเราไม่ดีเลย
ไม่ออกความคิดเห็นเพราะไม่รู้จักเพื่อนคนนั้นดีพอ	คงจะจริง ถ้าไม่จริงเขาคงไม่พูด
ต้องเห็นกับตาก่อนถึงจะเชื่อ	เชื่อเพื่อนสนิท
	เป็นคนไม่น่าคบ
	ไม่สนใจ
	เพื่อนเราไม่ดีเลย
	รู้สึกแย่มาก
	ไม่พอใจเพื่อนสนิท
	ไม่ชอบที่นิินทาคนอื่น
	ชอบว่าคนอื่น

8. วันหนึ่ง ท่านต้องทำงานช่วยเพื่อนจนเย็น พอกลับถึงบ้านท่านถูกแม่ดุว่ากลับบ้านค่ำ ท่านพยายามอธิบายแต่แม่ไม่ยอมฟัง

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่แม่ไม่รับฟังคำอธิบายของท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
แม่รักและเป็นห่วงลูก	พ่อแม่ไม่มีเหตุผล
แม่เป็นห่วง	แม่น่าจะมีเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์
เราน่าจะบอกแม่ก่อน	ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่มักนำความคิดตัวเองเป็นใหญ่
	แม่มยังไม่เข้าใจเรา
	เราพูดแล้วไม่ฟังก็ช่าง
	ไม่สนใจ
	เราไม่ได้ทำผิด
	เสียใจที่แม่ไม่รับฟังคำอธิบาย
	พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก
	เสียใจ แม่ไม่มีเหตุผล
	เชิง แม่ไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับคำอธิบาย
	น้อยใจ
	ไม่พอใจ

9. วันหนึ่ง เพื่อนของท่านชื่อ ธงชัย มาเล่าให้ฟังว่าเขากำลังมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนห้องอื่น และถูกเพื่อนห้องอื่น แกล้งเป็นประจำ

ท่านรู้สึกอย่างไรที่ธงชัยถูกเพื่อนแกล้งเป็นประจำ.....

1 คะแนน	0 คะแนน
สงสาร ต้องเข้มแข็งมากกว่านี้	ธงชัยอาจจะเป็นคนไม่ดี
สงสาร ธงชัยต้องไปคุยกับเพื่อนที่รังแก	รู้สึกโกรธเพื่อนคนที่ชอบแกล้ง
สงสาร ไม่ทอดทิ้งให้อยู่ลำพัง	คนที่แกล้งคนอื่นเลวมาก
รู้สึกเป็นห่วง	ไม่ยอมต้องตาต่อตา ฟันต่อฟัน
เห็นใจ และช่วยปลอบใจให้เข้มแข็ง	ธงชัยอาจจะนิสัยไม่ดีก็ได้
	ไม่มีความคิดเห็น
	ไม่สนใจ เพราะไม่ได้แกล้งเรา
	รู้สึกไม่ชอบและไม่พอใจอย่างยิ่ง
	เกลียดคนที่ทำร้ายคนอื่น
	เพื่อนแกล้ง ไม่รู้จักโต้ตอบบ้าง
	โกรธแทนธงชัยที่ถูกแกล้ง
	ธงชัยอ่อนแอมีปมด้อย

10. ข่าวการทำทารุณกรรมเด็ก “มาเฟียในห้างดัง ล่อลวงข่มขืนยี่เด็กสาววัย 12 ปี”

ท่านรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับข่าวการทำทารุณกรรม ล่อลวงข่มขืนเด็ก

1 คะแนน	0 คะแนน
สงสารเด็ก	เลวมาก ไร้ศีลธรรม
สงสารครอบครัวของเด็ก	เฉย ๆ เพราะข่าวนี้มีมากในปัจจุบัน
รู้สึกเวทนา คนในปัจจุบัน มักมากในกาม	เด็กไม่รู้จักระวังตัวเอง
สลดใจ	เด็กอาจจะแต่งตัวโป๊
กลัว สังคมไทยน่ากลัวมากขึ้น	เด็กต้องอยู่บ้าน ไม่ใช่ไปเที่ยวกับพวกนั้น
รู้สึกหดหู่	พ่อแม่ ไม่ดูแลลูกให้ดี ๆ
รู้สึกกลัว และคงจะห่างพวกนี้ไม่อยู่คนเดียว	

11. วันหนึ่งเพื่อนของท่านมาเล่าให้ท่านฟังว่า ตอนนี้พ่อแม่ของเขา กำลังจะแยกทางกัน

ท่านรู้สึกอย่างไรที่พ่อแม่ของเพื่อนกำลังจะแยกทางกัน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เสียใจแทนเพื่อน	ไม่ใช่เรื่องของเรา
รู้สึกว่าปัญหาคล้ายกันไม่ต้องคิดมาก	งง เพราะเรื่องครอบครัวเพื่อนเราไม่เกี่ยว
เสียใจแทนเพื่อน และช่วยปลอบใจเพื่อน	ไม่สนใจ เพราะเป็นเรื่องคนอื่น
ผู้ใหญ่มีเหตุผล เด็กต้องยอมรับให้ได้	พ่อแม่ไม่ดีเลย
เห็นใจเพื่อน และเพื่อนต้องทำใจ	ผู้ใหญ่ทำให้เด็กเดือดร้อน
สงสารใจเพื่อน ช่วยให้กำลังใจเพื่อน	

12. ขณะที่ท่านกำลังนั่งอยู่ในห้องเรียน แล้วเพื่อนคนหนึ่งวิ่งเข้ามาโวยวายเสียงดัง ว่านาฬิกาที่เขาวางไว้บนโต๊ะหายไป เขาเชื่อว่าเป็นเพื่อนที่นั่งอยู่ในห้องนี้เอาไป

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรที่เพื่อนกล่าวหาว่ามีเพื่อนในห้องนี้เอานาฬิกาไป.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เห็นใจเพื่อน และช่วยเพื่อนหา	เพื่อนไม่ดีเลย ชอบโวยวาย
เห็นใจ ของใครไม่หายก็ไม่รู้สึกหอรอก	ทำถูกแล้ว ต้องเป็นคนในห้องแน่ ๆ
เห็นใจเพื่อน คงโกรธที่ของหาย	เพื่อนไม่ไวใจคนอื่น
	แย่มาก ไม่มีเหตุผล
	ไม่ดีเลย ว่าคนอื่น เพื่อนไม่รอบคอบเอง
	ไม่ดี ไม่รู้จักรักษาเอง
	ด่าตอบเพื่อนเลย กล่าวหาคนอื่น
	รู้สึกแย่ ไม่ควรโทษคนอื่นก่อน เพราะไม่มีหลักฐาน
	เพื่อนคนนี้ไม่น่าคบ
	อาจจะเป็นไปได้ เพราะไม่มีใครรู้อะไรดีแน่นอน
	รู้สึกไม่ดี ที่เพื่อนคนนี้ไม่ไวใจคนอื่น
	ไม่ชอบขึ้นหน้า
	นิสัยไม่ดี กล่าวหาคนอื่น
	ไร้สาระ

13. เอ เป็นเพื่อนของท่าน เขาไม่อยากให้ท่านคบเพื่อนคนอื่น ๆ อยากให้ท่านคบกับเขาเพียงคนเดียว
 การที่ เอ ไม่ยอมให้ท่านคบกับเพื่อนคนอื่น เป็นเพราะเหตุใด.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เอกลัวไม่สนิทกับเขาเหมือนเดิม กลัวถูกแย่งไป	เอใจแคบ
เอไม่อยากให้เราให้ความสำคัญกับคนอื่น	เออาจจะขาดความอบอุ่น
เขาห่วงเรา	เอคบกับคนอื่นไม่ได้ นิสยเข้ากับคนอื่นไม่ได้
	โรคจิตอ่อน ๆ
	เอเป็นคนหวาดระแวงคนอื่น
	เอไม่ชอบเพื่อนคนอื่น
	มันบ้าไปแล้ว
	เอเป็นคนขี้อิจฉา
	เพื่อนคนอื่นอาจคิดไม่ดีกับเอ
	คนอื่นอาจจะไม่ดี
	เอไม่มีคบ

14. หนุ่มสาวยุค 2006 กล้าแต่งตัวโดยไม่แคร์สายตาใคร มีการขนานนาม หนุ่มสาวเหล่านี้ว่า เด็กแนว เช่น
 เด็กฮิป จะใส่เสื้อและกางเกงตัวใหญ่ ๆ ขาสวมส้น จะชอบเพลงแนวฮิปฮอปไปไหนกันเป็นกลุ่ม
 การที่หนุ่มสาวยุค 2006 กล้าแต่งตัวโดยไม่แคร์สายตาใครนั้น เป็นเพราะเหตุใด

1 คะแนน	0 คะแนน
กล้าแสดงออกมากขึ้น	เป็นสิทธิของแต่ละคน ไม่มีสิทธิตำหนิแล้ว
มีความมั่นใจในตัวเอง	ชีวิตใครชีวิตมัน
สังคมเปิดกว้าง คนมีอิสระ	อยากโชว์ความเป็นตัวของตัวเอง
มีความเป็นตัวของตัวเอง	เด็กรุ่นใหม่ต้องใจกล้า
	อยากเด่น
	เรียกร้องความสนใจ
	อยากเด่น อยากเท่
	ไม่รู้กาลเทศะ
	ไม่ทำให้ใครเดือดร้อนก็ไม่ผิด
	ใจแตก

15. จากข่าวเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งของวัยรุ่น ที่ “นักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถูกกลุ่มนักศึกษา อหิวาฬรุมทำร้าย แล้วผลักให้รถชนจนเสียชีวิต”

การที่นักศึกษารามถูกนักศึกษาอหิวาฬรุมทำร้ายเป็นเพราะเหตุใด.....

1 คะแนน	0 คะแนน
มีความขัดแย้งกัน	พวกคนพาล
เกิดการทะเลาะวิวาทกัน	นักศึกษารามไม่ดีเอง
ดื่มเหล้าจนขาดสติ	นักศึกษาอหิวาฬเป็นคนเลว ขาดจิตสำนึก
มีปัญหาไม่เข้าใจกัน	ต่างคนต่างเลว
อารมณ์รุนแรง	ไม่รู้จักคิดก่อนที่จะทำอะไร
	พวกไม่มีความคิด
	อาจจะไปกวนตีนเค้า

16. ปัจจุบันปัญหาเด็กติดเกมส์คอมพิวเตอร์ ที่มีกันแพร่หลาย เด็กบางคนเล่นเกมจนไม่ยอมเข้าเรียน หรือเล่นเกมจนตึก พอมาเรียนก็หลับ

การที่เด็กติดเกมส์คอมพิวเตอร์จนไม่ยอมเข้าเรียน หรือเวลาเรียนก็นั่งหลับนั้น เป็นเพราะเหตุใด

.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เด็กยังขาดการไตร่ตรองอยากครอบครอบ	พ่อแม่ไม่ดูแล
เด็กขาดความรับผิดชอบ	พ่อแม่ไม่อบรมสั่งสอนลูก
เด็กเพลิดเพลินกับเกมจนลืมหน้าที่ตัวเอง	เด็กโง่เองไม่รู้จักแบ่งเวลา
เกมมีความสนุก ทำหาย	เรื่องเรียนไม่น่าสนใจ
คำนิยมของเด็กยุคใหม่	อาจารย์สอนน่าเบื่อ ไม่สนุก
	พวกไม่มีสมอง ไม่รู้จักแยกแยะถูกผิด
	เด็กจิตใจไม่เข้มแข็งต่อสิ่งชั่วๆ
	เด็กมีปัญหา
	เกมส์สนุกกว่าเรียน

17. การฆ่าตัวตายของวัยรุ่นในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น ดังข่าวที่ว่า “อนาณิสิตเกษตร ยิงตัวตาย เครียดจากการรับน้อง”

ท่านคิดว่าผลกระทบของการฆ่าตัวตายของวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้นได้แก่อะไรบ้าง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ค่านิยมที่ไม่ดีต่อวัยรุ่นคนอื่น	เรียนไม่จบ
เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อคนอื่น	ทำให้คนอื่นเดือนร้อนไปด้วย
พ่อแม่เสียใจ	
เพื่อนเสียใจ	
คนในครอบครัวเสียใจ	
ครอบครัวเดือนร้อน	
การรับน้องอาจจะมีปัญหา	
มีคนเลียนแบบ	
อัตราการตายเพิ่มขึ้น	
ประชากรที่มีความรู้ จำนวนลดลง	

18. จากการสำรวจปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตั้งแต่อายุ 15 ปี

ท่านคิดว่าผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ที่เร็วขึ้นของวัยรุ่นส่วนใหญ่ได้แก่อะไรบ้าง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เรียนไม่จบ	ปล่อยเขาไปเถอะ
ท้องก่อนแต่ง	ไม่อะไร ปัจจุบันก็เป็นอย่างนี้
หมดอนาคต	เด็กอายุต่ำกว่า 15 ก็มีเพศสัมพันธ์
เสียชื่อเสียง	เด็กใจแตกเร็วขึ้น
ติดเอดส์	พ่อแม่ไม่ดูแลลูกให้ดีกว่านี้
พ่อแม่เสียใจ	สื่อมีมากมายทำให้เด็กอยากเรียนรู้เร็วขึ้น
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	ขาดการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่
เกิดอาชญากรรม	

19. การแต่งกายชุดนิสิต นักศึกษาในปัจจุบัน มีการดัดแปลงตามแฟชั่น การใส่เสื้อรัด และนุ่งกระโปรง สั้น มาก ๆ

ท่านคิดว่าผลกระทบจากการแต่งกายตามแฟชั่น เช่น ใส่เสื้อรัดรูป นุ่งกระโปรงสั้น ของนิสิต นักศึกษาได้แก่อะไรบ้าง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เกิดอาชญากรรม	ไม่เป็นไรสวยดี
ถูกล่อลวงจากเพศตรงข้าม	สิทธิส่วนบุคคล
เป็นเป้าสายตา	อยากโชว์
โดยฉนวนลาม	ไม่รู้จักคิด
สถาบันเสียชื่อเสียง	มีอาชีพแฝง
โดนข่มขืน	คำนิยมที่ไม่ดี
ผู้ใหญ่ตำหนิ	
ดูไม่เรียบร้อย	
ยั่วเย้าเพศตรงข้าม	
ไม่สุภาพเรียบร้อย	
อาจถูกอวดวิดีโอเผยแพร่	
ทำให้คนที่พบเห็นคิดว่าให้ทำ ยั่ว	

20. ในการทำงานกลุ่ม เพื่อนของท่านชอบเกี่ยงกันทำงาน ไม่ช่วยทำงาน และทำให้งานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

การที่กลุ่มเพื่อนเกี่ยงกันทำงานกลุ่มนั้นเป็นเพราะเหตุใด

1 คะแนน	0 คะแนน
ไม่มีการประชุมก่อนการทำงาน	ขี้เกียจ
ไม่เข้าใจในการทำงาน	ไม่ยอมทำงาน
ไม่มีการวางแผนก่อนการทำงาน	เห็นแก่ตัว
	ไม่มีความรับผิดชอบ
	ไม่มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่น
	ไม่มีความคิด
	แย่มาก
	ต่างคนต่างเอาเปรียบกัน
	ไม่ยอมรับฟังคนอื่น

21. ปัญหาการความยากจนในสังคมไทย ดังข่าว “ชาวนา 9 อำเภอใน จ.บุรีรัมย์ กว่า 1,000 คน นำรถบรรทุกเข้าร่วม 400 คัน ปิดถนนโชคชัย-เดชอุดม หลังจากรวมตัวกันชุมนุมหน้าว่าการอำเภอหนองกี่ เรียกร้องให้แก้ปัญหาการรับจำนำข้าวเปลือก”

การที่ชาวนานำรถบรรทุก 400 คัน ปิดถนนนั้นเป็นเพราะเหตุใด.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เรียกร้องความเป็นธรรมจากรัฐบาล	เห็นแก่ตัว
เพราะถูกเอาเปรียบ	เรียกร้องความสนใจ
อยากให้รัฐบาลแก้ปัญหาให้	ชาวบ้านไม่ค่อยมีอำนาจ
มีความทุกข์ไม่สบายใจ	สร้างปัญหาให้คนอื่น
มีความเป็นอยู่ที่ลำบาก	แสดงอำนาจผิดๆ
อยากให้ช่วยเหลือ	มีแกนนำคอยยุยง
อยากได้รายได้เพิ่มขึ้น	

22. การชอแข่งรถของวัยรุ่น ดังข่าว วัยรุ่นขี่รถมอเตอร์ไซด์แข่งขัน รถเฉี่ยวกันแล้วไปชนหญิงชราข้างถนนจนเสียชีวิต

การที่วัยรุ่นที่ชอขี่รถแข่งกันแล้วก่อให้เกิดความเดือดร้อนเป็นเพราะเหตุใด.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ความคึกคะนอง	พวกมันเลว
ขาดการหยั่งคิดอยากครอบครอง	พ่อแม่ไม่สั่งสอน
ไปตามเพื่อน	เรียกร้องความสนใจ
ชอบความสนุกสนาน	อยากโชว์ ใช้อวด
อารมณ์รุนแรง	โชว์สาว
อยากเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน	เมา
คิดว่าสิ่งที่ตนเองทำไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น	ทำทาย
	ไม่มีสมอง
	เรียกร้องความสนใจ

23. ในสภาพสังคมเสื่อมโทรม มีแหล่งมั่วสุม สถานบันเทิง เช่น เชน เค ผับ บาร์ คาราโอเกะ และแหล่งดึงดูดวัยรุ่นหรือเยาวชนเข้าไปเป็นลูกค้า

การที่วัยรุ่นไปมั่วสุมในสถานบันเทิงเป็นเพราะเหตุใด.....

1 คะแนน	0 คะแนน
คำนิยมที่ผิด	คิดว่าเท่
ไปตามเพื่อน	อยากมั่วสุม
อยากรู้ อยากเห็น	พ่อแม่ไม่ดูแลบุตรหลาน
รักสนุก	ขาดความอบอุ่น
มีสถานบริการที่เปิดบริการมากมาย	เป็นที่ระบายอารมณ์
	อยู่บ้านไม่มีความสุข
	เรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้าม
	เบื่อโลกตอนกลางวัน อยากลองสิ่งแปลกใหม่
	พบปะเพื่อนใหม่ ๆ
	อยากลองของแปลกใหม่ ไร้ใจ
	คลายเครียด
	หาความสุขใส่ตัว
	สนุกสนาน
	ไม่มีความคิด

24. เมื่อครูมอบหมายให้ท่านทำกิจกรรมของโรงเรียน แต่ท่านคิดว่ามีกิจกรรมเยอะมากจนทำให้ท่านไม่มีเวลาอ่านหนังสือ

ท่านจะพูดกับครูอย่างไรเพื่อให้ครูลดกิจกรรมให้น้อยลง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
อาจารย์ หนู/ผมมีงานเยอะมาก ลดกิจกรรมลงหน่อย	คนอื่นก็ทำได้ ไม่ว่าง
หนู/ผมไม่มีเวลาอ่านหนังสือเลย ค่ะ/ครับ	แบ่งให้คนอื่นทำบ้าง
กิจกรรมตอนนี้มีมาก ขอลดลงเพื่ออ่านหนังสือสอบ	ไม่มีเวลาทำ
คงทำกิจกรรมตอนนี้ไม่ได้ เพราะต้องสอบ	ไม่พูดอะไร แต่ก็ไม่ได้ทำ
ขอให้สอบเสร็จก่อน แล้วค่อยทำกิจกรรม	ไม่ว่าง
ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ อาจารย์ช่วยลดกิจกรรมลง	

25. เมื่อท่านเห็นเพื่อนกำลังนั่งซึม

ท่านจะพูดกับเพื่อนอย่างไร.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เป็นอะไร มีปัญหาบอกได้	นั่งซึมทำไม ญาติเสียหรือ
เป็นอะไร มีอะไรให้ช่วยไหม	ไม่พูด เดินหนี
มีเรื่องอะไรที่ไม่สบายใจ ปรีกษาได้	ตบหัวแล้วบอกว่าซึมอะไร
เป็นอะไร มีปัญหาอะไรหรือเปล่า	ไปคุยเรื่องตลกให้ฟัง
เราเป็นที่ปรึกษาเธอได้นะ	ปล่อยมัน ช่างมันเถอะ

26. ในตอนเย็นวันอาทิตย์ เพื่อนสนิทของท่านมาชวนให้ไปดูหนังเรื่องที่ท่านอยากดูมาก แต่ในวันจันทร์ท่านมีสอบ และท่านก็อยากไปดูหนังกับเพื่อน แต่ก็กังวลใจเรื่องสอบ

ท่านจะปฏิบัติเพื่ออย่างไร.....

1 คะแนน	0 คะแนน
พรุ่งนี้มีสอบ ไปวันหลังได้ไหม	ไม่ไป
ขอโทษนะ พรุ่งนี้มีสอบ	ไม่ปฏิเสธ ไปดูแล้วค่อยกลับมาอ่าน
ไม่ไป เราจะอ่านหนังสือ เพราะพรุ่งนี้มีสอบ	พ่อแม่ไม่ให้ไป
วันนี้ไปไม่สอบ สอบเสร็จแล้วค่อยไปดู	
ขอบคุณมากที่มาชวน พรุ่งนี้มีสอบ ขออ่านหนังสือ	
ไปเถอะ พรุ่งนี้มีสอบ ขอโทษไปไม่ได้จริง ๆ	
ต้องอ่านหนังสือสอบ	
ไปไม่ได้ละ มีสอบสำคัญมาก	

27. ในห้องเรียนมีเพื่อนคนหนึ่งพูดและร้องเพลงเสียงดัง ครูเดินเข้ามา และถามว่าใครทำเสียงดัง เพื่อนของท่านบอกครูว่าท่านเป็นคนทำเสียงดัง

ท่านจะพูดกับครูอย่างไรว่าท่านไม่ได้ทำเสียงดัง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
หนูไม่ได้ทำ	ไม่ได้ทำ คนที่ว่ำนั่นแหละทำ
ไม่ได้ทำ ลองถามเพื่อนดูได้	ไม่พูด นั่งเงียบ
ไม่ได้ทำ	อาจารย์คิดว่าใครที่น่าจะเป็นคนทำ
	คนที่พูด เป็นคนทำ
	เพื่อนโกหก
	เถียงสุดขีด และต่อว่าเพื่อน
	อาจารย์ได้ยินหรือว่าเป็นคนทำเสียงดัง

28. ถ้าพ่อแม่ของท่านไม่ชอบเพื่อนของท่าน และไม่ยอมให้ท่านคบกับเพื่อนคนนั้น

ท่านจะทำอย่างไรที่จะบอกให้พ่อแม่เข้าใจเหตุผลในการคบกับเพื่อนคนนี้.....

1 คะแนน	0 คะแนน
บอกแม่ว่าเขาเป็นคนดี แม่ไว้วางใจได้	ไม่บอก คบตามปกติ
อธิบายเพื่อนเขาเป็นคนดีมีน้ำใจ	โตแล้วคบเป็นว่าใครดีไม่ดี
อธิบายความดีของเพื่อน	ถามสาเหตุว่าเพื่อนไม่ดีตรงไหน ทำไมถึงรู้
อธิบายว่าเพื่อนเขาเคยช่วยเหลือหลายอย่าง	ชีวิตของหนู
	หนู/ผมรู้ว่าใครดีไม่ดี
	แม่ไม่ได้คบ หนู/ผมเป็นคนคบ
	เลิกคบไม่ได้ ไม่มีเหตุผล
	รู้ว่าไม่ยอมให้คบ แต่ก็คบ

29. ท่านเห็นเพื่อนสนิทผู้ชายแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำ ท่านบอกเขาว่าให้เลิกสูบบุหรี่ไม่งั้นจะไปบอกครู เขาก็รับปากกับท่านว่าจะไม่สูบบุหรี่อีก แต่วันหนึ่งท่านก็เห็นเพื่อนผู้ชายคนเดิมแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำอีก

ท่านจะพูดกับเพื่อนอย่างไรเพื่อให้เขาเลิกสูบบุหรี่.....

1 คะแนน	0 คะแนน
บุหรี่ยังไม่ดี ต้องพยายามเลิกให้ได้	ถ้าไม่เลิกสูบบุหรี่ ก็เลิกคบกัน
ไหนว่าจะเลิกไป พยายามต่อไปนะ	เลิกคบกันเลย ไม่อยากมีเพื่อนติดยา
เลิกเถอะ สงสารพ่อแม่	ทำตัวแบบนี้ พ่อแม่ต้องเสียใจ
เลิกสูบบุหรี่ ไม่ดีต่อสุขภาพ	ช่างมัน อยากตายก็ให้สูบบุหรี่ไป
ยังเลิกไม่ได้หรือ ต้องพยายามนะ	อยากตายเร็ว ก็สูบบุหรี่เลย
ยังเลิกไม่ได้หรือ เป็นอย่างไรบ้าง ปรึกษาเราได้นะ	ไม่พูด ไปบอกครูเลย
ทำอีกแล้วนะ บอกว่ารับปากทำไม่ได้	ชีวิตมัน มันเลือกเอง
	ลูกผู้ชายไม่แน่วจริง พูดแล้วไม่ทำตามทีพูด
	ไม่รักตัวเองเลย แล้วใครจะไปรักล่ะ
	ตามใจอยากสูบบุหรี่ก็สูบ
	ไม่พูด

30. เพื่อนในห้องเรียนทุกคนชอบพูดล้อเลียนชื่อของท่านบ่อยครั้ง ท่านไม่ชอบจนทนไม่ได้

ท่านจะทำอย่างไรเพื่อให้เพื่อนรู้ว่าท่านไม่ชอบให้ล้อเลียนชื่อของท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เราไม่ชอบเลย ถ้าพูดอีกนะ	ไม่พูด
ขอร้องอย่าพูดแบบนี้อีก เพราะไม่ชอบ	ด่าเลย
เราไม่ชอบที่พูดแบบนี้ ขอร้องนะ	ล้อชื่อเพื่อนแทน
เราไม่ชอบที่พูดชื่อเราแบบนี้	ไม่สนใจ
อย่าล้ออีกเลย เราไม่ชอบ	พูดประชด
อธิบายให้เพื่อนฟังว่าเวลาเพื่อนพูดเราเสียใจ	ตบเลย
	บอกไม่เลิกพูด ไม่งั้นเจอดีแน่
	ไม่พูดกับเพื่อนอีกเลย
	ตบโต๊ะ บอกว่ากูไม่ชอบ

31. เพื่อนในห้องกำลังทะเลาะกันเนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในงานกีฬาสี
ท่านจะอย่างไรเพื่อนในห้องจึงจะเลิกทะเลาะกัน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เข้าไปถามเหตุผล	ไม่ขอยุ่ง แล้วแต่เพื่อน
ให้เพื่อนพูดกันด้วยเหตุผล	ตะโกนบอกให้สามัคคีกันหน่อย
ให้เพื่อนค่อย ๆ ตกลงกัน	ไม่ต้องจัดกีฬาสีเลย
ให้เพื่อนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ	ปล่อยให้ทะเลาะกัน
บอกให้เพื่อนพูดกันดี ๆ	เดินหนี แล้วแต่จะจัดการกัน
ให้เพื่อนเสนอความคิดเห็นที่ละคนหาข้อยุติ	ย้ายโรงเรียนหรือไม่ก็ลาออก
นำความคิดเห็นของแต่ละคนมารวมกัน	
ให้เพื่อนเสนอ แล้วโหวตเสียงคน	
ให้เพื่อนทุกคนร่วมกันตัดสินใจ	
ปรึกษาครู	

32. เมื่อเพื่อนมาทำชกต่อยกับท่าน
ท่านจะอย่างไรที่จะไม่ให้เกิดการชกต่อยกัน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ถามเหตุผลที่เพื่อนมาทำชก	เดินหนี
ถามเหตุผล ถ้าผิดก็ขอโทษ	ดูท่าทีก่อน อาจจะชก
คุยกันด้วยเหตุผล เราเป็นเพื่อนกัน	ได้เลย เจอกันหลังโรงเรียน
ถ้าเราทำอะไรไม่ถูกใจก็ขอโทษด้วย	แฉใจหรือเปล่าที่จะชก
เราไม่ยอมมีเรื่อง ขอโทษนะ	อย่ามาหาเรื่องกันเลย
คุยกันให้รู้เรื่อง	ไม่ทำอะไรจะต่อยก็ต่อย
ถามสาเหตุที่อาจจะมาชก และแก้ปัญหาที่นั้น	

33. ขณะที่ท่านเดินกลับห้องเรียน ท่านเห็นนักเรียนรุ่นพี่กำลังขู่เอาเงินกับนักเรียนรุ่นน้อง
ท่านจะอย่างไรที่จะบอกรุ่นพี่ให้เลิกขู่เอาเงินของรุ่นน้อง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
บอกอาจารย์	มองหน้าด้วยความรังเกียจ
บอกรุ่นพี่ว่าน้องไม่มีเงินหรอก	บอกว่าเป็นขอรานหรือไง
บอกรุ่นพี่ส่งสารน้องเถอะ น้องไม่มีเงิน	บอกว่าอาจารย์มา
พูดตามตรงว่ารุ่นพี่ไม่ควรทำอย่างนี้	พินิจไม่ดี ทำไมต้องมาเอาเงินน้องด้วย
อย่าทำอย่างนี้เลย ไม่ดีเลย	
ถ้ารุ่นพี่ทำแบบนี้ อาจจะต้องบอกครู	
ถ้าพี่เอาเงินน้องไป แล้วน้องจะเอาเงินที่ไหนไป กินข้าวล่ะ	

34. ในวันหยุดท่านอยากออกไปเที่ยวห้างสรรพสินค้ากับเพื่อน แต่คุณแม่ไม่อนุญาต
ท่านจะพูดเพื่อให้แม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนอย่างไร.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ขอไปพักผ่อนบ้าง จะกลับตรงเวลา	ไม่บอกไปเลย
ขอไปคลายเครียดบ้าง	ไม่สนใจ ไปเลย
นาน ๆ ไปครั้ง ขอไปนะ	บอกว่าซื้อของมาทำรายงาน
ขออนุญาตไปเที่ยวหลังจากเรียนมานาน	ไม่พูดอะไร
ขอไปเที่ยวแป๊บเดียว	ไม่พูดกับแม่เลย
ขอไปเที่ยวกับเพื่อนนะ จะกลับให้ตรงเวลา	เดินหนี
เรียนมาหลายวัน ขอพักผ่อนบ้าง	โกรธแม่
	ที่แม่ยังไปซื้อของได้ หนูขอไปแค่นี้ไม่ได้
	บอกว่าไปทำงานบ้านเพื่อน

35. ครูให้ท่านทำโครงการ และให้เลือกสมาชิกกลุ่มกันเอง เพื่อนของท่านคนหนึ่งบอกว่าเขาไม่ต้องการอยู่กลุ่มกับท่าน แต่ท่านก็ไม่รู้ว่าเพราะอะไร

เพราะเหตุใดเพื่อนคนนี้จึงไม่อยากจะอยู่ในกลุ่มของท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เพื่อนคงมีกลุ่มแล้ว	เราอาจจะไม่ดีพอ
เพื่อนอยากทำงานกับคนอื่นบ้าง	ไม่พอใจในตัวเรา
เขาคงมีเหตุผลของเขา	เพราะเราขี้บ่น
อาจจะไม่สนิทกับเรา	เพื่อนในกลุ่มไม่ช่วยกันทำงาน
เขาอาจจะกลัวว่างานจะออกมาไม่ดี	เขาคงเก่งไม่อยากจะอยู่กับคนไม่เก่ง
นิสัยอาจเข้าไม่ได้กับสมาชิกในกลุ่ม	คงคิดว่าตัวเองเก่ง
	ช่างมัน ไม่สนใจ
	เขาอาจจะถูกนิยามมาก
	คิดว่าตัวเองสำคัญ และเพื่อนคงจะจ้อเขา ไม่แคร์ หรืออยากอยู่กลุ่มไหนก็อยู่
	เพื่อนไม่มีความสามัคคี

36. ขณะที่ท่านกำลังวิ่งเล่นกับเพื่อนที่โรงเรียน แล้วท่านวิ่งไปชนนักเรียนชายคนหนึ่งหกล้มลง ท่านพยายามขอโทษ แต่นักเรียนชายคนนั้นไม่สนใจคำขอโทษของท่าน วันต่อมาเขาก็พาเพื่อนมารอหน้าห้องเรียนของท่าน

เพราะเหตุใดนักเรียนชายคนนั้นจึงพาเพื่อนมารอที่หน้าห้องเรียนของท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เขาอาจจะอยากมาพูดให้รู้เรื่อง	คงเป็นนักเลงไม่ยอมฟังใคร
อาจจะยังโกรธอยู่ อยากฟังคำขอโทษอีก	ต้องการเอาคืน
อาจจะมาหาเพื่อนคนอื่นก็ได้	ต้องการหาเรื่อง
เขาอาจจะมาขอโทษเราด้วย	มาแก้แค้น
อยากมาคุยกับเรา	จะมาตีเรา
	เป็นคนไม่มีเหตุผล
	อันธพาล
	อยากโชว์พลัง
	ว่างมาก

37. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวบ่อย ๆ เช่น ลูกทะเลาะกับพ่อแม่

เพราะเหตุใดจึงเกิดความขัดแย้งในครอบครัว.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ความคิดเห็นไม่ตรงกัน	พ่อแม่ไม่มีเวลาสั่งสอนลูก
แต่ละคนก็ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล	ลูกเอาแต่ใจตัวเอง
พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก	ครอบครัวไม่อบอุ่น
ความคิดเห็นไม่ตรงกัน	ผู้ใหญ่คิดว่าตัวเองถูกฝ่ายเดียว
คนละวัย ความคิดเห็นไม่เหมือนกัน	ไม่รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
ความแตกต่างระหว่างวัย	ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจวัยรุ่น
ความไม่เข้าใจกัน	พ่อแม่ชอบใช้อารมณ์
พูดกันไม่รู้เรื่อง	เป็นนิสัยที่ไม่ดีของลูก
ไม่ชอบพูดคุยกันดี	พ่อแม่ไม่ยอมรับฟังเหตุผลของลูก
คุยกันคนละภาษา	

38. เมื่อเพื่อนของท่านคนหนึ่ง มาทำชกต่อยกับท่านโดยที่ท่านก็ไม่ได้ถึงสาเหตุว่าเพราะอะไร

เพราะเหตุใดเพื่อนจึงมาทำชกต่อยกับท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ไม่พอใจ	มีคนยุยง
เข้าใจผิด	หมั่นไส้เรา
เราอาจจะทำอะไรที่เขาไม่พอใจ	เราเก่งกว่าเขา
	มันอยากโชว์
	คิดว่าตัวเองแน่
	อาจจะบ้า
	นิสัยไม่ดี

39. การยกพวกตีกันของกลุ่มวัยรุ่น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนถึงชีวิตกับคนในสังคม

วัยรุ่นยกพวกตีกันจนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนนั้นเป็นเพราะเหตุใด.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ศักดิ์ศรี	อยากโชว์ คิดว่าเก่ง
ชอบความรุนแรง	มั่วสุมกัน แล้วชวนกันไปตีกัน
ความดึกคคะนอง	เมายา
ขาดการคิดไตร่ตรองก่อน	มันบ้า ชอบใช้กำลัง
ไปตามเพื่อน	พ่อแม่ไม่สั่งสอน
รักเพื่อน	ครอบครัวยุติความอบอุ่น
ใจร้อน ไม่ควบคุมอารมณ์	อวดเก่ง

40. เมื่อเพื่อนในห้องเรียนมีความคิดเห็นที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมกีฬาสี จนไม่สามารถหาข้อยุติในการจัดกิจกรรมได้

ท่านจะอย่างไรเพื่อหาข้อยุติในการจัดกิจกรรมกีฬา.....

[illegible]

41. ในการทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ มักจะมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน จนทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม
ท่านจะอย่างไรเพื่อไม่ให้เพื่อนขัดแย้งกันในการทำงานกลุ่ม.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ฟังเสียงข้างมาก	ต่างคนต่างทำ
แบ่งงานให้ทำ	ไม่ทำก็ไม่ต้องทำ
ให้ทุกคนเสนอความคิดเห็น แล้วช่วยกันเลือก	ไม่สนใจ
แบ่งงานให้เรียบร้อยก่อน	ไม่ทำอะไร เพื่อนไม่ทำ เราก็ก็นั่ง
หาข้อยุติ	เอาไปทำเอง
ให้เพื่อนคุยกันด้วยเหตุผล	

42. ถ้าท่านสอบได้คะแนนน้อย และครูเชิญผู้ปกครองไปพบที่โรงเรียน พ่อแม่ได้รับหนังสือจากโรงเรียนก็
โวยวายต่อว่าท่านว่าไม่ตั้งใจเรียน ไม่เข้าเรียนจึงทำให้สอบได้คะแนนน้อยและพ่อแม่ก็ไม่ยอมรับฟังเหตุผลของ
ท่าน

ท่านจะอย่างไรพ่อแม่จึงจะรับฟังเหตุผลของท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ขอโทษ อธิบายเหตุผล	บอกว่าก็มันทำได้แค่นี้จะทำไม
ครั้งต่อไปจะพยายามมากกว่านี้	ไม่พูด เดินหนี
รับฟัง แต่อธิบายความจริงให้ฟัง	เฉย ๆ
เงยบ แล้วค่อยอธิบาย	สมองมีแค่นี้
เพื่อนหลายคนก็ทำได้น้อย คราวหน้าจะพยายามมากกว่านี้	เรื่องไม่เป็นเรื่อง
	ข้อสอบมันยากทำไม่ได้
	ครูไม่สอนเลยทำไม่ได้
	ขู่ว่าตัดแม่ตัดลูกเลย
	ไม่สนใจ เดียวก็เลิกเอง

43. ท่านกับเพื่อนมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับเรื่องการเลือกร้านอาหาร ทำให้เพื่อนคนนั้นไม่ยอมพูดกับท่านและไม่ไปกินอาหารด้วย

ท่านจะอย่างไรเพื่อให้เพื่อนเข้าใจเหตุผลในการเลือกร้านอาหารของท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
อธิบายว่าร้านนี้อร่อยและสะอาด	ช่างมัน
พูดถึงสาเหตุที่เลือกร้านนี้	กินคนละร้าน
ร้านนี้อร่อย ไม่แพง	ไม่สนใจ ตัวใครตัวมัน
อาหารสะอาด อร่อยด้วย	ร้านนั้นสกปรก ไม่อร่อย
เราชอบกินร้านนี้เพราะอร่อย	ก็อยากกินร้านนี้

44. ขณะที่ท่านกำลังดูหนังสือเตรียมสอบ เพื่อนของท่านคุยกันเสียงดังมาก ท่านขอร้องเพื่อนคุยกันเบา ๆ แต่เขาไม่ยอมฟัง

ท่านจะอย่างไรที่จะขอให้เพื่อนคุยกันเบา ๆ

1 คะแนน	0 คะแนน
บอกเพื่อนให้คุยเบา ๆ กำลังอ่านหนังสือ	ด่าเพื่อนไม่เห็นเหรอคนกำลังอ่านหนังสือ
ชวนเพื่อนมาติวหนังสือก่อนสอบ	จะเอาไหม โมโหแล้ว
ออกไปอ่านที่อื่น	พูดเสียงดัง ๆ
บอกเพื่อนว่ากำลังอ่านหนังสือ เบา ๆ หน่อย	เดินหนีออกไป แข่งให้มันสอบตก
	ต้อยเลย
	เจียบหน่อย จะสอบอยู่แล้ว อยากตกหรือไง
	ไม่มีจิตสำนึกเลย จะสอบอยู่แล้ว
	ตะโกนบอกว่า เกรงใจกันบ้าง
	ด่าเลย ให้อพวกไร้สาระ ว่างมากหรือไง

45. เมื่อเพื่อนสนิทสองคนของท่านตกลงกันไม่ได้เรื่องการทำรายงาน

ท่านจะอย่างไรที่จะทำให้เพื่อนของท่านตกลงกันเรื่องทำรายงาน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ให้ปรึกษา และวางแผนกันใหม่	แยกกันทำงานเลย
แบ่งงานให้ทำ	ไม่ให้ยุ่งกลุ่มด้วยกัน
สอบถามเพื่อนว่าจะเอาความคิดของใคร	ปล่อยให้มันทะเลาะกันไปเลย
เป็นกลางช่วยเสนอแนวทางที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด	ช่างมัน
ให้เพื่อนคุยกันดี ๆ	ไม่ยุ่งไม่ใช่เรื่องของเรา
ให้คำแนะนำและช่วยตัดสิน	ให้มันต่อยกันคนชนะต้องทำ
อธิบายเหตุผลให้เพื่อนเข้าใจ	ต่อว่าเพื่อน
ฟังเหตุผลที่ละคนแล้วถามความคิดเห็น	ด่ามันเลยว่าทะเลาะกันอยู่ได้งานจะเสร็จหรือ
ช่วยกันวางแผนการทำงานใหม่	เป็นเรื่องของคนสองคน คนอื่นไม่เกี่ยว
พยายามไกล่เกลี่ย	

46. วันหนึ่งท่านต้องทำงานช่วยเพื่อนจนเย็น พอกลับถึงบ้านท่านถูกแม่ดุว่าทำไมกลับบ้านค่ำ ท่านพยายามอธิบายแต่แม่ไม่ยอมฟังท่าน

ท่านจะอย่างไรแม่จึงจะยอมฟังท่าน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
อธิบายให้แม่ฟังจนเข้าใจ	เฉย ๆ
ขอโทษแม่ ที่ละจะบอกก่อน	ให้ไปถามครู
รอให้แม่หายโกรธ แล้วค่อยอธิบาย	ไม่ทำอะไร เดินหนีไปเลย
บอกแม่ว่าจะไม่กลับเย็นอีก	เงียบ
ทำให้แม่มั่นใจในตัวเรา	ไม่ฟัง ไม่เข้าใจก็ช่าง
	ไม่อธิบาย เปื่อ
	แม่ไม่มีเหตุผล ไม่ฟัง ไม่พูด

47. ถ้าหมู่บ้านของท่านประกาศเชิญชวนให้ไปร่วมปลูกป่าที่โรงเรียนในวันเข้าพรรษา

ท่านจะทำอย่างไรที่จะแสดงว่านักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ชวนเพื่อนไปหลาย ๆ คน	เฉย ๆ
ไปสมัครเข้าร่วมกิจกรรม	ถ้าว่างก็จะไป
ไปร่วมกิจกรรม	ก็ไป
หากิจกรรมอื่นเข้ามาร่วมด้วย	น่าเบื่อ
ชวนพ่อกับแม่ไปด้วย	
ไปปรึกษาผู้ใหญ่ว่าจะช่วยอะไรได้บ้าง	
ติดตามการดำเนินกิจกรรมตลอด	
นำข่าวไปแจ้งที่โรงเรียนเพื่อเชิญชวนเพื่อน ๆ	
ไปคุยกับประธานชุมชนว่าเราจะไปช่วย	
อาสาเป็นกิจกรรม	
เตรียมต้นไม้ไปร่วมปลูกด้วย	

48. ในปัจจุบันรัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันประหยัดในการใช้พลังงาน

ท่านจะทำอย่างไรที่จะแสดงว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ใช้น้ำไฟอย่างประหยัด	เอาระเบิดไปปาโรงงาน
เชิญชวนครอบครัวให้ร่วมกันประหยัด	ตัดสายไฟจะได้ไม่ต้องใช้
ปิดไฟ 1 ดวงหลัง 2 ทุ่ม	ปิดไฟไม่ต้องใช้
ปิดไฟทุกครั้งก่อนออกจากห้อง	จูงรถมอเตอร์ไซด์ไปโรงเรียน
เปิดแอร์ 25 องศา	ไม่ขับรถแข่ง
ปิดไฟ พัดลมทุกครั้งที่ออกจากห้อง	จะใช้จะทำไม
แนะนำคนในครอบครัว	ไปเล่นเกมที่อื่นไม่เล่นที่บ้าน ประหยัดไฟ
	ไม่ทำอะไร มันอยู่ที่ตัวเรา ไม่ต้องบอกใคร

49. เพื่อนของท่านมาเล่าให้ท่านฟังว่ามีโรงงานข้างหมู่บ้านมีการปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ จนทำให้ปลาในแม่น้ำบางส่วนตายไปแล้ว แต่ก็ไม่มีชาวบ้านไปร้องเรียน

ท่านจะอย่างไรเพื่อให้โรงงานปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำอีก.....

1 คะแนน	0 คะแนน
แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เผาโรงงาน
บอกผู้ใหญ่ให้จัดการ	ประท้วง
ปรึกษาครูที่โรงเรียน	ไม่ทำอะไร
	ติดป้ายประกาศว่าโรงงานเลว
	ร้องเรียน
	แจ้งตำรวจ
	รวบรวมพลังชาวบ้าน ไปประท้วง
	หาอะไรไปอุดท่อ

50. โรงเรียนประกาศเชิญชวนให้ท่านทุกคนร่วมกันทำความสะอาดโรงเรียน

ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาด..

[illegible]

51. เพื่อนของท่านมาเล่าให้ฟังว่า สงกรานต์ปีนี้ที่หมู่บ้านเขาจัดการสงฆ์น้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ท่านจะอย่างไรที่จะแสดงว่าท่านสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสงฆ์น้ำพระ และรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่...

[illegible]

52. ท่านเห็นท่อประปาในหมู่บ้านแตก และน้ำไหลออกมาทำให้น้ำเอ่อท่วมถนน
ท่านจะอย่างไรน้ำประปาจึงจะหยุดไหล.....

[illegible]

53. ท่านกับเพื่อน ๆ กำลังนั่งกินขนม และเมื่อกินเสร็จแล้ว เพื่อนแต่ละคนลุกหนีไปโดยไม่เก็บถุงขนม เพื่อนบอกว่าเดี๋ยวก็มีการโรงมาเก็บ จะรีบไปเรียน

ท่านจะอย่างไรให้เพื่อนช่วยกันเก็บถุงขนม.....

1 คะแนน	0 คะแนน
พูดกับเพื่อนว่าเราต้องช่วยกันรักษาความสะอาด	บอกเพื่อนว่าอย่าเห็นแก่ตัว น่ารังเกียจ
เก็บช่วยกันเถอะส่งสารภารโรง	สั่งให้เพื่อนเก็บ
เก็บให้เพื่อนเลย	ทำไมเป็นคนแบบนี้
	ไปด้วยไม่เก็บ
	เก็บไปทิ้งมันจะตายหรือไง
	กินแล้วต้องเก็บ ไม่มีจิตสำนึกหรือไง
	เรากินแล้วไม่เก็บก็เหมือนสัตว์นั้นแหละ
	ทำไมล่ะ เรื่องเรียนต้องมาก่อนสิ

54. เพื่อนของท่านหลายคนรู้สึกไม่พอใจกับการออกกฎระเบียบในการแต่งชุดท่านที่ถูกระเบียบ และถือกระเป๋าท่านตามระเบียบของโรงเรียน

ท่านจะอย่างไรเพื่อนจึงจะปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน.....

1 คะแนน	0 คะแนน
เชิญชวนเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	ออกกฎ จดชื่อรายงานอาจารย์
พูดถึงผลดีของการแต่งกายที่ถูกระเบียบ	ให้อาจารย์ลงโทษจริงจัง
อธิบายให้เพื่อนฟัง	ให้อาจารย์ตรวจชุดทุกวัน
แต่งตัวเป็นตัวอย่างให้เพื่อนดู	ไม่ทำอะไร
ชักชวน เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสีย	ไม่อยากแต่ง ก็ลาออกไปเลย
	เซยไม่เข้าท่า
	เราก็ไม่ทำเหมือนกัน
	แต่งถูกระเบียบ ก็ไม่ใช่เด็กแนวสิ
	ประท้วง ผอ.โรงเรียนว่านักเรียนไม่ชอบกฎนี้
	ไม่ต้องทำอะไรเดี๋ยวอาจารย์ก็ลงโทษเอง

55. ท่านนั่งรถไปกับเพื่อน เพื่อนของท่านขับรถเร็วมาก และกำลังจะฝ่าไฟแดง

ท่านจะทำอย่างไรเพื่อนจึงจะไม่ขับรถฝ่าไฟแดง.....

1 คะแนน	0 คะแนน
บอกเพื่อนว่าขับไปแดงแล้ว	ปล่อยเลยตามเลย
บอกเพื่อนว่าขับช้า ๆ ก็ได้เราไม่รีบ	จอด เดี่ยวขับเอง
บอกเพื่อนว่าไฟแดงอันตราย	ช่างมัน
ระวัง ไฟแดงแล้ว	เหยียบเบรคเพื่อน
บอกให้เพื่อนชะลอความเร็ว	เดี๋ยวก็เจอดีหรร
บอกว่าอันตราย	
ช้า ๆ หนอยไฟแดงแล้ว เดี่ยวตำรวจจับ	

56.ท่านเดินไปเล่นหลังโรงเรียนกับเพื่อน ท่านเห็นถุงพลาสติก ขยะอื่น ๆ มากมายที่มีคนนำมาทิ้งไว้

ท่านจะทำอย่างไรที่จะให้หลังโรงเรียนสะอาดขึ้น.....

1 คะแนน	0 คะแนน
ช่วยเก็บขยะ และช่วยดูแล	เดินเลี้ยวไป
ร่วมมือกันทำความสะอาด ตัดป้ายรณรงค์ไว้	บอกภารโรง
เก็บขยะ	ช่างมัน
เก็บขยะไปทิ้ง	เราไม่ได้ทิ้งก็ไม่ต้องเก็บ
บอกอาจารย์	เดี๋ยวครูคงจะจัดการเอง
ชวนเพื่อนมาช่วยกันเก็บขยะ	ไม่ทิ้งขยะขึ้นต่อไป
จัดโครงการรณรงค์ในโรงเรียน	

57. ท่านเห็นกลุ่มเพื่อนผู้ชายกำลังจับกลุ่มนั่งคุยชวนกันไปชั้รถแข่งกันกับนักเรียนโรงเรียนอื่นหลังเลิกเรียน
ท่านจะทำอย่างไรที่จะไม่ให้เพื่อนผู้ชายเหล่านี้ไปชั้รถแข่งกันกับนักเรียนโรงเรียนอื่น.....

1 คะแนน	0 คะแนน
บอกเพื่อนอย่าไปเลยมันอันตราย	แข่งเลย อยากตายก็เชิญ
ปรึกษาอาจารย์	ปล่อยลมยางรถ จะได้ไม่ไปแข่ง
เล่าถึงอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น	อยากตายก็เชิญ อย่าลืมเอาหนังสือพิมพ์ไปด้วย
บอกเพื่อนว่ามันอันตราย เป็นอะไรไปส่งสารพ่อแม่	บอกฝ่ายปกครอง
เตือนเพื่อนถึงอันตรายจากการชั้รถ	คงทำอะไรไม่ได้
ชวนเพื่อนไปทำอย่างอื่น	ไปด้วยมันดี
	ตายแล้วพ่อแม่คงดีใจ
	ไปก็โม้ อย่าลืมนะ
	อยากไปดูด้วย
	แจ้งตำรวจ
	แล้วแต่พวกมัน
	ให้บ้านเมืองลงโทษกันเอง

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

- ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย
- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ตาราง 20 ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ข้อ	ดัชนี IOC	หมายเหตุ
1	0.80	
2	0.60	
3	0.80	
4	0.80	
5	0.40	ปรับปรุง
6	0.80	
7	0.40	ปรับปรุง
8	0.80	
9	0.80	
10	0.80	
11	0.60	
12	0.60	
13	0.80	
14	0.60	
15	0.80	
16	0.80	
17	0.80	
18	0.60	
19	0.80	
20	0.80	
21	0.60	
22	0.60	
23	0.60	
24	0.60	
25	0.80	
26	0.80	
27	0.40	ปรับปรุง
28	0.80	
29	0.80	
30	0.40	ปรับปรุง
31	0.80	
32	0.80	

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	ดัชนี IOC	หมายเหตุ
33	0.80	
34	0.80	
35	0.80	
36	0.80	
37	0.40	ปรับปรุง
38	0.80	
39	0.80	
40	0.40	
41	0.80	
42	0.60	
43	0.60	
44	0.60	
45	0.80	
46	0.80	
47	0.80	
48	0.80	
49	0.40	ปรับปรุง
50	0.60	
51	0.80	
52	0.60	
53	0.60	
54	0.60	
55	0.40	ปรับปรุง
56	0.40	ปรับปรุง
57	0.80	
58	0.80	
59	0.80	
60	0.80	

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม		
1	.2413	คัดเลือกไว้
2	.2708	คัดเลือกไว้
3	.3404	คัดเลือกไว้
4	.5610	คัดเลือกไว้
5	.5287	คัดเลือกไว้
6	.3093	คัดเลือกไว้
7	.3627	คัดเลือกไว้
8	.5660	คัดเลือกไว้
9	.5931	คัดเลือกไว้
10	.6503	คัดเลือกไว้
11	.2421	คัดเลือกไว้
12	.4730	คัดเลือกไว้
ด้านความเข้าใจสังคม		
13	.3529	คัดเลือกไว้
14	.3475	คัดเลือกไว้
15	.3206	คัดเลือกไว้
16	.2146	คัดเลือกไว้
17	.0307	ตัดออก
18	.3157	คัดเลือกไว้
19	.3892	คัดเลือกไว้
20	.4642	คัดเลือกไว้
21	.4099	คัดเลือกไว้
22	.3475	คัดเลือกไว้
23	.2642	คัดเลือกไว้
24	.4442	คัดเลือกไว้
ด้านการสื่อสารทางสังคม		
25	.3366	คัดเลือกไว้
26	.3089	คัดเลือกไว้
27	.4768	คัดเลือกไว้
28	.4536	คัดเลือกไว้
29	.4119	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
30	.5950	คัดเลือกไว้
31	.5028	คัดเลือกไว้
32	.3934	คัดเลือกไว้
33	.4817	คัดเลือกไว้
34	.1817	ตัดออก
35	.4333	คัดเลือกไว้
36	.4875	คัดเลือกไว้
ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม		
37	.6008	คัดเลือกไว้
38	.5158	คัดเลือกไว้
39	.3996	คัดเลือกไว้
40	.5034	คัดเลือกไว้
41	.5588	คัดเลือกไว้
42	.4900	คัดเลือกไว้
43	.4900	คัดเลือกไว้
44	.4837	คัดเลือกไว้
45	.5114	คัดเลือกไว้
46	.3129	คัดเลือกไว้
47	.3376	คัดเลือกไว้
48	.4281	คัดเลือกไว้
ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม		
49	.5243	คัดเลือกไว้
50	.3297	คัดเลือกไว้
51	.4638	คัดเลือกไว้
52	.5429	คัดเลือกไว้
53	.2354	คัดเลือกไว้
54	.3861	คัดเลือกไว้
55	.3716	คัดเลือกไว้
56	.6069	คัดเลือกไว้
57	.1670	ตัดออก
58	.4394	คัดเลือกไว้
59	.3316	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
60	.4119	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ตาราง 22 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม 57 ข้อ

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	ข้อคำถาม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
ความรู้สึกไวต่อสังคม (Sen)	Sen1	2	0.698
		3	0.700
		4	0.447
		5	0.473
	Sen2	6	0.789
		7	0.525
		8	0.493
	Sen3	1	0.644
		9	0.658
		10	0.633
		11	0.669
		12	0.560
ความเข้าใจสังคม (Com)	Com1	13	0.616
		14	0.690
		15	0.694
		16	0.248
	Com2	17	0.727
		18	0.803
		19	0.538
	Com3	20	0.620
		21	0.588
		22	0.496
		23	0.670
การสื่อสารทางสังคม (Cmn)	Cmn1	24	0.517
		25	0.733
		26	0.765
		27	0.708
		28	0.416
		29	0.538
	Cmn2	30	0.675
		31	0.435

ตาราง 22 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	ข้อคำถาม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
การแก้ไขปัญหาสังคม (Prob)	Prob1	32	0.632
		33	0.594
		34	0.607
		37	0.549
		39	0.362
		40	0.731
		41	0.753
	Prob2	42	0.452
		46	0.628
		35	0.597
		36	0.746
		38	0.590
		43	0.492
		44	0.425
การมีส่วนร่วมในสังคม (Inv)	Inv1	45	0.417
		47	0.680
		48	0.661
		49	0.689
		50	0.737
		51	0.608
	Inv2	52	0.455
		53	0.594
		54	0.544
		55	0.514
		56	0.560
		57	0.682

ภาคผนวก จ

โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย

สรุปโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษา	เทคนิค
1. ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม	1.แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1. การฟังอย่างตั้งใจ 2. การถาม 3. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. ขั้นการให้คำปรึกษากลุ่ม		
2.1 การพัฒนาความรู้สึกรู้สึกไวต่อสังคม	1.แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1.การฟังอย่างตั้งใจ 2.การแสดงความเห็นอกเห็นใจ
	2.แบบเกสตัลท์	1.แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ 2.คิด-รู้สึก 3.การใช้จินตนาการ 4.การสลับกลับ
2.2 การพัฒนาความเข้าใจสังคม	1.แบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม	1.การกำหนดข้อดีและข้อเสีย 2.การเสริมแรงและการลงโทษ 3.การฝึกคิดวิจารณ์ญาณ
	2.แบบพฤติกรรมนิยม	1.ตัวแบบ 2.การเสริมแรง
2.3 การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม	1.แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	1.คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี 2.การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ 3.การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
	2.แบบการวิเคราะห์สื่อสารระหว่างบุคคล	1.การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ 2.การวิเคราะห์การสื่อสาร 3.การซักถาม 4.การอธิบาย 5.การระบุหรือบ่งชี้ 6. การยกตัวอย่างประกอบ
2.4 การพัฒนาการแก้ไขปัญหาสังคม	1.แบบพฤติกรรมนิยม	1.ทักษะการแก้ไขปัญหา 2.การสอน 3.การฝึกซ้อมพฤติกรรม
	2. การจัดการกับความขัดแย้ง	1.ความขัดแย้งในมุมมองใหม่ 2.เมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร
2.5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม	1. แบบเผชิญความจริง	1. กระบวนการ WDEP
3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม	1. แบบพฤติกรรมนิยม	1. การเสริมแรง

รายละเอียดโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย ครั้งที่ 1

เรื่อง

การสร้างสัมพันธภาพและการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มแก่สมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกกลุ่ม และระหว่างสมาชิกกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่ม กฎ กติกาการเข้าร่วมกลุ่มรวมทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนระยะเวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษากลุ่ม
3. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ / อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ดินสอ ยางลบ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งแรก สมาชิกกลุ่มจะมีความรู้สึกวิตกกังวล ความลังเล สงสัย ความไม่แน่ใจ การต่อต้านความรู้สึก เพราะสมาชิกกลุ่มยังไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคตามทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ 1) การฟังอย่างตั้งใจ 2) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจและสามารถเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ และเทคนิคตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม คือ การทำพันธะสัญญา ที่ให้สมาชิกกลุ่มระบุเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเอง เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่องานตนเองและสมาชิกกลุ่มจะมีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเอง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนในการให้คำปรึกษากลุ่มดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่ม โดยการกล่าวต้อนรับสมาชิกกลุ่มด้วยความยินดี บอกถึงความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม แนะนำตนเองโดยการบอกชื่อ นามสกุล

1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตนเองโดยเลือกวัตถุขึ้นมา 1 ชิ้น โดยที่ไม่มองวัตถุแต่ให้ เลือกจากการสัมผัสและการรับรู้ของสมาชิกกลุ่ม เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มเล่าว่า เพราะอะไรสมาชิกกลุ่มจึงเลือกวัตถุนี้ มีความเหมือนกับสมาชิกกลุ่มอย่างไร

1.3 ผู้วิจัยกล่าวถึงความแตกต่างของบุคคล และการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม แล้วชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม บทบาทของผู้วิจัย และบทบาทของสมาชิกกลุ่มตลอดจนระยะเวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันตั้งกฎ กติกาในการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อให้กลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

- 1) สมาชิกกลุ่มต้องรักษาความลับของสมาชิกในกลุ่มที่ได้ร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม
- 2) สมาชิกกลุ่มต้องตรงต่อเวลา เพื่อช่วยให้กิจกรรมดำเนินได้อย่างพร้อมเพรียงกัน
- 3) สมาชิกกลุ่มต้องไม่รบกวนสมาธิของสมาชิกคนอื่นในขณะทำกลุ่ม เช่น พูดคุยกัน

หรือพูดโทรศัพท์ เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มคิดถึงสภาพสังคมในปัจจุบัน ตามมุมมองของสมาชิกกลุ่มว่าสภาพสังคมเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้างที่เกิดขึ้นแล้วส่งผลให้สังคมมีความเดือดร้อน

2.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ การถาม และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจ กล้าที่จะเปิดเผยมุมมองของตนเอง

2.3 ผู้วิจัยสรุปถึงสภาพสังคมในปัจจุบัน ความจำเป็นที่วัยรุ่นไทยจะต้องมีความตระหนักรู้ทางสังคม และการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

2.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนตนเองถึงสิ่งที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้มีการตระหนักรู้ทางสังคมที่ดีขึ้น

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเขียนพันธสัญญา สิ่งที่ตนเองต้องการพัฒนาเมื่อเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

3. ขั้นยุติ

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 1 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม และสิ่งที่นำไปใช้ในชีวิตของตน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 1

1. การสร้างสัมพันธภาพ โดยการเล่นเกม เลือกวัตถุ (Choose an object) เป็นเทคนิคที่แสดงถึงการรับรู้ตนเอง โดยจะมีกล่องทึบมีฝาปิด ภายในกล่องปัจจุบันวัตถุ ที่มีรูปร่าง น้ำหนัก พื้นผิว สี สัน ที่แตกต่างกัน ให้สมาชิกกลุ่มเลือกโดยไม่ให้มอง แล้วบอกถึงสาเหตุที่เลือกวัตถุนี้ มีความเหมือนกับตนเองอย่างไร (Thompson.2003 : 53) จะแสดงถึงการรับรู้ตนเองของสมาชิกกลุ่ม และมุมมองของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง

2. การชี้แจงเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1 วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่ม

1) เพื่อพัฒนาให้สมาชิกกลุ่มมีการตระหนักรู้ทางสังคมที่ดีขึ้นในทุกองค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม

2.2 ข้อปฏิบัติพื้นฐานในการให้คำปรึกษากลุ่ม

- 1) สมาชิกกลุ่มต้องรักษาความลับของสมาชิกในกลุ่มที่ได้ร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม
- 2) สมาชิกกลุ่มต้องตรงต่อเวลา เพื่อช่วยให้กิจกรรมดำเนินได้อย่างพร้อมเพรียงกัน
- 3) สมาชิกกลุ่มต้องไม่รบกวนสมาธิของสมาชิกคนอื่นในขณะทำกลุ่ม เช่น พูดคุยกัน

หรือพูดโทรศัพท์ เป็นต้น

2.3 บทบาทของผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่ม

บทบาทของผู้วิจัย

- 1) เป็นผู้คอยให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ เป็นผู้นำกลุ่มที่มีบทบาทมากโดยการเป็นผู้ชี้แนะและนำทางในระยะแรก ๆ และลดบทบาทในระยะหลัง ๆ
- 2) สร้างกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมในทุกองค์ประกอบ
- 3) บอกความก้าวหน้าในการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกกลุ่มทุกคน

บทบาทของสมาชิกกลุ่ม

- 1) เป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่แท้จริงของตน
- 2) เรียนรู้แนวทางที่จะไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองจากการฟังและการอภิปรายร่วมกัน
- 3) สังเกตพฤติกรรมของตนและสมาชิกกลุ่มคนอื่น พร้อมให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจและเป็นกัลยาณมิตร
- 4) เต็มใจและตั้งใจในการให้ร่วมมือในการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.4 เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา

1) การฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) เป็นการแสดงความใส่ใจทั้งคำพูด และความรู้สึกของผู้พูดที่แสดงออกมาทั้งด้วยคำพูด หรือท่าทาง น้ำเสียง และการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ การให้ความสนใจ เอาใจใส่ผู้พูด การตั้งใจฟังอย่างกระตือรือร้น การหันหน้าเข้าหาผู้พูด การโน้มตัวเข้าหาเล็กน้อย การแสดงท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเอง ผ่อนคลาย การประสานสายตา ซึ่งการฟังอย่างตั้งใจนี้ทำให้สามารถติดตามเรื่องไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้พูดได้อย่างชัดเจน ตลอดจนรับรู้ถึงสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ โดยที่ผู้พูดไม่ได้สื่อออกมา (Corey.2004 : 33)

2) การถาม (Questioning) เป็นการช่วยให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกพูดฟังความต้องการ อารมณ์ และความรู้สึกเพื่อให้สมาชิกได้เกิด ความกระจำ และนำไปสู่การสำรวจตนเอง คำถามที่เหมาะสมควรเป็นคำถามปลายเปิดมากกว่าคำถามปลายปิด และควรหลีกเลี่ยงการใช้คำถามมากจนเกินไป เพราะจะทำให้สมาชิกรู้สึกอึดอัดใจ โดยเฉพาะคำถามที่สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคาม และอาจมีผลต่อบรรยากาศความปลอดภัยภายในกลุ่ม (Corey.2004 : 34)

3) การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Positive Regard) เป็นการยอมรับสมาชิกโดยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของสมาชิกว่าดีหรือเลว ด้วยการสื่อสารทางบวกกับสมาชิก (Thompson. 2003 : 257)

4) การให้กำลังใจ (Encouragement) เป็นการเสริมแรงให้กับสมาชิกโดยการใช้คำพูด ท่าทาง เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการพัฒนาตนเอง

เอกสารการตระหนักรู้ทางสังคม

ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึงบุคคลมีความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์และบุคคลที่อยู่ในสังคม สามารถทำความเข้าใจกับเหตุการณ์และบุคคลในสังคมได้อย่างถูกต้อง มีการสื่อสารที่เหมาะสมและสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

1. ความรู้สึกไวต่อสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่นในการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและรับรู้มุมมองและอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้
2. ความเข้าใจสังคม (Social Comprehension) หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่นในการทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยการคิดวิเคราะห์ ประเมินและตัดสินใจอย่างรอบคอบ
3. การสื่อสารทางสังคม (Social Communication) หมายถึง ความสามารถของ วัยรุ่นการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมกับบุคคลในสังคม และในสถานการณ์ต่าง ๆ
4. การแก้ไขปัญหาสังคม (Social Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง
5. การมีส่วนร่วมในสังคม (Social Involvement) หมายถึง ความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ความจำเป็นของการตระหนักรู้ทางสังคม

ในสังคมปัจจุบัน ที่คนในสังคมมุ่งที่จะทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว บางครั้งการทำงานต้องมีการแข่งขัน การต่อสู้จึงทำให้ขาดการนึกถึงคนอื่น เห็นใจคนอื่น และเมื่อมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามา การสื่อสารส่วนใหญ่จะใช้การสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย คือ ผลดีคือมีความสะดวก สบายในการติดต่อสื่อสาร ผลเสีย คือการสื่อสารแบบไม่จริงจัง ขณะที่สื่อสารก็ไม่สามารถที่จะรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่สื่อสารด้วย ปัญหานี้ก็จะส่งผลกระทบต่อสังคม เช่น การถูกล่อลวงไปทำร้ายร่างกาย ดังนั้นหากคนในสังคมมีการตระหนักรู้ทางสังคมแล้ว คนจะมีความเห็นอกเห็นใจผู้ที่อยู่ร่วมในสังคม เข้าใจปัญหาสังคม สามารถใช้การสื่อสารที่ถูกต้อง ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม และมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่นี้

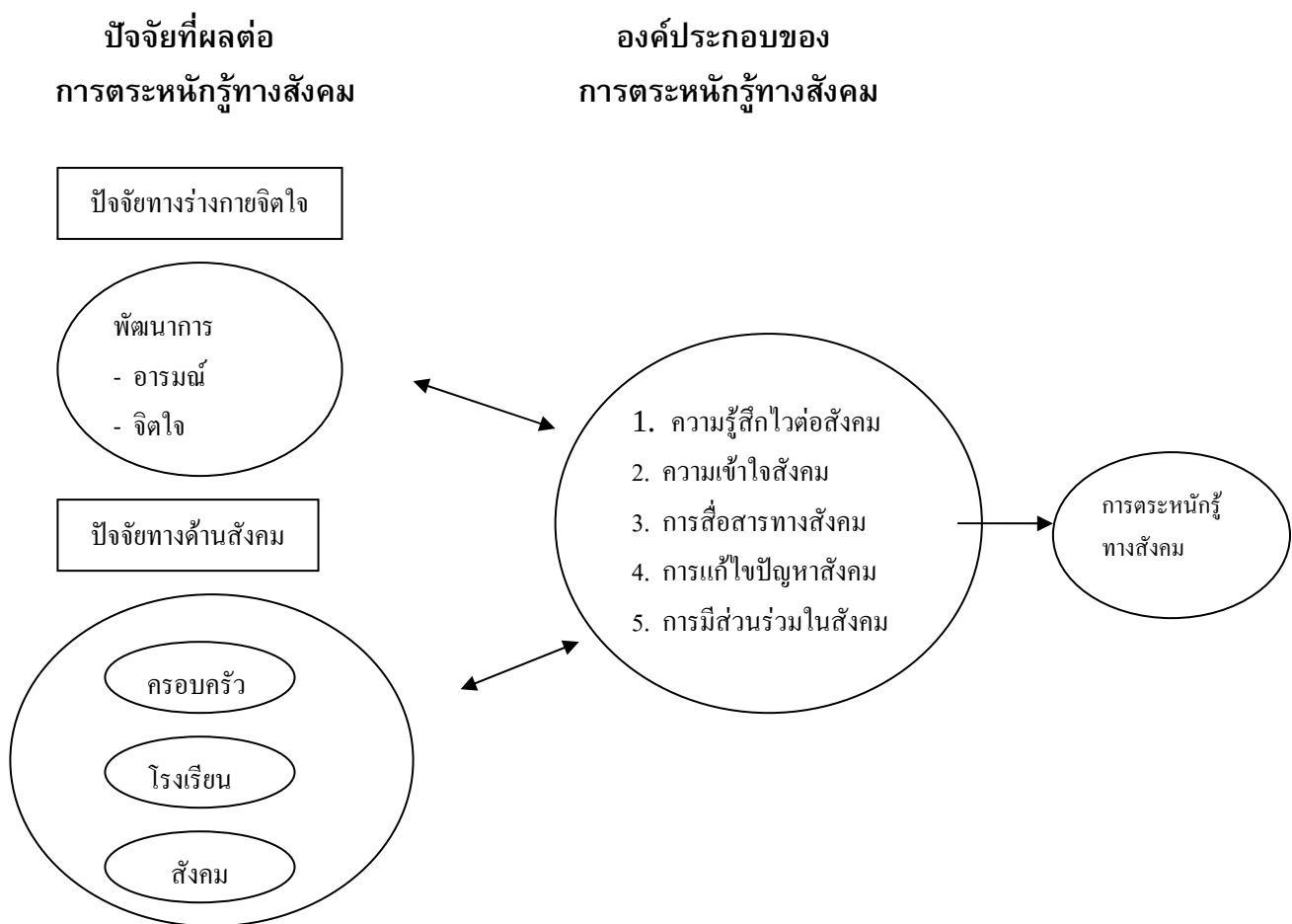
บุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคม มีการแสดงออกดังนี้

1. ความสามารถในการรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เข้าใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสังคมสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
3. สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสังคม เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ

บุคคลที่มีความบกพร่องด้านการตระหนักรู้ทางสังคมนั้นพฤติกรรมแสดงออกดังนี้

1. ขาดทักษะการทำความเข้าใจผู้อื่น ทักษะความรู้สึกไวต่อสังคม และทักษะการสื่อสาร
2. ไม่สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ไม่มีความเห็นอกเห็นใจ
3. ไม่มีทักษะการสื่อสารสื่อสาร ทำให้ขาดการไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนการแสดงพฤติกรรม ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้
4. ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งกับผู้อื่นได้
5. ไม่สนใจกิจกรรมในสังคม ไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสังคม

โมเดลการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 2

เรื่อง

การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถรับรู้มุมมองของผู้อื่น โดยไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ / อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ด
2. ดินสอ ยางลบ
3. ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ เป็นการพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิค 1) การฟังอย่างตั้งใจ เพื่อให้สมาชิกสามารถรับฟังผู้อื่นและรับรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและรับรู้ความรู้สึกของผู้พูดในขณะที่ฟัง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่นที่จะไปสู่การปรับปรุงพัฒนาตนเอง โดยใช้เทคนิค 1) แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทบทวนความคิด ความรู้สึกที่มีต่อตนเองและผู้อื่น 2) การคิด-รู้สึก เป็นเทคนิคที่ให้ผู้ฝึกหัดได้พิจารณาถึงความคิดและความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม 3) การใช้จินตนาการ เป็นการใช้อุปมาอุปไมยที่หลากหลายในการจินตนาการในกลุ่ม การจินตนาการสามารถเพิ่มความตระหนักรู้เฉพาะบุคคลได้

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และซักถามถึงประสบการณ์จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 1
- 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทำแบบฝึกหัดการตระหนักรู้ตนเอง โดยให้สมาชิกกลุ่มหลับตาแล้วผู้วิจัยพูดถึงการตระหนักรู้ของสมาชิกกลุ่มในขณะนี้ ให้สมาชิกกลุ่มคิดตามคำพูดของผู้วิจัย แล้วให้สมาชิกกลุ่มลืมตาขึ้น
- 1.3 ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มหลังจากการทบทวนตัวเอง ผู้วิจัยได้อธิบายถึงการตระหนักรู้ตนเอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา

1. คิด-รู้สึก (Think-Feel) เป็นเทคนิคที่เน้นบนความขัดแย้งกันระหว่างความคิดและความรู้สึก โดยให้สมาชิกเขียนประโยคลงบนกระดาษการ์ด “ขณะนี้ฉันกำลังคิด.....” และกระดาษการ์ดอีกแผ่นหนึ่งเขียนประโยคว่า “ขณะนี้ฉันกำลังรู้สึก.....” ผู้นำกลุ่มจะถามสมาชิกถึงความคิดและความรู้สึกที่สมาชิกกลุ่มเขียนในกระดาษการ์ด (Thompson. 2003 : 82)

2. แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ (Awareness Exercises) เป็นกิจกรรมที่ให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการตระหนักรู้ตนเอง ดังนี้ (Krupa. 1973 : 2)

แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ตนเอง

ฉันรู้สึก.....

ฉันรักพ่อแม่ของฉัน...

ฉันรักเพื่อนของฉัน....

ฉันโกรธพ่อแม่ของฉัน...

ฉันโกรธเพื่อนของฉัน...

มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ฉันยังไม่เข้าใจ..

ทุก ๆ วัน เป็นการเติมเต็มกับประสบการณ์ใหม่ ๆ.....

ถ้าเราไม่ตระหนักรู้ เราจะอยู่อย่างโดดเดี่ยว.....

ความสุขคือการนึกถึงคนอื่น...

การตระหนักรู้คือการมีความสุขกับการอยู่คนอื่น...

3. การใช้จินตนาการ (Fantasy approaches) เป็นการใช้สถานการณ์ที่หลากหลายในการจินตนาการในกลุ่ม การจินตนาการสามารถเพิ่มความตระหนักรู้เฉพาะบุคคลได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การจินตนาการทางลบกับเหตุการณ์ในสังคม และจินตนาการทางบวก เพื่อให้สมาชิกสามารถรับรู้ความแตกต่างของความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคมนั้น

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17532 วันที่ 21 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17532 วันที่ 21 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17525 วันที่ 14 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17528 วันที่ 17 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชน ปีที่ 29 ฉบับที่ 10175 วันที่ 18 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17527 วันที่ 16 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17526 วันที่ 15 มกราคม 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 17 มกราคม 2549

ครั้งที่ 3

เรื่อง

การพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น
2. เพื่อพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่ออุปกรณ์

1. ภาพเหตุการณ์ในสังคม

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น โดยใช้เทคนิค 1) การแสดงความเห็นอกเห็นใจ เป็นเทคนิคที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความตระหนักรู้ต่อความรู้สึกตนเอง และความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้ เทคนิคที่ใช้ ได้แก่ 1) เทคนิคการสลับกลับ ที่ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทตรงกันข้ามกับที่เป็นจริง ที่ไม่เคยแสดงมาก่อน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มตระหนักรู้มากขึ้น และมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์จากการเข้ากลุ่มในครั้งที่ 2 และการนำวิธีการพัฒนาการรับรู้เหตุการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง

1.3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟัง การถามเพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้ดูภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อเหตุการณ์และบุคคลที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการแสดงความเห็นอกเห็นใจ โดยถามสมาชิกกลุ่มว่า “เหตุการณ์นั้นเป็นอย่างไร” “ความรู้สึกกับบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นอย่างไร” “บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์นี้มีความรู้สึกอย่างไร” “ความต้องการของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์คืออะไร”

2.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนับสนุน การเอื้ออำนวยเพื่อให้สมาชิกกลุ่มไว้วางใจและสามารถเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนเอง

2.3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสรุป เพื่อชี้ให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสำคัญของการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในสังคม

2.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงประสบการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดจากการไม่รับรู้อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่นของสมาชิกกลุ่ม หรือปัญหาที่เกิดจากการขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

2.5 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟัง และการถามเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจและสามารถเล่ารายละเอียดของตนเองได้

2.6 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนความรู้สึกของตนเองที่มีต่อปัญหาที่เล่าให้ฟังว่ารู้สึกกับเหตุการณ์นั้นอย่างไร รู้สึกต่อผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นอย่างไร

2.7 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสลับกลับ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงบทบาทตรงกันข้ามกับเป็นจริงที่สมาชิกไม่เคยแสดงออก แล้วให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มเมื่อได้แสดงบทบาทนั้น

2.8 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงความรู้สึกในการแสดงบทบาทตรงกันข้ามนั้น ๆ

2.9 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเสนอแนวทางในการปรับปรุงตนเองเพื่อให้มีความรู้สึกไวต่อบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และให้กำลังใจสมาชิกกลุ่มในการพัฒนาความรู้สึกไวต่อเหตุการณ์และบุคคลในสังคม

3. ขั้นตอน

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 3 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แก่อีกกลุ่ม และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา

1. การแสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic Assertion) เป็นเทคนิคที่ถูกใช้เพื่อแสดงความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น โดยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นการนึกถึงคนอื่น ดังนี้

สถานการณ์ของเขา/เธอ เป็นอย่างไร (สถานการณ์จากแรงกดดัน สถานการณ์จากความยุ่งยาก)

ความรู้สึกของเขา/เธอ เป็นอย่างไร (เศร้า อารมณ์ไม่ดี โกรธ กลัว)

ความต้องการของเขา/เธอ คืออะไร (เรียนสูงขึ้น มีงานที่ดี)

ความเชื่อของเขา/เธอ คืออะไร

การนึกถึงคนอื่นได้จากการดู ได้ยิน ความรู้ และจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ ความรู้สึก ความต้องการ ความปรารถนา หรือความเชื่อของบุคคล ในขั้นที่ 2 เป็นการแสดงออกโดยการอธิบายถึงสถานการณ์ของคุณ ความรู้สึก ความต้องการ หรือความเชื่อ โดยอธิบายว่าคุณเข้าใจอย่างไร (Thompson. 2003 : 280)

2. เทคนิคการสลับกลับ (Role - Reversal) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงบทบาทตรงกันข้ามกับที่เป็นจริงที่สมาชิกไม่เคยแสดงออกมาซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีความตระหนักรู้ตนเองได้

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับที่ 20713 วันที่ 29 มิถุนายน 2549

ภาพเหตุการณ์ในสังคม

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับที่ 20712 วันที่ 28 มิถุนายน 2549

ครั้งที่ 4

เรื่อง

การพัฒนาความเข้าใจสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถของสมาชิกกลุ่มในการคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ในสังคม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ดินสอ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการทำความเข้าใจเหตุการณ์และบุคคลในสังคม ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดที่ไม่ถูกต้องหรือบิดเบือนของสมาชิกกลุ่มให้มีการมีความคิดที่มีเหตุผล โดยใช้เทคนิค 1) การกำหนดข้อดีและข้อเสีย เพื่อสมาชิกกลุ่มคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม 2) การเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีแรงเสริมที่จะปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง และเทคนิคการฝึกคิด วิเคราะห์ เพื่อให้สมาชิกฝึกคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลก่อนการตัดสินใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 3 และการนำวิธีการพัฒนาความรู้สึกไวต่อสังคมไปใช้ในชีวิตจริง

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยให้สอบถามปัญหาของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน โดยให้สมาชิกร่วมกันอภิปราย
- 2.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการกำหนดข้อดีและข้อเสีย โดยให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาวัยรุ่นก่อให้เกิดข้อดี และข้อเสียของปัญหานั้นอย่างไรบ้าง แล้วให้สมาชิกเล่าให้ฟังทีละคน
- 2.3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสรุป เพื่อสรุปสาระสำคัญที่สมาชิกได้เล่าให้ฟังถึงข้อดีข้อเสียของปัญหาจากภาพเหตุการณ์ในสังคม
- 2.4 ผู้วิจัยได้อธิบายถึงลักษณะของการคิดวิเคราะห์ พร้อมทั้งเสนอประเด็นปัญหา / สถานการณ์ โดยกระตุ้นให้สมาชิกมีแรงจูงใจในการคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ฝึกคิดเป็นรายบุคคล โดยให้สมาชิกกลุ่มอ่านประเด็นปัญหาสังคมที่กำหนดให้ แล้วบันทึกความเห็นลงในเอกสาร (แบบบันทึกรายบุคคล)

ขั้นที่ 2 ผู้ฝึกคิดเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

1. แบ่งสมาชิกกลุ่มเป็นกลุ่ม ๆ 3 คน
2. แจกใบงานที่ 2 และเอกสารหมายเลข 2 (แบบบันทึกการคิดเป็นกลุ่มย่อย) และ

กระดาษเปล่า

3. สมาชิกกลุ่มบอกผลการคิดของตนกับสมาชิกในกลุ่ม และให้สมาชิกที่เหลือจดบันทึกประเด็นสำคัญลงในกระดาษเปล่า

4. ผู้นำกลุ่มคอยกระตุ้นให้สมาชิกร่วมกันอภิปราย และหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วบันทึกลงในเอกสารหมายเลข 2

ขั้นที่ 3 การเสนอผลการคิด

1. ผู้นำกลุ่มแจกใบงานที่ 3 และเอกสารหมายเลข 3 (แบบบันทึกการคิดของกลุ่มใหญ่)
2. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่
3. ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนพิจารณา และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับผลสรุปของแต่ละกลุ่ม แสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุป บันทึกลงในเอกสารหมายเลข 3

2.5 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสรุปความในประเด็นที่สมาชิกกลุ่มเล่า และใช้เทคนิคการเชื่อมโยงเพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

2.6 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มสรุปแนวทางในการนำวิธีการคิดวิจารณ์เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

3. ขัณฑ์ติ

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 4 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แกกลุ่ม และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 4

1. การกำหนดข้อดีและข้อเสีย (Listing advantages and disadvantages) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกกลุ่มเขียนข้อดีและข้อเสียของความคิดที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคม หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ตนเองเคยแสดงออกแล้วมีผลให้เกิดปัญหาทางสังคม (Sharf.2000 : 390)

2. การฝึกการคิดวิจารณ์ญาณ

การคิดวิจารณ์ญาณ หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผล และคิดอย่างไตร่ตรองที่มีจุดมุ่งเน้นในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและจะอย่างไร (Ennis, Millman and Tornko. 1985 : 45) โดยมีขั้นตอนการฝึกคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ฝึกคิดเป็นรายบุคคล โดยให้สมาชิกกลุ่มอ่านประเด็นปัญหาสังคมที่กำหนดให้ แล้วบันทึกความเห็นลงในเอกสาร (แบบบันทึกการรายบุคคล)

ขั้นที่ 2 ฝึกคิดเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

1. แบ่งสมาชิกกลุ่มเป็นกลุ่ม ๆ 3 คน
2. แจกใบงานที่ 2 และเอกสารหมายเลข 2 (แบบบันทึกการคิดเป็นกลุ่มย่อย) และ

กระดาษาเปล่า

3. สมาชิกกลุ่มบอกผลการคิดของตนกับสมาชิกในกลุ่ม และให้สมาชิกที่เหลือจดบันทึกประเด็นสำคัญลงในกระดาษาเปล่า

4. ผู้นำกลุ่มคอยกระตุ้นให้สมาชิกร่วมกันอภิปราย และหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วบันทึกลงในเอกสารหมายเลข 2

ขั้นที่ 3 การเสนอผลการคิด

1. ผู้นำกลุ่มแจกใบงานที่ 3 และเอกสารหมายเลข 3 (แบบบันทึกการคิดของกลุ่มใหญ่)
2. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่
3. ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนพิจารณา และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับผลสรุปของแต่ละกลุ่ม แสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุป บันทึกลงในเอกสารหมายเลข 3

สถานการณ์

ในสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง ถูกตำรวจเข้าตรวจค้น พบผู้เข้ามาเที่ยวในสถานบริการจำนวน 200 คน มีผู้ไม่พกบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 35 คน ผู้มาเที่ยวที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี 70 คน ตำรวจได้นำกลุ่มผู้ที่มาเที่ยวมาตรวจปัสสาวะ พบว่า มีปัสสาวะสีม่วง 10 คน ผู้ที่มาเที่ยวที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี ตำรวจให้เชิญผู้ปกครองมารับ และรายชื่อให้กับโรงเรียนเพื่อดูแลอย่างใกล้ชิด

ใบงานที่ 1

ขอให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนศึกษา และอ่านสถานการณ์ แล้วแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวและลงสรุปอย่าง

สมเหตุสมผล

2. ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ตามลักษณะของการคิดวิจารณ์ญาณ โดยการแสดงความคิดเห็น จำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อสรุปที่คาดคะเนจากสถานการณ์ว่า จริง (เป็นไปได้อย่างแน่นอน) น่าจะจริง (น่าจะเป็นไปได้) สรุปไม่ได้ (ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสรุป) น่าจะไม่จริง (น่าจะเป็นไปไม่ได้) ไม่จริง (เป็นไปได้เลย) ใดให้เหตุผลประกอบการคิด

3. ให้นักเรียนคิดอย่างอิสระ ต่างคนต่างคิด ห้ามปรึกษากัน พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนการคิดของตนเอง

4. ให้นักเรียนบันทึกความคิดลงในเอกสารหมายเลข 1

บันทึกการคิดเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....นามสกุล.....

1. ประเด็นปัญหาที่สำคัญในสถานการณ์ คืออะไร

.....

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้คืออะไร

.....

3. นักเรียนมีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไรต่อเหตุการณ์ดังกล่าว

.....

4. นักเรียนมีความเห็นอย่างไร กับข้อสรุปต่อไปนี้ (จริง น่าจะจริง สรุปไม่ได้ น่าจะไม่จริง ไม่จริง) เพราะอะไร

4.1 การตรวจปัสสาวะเป็นวิธีการป้องกันการติดยาบ้าของวัยรุ่นได้

.....

.....

4.2 การแจ้งรายชื่อให้กับโรงเรียนทำให้นักเรียนและครอบครัวเตือนร้อน

.....

.....

4.3 วัยรุ่นที่ติดยาบ้าส่วนใหญ่อายุ 13-15 ปี

.....

.....

4.4 การห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เทียวสถานบันเทิง จะช่วยป้องกันการติดยาบ้าได้

.....

.....

5. นักเรียนมีหลักการคิดอย่างไรบ้าง

.....

.....

ใบงานที่ 2

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเอกสารหมายเลข 1 เสร็จแล้ว แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 3 คน ให้นักเรียนทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนผลการคิดของตนกับสมาชิกในกลุ่ม โดยให้แต่ละคนอ่านรายงานผลการปฏิบัติของตนจากเอกสารหมายเลข 1 ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง และให้สมาชิกคนอื่น ๆ จดบันทึกประเด็นสำคัญลงในกระดาษเปล่า
2. เมื่อแลกเปลี่ยนการคิดของตนกับสมาชิกกลุ่มแล้ว ให้สมาชิกแต่ละคนเปรียบเทียบว่าผลการคิดของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มนั้น เหมือน หรือแตกต่าง กับผลการคิดของตนอย่างไร
3. ให้แต่ละคนนำผลการเปรียบเทียบการคิดของตนเสนอต่อกลุ่มอีกครั้ง แล้วช่วยกันอภิปรายในกลุ่ม และหาข้อสรุปของกลุ่มจดบันทึกลงในเอกสารหมายเลข 2

บันทึกการคิดเป็นกลุ่มย่อย

กลุ่ม.....

คำตอบที่น่าจะเป็นข้อสรุปที่สมเหตุสมผลที่สุด มีดังนี้

1. ประเด็นปัญหาที่สำคัญในสถานการณ์ คืออะไร

.....

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้คืออะไร

.....

3. สมาชิกส่วนใหญ่มีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไรต่อเหตุการณ์ดังกล่าว

.....

4. นักเรียนมีความเห็นอย่างไร กับข้อสรุปต่อไปนี้ (จริง น่าจะจริง สรุปไม่ได้ น่าจะไม่จริง ไม่จริง) เพราะอะไร

4.1 การตรวจปัสสาวะเป็นวิธีการป้องกันการติดยาบ้าของวัยรุ่นได้

.....

.....

4.2 วัยรุ่นทำให้ครอบครัวเดือดร้อน

.....

.....

4.3 วัยรุ่นที่ติดยาบ้าส่วนใหญ่อายุ 13-15 ปี

.....

.....

4.4 การห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เทียวสถานบันเทิง จะช่วยป้องกันการติดยาบ้าได้

.....

.....

5. นักเรียนมีหลักการคิดอย่างไรบ้าง

.....

.....

5. เหตุผลที่คำตอบของสมาชิกคนอื่น ๆ เหมือนหรือต่างกับความคิดของตน เพราะอะไร

.....

.....

ใบงานที่ 3

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในกลุ่มย่อยเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำกิจกรรม ต่อไปนี้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ โดยให้แต่ละคนพิจารณาและร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อสรุป เหตุผล/วิธีคิดของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปของประเด็นปัญหาที่ดีที่สุด ลงในเอกสารหมายเลข 3

บันทึกการคิดเป็นกลุ่มใหญ่

คำตอบที่น่าจะเป็นข้อสรุปที่สมเหตุสมผลที่สุด มีดังนี้

1. ประเด็นปัญหาที่สำคัญในสถานการณ์ คืออะไร

.....

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้คืออะไร

.....

3. สมาชิกส่วนใหญ่มีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไรต่อเหตุการณ์ดังกล่าว

.....

4. นักเรียนมีความเห็นอย่างไร กับข้อสรุปต่อไปนี้ (จริง น่าจะจริง สรุปไม่ได้ น่าจะไม่จริง ไม่จริง) เพราะอะไร

4.1 การตรวจปัสสาวะเป็นวิธีการป้องกันการติดยาบ้าของวัยรุ่นได้

.....

.....

4.2 วัยรุ่นทำให้ครอบครัวเดือดร้อน

.....

.....

4.3 วัยรุ่นที่ติดยาบ้าส่วนใหญ่อายุ 13-15 ปี

.....

.....

4.4 การห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เทียวสถานบันเทิง จะช่วยป้องกันการติดยาบ้าได้

.....

.....

ครั้งที่ 5

เรื่อง

การพัฒนาความเข้าใจสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และประเมิน ความคิด ความรู้สึกของบุคคลในสังคม
2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเหตุการณ์และความคิดความรู้สึกของบุคคลในสังคม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
3. ดินสอ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม โดยมีเทคนิค ดังนี้ 1) การเรียนรู้จากตัวแบบ เป็นเทคนิคที่ให้ผู้สมาชิกสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบที่อาจจะเป็นตัวแบบที่มีชีวิตในสังคม 2) การเสริมแรง เพื่อช่วยให้สมาชิกมีกำลังใจและมั่นใจที่จะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไปกลุ่มได้รับการเปลี่ยนแปลง

1. ขั้นเริ่มต้น

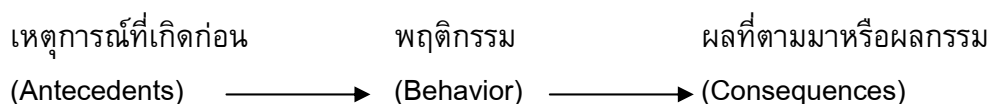
- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 4
- 1.2 ผู้วิจัยเล่าถึงสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาในสังคม และใช้เทคนิคการถามเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้ผู้สมาชิกเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมในปัจจุบัน เช่น ปัญหาความวุ่นวายของเด็กวัยรุ่น แก๊งกวนเมือง วัยรุ่นขับรถแข่ง เป็นต้น แล้วผู้วิจัยเทคนิคการสอนหลัก ABC เพื่ออธิบายถึงหลักพฤติกรรมของวัยรุ่น คือ การกระทำของวัยรุ่น ซึ่งมีตัวแปรสองตัวแปรมาเกี่ยวข้อง คือ

เหตุการณ์ที่เกิดก่อนพฤติกรรม (Antecedents)

ผลที่ตามมาหรือผลกรรม (Consequences)

หากมีการควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหรือควบคุมผลที่ตามมา หรือควบคุมไว้ทั้งสองตัวแปรจะมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น

2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกันพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่มีผลเสียต่อสังคม ตามหลัก ABC และวิธีการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

2.3 ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงตัวแบบในสังคมที่ได้รับผลเสียจากการขับรณรงค์ของวัยรุ่น เช่น ดาราที่ประสบอุบัติเหตุ ประสบการณ์ตรงจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนน แล้วแบ่งสมาชิกกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาการขับรณรงค์ของวัยรุ่น โดยให้พิจารณาถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน การขับรณรงค์ของวัยรุ่น และผลที่ตามมาหรือผลกระทบจากการขับรณรงค์ของวัยรุ่น และการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อใครบ้างในสังคม

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มเสนอความคิดเห็น และอีกกลุ่มสามารถโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

2.4 หลังจากการอภิปราย ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปถึงผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์ในสังคม คือ ผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคม และคนในสังคม และผู้คนในสังคมจะมีความคิดและความรู้สึกกับเหตุการณ์นี้อย่างไร

2.5 ผู้วิจัยสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม แล้วแจกกระดาษให้สมาชิกกลุ่มคนละแผ่น แล้วให้สมาชิกกลุ่มเขียนการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่มลงในแผ่นกระดาษเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางสังคมที่ได้ร่วมกันอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มอ่านการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่มทีละคน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการถาม และการทวนความเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจ

2.7 ผู้วิจัยเชิญชวนสมาชิกกลุ่มคนอื่นในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจของเพื่อน ถามถึงความรู้สึกที่มีต่อความคิดเห็นของเพื่อน

2.8 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มสรุปการตัดสินใจเหตุการณ์และบุคคลในเหตุการณ์ในสังคมนั้น และร่วมกันอภิปรายการตัดสินใจที่ถูกต้องคืออะไร บุคคลในเหตุการณ์นั้นควรทำอะไรต่อไป

2.9 ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปถึงการเข้าใจสังคม ต้องมีการคิดวิเคราะห์ในเหตุการณ์ วิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ บุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว และตัดสินใจว่าเป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำในสังคม

2.10 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการถามเพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงการนำไปใช้จริง ผู้วิจัยให้การเสริมแรงสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาความเข้าใจในสังคมของตนเองเมื่ออยู่ภายนอกกลุ่ม

3. ขัณฑ์ติ

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 5 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แก่งกลุ่ม และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

21B21Bการประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งที่ 5

1. การเสริมแรง เพื่อช่วยให้สมาชิกมีกำลังใจและมั่นใจที่จะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป
2. การแสดงตัวแบบ (**Modeling**) ให้สมาชิกได้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งอาจจะเป็นตัวแบบที่มีชีวิตในสถานการณ์จริงในสังคม หรือตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบในภาพยนตร์ โทรทัศน์ และเมื่อสมาชิกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบแล้ว ก็จะทำให้สมาชิกได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

ครั้งที่ 6

เรื่อง

การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ปกติ
2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในสถานการณ์ที่เป็น

ปัญหา เช่น ความขัดแย้ง ความคิดเห็นไม่ตรงกัน

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. แบบประเมินทักษะภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางของบาร์เรต และคนอื่น ๆ
2. ดินสอ ยางลบ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิค 1) คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรู้ถึงคุณลักษณะการฟังทางบวกและทางลบ 2) การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ 3) ความกล้าในการตอบสนอง และเทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม โดยใช้เทคนิค 1) การฝึกซ้อมพฤติกรรม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแสดงพฤติกรรมของตนเองเมื่ออยู่ภายนอกกลุ่ม 2) เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีกำลังใจ และพลังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

1. ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 5 และให้สมาชิกกลุ่มเสนอสิ่งที่ตนเองนำไปปรับปรุงตนเองที่ละคน

1.2 ผู้วิจัยอธิบายการอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และบอกวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่มในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาการสื่อสารทางสังคมทั้งการสื่อสารแบบภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทำแบบประเมินทักษะภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางของ บาร์เรต และคนอื่น ๆ (Barratt et al.2000)

2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเสนอผลการประเมินของสมาชิกกลุ่ม และให้พิจารณาถึงในทักษะที่สมาชิกกลุ่มที่มีการแสดงออกน้อย หรือไม่เคยแสดงออกเลย

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์การสื่อสารที่สมาชิกกลุ่มแสดงออกน้อยหรือไม่เคยแสดงออกเลย วิเคราะห์ผลที่จะเกิดขึ้น และอธิบายถึงทักษะการสื่อสารทางสังคมที่จำเป็น เช่น การฟังที่ดี และการฟังที่ไม่ดี การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ การกล้าตอบสนอง

2.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มจับคู่และฝึกทักษะการสื่อสารทางสังคม โดยให้สมาชิกกลุ่มฝึกซ้อมทักษะที่ตนเองมีน้อยหรือไม่มีเลย โดยมีเพื่อนเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับในการแสดงทักษะนั้น

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มพูดถึงความรู้สึกเมื่อการฝึกซ้อมทักษะที่ตนเองขาด และสิ่งที่สมาชิกกลุ่มจะนำไปใช้เพื่อพัฒนาการสื่อสารทางสังคมให้ดีขึ้น

2.6 ผู้วิจัยให้การเสริมแรงสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกกลุ่มเปลี่ยนแปลงตนเองเมื่ออยู่ภายนอกกลุ่ม

3. ขั้นตอน

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 6 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แก่งroup และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เอกสารที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 6

แบบประเมินทักษะภาษาท่าทาง (Non-Verbal Skills)

คำชี้แจง ให้สมาชิกกลุ่มกาเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับการแสดงออกของสมาชิกกลุ่มมากที่สุด
เกณฑ์การประเมิน

1 = ไม่เคยแสดงเลยเลย

3 = มีการแสดงอย่างเหมาะสม

2 = มีการแสดงบางครั้ง

4 = มีการแสดงมากเกินไป

ทักษะ	การประเมิน			
	1	2	3	4
1. ฉันสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นได้				
2. ฉันสามารถแสดงการฟังอย่างตั้งใจได้				
3. ฉันสามารถทำให้ผู้อื่นสนใจในตัวเองได้				
4. ฉันมีการแสดงออกทางสีหน้าได้ดี				
5. ฉันเข้าใจและสามารถใช้การแสดงออกด้วยท่าทางได้				
6. ฉันสามารถแสดงบทบาทสมมติได้				
7. ฉันสามารถแสดงออกถึงความเข้าใจผู้อื่นได้				
8. ฉันสามารถฟังและทำได้				

แบบประเมินทักษะภาษาถ้อยคำ (Verbal Skills)

คำชี้แจง ให้สมาชิกกลุ่มกาเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับการแสดงออกของสมาชิกกลุ่มมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

1 = ไม่เคยแสดงเลย

3 = มีการแสดงบ่อย

2 = มีการแสดงบางครั้ง

4 = มีการแสดงบ่อยที่สุด

ทักษะ	การประเมิน			
	1	2	3	4
1. ฉันสามารถพูดถึงสิ่งที่ฉันต้องการและไม่ต้องการได้				
2. ฉันสามารถเริ่มต้นและยุติการพูดคุยกับผู้อื่นได้				
3. ฉันสามารถควบคุมประเด็นในการสนทนาได้				
4. ฉันสามารถให้และรับข้อมูลได้				
5. ฉันสามารถบอกได้ว่าฉันชอบหรือไม่ชอบอะไร				
6. ฉันสามารถเลือกรูปแบบในการสนทนาของตนเองได้				
7. ฉันสามารถขอโทษคนอื่นได้				

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ครั้งที่ 6

1. คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and Good Listening Characteristics) เป็นเทคนิคที่แสดงให้ถึงคุณลักษณะการฟังทางบวก คือ การสบตา การพูดทวนคำในสิ่งที่พูด ถามคำถาม ผงกศีรษะ และการแสดงท่าทางสนใจ คุณลักษณะการฟังทางลบ คือ การบกวน มองดูนาฬิกา พูดแต่เรื่องของตนเอง แสดงท่าทางเบื่อหน่าย และหัวเราะหรือพยายามคุยเรื่องอื่น (Thompson. 2003 : 270)

2. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with Empathy) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด ซึ่งความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็นทักษะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ สนใจฟังผู้พูดและรู้ว่าเขาหรือเธอมีความรู้สึกอย่างไร มี 4 ขั้นตอนคือ (Thompson. 2003 : 276)

2.1 ฟังเพื่อให้รับรู้ความรู้สึกและเรื่องราวที่เขาพูด คือ ฟังทั้งน้ำเสียง ภาษาและท่าทาง

2.2 รับรู้ความรู้สึกของเขา/เธอ ระบุได้ว่าเขาได้ยินอะไร เห็นอะไร เช่น เสียงของคุณดูเหมือนจะโกรธ

2.3 ทำความชัดเจนกับความรู้สึกโดยใช้คำพูด เช่น “ฉันได้ยินว่าคุณกำลังรู้สึกบางสิ่งบางอย่างเหมือน..... หรือ คุณยกตัวอย่างให้ฉันฟังได้ไหม

2.4 ตรวจสอบโดยใช้คำพูด “คุณฟังนะถ้าฉันเข้าใจ ว่าอะไรที่คุณกำลังจะพูดคือ.....”

3. ความกล้าในการตอบสนอง (Assertive Response) เป็นความกล้าในการติดต่อสื่อสารและมีความก้าวร้าวน้อย มี 4 ขั้นตอน คือ (Thompson. 2003 : 272)

ขั้นที่ 1 “เมื่อ.....”(พูดถึงพฤติกรรมของคนอื่นอย่างเป็นรูปธรรม)

ขั้นที่ 2 “ผลกระทบคือ...”(พูดถึงการกระทำของคนอื่นนั้นมีผลกระทบต่อตัวคุณ)

ขั้นที่ 3 “ฉันรู้สึก...” (อธิบายถึงความรู้สึกของคุณ)

ขั้นที่ 4 “ฉันหวังว่า..”(เสนอแนะว่าอะไรที่คุณอยากให้เกิดขึ้น/ต้องการ”

4. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นหัวใจสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจะมีการให้การเสริมแรงซึ่งกันและกัน ผู้นำกลุ่มจะรายงานถึงผลสำเร็จของสมาชิกมากกว่าที่จะพูดถึงความล้มเหลว ซึ่งจะทำให้กลุ่มมีบรรยากาศทางบวกมากขึ้น การเสริมแรงทางสังคม เป็นวิธีการที่มีพลังที่จะปรับแต่งพฤติกรรมตามที่ต้องการ ดังนั้นในการให้การเสริมแรงตนเองผู้นำกลุ่มจะสอนสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการเสริมแรงกับตนเอง เมื่อตนเองได้มีการพัฒนาขึ้น เพื่อสมาชิกเพิ่มการควบคุมตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

5. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) เป็นเทคนิคเพื่อเตรียมการให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นเมื่ออยู่นอกกลุ่มที่ไม่มีตัวแบบมาแสดงเป็นแบบอย่างให้ ในการฝึกพฤติกรรมนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด สมาชิกกลุ่มนอกจากได้ฝึกพฤติกรรมแล้ว ยังไม่รับการเสริมแรงที่จะเพิ่มกำลังใจในการนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ครั้งที่ 7

เรื่อง

การพัฒนาการสื่อสารทางสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง เมื่อเกิดสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท ความคิดเห็นขัดแย้งกัน

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษ A 4
2. ดินสอ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้เทคนิค 1) การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อสมาชิกกลุ่มจะได้รู้จักรูปแบบของสัมพันธภาพ 2) เทคนิคการถาม 3) เทคนิคการอธิบาย 4) เทคนิคการระบุข้อดี และ 5) เทคนิคการยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความชัดเจนและสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมได้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 6 และการพัฒนาการสื่อสารของสมาชิกกลุ่ม

1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ผู้วิจัยแจกเอกสารให้กลุ่มละ 1 แผ่น และให้กลุ่มที่หนึ่งมีการสื่อสารโดยคำพูด แต่ให้กระชับเบา ๆ บอกต่อ ๆ กันไปถึงคนสุดท้าย กลุ่มที่สองให้สื่อสารโดยใช้ท่าทาง แสดงต่อกันไปถึงคนสุดท้าย แล้วผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มที่ยืนเป็นคนสุดท้าย บอกว่ารายละเอียดของเรื่องที่เพื่อนสื่อสารมา

1.3 ผู้วิจัยอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แล้วชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเข้ากลุ่มในครั้งนี้

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงการสื่อสาร โครงสร้างบุคลิกภาพนำไปสู่การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน และรูปแบบของการติดต่อสื่อสาร และการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน

2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาที่มีปัญหาเกิดจากการติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสม อาจจะเป็นเหตุการณ์กับเพื่อน พ่อแม่ หรือคนอื่น ๆ ในสังคม

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารของสมาชิกกลุ่มที่ทำให้เกิดการขัดแย้ง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการถามเพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ในประสบการณ์นั้น และเทคนิคการเผชิญหน้า เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงความไม่สอดคล้องของพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม ไม่สามารถมองเห็นว่าพฤติกรรมของตนเองนั้นไม่สอดคล้องกัน

2.4 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการบ่งชี้ เพื่อสะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่สมาชิกกลุ่มพูดหรือแสดงออก เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถเข้าใจเรื่องราวของตัวเองได้ถูกต้องยิ่งขึ้น และการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรู้ถึงสภาวะตัวตนของตนเองและการปรับเปลี่ยนสภาวะตัวตนที่เหมาะสม

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่ม เล่าถึงการสื่อสารที่ต้องการเปลี่ยนแปลงของตนเองที่ละคน และอธิบายว่าจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2.6 ผู้วิจัยให้กำลังใจสมาชิกกลุ่มในการเปลี่ยนแปลงตนเอง และให้การบ้านให้สมาชิกกลุ่ม เขียนการสื่อสารของตนเองในแต่ละวันและวิเคราะห์ว่าตนเองเลือกใช้การติดต่อสัมพันธ์อย่างไรบ้าง

3. ขัณฑ์

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 6 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แก่อีกกลุ่ม และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 7

การบำบัดแบบการวิเคราะห์สัมพันธภาพ (Transactional Analysis Therapy)

การวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นแนวคิดที่เน้นลักษณะของบุคลิกภาพ ด้านการคิด การรู้สึก และการแสดงพฤติกรรม มุ่งเน้นการเพิ่มการตระหนักรู้เพื่อให้ผู้รับบริการมีความสามารถในการตัดสินใจ และเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเขาได้ใหม่

โครงสร้างบุคลิกภาพ เป็นภาวะตัวตนมีโครงสร้างของบุคลิกภาพนั้นจำแนกเป็น 3 ส่วน แบ่งออกได้ดังนี้

1. ภาวะตัวตนแบบพ่อแม่ (The Parent Ego State) เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู มีการกระทำหรือแสดงออกโดยจะตอบโต้ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เหมือนกับที่ตนเคยเห็นพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูกระทำ อาจมีการเลียนแบบ คำพูด น้ำเสียง และกิริยา ท่าทาง ซึ่งภาวะตัวตนแบบนี้จะประกอบด้วยคำพูดว่า “น่าจะ” (Should) และ “ควรจะ” (Ought) และแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 พ่อแม่แบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Parent) หมายถึง ภาวะตัวตนแบบพ่อแม่ที่มีอคติ วิพากษ์วิจารณ์ ตีเตียน บังคับ ควบคุมผู้อื่นและไม่มีเหตุผล

1.2 พ่อแม่แบบเมตตาการุณา (Nurturing Parent) หมายถึง ภาวะตัวตนแบบพ่อแม่ที่มีความเมตตาการุณา ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ทะนุถนอม ปกป้อง ค้ำจุน มีความเห็นอกเห็นใจ และมีน้ำใจต่อผู้อื่น

2. ภาวะตัวตนแบบผู้ใหญ่ (The Adult Ego State) เป็นภาวะที่บุคคลรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่ด้วยหลักแห่งเหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้อารมณ์ และจะไม่ใช้การลงโทษที่รุนแรง มีการแก้ไขปัญหาด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) นอกจากนี้แต่ละบุคคลจะใช้ภาวะตัวตนแบบผู้ใหญ่นี้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนความจริง ถามคำถาม แก้ปัญหา เสนอแนะ ตลอดจนอภิปรายสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

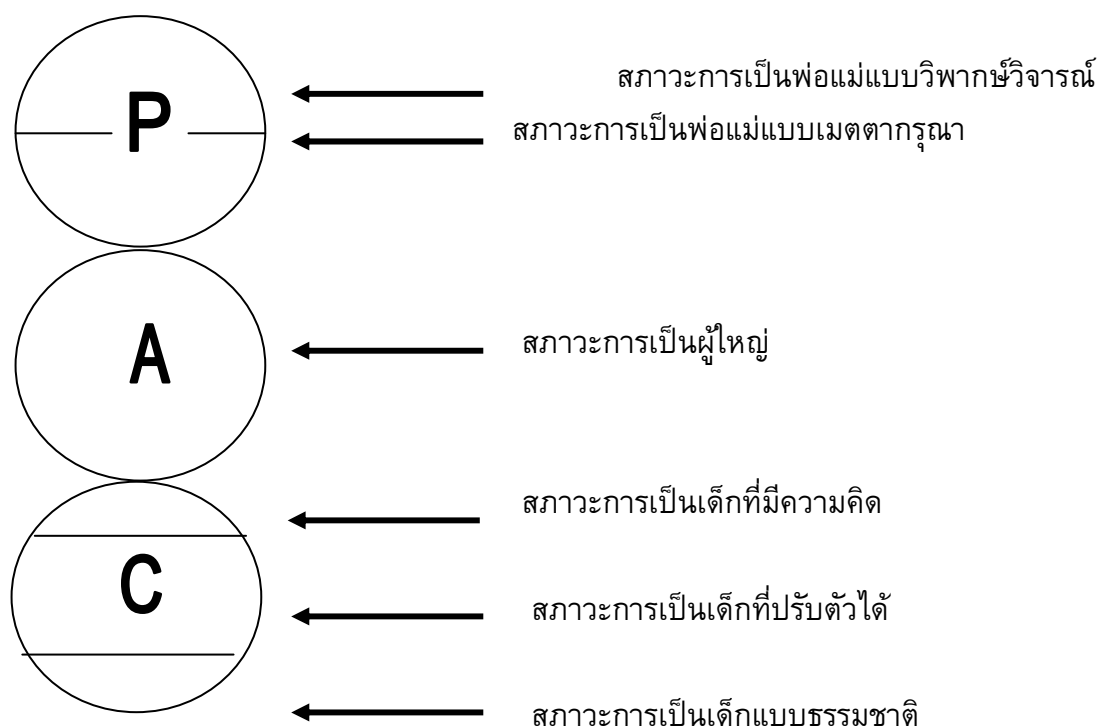
3. ภาวะตัวตนแบบเด็ก (The Child Ego State) ประกอบด้วยความรู้สึกที่เป็นแรงกระตุ้น (Impulsive) และการแสดงความเป็นธรรมชาติ (Spontaneous act) แบ่งออกได้ดังนี้

3.1 เด็กตามธรรมชาติ (Natural Child) เป็นลักษณะเด็กที่หุนหันพลันแล่น (Impulsive) ไม่ได้รับการฝึกหัด (Untrained) เป็นธรรมชาติ (Spontaneous) และแสดงออกอย่างเปิดเผย (Expressive) มีเสรีภาพ ไม่สนใจต่อปฏิกิริยาของบุคคลอื่น มีชีวิตชีวา มีเสน่ห์ ขี้อาย หรือเห็นแก่ตัว กล้าแสดงออก และมีอยู่ภายในตัวเราแต่ละคน โดยไม่มีการฝึกหัด

3.2 เด็กที่ปรับตัวได้ (Adapted Child) เป็นเด็กที่แสดงการปรับตัว (Modifications) มีการปรับตัวให้เข้ากับความคิดหวังของผู้อื่น เพื่อที่จะได้รับการยอมรับและความเห็นชอบจากผู้อื่น จะมีลักษณะชอบบ่นคร่ำครวญ ยินยอม ทำตาม ชอบพึ่งพาผู้อื่น และตัดสินใจไม่ค่อยเป็น

3.3 เด็กที่มีความคิด (Little Professor) เป็นเด็กที่มีความเฉลียวฉลาดโดยไม่ต้องเรียนรู้ มีความสามารถพิเศษ สามารถจัดการ (Manipulative) ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative)

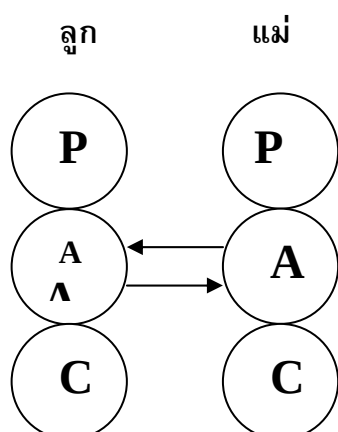
สรุปแล้ว บุคคลจะมีสภาวะตัวตนทั้ง 3 แบบนี้ เป็นส่วนประกอบสำคัญของบุคลิกภาพคือทั้งสภาวะแบบพ่อแม่ สภาวะแบบผู้ใหญ่ และสภาวะแบบเด็ก (P-A-C) และคนเราจะเปลี่ยนจากสภาวะตัวตนหนึ่งไปยังอีกสภาวะตัวตนหนึ่งอยู่เสมอ และพฤติกรรมของแต่ละขณะจะสัมพันธ์กับสภาวะตัวตนในขณะนั้น

รูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถแบ่งเป็นรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. การติดต่อสัมพันธ์ที่รับกันหรือไม่ขัดแย้งกัน (Complementary or Parallel transaction) มีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ผู้สื่อสารคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนองจากบุคคลที่ตนสื่อสารอย่างไร ก็จะได้รับ การตอบสนองตามคาดหวัง ไม่ขัดแย้งกัน สัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นไปในเชิงบวก เช่น มีมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน ไว้วางใจและเข้าใจกัน ดังตัวอย่าง

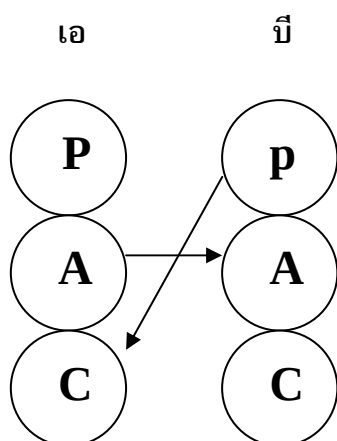
ตัวอย่างที่ 1

ลูก : แม่ขา หนูขออนุญาตไปดูหนังกับเพื่อน
 นะคะ
 แม่ : ได้จ้ะ แล้วรีบกลับบ้านนะจ๊ะ

2. การติดต่อสัมพันธ์แบบขัดแย้ง (Cross Transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ จึงทำให้เกิดสัมพันธภาพในเชิงลบ เกิดการขัดแย้งกันขึ้น มีข้อขัดแย้งกัน ไม่ร่วมมือกัน หรือเกิดความเข้าใจผิดกันอาจถึงขั้นทะเลาะวิวาทเป็นศัตรูกันได้ ดังตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

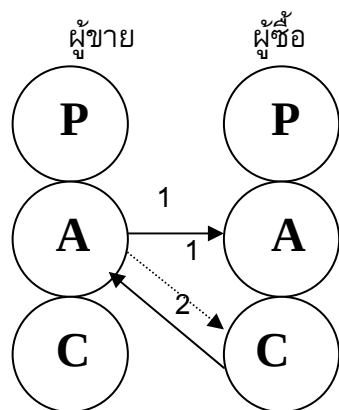

เอ : เที่ยงแล้ว ไปทานข้าวเถอะ
 บี : เรอน่าจะทำการบ้านให้เสร็จก่อน
 ที่จะคิดเรื่องทานอาหารนะ

3. การติดต่อสัมพันธ์แบบที่มีนัยเคลือบแฝง (Ulterior Transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งผู้ติดต่อแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างหนึ่ง แต่มีความต้องการที่แท้จริงซึ่งเคลือบแฝงหรือซ่อนเร้นได้ภายในเป็นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กับ “ปากอย่าง ใจอย่าง” หรือ “วาจาขัดแย้งกับท่าทาง” พฤติกรรมหรือวาจาที่เขาแสดงออกเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและเปิดเผยได้ เป็น Social Message ส่วนความต้องการที่แท้จริงนั้นเปิดเผยโดยตรงไม่ได้ แต่เป็นความต้องการที่เขาตระหนักอยู่แก่ใจ ความสัมพันธ์แบบเคลือบแฝงนั้นจำเป็นต้องใช้อยู่บ้างในสังคม เพราะมีความต้องการที่แท้จริงหลายลักษณะที่

บุคคลไม่สามารถนำมาเปิดเผย หรือพูดกันอย่างตรงไปตรงมาได้ ทั้งนี้เพื่อรักษามารยาท อย่างไรก็ตาม การติดต่อสัมพันธ์แบบเคลือบแฝงจะนำไปสู่ความรู้สึกที่ไม่จริงใจต่อกัน หรือไม่ไว้วางใจกันระหว่างทั้งสองฝ่าย ดังตัวอย่างที่ 3

ตัวอย่างที่ 3

- ผู้ชาย 1. (ลูกศรทึบ) : นี่เป็นรุ่นที่ดีที่สุดของเรา
แต่บางทีคุณอาจอยากดูรุ่น
ถูก ๆ ก็ได้ (ทำหน้ายิ้ม ๆ)
1. (ลูกศรปะ) : คุณคงไม่กล้าซื้อของแพง ๆ
ดี ๆ ใช้หรอก
- ผู้หญิง 2. (ลูกศรทึบ) : ฉันจะเอารุ่นนี้ล่ะ
(ทำหน้าอ)

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม

1. การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ (Structural Analysis) โครงสร้างของบุคลิกภาพประกอบด้วย 3 ส่วน คือ สภาวะความเป็นพ่อแม่ สภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และสภาวะความเป็นเด็ก ทั้ง 3 สภาวะนี้ต่างลักษณะแตกต่างกัน การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพนี้ จะทำให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจสภาวะตัวตนต่างๆ ของเขา ได้เข้าใจลักษณะพฤติกรรมที่ตนแสดงออก ตลอดจนทั้งลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น หากสมาชิกกลุ่มยึดมั่นเกินไปในสภาวะตัวตนใดสภาวะตัวตนหนึ่ง หรือถูกแทรกแซงจากสภาวะตัวตนอื่นๆ และหากสามารถแก้ไขและปรับโครงสร้างของบุคลิกภาพได้ แล้วก็จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถใช้สภาวะตัวตนของตนได้สอดคล้องกับความเป็นจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือการวิเคราะห์รูปแบบของสัมพันธ์ภาพ (Transactional Analysis) รูปแบบสัมพันธ์ภาพแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ สัมพันธ์ภาพแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยหรือสอดคล้องกัน (Complementary Transaction) สัมพันธ์ภาพแบบขัดแย้งกัน (Crossed Transaction) และสัมพันธ์ภาพแบบเคลือบแฝงหรือซ่อนเร้นความรู้สึกที่แท้จริง (Ulterior Transaction) ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้รู้จัก รูปแบบของสัมพันธ์ภาพ และข้อดีข้อเสียของแต่ละรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

3. การถาม (Interrogation) เป็นวิธีการที่ต้องการจะได้ข้อมูลเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ เกี่ยวกับเรื่องราวของสมาชิกกลุ่ม ผู้วิจัยจะใช้การถามก็ต่อเมื่อมั่นใจว่าสมาชิกกลุ่มสามารถใช้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ในการตอบ และควรจะใช้การถามเพื่อให้ได้เฉพาะข้อมูลที่เป็นจุดที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ไม่ใช่ข้อมูลทั่วไป ทั้งนี้ เพราะว่าการถามเป็นเทคนิคที่มีลักษณะเชิงบังคับ ดังนั้นจึงควรระมัดระวังในการใช้

4. การระบุหรือบ่งชี้ (Specification) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดจะระบุหรือบ่งชี้สิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจ (Mind) ของสมาชิกกลุ่ม โดยผู้บำบัดจะสื่อข้อความ หรือสะท้อนความรู้สึกหรือการแสดงออก เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถเข้าใจเรื่องราวของตัวเองได้ถูกต้องยิ่งขึ้น สำหรับการระบุหรือบ่งชี้นี้ ผู้วิจัยจะใช้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้บำบัด สื่อหรือสะท้อนให้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของสมาชิกกลุ่มทราบว่า พฤติกรรมที่ผิดปกติหรือเรื่องราวที่เป็นปัญหานั้นถูกบงการมาจากภาวะตัวตนใด ผลของการระบุบ่งชี้นี้ หากสมาชิกกลุ่มยอมรับ และเห็นพ้องด้วย ก็จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจโครงสร้างของบุคลิกภาพของตนดีขึ้น

5. การอธิบาย (Explanation) เป็นวิธีการที่ผู้บำบัดต้องการจะให้สมาชิกกลุ่มทราบว่า เพราะเหตุใดสมาชิกกลุ่มจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจพฤติกรรมของตนเองถูกต้องชัดเจนขึ้น สำหรับการอธิบายนั้น ผู้วิจัยจะต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และผู้วิจัยจะต้องอธิบายโดยใช้การสื่อสารจากภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของผู้วิจัยไปสู่ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของสมาชิกกลุ่ม

6. การยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย (Illustration) เป็นวิธีการที่จะช่วยลดความเครียดในขณะที่ยุติยสอนหรืออธิบาย โดยจะยกตัวอย่าง เสนอเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ เสนออุทาหรณ์ หรือ การอธิบายเปรียบเทียบ เพื่อให้ภาวะความเป็นเด็กของสมาชิกกลุ่มเกิดความพอใจ และเพื่อจะช่วยให้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ของสมาชิกกลุ่มเข้าใจรายละเอียดของเรื่องราวของตนเองและเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง และจะต้องแน่ใจว่าในขณะนั้นภาวะความเป็นพ่อ-แม่ของสมาชิกกลุ่ม จะต้องไม่เข้ามามีบทบาทเหนือผู้รับการบำบัด สำหรับการใช่วิธียกตัวอย่างประกอบการอธิบายนี้ หรืออาจจะใช้ภายหลังการใช้วิธีการเผชิญหน้า หรือในโอกาสที่เหมาะสม นอกจากนี้การยกตัวอย่าง อุทาหรณ์ หรือเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ ควรจะเป็นตัวอย่างที่มีชีวิตชีวา มีแง่มุมที่เด่นชัด และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์สติปัญญา แต่ข้อควรระวังคือ บำบัดจะต้องไม่ทำเป็นตัวอย่างขณะที่ใช้วิธีการบำบัดวิธีนี้ในระหว่างการให้คำปรึกษากลุ่ม

ครั้งที่ 8

เรื่อง

การพัฒนาการแก้ไขปัญหาลังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการระบุปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง
2. เพื่อพัฒนาความสามารถเลือกใช้วิธีการในการจัดการกับความขัดแย้ง

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. แบบฟอร์มการแก้ปัญหา
2. ดินสอ ยางลบ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้ถึงพฤติกรรมของตนเองและเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น โดยใช้เทคนิค 1) เทคนิคการแก้ปัญหา เป็นการสอนวิธีการแก้ไขปัญหในชีวิตประจำวัน 2) เทคนิคการสอน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการฝึกพฤติกรรม 3) เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 7
- 1.2 ผู้วิจัยเชิญชวนให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายการนำทักษะการสื่อสารไปใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

- 1.3 ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่มในครั้งนี้

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าประสบการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับสมาชิกกลุ่ม อาจจะเป็นความขัดแย้งกับเพื่อน พ่อแม่ หรือคนอื่นๆ และสมาชิกกลุ่มมีวิธีการในการแก้ไขปัญหความขัดแย้งนั้นอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการถาม และการฟังอย่างตั้งใจ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงเรื่องราวของตนเอง และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยให้สมาชิกกลุ่มคนอื่นร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงความคิดของคนอื่นที่มีต่อตนเอง

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงปัญหา และวิธีการที่สมาชิกกลุ่มแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยเชิญชวนให้สมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายในสิ่งที่เพื่อนเล่าให้ฟัง

2.4 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการแก้ไขปัญหา โดยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนปัญหาความขัดแย้งและวิธีการแก้ปัญหของสมาชิกกลุ่มว่ามีความเหมือนหรือต่างกับขั้นตอนการแก้ไขปัญหาตามแบบฟอร์ม และให้สมาชิกกลุ่มเล่าที่ละคน

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงความเป็นไปได้ในการนำวิธีการแก้ไขปัญหาไปใช้ภายนอกกลุ่ม

2.6 ผู้วิจัยให้การบ้านสมาชิกกลุ่มในการเขียนวิธีการแก้ไขปัญหาตามแบบฟอร์ม เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายนอกกลุ่ม

2.7 ผู้วิจัยให้แรงเสริมเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการนำวิธีการแก้ไขปัญหาไปใช้ภายนอกกลุ่ม

3. ขั้นยุติ

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 8 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม และสิ่งที่นำไปใช้ในชีวิตของตน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบการให้คำปรึกษาครั้งที่ 8

แบบฟอร์มการแก้ไขปัญหาสังคม

1. กำหนด/ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น คือ.....

.....

2. สาเหตุของปัญหา คือ.....

.....

.....

3. กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

4. การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ครั้งที่ 8

1. เทคนิคการแก้ปัญหา (Problem solving) เป็นการสอนวิธีการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำ โดยการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและการฝึกทักษะการคิดและการแสดงพฤติกรรมที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนด / ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น คือการกำหนดปัญหาความขัดแย้งของสมาชิกกลุ่ม

ขั้นที่ 2 สาเหตุของปัญหา โดยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง

ขั้นที่ 3 กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา โดยให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก

ขั้นที่ 4 ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา ให้สมาชิกกลุ่มเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่สามารถทำได้ และมีข้อเสียน้อยที่สุด แล้วหาแนวทางแก้ไขผลเสียที่จะเกิดขึ้น

2. การสอน (Coaching) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นใจในการฝึกพฤติกรรม หรืออาจให้สมาชิกกลุ่มคนอื่นสอนและแนะนำได้

3. การเสริมแรง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง และสามารถนำไปใช้ภายในกลุ่มได้

ครั้งที่ 9

เรื่อง

การพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาลังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการระบุปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง
2. เพื่อพัฒนาความสามารถเลือกใช้วิธีการในการจัดการกับความขัดแย้ง

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ดินสอ ยางลบ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้ถึงพฤติกรรมของตนเองและเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น โดยใช้เทคนิค 1) การฝึกซ้อมพฤติกรรม เป็นการฝึกให้สมาชิกกลุ่มควบคุมอารมณ์โกรธเมื่อมีความขัดแย้ง และใช้เทคนิคในการจัดการกับความขัดแย้ง คือ 1) มุมมองกับความขัดแย้งแบบใหม่ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเปลี่ยนมุมมองความขัดแย้งใหม่โดยใช้วิธีการที่ถูกต้องในการจัดการกับความขัดแย้ง 2) เมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร? (What to Do When You Are Angry?) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกกลุ่มทบทวนสถานการณ์ที่สมาชิกกลุ่มรู้สึกโกรธ

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 8
- 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงการนำวิธีการแก้ไขปัญหความขัดแย้งไปใช้ภายนอกกลุ่ม
- 1.3 ผู้วิจัยให้กำลังใจให้กำลังใจเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการนำวิธีการแก้ไขปัญหไป

ใช้

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมีอะไรบ้าง สมาชิกกลุ่มรู้สึกกับปัญหความขัดแย้งนี้อย่างไร
- 2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม ผลที่เกิดจากความขัดแย้ง ถ้าสมาชิกกลุ่มอยู่ในเหตุการณ์ความขัดแย้งนั้น สมาชิกกลุ่มจะวิธีการเลือกใช้ในการจัดการกับความขัดแย้ง

2.3 ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงความขัดแย้งในสังคมที่เกิดขึ้น และวิธีการที่ผู้คนในสังคมใช้จัดการกับความขัดแย้ง ความเหมาะสมของวิธีการที่ใช้ในการจัดการกับความขัดแย้ง

2.4 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการมองความขัดแย้งแบบใหม่ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเปลี่ยนมุมมองความขัดแย้งใหม่ เช่น เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องแก้ไขโดยการใช้กำลังเปลี่ยนมุมมองใหม่ว่าเมื่อมีความขัดแย้งก็ต้องมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่ดีโดยไม่ใช้กำลัง

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเลือกปัญหาความขัดแย้งในสังคมที่สำคัญที่สุด แล้วเขียนวิธีการที่สมาชิกกลุ่มจะเลือกใช้ในการจัดการกับความขัดแย้งที่ขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาการยกพวกตีกันของวัยรุ่น

2.6 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าวิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่ละคน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการถาม การทวนความเพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถเล่าและเข้าใจในวิธีการจัดการที่ตนเองเลือก

2.7 ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปถึงวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการกับความขัดแย้ง และวิธีการที่ไม่เหมาะสมในการจัดการกับความขัดแย้ง สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาที่รุนแรงขึ้น

2.8 ผู้วิจัยกล่าวสรุปถึงสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของวัยรุ่น โดยการใช้อารมณ์ในการแก้ไขปัญหา แล้วผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มฝึกการควบคุมอารมณ์ ตามเทคนิค เมื่อคุณโกรธ คุณทำอะไร? เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้สำรวจตนเองว่า เคยใช้อารมณ์ในการแก้ไขความขัดแย้งหรือไม่ การควบคุมตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้ง ดังนี้

1. การรับรู้ถึงความรู้สึกโกรธ ต้องรู้ว่าความรู้สึก ร่างกายของตนเองเมื่อมีอาการโกรธเป็นอย่างไร เช่น มือสั่น หัวใจเต้นเร็ว หน้าแดง

2. พยายามที่ควบคุมตนเอง โดยการหายใจลึก ๆ การนับถอยหลัง การคิดในแง่ดี หรือบอกกับตัวเองว่าอย่า มันไม่มีประโยชน์เลยที่จะใช้กำลัง

3. บอกถึงวิธีการแก้ไขปัญหา

4. ทบทวนสถานการณ์ที่ผ่านมา เช่น เมื่อคุณแสดงอาการโกรธแล้วมันเกิดอะไรขึ้นบ้าง? คุณสามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้ไหม? คุณพอใจกับสิ่งที่คุณทำลงไป เมื่อคุณโกรธไหม? คุณสามารถบอกความแตกต่างระหว่างการแสดงอารมณ์โกรธและไม่แสดงอารมณ์โกรธได้หรือไม่?

2.9 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มฝึกการควบคุมตนเองเมื่อมีความรู้สึกโกรธ และให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปในการนำวิธีการควบคุมความรู้สึกโกรธเพื่อลดความขัดแย้งในสถานการณ์จริง

3. ขั้นยุติ

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 9 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม และสิ่งที่นำไปใช้ในชีวิตของตน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบการให้คำปรึกษาครั้งที่ 9

1. ความขัดแย้งแบบใหม่มุมมองใหม่ (Reframing a Conflict) เป็นเทคนิคในการปรับเปลี่ยนมุมมองของบุคคล โดยมุมมองแบบใหม่ หมายถึง การคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง และการกระทำของบุคคลอื่นแบบใหม่ตามแนวทางดังนี้ (Thompson. 2003 : 318)

1.1 ความคิดเห็นของความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่มีทางแก้ไขมากกว่ามองว่าเป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการแพ้หรือชนะ

1.2 ปรับเปลี่ยนมุมมอง

1.3 แยกความแตกต่างระหว่างการกระทำ และผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ

1.4 แยกความแตกต่างระหว่าง ความท้าทายและความมีเหตุผล และฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในการเปลี่ยนมุมมองใหม่

1.5 สำรวจความคิดเห็นหลาย ๆ มุมมองของคนอื่น แล้วถามว่า “จะเกิดอะไรขึ้นหากมีพฤติกรรมแบบนี้”

2. เมื่อคุณโกรธ คุณจะทำอะไร? (What to Do When You Are Angry?) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกกลุ่มทบทวนสถานการณ์ที่สมาชิกกลุ่มรู้สึกโกรธ มีขั้นตอนดังนี้ (Thompson. 2003 : 319)

2.1 การรับรู้ถึงความรู้สึกโกรธ ต้องรู้ความรู้สึก ร่างกายของตนเองเมื่อมีอาการโกรธเป็นอย่างไร เช่น มือสั่น หัวใจเต้นเร็ว หน้าแดง

2.2 พยายามที่ควบคุมตนเอง โดยการหายใจลึก ๆ การนับถอยหลัง การคิดในแง่ดี หรือบอกกับตัวเองว่าอย่า มันไม่มีประโยชน์เลยที่จะใช้กำลัง

2.3 บอกถึงวิธีการแก้ไขปัญหา

2.4 ทบทวนสถานการณ์ที่ผ่านมา เช่น เมื่อคุณแสดงอาการโกรธแล้วมันเกิดอะไรขึ้นบ้าง? คุณสามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้ไหม? คุณพอใจกับสิ่งที่คุณทำลงไป เมื่อคุณโกรธไหม? คุณสามารถบอกความแตกต่างระหว่างการแสดงอารมณ์โกรธและไม่แสดงอารมณ์โกรธได้หรือไม่?

3. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) เป็นเทคนิคเพื่อเตรียมการให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นเมื่ออยู่นอกกลุ่มที่ไม่มีตัวแบบมาแสดงเป็นแบบอย่างให้ ในการฝึกพฤติกรรมนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด สมาชิกกลุ่มนอกจากได้ฝึกพฤติกรรมแล้ว ยังไม่รับการเสริมแรงที่จะเพิ่มกำลังใจในการนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ครั้งที่ 10

เรื่อง

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสนใจในกิจกรรมของสังคม
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของสังคม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. แบบฟอร์ม WDEP
2. กระดาษ A4
3. ดินสอ ยางลบ
4. ดินสอสี

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง โดยใช้เทคนิค 1) กระบวนการ WDEP เพื่อให้สมาชิกกลุ่มประเมินถึงความรับผิดชอบของตนเอง และสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมของสมาชิกกลุ่ม

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 9
- 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงการนำวิธีการจัดการกับความขัดแย้งไปใช้ภายนอกกลุ่ม

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟัง การถามเพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถเล่าถึงประสบการณ์ที่นำไปใช้ได้

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงสภาพสังคมปัจจุบัน คือ สิ่งแวดล้อม มลภาวะ การใช้เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติของสังคมไทย

2.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการถาม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมปัจจุบัน

2.3 ผู้วิจัยกล่าวสรุปสภาพสังคมปัจจุบันที่กำลังมีปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังจะหมดไป

2.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า ในขณะนี้ สมาชิกกลุ่มมีบทบาทอะไรกับสังคมบ้าง? สมาชิกกลุ่มได้ทำอะไรเพื่อสังคมไปบ้างแล้ว? และสมาชิกกลุ่มมีความสนใจและอยากทำอะไรเพื่อสังคมบ้าง?

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มในกิจกรรมของสังคม โดยสมาชิกกลุ่มเล่าทีละคน

2.6 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนว่าตนเองจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

2.7 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเขียนพฤติกรรมตามแบบฟอร์ม WDEP ดังนี้

W (Want) ระบุพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

D (Doing) สำรวจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมของตนเอง

E (Evaluation) ประเมินผลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของตนเอง

P (Plan) ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ที่วางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแผนนั้น

2.8 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

2.7 ผู้วิจัยให้กำลังใจเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

3. ขั้นตอน

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 10 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แก่งาน และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เอกสารที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 10

1. แบบฟอร์ม WDEP

ให้สมาชิกกลุ่มกรอกข้อความที่เกี่ยวกับความสนใจในกิจกรรมและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
สังคม ลงในตารางต่อไป

พฤติกรรมที่ เกี่ยวกับความ สนใจและเข้าไป มีส่วนร่วมใน กิจกรรมของสังคม	พฤติกรรมที่ ต้องการ เปลี่ยนแปลง (W)	สำรวจพฤติกรรม การมีส่วนร่วม ของตนเอง ในปัจจุบัน (D)	ประเมินพฤติกรรม การมีส่วนร่วม ของตนเอง (E)	วางแผนเพื่อ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม การมีส่วนร่วม (P)

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ครั้งที่ 10

1. กระบวนการ **WDEP** เพื่อให้สมาชิกประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองในปัจจุบันและสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบให้ดีขึ้น ดังนี้

W (Want)	ระบุพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
D (Doing)	สำรวจพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมของตนเอง
E (Evaluation)	ประเมินผลพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของตนเอง
P (Plan)	ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ที่วางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแผนนั้น

ครั้งที่ 11

เรื่อง

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. แบบฟอร์ม WDEP
2. กระดาษ A4
3. ดินสอ ยางลบ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง โดยใช้เทคนิค 1) กระบวนการ WDEP เพื่อให้สมาชิกกลุ่มประเมินถึงความรับผิดชอบของตนเอง และสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกกลุ่ม โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 10
- 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงพฤติกรรมการสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมที่สมาชิกกลุ่มนำไปปฏิบัติจริงในสังคมภายนอก
- 1.3 ผู้วิจัยให้กำลังใจสมาชิกกลุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมการสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมได้

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงสภาพสังคมปัจจุบันที่เกิดจากการขาดระเบียบวินัยของคนในสังคม เช่น การฝ่าฝืนกฎจราจรแล้วก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ขับรถขณะที่เมาสุรา การขับแข่งของวัยรุ่น
- 2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนถึงพฤติกรรมของตนเองที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม การฝ่าฝืนกฎระเบียบ หรือการสร้างความสะดวกให้คนอื่น

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบ การฝ่าฝืนกฎระเบียบ หรือการสร้างความคิดเห็นให้กับผู้อื่น และสมาชิกกลุ่มต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นอย่างไร

2.4 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเขียนพฤติกรรมตามแบบฟอร์ม WDEP

2.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง และนำไปใช้ภายนอกกลุ่ม

2.6 ผู้วิจัยให้แรงเสริมเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการนำพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงไปใช้ภายนอกกลุ่ม

3. ขัณฑ์ติ

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 11 เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากกลุ่ม สิ่งที่ได้ให้แก่กลุ่ม และสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามข้อสงสัย (ถ้ามี) และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการให้คำปรึกษา
2. สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการตอบคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษา

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ครั้งที่ 10

1. กระบวนการ **WDEP** เพื่อให้สมาชิกประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองในปัจจุบันและสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบให้ดีขึ้น

W (Want)	ระบุพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
D (Doing)	สำรวจพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง
E (Evaluation)	ประเมินผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง
P (Plan)	ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ที่วางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแผนนั้น

1. แบบฟอร์ม WDEP

ให้สมาชิกกลุ่มกรอกข้อความที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ลงในตารางต่อไป

พฤติกรรมที่ เกี่ยวกับความ รับผิดชอบต่อสังคม	พฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อ สังคมที่ต้อง การเปลี่ยนแปลง (W)	สำรวจพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อ สังคมของ ตนเองในปัจจุบัน (D)	ประเมินพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อ สังคมของ ตนเอง (E)	วางแผนเพื่อ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อสังคม (P)

ครั้งที่ 12

เรื่อง

การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม และการยุติกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม
2. เพื่อทำการยุติกลุ่ม
3. เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อ/อุปกรณ์

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม
2. ดินสอ ยางลบ

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ เป็นการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของสมาชิกกลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิค และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม 1) การแรงเสริม เพื่อสมาชิกกลุ่มจะสามารถพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและซักถามถึงประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 11
- 1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคมที่สมาชิกกลุ่มนำไปปฏิบัติ

จริงในสังคมภายนอก

1.3 ผู้วิจัยให้กำลังใจสมาชิกกลุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมที่สนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมได้

1.4 ผู้วิจัยบอกเป้าหมายการให้คำปรึกษาครั้งที่ 12 แก่สมาชิกกลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม และยุติกลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยทบทวนการพัฒนาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม คือ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาทางสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม

2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนถึงการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเองว่ามีครบทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกไวต่อเหตุการณ์ในสังคม ทำความเข้าใจเหตุการณ์นั้นได้ สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งก็สามารถเลือกวิธีการในการจัดการได้ และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทบทวนถึงการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเอง สิ่งที่จะต้องเพิ่มเติม และสิ่งที่จะนำไปพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นต่อไปเมื่อกลุ่มได้สิ้นสุดลง

2.4 ผู้วิจัยให้กำลังใจกับสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของตนเอง

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มได้กล่าวสะท้อนถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง ทั้งที่มีต่อตนเอง ต่อเพื่อน ต่อผู้วิจัยและต่อกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยส่งเสริมให้กำลังใจแก่สมาชิกกลุ่ม ในการนำวิธีการไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ของตน กล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่มที่มีความรับผิดชอบและให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดมา จนทำให้สมาชิกกลุ่มสำเร็จตามเป้าหมายในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

3.3 ให้สมาชิกกลุ่มทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมหลังการทดลอง และนัดหมายวัน เวลาในการทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมในระยะติดตามผล

การประเมินผล

1. จากการสะท้อนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อตนเอง เพื่อน ต่อผู้วิจัย และต่อการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ผลการทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม
และรายด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 23 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

SA	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง	13.250	3.919	35.625	6.781	35.375	11.211
กลุ่มควบคุม	13.500	3.891	15.000	4.106	17.250	12.027
แหล่งความแปรปรวน	SS		df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม						
ทดลอง-ควบคุม	1989.188		1	1989.188	21.079*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	1321.125		14	94.366		
ภายในกลุ่ม						
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	1648.792		2	824.396	18.782*	0.000
ปฏิสัมพันธ์	1044.587		2	522.438	11.903*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	1229.000		28	43.893		

*p < .05

ตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม
ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธี scheffe'

	ระยะการทดลอง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	หลังติดตามผล
กลุ่มทดลอง			
หลังการทดลอง	11.188*	-	-
หลังติดตามผล	12.875*	1.688	-
กลุ่มควบคุม			
หลังการทดลอง	1.500	-	-
หลังติดตามผล	3.625	2.125	-

*p < .05

ตาราง 25 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

Sen	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง	3.125	1.727	8.375	1.188	6.375	2.560
กลุ่มควบคุม	3.625	1.877	5.625	1.847	3.625	2.560
แหล่งความแปรปรวน	SS		df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม						
ทดลอง-ควบคุม	1260.750		1	1260.750	254.881*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	69.250		14	4.946		
ภายในกลุ่ม						
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	105.550		2	52.750	16.977*	0.000
ปฏิสัมพันธ์	28.167		2	14.083	4.533*	0.020
ความคลาดเคลื่อน	87.000		28	3.107		

*p < .05

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธี 'scheffe'

	ระยะการทดลอง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	หลังติดตามผล
กลุ่มทดลอง			
หลังการทดลอง	3.625*	-	-
หลังติดตามผล	1.625*	2.000*	-
กลุ่มควบคุม			
หลังการทดลอง	2.000	-	-
หลังติดตามผล	0.000	2.00	-

*p < .05

ตาราง 27 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

Com	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง	3.875	1.959	6.625	2.065	6.125	2.295
กลุ่มควบคุม	2.375	1.767	3.250	1.909	3.750	2.493
แหล่งความแปรปรวน	SS		df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม						
ทดลอง-ควบคุม	901.333		1	901.333	175.462*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	71.917		14	5.137		
ภายในกลุ่ม						
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	35.042		2	17.521	4.358*	0.023
ปฏิสัมพันธ์	7.042		2	3.521	0.876	0.428
ความคลาดเคลื่อน	112.583		28	4.021		

*p < .05

ตาราง 28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความเข้าใจสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธี scheffe'

	ระยะการทดลอง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	หลังติดตามผล
กลุ่มทดลอง			
หลังการทดลอง	1.813*	-	-
หลังติดตามผล	1.813*	0.000	-
กลุ่มควบคุม			
หลังการทดลอง	0.825	-	-
หลังติดตามผล	1.375	1.500	-

*p < .05

ตาราง 29 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

Cmn	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง	1.750	1.035	7.250	1.832	7.750	2.375
กลุ่มควบคุม	2.500	1.309	2.875	1.245	3.000	2.507
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P	
ระหว่างกลุ่ม						
ทดลอง-ควบคุม	841.688	1	84.688	233.532*	0.000	
ความคลาดเคลื่อน	50.548	14	3.604			
ภายในกลุ่ม						
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	102.875	2	51.438	16.570*	0.000	
ปฏิสัมพันธ์	75.542	2	37.771	12.168*	0.000	
ความคลาดเคลื่อน	86.917	28	3.104			

*p < .05

ตาราง 30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการสื่อสารทางสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธี 'scheffe'

	ระยะการทดลอง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	หลังติดตามผล
กลุ่มทดลอง			
หลังการทดลอง	2.938*	-	-
หลังติดตามผล	3.250*	0.313	-
กลุ่มควบคุม			
หลังการทดลอง	0.375	-	-
หลังติดตามผล	0.500	0.125	-

*p < .05

ตาราง 31 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

Prob	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง	2.500	2.268	7.375	1.832	8.375	3.543
กลุ่มควบคุม	3.250	1.909	2.875	1.246	3.500	3.251
แหล่งความแปรปรวน	SS		df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม						
ทดลอง-ควบคุม	990.083		1	990.083	138.843*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	88.833		14	7.131		
ภายในกลุ่ม						
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	76.792		2	38.396	6.009*	0.007
ปฏิสัมพันธ์	88.292		2	44.146	6.909*	0.004
ความคลาดเคลื่อน	178.917		28	6.390		

*p < .05

ตาราง 32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธี scheffe'

	ระยะการทดลอง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	หลังติดตามผล
กลุ่มทดลอง			
หลังการทดลอง	1.938*	-	-
หลังติดตามผล	3.063*	1.125	-
กลุ่มควบคุม			
หลังการทดลอง	1.000	-	-
หลังติดตามผล	0.250	1.250	-

*p < .05

ตาราง 33 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

Prob	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		หลังติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง	2.000	1.690	6.000	3.202	6.750	1.750
กลุ่มควบคุม	1.750	1.389	1.000	1.069	3.250	2.375
แหล่งความแปรปรวน	SS		df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม						
ทดลอง-ควบคุม	574.083		1	574.083	92.915*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	85.500		14	6.179		
ภายในกลุ่ม						
ผลการให้คำปรึกษากลุ่ม	78.167		2	39.083	8.167*	0.002
ปฏิสัมพันธ์	47.167		2	23.583	4.928*	0.015
ความคลาดเคลื่อน	134.000		28	4.768		

*p < .05

ตาราง 34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ด้วยวิธี 'scheffe'

	ระยะการทดลอง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	หลังติดตามผล
กลุ่มทดลอง			
หลังการทดลอง	1.625*	-	-
หลังติดตามผล	3.125*	1.500	-
กลุ่มควบคุม			
หลังการทดลอง	0.750	-	-
หลังติดตามผล	1.500	2.250	-

*p < .05

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อสกุล นางสาวพัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์

วันเดือนปีเกิด 6 กรกฎาคม 2515

สถานที่ทำงาน งานสุขภาพจิตและยาเสพติด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู

ที่อยู่ 40 หมู่ 4 ถนนวราชภักดิ์ ตำบลลำภู อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2539 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สุขศึกษา) สถาบันราชภัฏอุดรธานี

พ.ศ. 2542 การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พ.ศ. 2550 การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ